

TELIASONERAN VUOSIKERTOMUS 2002

Seuraavaksi:

TeliaSonera

# Sisältö

2	Vuosi lyhyesti
4	Toimitusjohtajan katsaus
8	Strateginen suunta ja yhdistymisen taustaa
14	TeliaSonera Sweden
18	TeliaSonera Finland
22	TeliaSonera Norway, Denmark, Baltic
26	TeliaSonera International
32	Vastuunjako, ohjaus ja valvonta
38	Hallitus
39	Yhtiön johto
40	TeliaSoneran osake
44	Hallituksen toimintakertomus
47	Taloudellinen katsaus
55	Konsernitilinpäätös sis. liitetiedot – IAS
94	Konsernitilinpäätös sis. liitetiedot – ÅRL
108	Emoyhtiön tilinpäätös sis. liitetiedot
121	Voitonjakoehdotus
122	Tilintarkastuskertomus
123	Kahdeksan vuoden katsaus
125	Yhteystiedot

## Sisältöä koskevat kysymykset:

TeliaSonera AB,  
Investor Relations  
SE-123 86 Farsta, Sweden  
Puh.: +46 (0)8 713 1000  
Faksi: +46 (0)8 713 6947  
www.teliasonera.fi,  
Investor Relations.

## Talouskatsausten tilaukset:

Puh.: +46 (0)8 713 7143  
Faksi: +46 (0)8 604 54 72  
www.teliasonera.fi,  
Investor Relations.

TeliaSonera on Pohjoismaiden ja Baltian **johtava** televiestintäyhtiö. Yhtiö tarjoaa asiakkailleen matkaviestintä-, Internet- ja datapalveluja sekä kiinteän verkon puhelu- palveluita.

TeliaSonera on Suomen ja Ruotsin suurin, Norjan toiseksi suurin ja Tanskan neljänneksi suurin matkaviestinoperaattori. Yhtiöllä on **vahva asema** myös Virossa, Latviassa ja Liettuassa, joissa se omistaa osuuksia johtavista matkaviestinoperaattoreista. Lisäksi TeliaSoneralla on omistusosuuksia Venäjän, Turkin, Azerbaidžanin, Georgian, Kazakstanin ja Moldovan matkaviestinoperaattoreista.

TeliaSonera on kiinteän verkon puhe- ja datapalvelujen **suurin tarjoaja** Suomessa ja Ruotsissa, ja sillä on merkittävä asema myös Tanskassa. TeliaSoneralla on vahva asema myös Baltian maissa, koska se omistaa osuuksia Viron, Latvian ja Liettuan johtavista kiinteän verkon operaattoreista.

Lisäksi TeliaSonera tarjoaa kansainvälisiä verkkokapasiteettipalveluja omassa suurikapasiteettisessa verkossaan. TeliaSoneralla on vahva asema Euroopan verkkokapasiteetti-markkinoilla ja **markkinajohtajuus** Pohjoismaissa ja Baltian maissa.

TeliaSoneralla on lähes **30 000 työntekijää**. Vuoden 2002 pro forma -liikevaihto oli 80 979 miljoonaa Ruotsin kruunua.

TeliaSoneran osake noteerataan Tukholman ja Helsingin pörsseissä sekä Nasdaq-kaupankäyntijärjestelmässä.

## Taloudellisia tietoja

Varsinainen yhtiökokous	8.5.2003
Osavuositarkastus tammi-maaliskuu	8.5.2003
Osavuositarkastus tammi-kesäkuu	31.7.2003
Osavuositarkastus tammi-syyskuu	29.10.2003

## Yhtiökokous 2003

Lisätietoja vuoden 2003 yhtiökokouksesta ja ilmoittautumismenettelystä on sivulla 42.



**Seuraavaksi...**  
Suuruuden edut  
asiakkaan hyväksi

# Vuosi lyhyesti

Telian ja Soneran yhdistyminen toteutettiin 9.12. sen jälkeen, kun osakkeenomistajat, jotka edustivat 95 prosenttia Soneran osakkeista ja optio-oikeuksista, olivat hyväksyneet Telian tarjouksen Soneran osakkeiden vaihtamisesta Telian osakkeisiin. Konsernin uudeksi nimeksi tuli TeliaSonera, ja sen osakkeita alettiin noteerata Tukholman pörssin lisäksi myös Helsingin pörssissä ja Nasdaq-kaupankäyntijärjestelmässä. Yritysten integrointityö aloitettiin heti yhdistymisen jälkeen.

## Tuloskehitys vuonna 2002 (pro forma)

- Liikevaihto oli edellisvuoden tasolla. Telian vertailukelpoisten liiketoiminta-alueiden liikevaihto kasvoi 5 prosenttia ja Soneran vastaavasti 6 prosenttia.
- Vertailukelpoinen käyttökate kasvoi 25 457 milj. Ruotsin kruunuun (21 768), ja käyttökateprosentti nousi 31,4 prosenttiin (26,9).
- Vapaa kassavirta oli vahva, 9 534 milj. kruunua (-7 008).
- Matkaviestinnän kasvu ja kannattavuuden paraneminen jatkuivat kaikissa Pohjoismaissa. Käyttökateprosentti oli ennätyselliset 50 prosenttia Ruotsin (viimeinen

vuosineljännes) ja Suomen (koko vuosi) matkaviestintätoiminnoissa. Finturin, Turkcellin ja MegaFonin matkaviestintätoiminnot kasvoivat voimakkaasti.

- Ruotsin kiinteän verkon toiminnoissa vertailukelpoinen käyttökateprosentti oli peräti 37,4 prosenttia (36,5) tuottojen laskusta huolimatta.
- Lähinnä kansainvälisiin 3G-toimintoihin, International Carrier -liiketoimintayksikköön ja Tanskan kiinteän verkon toimintoihin liittyvät kaikkiaan 53 278 milj. kruunun uudelleenjärjestely- ja tehostamiskulut vaikuttivat liiketulokseen, joka laski -45 958 milj. kruunuun (9 586). Vertailukelpoinen liiketulos kasvoi 7 320 milj. kruunuun (-1 514). Nettotulos oli -32 890 milj. kruunua (2 143) ja osakekohtainen tulos -7,03 kruunua (0,46).
- Osinkoa ehdotetaan korotettavaksi 0,40 kruunuun osakkeelta (vuonna 2001 yhteensä 0,20 kruunua osakkeelta). Tämä heijastaa uuden osinkopolitiikan mukaista pyrkimystä vuosittaiseen korotukseen.

## TeliaSonera pro forma\* -tulokatsaus

	MSEK		MEUR	
	2002	2001	2002	2001
Liikevaihto	80 979	80 925	8 809	8 803
Liikevaihdon muutos (%)	0,1	9,3	0,1	9,3
Vertailukelpoinen käyttökate	25 457	21 768	2 769	2 368
Vertailukelpoinen käyttökateprosentti	31,4	26,9	31,4	26,9
Liiketulos	-45 958	9 586	-5 000	1 043
Vertailukelpoinen liiketulos	7 320	-1 514	796	-165
Tulos rahoitusserien jälkeen	-46 791	5 253	-5 090	571
Nettotulos	-32 890	2 143	-3 578	233
Tulos/osake (SEK/EUR)	-7,03	0,46	-0,76	0,05
Vapaa kassavirta	9 534	-7 008	1 037	-762
Käyttöomaisuusinvestoinnit	11 183	21 189	1 216	2 305

\* Pro forma -luvuissa TeliaSoneran tulos on huomioitu ikään kuin yhdistyminen olisi tapahtunut jo 1.1.2001. Käsitteiden ja tunnuslukujen määritelmät, ks. sivu 93.

Toimitusjohtajan katsaus

Seuraavaksi...  
Sanoista tekoihin

Eri maiden teleoperaattoreiden yhdistymisestä ja fuusioista on puhuttu monta vuotta. Viime vuonna me osoitimme, että se on mahdollista. Telian ja Soneran fuusion myötä kahdesta maailman edistyneimpiin kuuluvilla televiestintämarkkinoilla toimivasta alan huippuyhtiöstä tuli yksi yhtiö.

Vuonna 2002 TeliaSonera siirtyi sanoista tekoihin.

Viime vuonna keskeistä oli yhdistymisen suunnittelu, mikä vaikutti suurelta osin siihen, mitä yhtiöstä puhuttiin sen sisällä ja tiedotusvälineissä. Suunnittelun lisäksi kehitimme päivittäisiä toimintoja vaivoja säästämättä, mistä on osoituksena käyttökateen suotuisa kehitys viime vuonna. Erityisen ilahduttavaa on matkaviestintätoimintojen positiivinen kehitys sekä kotimarkkinoilla Pohjoismaissa ja Baltiassa että Venäjällä, Euraasiassa ja Turkissa.

Uudella TeliaSoneralla on vuoden 2003 alusta asti ollut selvä strateginen suunta ja selkeä vastuunjako.

Jos Telia ja Sonera olisivat olleet samaa yhtiötä koko viime vuoden, liiketoiminnan tappio olisi ollut suuri, mutta samalla myös merkki siitä, että on ryhdytty tekoihin. Sekä Teliassa että Sonerassa on viime vuoden aikana ryhdytty toimiin kannattamattomien toimintojen tilanteen parantamiseksi. Kannattamattomia toimintoja olivat Soneran kansainväliset 3G-investoinnit ja palveluliiketoiminnot sekä Telian investoinnit kansainvälisiin verkkokapasiteettipalveluihin ja Tanskan kiinteän verkon toimintaan. Negatiivinen nettotulos johtuu näiden toimintojen tappioista.

Nämä toimenpiteet ovat osoitusta siitä päättäväisyydestä, jolla TeliaSonerassa tullaan työskentelemään kannattavuuden parantamiseksi. Tulevat investoinnit tehdään liike-toiminnallisin perustein, mutta varovaisesti ja riskit tuntien, mikä tulee näkymään myös mahdollisessa tuotossa.

Toiminnan tiellä jatketaan myös vuonna 2003.

Ensisijaisesti meidän on kehitettävä liiketoimintaamme. TeliaSonera toimii alalla, jonka tulevaisuudennäkymät ovat hyvät. NykYTEKNIKALLA mahdollisuudet ovat lähes rajattomat. Teknologisen kehityksen ansiosta asiakkaille voidaan tarjota enemmän ja parempia ratkaisuja, joista on sekä hyötyä että huvia.

TeliaSoneralla on kokemusta monilta kehittyneiltä markkinoilta, ja se auttaa meitä löytämään asiakaslähtöisempiä ratkaisuja ja tarjoamaan helppokäyttöisempiä tuotteita ja parempaa palvelua. Strategisesti tärkeitä tuote- ja palvelualueita koskeva tieto kerätään kaikilta markkinoilta osaamiskeskuksiin, jotka tulevat ohjaamaan pitkän aikavälin kehitystä. Aiomme käyttää kilpailuetumme hyväksemme entistä paremmin hyödyntämällä täysin koko tuotevalikoimaamme niin kiinteässä verkossa kuin matkaviestintä- ja Internet-palveluissakin. Hiomme taitojamme kilpailukykyisten tuotteiden ja palveluiden kaupallisessa tarjonnassa. Tämä tarkoittaa sitä, että parannamme mahdollisuuksiemme saavuttaa markkinaosuuksia valituissa segmenteissä kotimarkkinoillamme. Pohjimmiltaan on kyse tyytyväisistä asiakkaista. Kun meillä on myös tyytyväiset työntekijät, pystymme saamaan aikaan kannattavaa liiketoimintaa.

Synergiaetujen hyödyntäminen on täydessä vauhdissa. Olemme jo tehneet päätöksen yhteisestä MMS-alustasta, luoneet verkkovierailumahdollisuudet Telian ja Soneran langattomien laajakaistapalveluiden välille (HomeRun ja wGate) ja tuoneet markkinoille pohjoismaisen IP-VPN-palvelun yrityksille, jotka haluavat liittää yhteen tietoverkkonsa. Olemme myös solmineet useita tärkeitä sopimuksia Pohjoismaissa toimivien asiakkaiden kanssa. Pohjoismainen tuotevalikoimamme ja mahdollisuus palvella asiakkaita koko Pohjoismaiden alueella ovat vaikuttaneet vahvasti siihen, että nämä asiakkaat ovat valinneet juuri TeliaSoneran.

Kustannusten pienentäminen on yksi tärkeimmistä tavoitteistamme. Kilpailu on kovaa, ja siksi on saatava aikaan kilpailukykyinen kustannustaso, joka on suhteessa siihen palvelutasoon ja lisäarvoon, joita yrityksen odotetaan tarjoavan asiakkailleen.

TeliaSonera on tietualan yritys, joka on vahvasti riippuvainen henkilöstöstään. Ajatus siitä, että asiakkaat ja kannattavuus ovat tärkeimpiä, on vastaanotettu hyvin positiivisesti. Epävarmuus tulevaisuuden suhteen voi kuitenkin tuntua tavallista suuremmalta muutosten aikana. Meillä on edessämme suuria muutoksia, emmekä voi välttää sitä, etteivät ne koskisi myös henkilöstöämme. TeliaSoneraa voidaan viedä tehokkaammin eteenpäin yhtenä yrityksenä. Lisäksi TeliaSonera Sweden ja TeliaSonera Finland -tulosp-



yksiköissä on kummassakin merkittäviä mahdollisuuksia tehostaa toimintaa. Tietoyrityksen työntekijät tietävät useimmiten, mitä asioiden parantamiseksi on tehtävä. Siksi on tärkeää tarjota henkilöstölle mahdollisuus jo varhaisessa vaiheessa osallistua hyvien ratkaisujen etsimiseen ja antaa mahdollisimman monelle tilaisuus olla mukana suunnittelemassa muutoksia, joilla voi olla vaikutuksia henkilöstön kannalta.

Tulemme hiomaan jatkossakin pitkän tähtäimen strategiaamme ja TeliaSoneran visiota. Työ on alkanut ja siihen osallistuvat lukuisat henkilöt yrityksessämme. Yhtenäisen TeliaSoneran luomiseksi ja yhteisen suunnan määrittämiseksi tarvitaan selkeä visio.

Me rakennamme TeliaSoneraa, jonka kolme peruspilaria ovat tyytyväiset asiakkaat, tyytyväinen henkilöstö ja parantunut kannattavuus. Asiakkaiden tyytyväisyys saavutetaan asiakaslähtoisellä toiminnalla. Henkilöstön tyytyväisyyttä edesauttaa mahdollisuus osallistua TeliaSoneran luomiseen. Kannattavuutta parannamme työskentelemällä uut-terasti synergiaetujen saavuttamiseksi, kustannustehokkuuden lisäämiseksi, kannattamattomien liiketoimintojen kohentamiseksi ja kannattavan kasvun aikaansaamiseksi. Olen vakuuttunut siitä, että rakentamamme TeliaSonera osoittautuu merkittäväksi tekijäksi, kun Euroopan televiestintämarkkinat tulevaisuudessa yhdentyvät.

Me tulemme kohtaamaan ongelmia matkan varrella, mutta me löydämme niihin ratkaisut. Joudumme myös monien haasteiden eteen, mutta otamme ne vastaan. Me rakennamme yhdessä TeliaSonerasta maailmanluokan televiestintäyrityksen.

Haluan lopuksi kiittää työntekijöitämme uutterasta työstä haastavan vuoden aikana ja osakkeenomistajiamme kärsivällisyydestä parempia tuloksia odoteltaessa.

Tukholmassa huhtikuussa 2003



Anders Igel  
Toimitusjohtaja

Strateginen suunta ja yhdistymisen taustaa

**Seuraavaksi...**

**Kasvatamme asiakashyötyä  
ja omistaja-arvoa**

# Telia ja Sonera ovat molemmat olleet johtajia omilla kotimarkkinoillaan Ruotsissa ja Suomessa, maailman edistyksellisimmillä televiestintämarkkinoilla. Uudesta konsernista tulee nyt sekä Pohjoismaiden että Baltian johtava televiestintäyritys.

TeliaSoneran muodostamisen perimmäinen tavoite oli saada aikaan yhtiö, joka pystyy luomaan arvoa osakkeenomistajilleen ja asiakkailleen paremmin kuin yritykset erillään. Yhdistymisen seurauksena syntyi Pohjoismaiden ja Baltian johtava televiestintäyritys, jolla on paremmat kasvumahdollisuudet ja tulevaisuuden näkymät. Yritysten markkina-asetat sekä se, että yhtiöt täydentävät strategisesti toisiaan hyvin, vaikuttivat TeliaSoneran yhdistymiseen ja muodostamiseen merkittävästi.

## Strateginen suunta

TeliaSoneran päätavoitteena on palvella asiakkaitaan parhaalla mahdollisella tavalla ja luoda arvoa osakkeenomistajilleen pyrkimällä parempaan tulokseen ja suurempiin kassavirtoihin. TeliaSonera aikoo ensisijaisesti keskittyä kehittämään toimintaa kotimarkkinoillaan, jotka käsittävät Pohjoismaat ja Baltian. TeliaSonera pyrkii myös kehittämään ja luomaan arvoa kansainvälisissä matkaviestintätoiminnoissaan Venäjällä, Turkissa ja Euraasiassa. Uuden konsernin pyrkimyksenä on lisäksi parantaa kannattavuutta uudelleenjärjestellyssä kansainvälisessä verkkokapasiteettitoiminnassaan.

TeliaSonera tulee olemaan pikemminkin asiakkailleen arvoa luovien televiestintäpalvelujen tarjoaja kuin pelkkien teknisten ratkaisujen tai verkkoliittymien toimittaja. TeliaSonerassa aiotaan siksi kiirehtiä siirtymistä teknologia-asiakaslähtöisempään toimintatapaan.

### **Pohjolan markkinajohtaja**

Yhdistymisen jälkeen TeliaSonera on johtava matkaviestinoperaattori Ruotsissa ja Suomessa, toiseksi suurin Norjassa ja neljänneksi suurin Tanskassa. Matkapuhelinasiakkaiden kokonaismäärä Pohjoismaissa nousi vuoden 2002 lopussa 7,9 miljoonaan. TeliaSonera on myös Pohjoismaiden suurin kiinteän verkon puhe- ja datapalvelujen toimittaja, jolla on johtava markkina-asema sekä Ruotsissa että Suomessa ja toimintaa myös Tanskassa.

### **Asema Baltiassa vahvistui**

Yhdistyminen vahvisti yhtiön asemaa myös Baltian markkinoilla, joilla yhtiöt omistivat osuuksia samoista matkapuhelinverkon ja kiinteän verkon operaattoreista. Yhdistymisen seurauksena konsernin omistusosuus liettualaisesta kiinteän verkon operaattorista Lietuvos Telekomasista nousi 60 prosenttiin ja matkapuhelinoperaattorista Omnitelistä 55 prosenttiin ja omistusosuus latvialaisesta Latvijas Mobilais Telefons -matkapuhelinoperaattorista nousi 60 prosenttiin. Tämä merkitsee sitä, että TeliaSoneralla on määräysvalta näissä yrityksissä, joiden tulokset sisällytetään nyt konsernitilinpäätökseen. Omistusosuus sekä kiinteän verkon ja matkaviestinnän operaattorista Eesti Telekomista (Viro) että kiinteän verkon operaattorista Lattelekomista (Latvia) on yhdistymisen jälkeen 49 prosenttia.

Vuoden lopussa Baltian operaattoriyhtiöillä oli 1,8 miljoonaa matkapuhelinasiakasta ja 2,1 miljoonaa kiinteän verkon liittymää.

### **Vahvempi asema myös Venäjällä ja Euraasiassa**

Yhdistyminen vahvisti yhtiön asemia myös Venäjällä ja Euraasiassa. TeliaSonera omistaa 43,8 prosenttia venäläisestä matkapuhelinoperaattorista MegaFonista ja 37,1 prosenttia turkkilaisesta matkapuhelinoperaattorista Turkcellista sekä 58,55 prosenttia Finturista. Yhtiöiden yhteenlaskettu matkapuhelinasiakkaiden määrä vuoden lopussa oli 20,4 miljoonaa.

### **Kotimarkkinoilla täysi valikoima**

TeliaSoneran kotimarkkinat käsittävät Pohjoismaat ja Baltian. Ruotsissa, Suomessa ja kolmessa Baltian maassa TeliaSonera tarjoaa täyden valikoiman televiestintäpalveluja. Norjassa ja Tanskassa TeliaSonera tarjoaa aluksi rajoitetun valikoiman palveluja. Tavoitteena on tarjota täydellinen valikoima televiestintäpalveluja koko kotimarkkina-alueella. Asiakkaille suunnattua tarjontaa laajennetaan kuitenkin kannattavuuden asettamissa rajoissa.

Kokonsa ansiosta TeliaSonera pystyy palvelemaan kotimarkkinoiden asiakkaitaan paremmin muun muassa tarjoamalla yhteispohjoismaisia viestintäpalveluja samalla kun laaja asiakaskunta nopeuttaa uusien palvelujen kehittämistä. Uusissa palveluissa voidaan esimerkiksi yhdistää kiinteän verkon televiestintää ja matkaviestintää.

### Asiakaslähtöinen toimintatapa

Kannattavuuden parantamiseksi ja kasvun aikaansaamiseksi kotimarkkinoilla on vastuunjako uudistettu muuttamalla toimintatapaa teknologialähtöisestä asiakaslähtöisemmäksi. Asiakashyödyn varmistaminen ja asiakkaisiin panostaminen näkyvät siinä, että asiakkaita lähinnä olevat yksiköt on järjestetty asiakassegmenttien eikä tuoteryhmien mukaan.

Tyydyttääkseen asiakkaiden helppokäyttöisten ja tarkoituksenmukaisten palvelujen tarpeen TeliaSonera pyrkii uudistamaan palvelutarjonnan kehittelyä ottamalla asiakkaat mukaan palveluiden kehittämiseen. TeliaSoneran kaikki tuotteet ja palvelut tulevat olemaan helposti ymmärrettäviä, helposti ostettavia ja helppokäyttöisiä.

TeliaSoneran kattava tuote- ja palveluvalikoima sekä laaja asiakaskunta luovat edellytykset tehokkaille palvelukokonaisuuksille ja lisääntyneelle ristiinmyynnille. TeliaSoneran merkittävät verkkoihin ja teknisiin alustoihin liittyvät resurssit antavat myös mahdollisuuksia kehittää integroitua palvelutarjontaa, jossa yhdistyvät matkaviestintäverkon, kiinteän verkon ja Internetin tarjoamat mahdollisuudet. TeliaSonera tulee myös laajentamaan yritysasiakkaille suunnattua tarjontaansa televiestintään liittyvillä tietotekniikka-palveluilla, joita tarjotaan yhdessä yhteistyökumppaneiden kanssa.

### Kansainvälisen toiminnan kehittäminen

TeliaSonera pyrkii kasvamaan myös kansainvälisillä matkaviestintämarkkinoilla edellyttäen, että tuottovaatimukset ja muut ehdot täyttyvät.

TeliaSonera on tytä- ja osakkuusyhtiöidensä kautta mukana Venäjän, Turkin ja Euraasian nopeasti kasvavilla matkaviestintämarkkinoilla, joilla kasvumahdollisuudet ovat merkittäviä. TeliaSoneran yhdistynyt matkaviestintäalan asiantuntemus tulee olennaisesti vahvistamaan yhtiön kasvukykyä. Tavoitteena on, että Venäjän markkinoista tulee pitkällä tähtäimellä osa TeliaSoneran kotimarkkinoita. TeliaSoneran osittain omistamaa turkilaista matkapuhelinoperaattoria Turkcellia (37,1 prosenttia) pidetään taloudellisena sijoituksena.

Euroopan ja Atlantin ylittävän suurikapasiteettisen verkkonsa ansiosta TeliaSoneran tarjonta kansainvälisillä verkkokapasiteettimarkkinoilla on kilpailukykyistä. Tilanne verkkokapasiteettimarkkinoilla on kuitenkin edelleen epävakaa ja markkinoilla on ylikapasiteettia. Kansainvälisten verkkokapasiteettipalveluiden kysyntä riippuu suuresti laajakaista-

palvelujen kasvusta loppuasiakasmarkkinoilla. Kehitys tällä alueella on ollut odotettua heikompaa. TeliaSoneran kansainvälisten verkkokapasiteettitoimintojen käynnissä oleva uudelleenjärjestely luo kuitenkin edellytyksiä kannattavuuden paranemiselle.

### Merkittäviä synergiaetuja

Telian ja Soneran yhdistymisen katsotaan tarjoavan merkittäviä synergiaetuja lähinnä yhtiön kokonaan omistamiin Pohjoismaiden toimintoihin liittyvissä kuluissa ja käyttöomaisuusinvestoinneissa. Säästömahdollisuuksien arvioidaan olevan suurimmat tuotekehityksen, tietoteknisten järjestelmien, verkkojen ja teknisten alustojen alueilla, mutta säästöjä voidaan saavuttaa myös hallinnossa. Yhdistymisen ansiosta synergiaetuja saavutetaan kehitystoiminnassa, hallinnossa sekä verkkojen ja tietojärjestelmien käytössä. TeliaSoneran koko merkitsee myös parempia neuvotteluasemia ja mahdollisuuksia solmia edullisempia tavaroiden ja palvelujen hankintasopimuksia.

Yhdistymisen odotetaan tuovan myös tuottoihin liittyviä synergiaetuja, sillä TeliaSoneran tuote- ja palvelutarjonta on laajempi ja houkuttelevampi ja asiakaskunta suurempi kuin Teliällä ja Soneralla oli erillisinä yhtiöinä. Asiantuntemuksenkin suhteen saavutetaan selviä synergiaetuja, kun alan huippuosaamista kummastakin yhtiöstä voidaan nyt hyödyntää yhdistyneessä TeliaSonerassa.

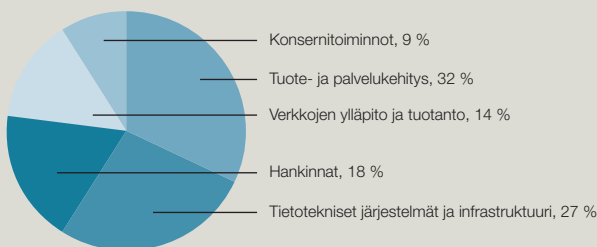
## Säästöjä kustannuksissa ja käyttöomaisuusinvestoinneissa

TeliaSoneran arvion mukaan yhtiö voi saavuttaa huomattavia synergiaikutuksesta johtuvia säästöjä kustannuksissa ja käyttöomaisuusinvestoinneissa useilla eri alueilla, pääasiallisesti yhtiön

kokonaan omistamissa pohjoismaisissa toiminnoissa. Synergiaetujen toteuttamiseen liittyy kertaluonteisia kuluja, joiden arvioidaan olevan 2 miljardin kruunun luokkaa vuosina 2003–2005.

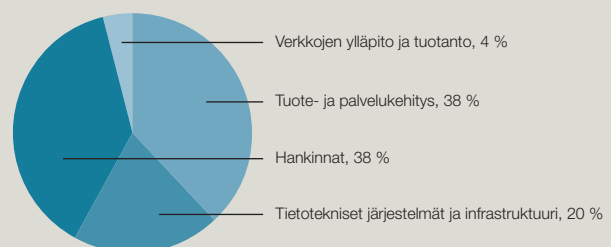
### Kustannussynergiaedut 2005

Vuotuisten kustannussynergiaetujen arvioidaan olevan 2,3 miljardia kruunua (250 milj. euroa) vuoden 2005 lopussa.



### Säästöt käyttöomaisuusinvestoinneissa 2005

Vuotuisten synergiaikutuksesta johtuvien säästöjen käyttöomaisuusinvestoinneissa on arvioitu olevan noin 640 milj. kruunua (70 milj. euroa) vuoden 2005 lopussa.



Synergiaetuja tullaan saavuttamaan myös Baltiassa ja Venäjällä. Yhdistymisen ansiosta yhtiön asema markkinoilla on parantunut, ja sillä on paremmat mahdollisuudet saavuttaa synergiaetuja markkinoinnissa, tuotannossa ja infrastruktuureissa. Suurempi omistusosuus näissä yhtiöissä mahdollistaisi entistäkin suurempien synergiaetujen saavuttamisen.

Säästöt kustannuksissa ja käyttöomaisuusinvestoinneissa tulevat lisääntymään vähitellen. Pohjoismaisessa toiminnassa yritysjohto arvioi vuotuisten kustannussynergiaetujen olevan 2,3 miljardia kruunua vuoden 2005 lopussa. Kuukausitasolla TeliaSoneran odotetaan saavuttavan noin 20 prosenttia näistä kustannussynergiaeduista vuoden 2003 lopussa ja 50 prosenttia vuoden 2004 lopussa. Vuotuisten säästöjen käyttöomaisuusinvestoinneissa odotetaan nousevan 640 milj. kruunuun vuoden 2005 lopussa. Kuukausitasolla TeliaSoneran odotetaan saavuttavan noin 30 prosenttia tästä vuotuisesta summasta vuoden 2003 lopussa ja 60 prosenttia vuoden 2004 lopussa. Vuoden 2005 jälkeen vuotuisen synergiavaikutusten tuottaman kassavirran ennen veroja odotetaan nousevan noin 2,7 miljardiin kruunuun. Synergiavaikutuksiin ei ole laskettu mukaan tuottoihin liittyviä synergiaetuja eikä synergiaetuja Baltiassa.

Synergiaetujen toteuttamiseen liittyy kuluja muun muassa siksi, että päällekkäisistä toiminnoista tullaan luopumaan. Kertaluonteisten kulujen arvioidaan olevan yhteensä 2 miljardin kruunun luokkaa vuosina 2003–2005.

### **Voitto ja kassavirta kasvavat**

TeliaSonerassa arvioidaan, että yhtiö pystyy pitkällä tähtäimellä kasvattamaan merkittävästi sekä voittoansa että kassavirtaansa. Tämä saavutetaan kannattavalla kasvulla, Telian ja Soneran välisillä synergiaeduilla ja saattamalla loppuun Teliassa ja Sonerassa erikseen suoritettavat toiminnan tehostamistoimet. Myös verkkokapasiteettitoiminnan ja Tanskan kiinteän verkon toiminnan saaminen kannattavaksi on tärkeää pyrittäessä lisäämään voittoa ja kassavirtaa.

TeliaSoneran rahoitusasema on vahva, ja yhtiön velkaantumisasaste oli vuoden lopulla merkittävästi alhaisempi kuin valtaosalla eurooppalaisista teleoperaattoreista.

### **Vankempi asema kotimarkkinoilla**

TeliaSoneran tavoitteena on vahvistaa entisestään asemia kotimarkkinoillaan Pohjoismaissa ja Baltiassa ja kehittää toimintaa näillä markkinoilla yhä suuremmaksi voimavaraksi koko yhtiölle. Mahdollisia yritysjärjestelyjä toteutetaan vain, jos ne parantavat yhtiön mahdollisuuksia palvella asiakkaitaan ja kasvattavat sen arvoa. Yhtiö aikoo pitkällä tähtäimellä osallistua toimialajärjestelyihin Euroopassa hyödyntämällä entisestään vahvistuvaa asemaansa kotimarkkinoillaan Pohjoismaissa ja Baltiassa.

TeliaSonera Sweden



**Seuraavaksi...**  
Syvennämme asiakassuhteita



# TeliaSoneralla on Ruotsin markkinoiden laajin tuote- ja palveluvalikoima. Yhtiöllä on **asiakas-suhde** periaatteessa kaikkiin yrityksiin ja yksityishenkilöihin Ruotsissa. Tämä yhdistelmä tarjoaa **ainutlaatuisen mahdollisuuden** kehittää TeliaSoneran Ruotsin toimintoja.

Ruotsin televiestintämarkkinat ovat kehittyneimpiä markkinoita maailmassa. Vapaa lainsäädäntö, maailman korkein tietotekniikan käyttöaste ja vahva kotimainen televiestintä-ala ovat osaltaan vaikuttaneet alan nopeaan kehitykseen.

Tietotekniikan korkea käyttöaste ja toiminnan aloittamisen helppous ovat houkuttelleet Ruotsin markkinoille laajan kirjon monikansallisia ja kotimaisia teleoperaattoreita, tietotekniikkayrityksiä, järjestelmätoimittajia ja eri alojen erikoisyrityksiä.

Kilpailu on kehittynyt pitkälle kaikilla tuotealueilla. Asiakkailla on mahdollisuus milloin tahansa vaihtaa palveluntarjoajaa ja säilyttää silti aikaisempi puhelinnumerosa. TeliaSoneran on näin ollen toimittava ja kilpailtava samoilla ehdoilla kuin muutkin palveluntarjoajat ja tarjottava tuotteitaan ja palvelujaan liiketoiminnallisista perusteista asiakkaan etu huomioiden.

TeliaSonera tarjoaa Ruotsissa täyden valikoiman palveluja ja toimii pääasiassa Telian tuotemerkillä. Päätuotteita ovat matkaviestintäpalvelut, kiinteän verkon puhelu- ja Internet- ja datapalvelut sekä lisäarvopalvelut, ylläpito ja asiakastuki.

Ruotsissa on lähes 9 miljoonaa asukasta. Ruotsin elinkeinoelämälle on luonteenomaista useimpiin muihin Euroopan maihin verrattuna suuri monikansallisten yhtiöiden määrä. Monet näistä yrityksistä tarvitsevat kehittyneitä viestintäratkaisuja, ja TeliaSoneralla on vahva asema tässä asiakassegmentissä.

## Matkaviestintä

Matkaviestintämarkkinoilla toimii tällä hetkellä kolme operaattoria, joilla on oma verkko: Telia, Tele2 ja Vodafone. Näiden lisäksi markkinoilla on joukko palveluntarjoajia, jotka ostavat operaattoreilta verkkokapasiteettia, mutta toimivat asiakkaisiin päin omilla tuotemerkeillään.

Teliällä on laaja matkaviestintäpalvelujen valikoima. Markkinoille tuotiin nopeammat langattomat datapalvelut (GPRS) vuonna 2001 ja langattomat multimediaviestintäpalvelut (MMS) vuonna 2002. TeliaSoneralla oli vuoden lopussa 3 604 000 matkaviestintäasiakasta Ruotsissa ja noin 50 prosentin markkinaosuus. Kilpailuetuja ovat verkon hyvä kattavuus, korkea palvelutaso ja laaja lisäarvopalveluvalikoima.

Kolmannen sukupolven matkaviestintäverkon (3G) toimilupia on myönnetty neljälle operaattorille. TeliaSoneralla ei ole omaa 3G-toimilupaa Ruotsissa, mutta yhtiö rakentaa verkkoa yhteistyössä Tele2:n kanssa.

TeliaSonera tarjoaa jo nyt 3G-tyyppisiä palveluja, kuten multimediaviestintä, paikannuspalveluja ja pelejä, omassa GSM-verkossaan Ruotsissa. 3G-verkon palvelujen kaupallinen lanseeraus aloitetaan, kun UMTS-päätelaitteita on riittävästi markkinoilla ja kun puheluita voidaan siirtää matkaviestintäverkosta toiseen.

## Internet- ja datapalvelut

Internet-liittymien kokonaismäärä Ruotsissa on arviolta 5 miljoonaa. Internet-liittymien tiheys, noin 56 prosenttia, on

yksi maailman korkeimmista. Myös laajakaistaliittymissä Ruotsi on Euroopan huippua: vuoden 2002 lopussa liittymätiheys oli 13 prosenttia.

TeliaSoneran laaja Internet-liittymien valikoima on edesauttanut yhtiön vahvaa asemaa markkinoilla. Vuoden lopussa TeliaSoneralla oli 1 156 000 Internet-liittymäasiakasta, ja sen markkinaosuus oli 45 prosenttia. TeliaSoneran tärkein kilpailija puhelinyhteyksiä käyttävissä Internet-palveluissa on Tele2. Laajakaistaliittymiä tarjoavat useat palveluntarjoajat, joista suurimpia ovat Bredbandsbolaget, Bostream ja UPC. TeliaSonera on kuitenkin johtava laajakaistapalvelujen tarjoaja niin kuluttaja- kuin yrityssegmentissäkin.

TeliaSoneralla on laaja valikoima yrityksille suunnattuja kotimaan ja ulkomaan tietoverkkopalveluja, ja sen markkinaosuuden lasketaan olevan lähes 60 prosenttia. Suurimmat kilpailijat tällä alueella ovat Utfors/Telenor, WorldCom ja Song Networks.

Valtaosa verkkopalveluista perustuu perinteisiin dataalustoihin, mutta nyt panostetaan erityisesti IP-pohjaisten dataverkkopalvelujen kehittämiseen.

### Kiinteän verkon puhelupalvelut ja kiinteät verkot

Kiinteisiin verkkoihin tehtiin huomattavia investointeja 1990-luvulla, ja nykyään Ruotsissa onkin TeliaSoneran

verkon lisäksi viisi muuta suurehkoa kiinteää verkkoa. Lisäksi Ruotsissa on joitain pääasiassa energiayhtiöiden ja kuntien omistuksessa olevia alueellisia verkkoja.

TeliaSonera on johtava verkko-operaattori Ruotsissa. Yhteensä 95 prosenttia ruotsalaisyrityksistä sijaitsee TeliaSoneran kotimaan valokuituverkon alueella. Samanaikaisesti on investoitu ADSL-verkon rakentamiseen, ja TeliaSonera voikin tarjota laajakaistapalveluja ADSL-yhteyksillä jo 75 prosentille Ruotsin kotitalouksista.

TeliaSoneralla on Ruotsissa laaja kiinteän verkon palveluvalikoima. Kiinteän verkon peruspalvelussa eli puheluliikenteessä kilpailu on kovaa. Hintapaine oli 1990-luvulla suurta, mutta se on vähentynyt huomattavasti kahden viimeisen vuoden aikana.

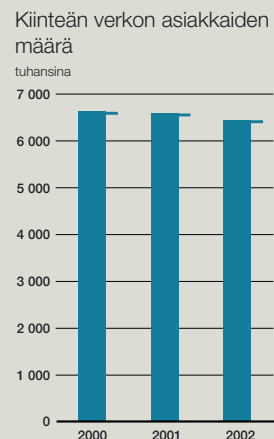
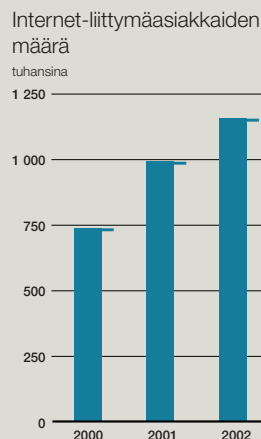
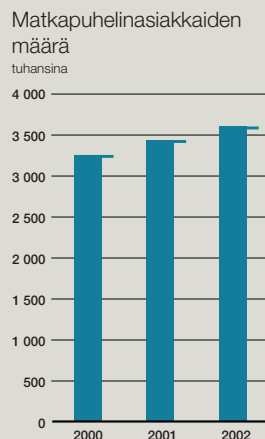
Puheluliikenteen markkinaosuudeksi laskettiin vuoden 2002 lopussa 54 prosenttia. TeliaSoneran asema on vahvin kotimaan puhelupalveluissa. Kovimmat kilpailijat tällä alueella ovat Tele2, WorldCom, Song Networks, Utfors/Telenor ja ACN. Vuoden lopussa TeliaSoneralla oli ISDN mukaan lukien 6 441 000 puhelinliittymää Ruotsissa.

### Markkinoiden kasvu jatkuu

Ruotsin kokonaismarkkinoiden odotetaan edelleen jatkuvan kasvuaan korkeasta liittymätiheydestä huolimatta.

## Kasvun odotetaan jatkuvan korkeasta liittymätiheydestä huolimatta

Ruotsin televiestintämarkkinat ovat hyvin kehittyneet. TeliaSoneran asema on ainutlaatuinen, koska yhtiöllä on asiakassuhde periaatteessa kaikkiin yrityksiin ja yksityishenkilöihin Ruotsissa. Ruotsin kokonaismarkkinoiden odotetaan edelleen jatkuvan kasvuaan korkeasta liittymätiheydestä huolimatta. Kasvua ylläpitää erityisesti matkaviestintä-, Internet- ja laajakaistapalvelujen sekä tietoverkkoratkaisujen kysyntä. TeliaSoneran tavoitteena on kasvattaa Ruotsin toimintojaan ja parantaa niiden kannattavuutta.



Kasvua ylläpitää erityisesti matkaviestintä-, Internet- ja laajakaistapalvelujen sekä tietoverkkoratkaisujen kysyntä. TeliaSoneran tavoitteena on kasvattaa Ruotsin toimintojaan ja parantaa niiden kannattavuutta.

TeliaSoneran asema Ruotsin markkinoilla on ainutlaatuinen, koska yhtiöllä on asiakassuhde periaatteessa kaikkiin yrityksiin ja yksityishenkilöihin Ruotsissa. Vahva markkina-asema yhdistettynä laajaan tuote- ja palveluvalikoimaan antaa TeliaSoneralle erinomaiset mahdollisuudet tarjota kaikille asiakkaille kiinnostavia ratkaisuja.

Ruotsin toiminnot oli aikaisemmin organisoitu tuotteiden mukaan, ja tuotevastaavat toimivat kaikissa oman tuotealueensa asiakassegmenteissä. Uuden asiakassegmenteittäin tehdyn järjestäytymisen myötä on mahdollista kehittää kunkin asiakasryhmän ja kunkin yksittäisen asiakkaan tarpeita vastaavia ratkaisuja konsernin koko palvelu- ja tuotevalikoimaa hyödyntäen. Koska jokainen asiakassegmentti vastaa omasta kannattavuudestaan, asiakkaiden ja myynnin merkitys korostuu entisestään.

### Suuret yritykset

TeliaSoneralla on vahva asema suuryritysegmentissä, johon kuuluu 1 000 suurinta yritysasiakasta ja organisaatiota Ruotsissa.

Monet yritykset ja organisaatiot ovat muutosvaiheessa, jossa niiden sisäinen tehokkuus ja yhteydet markkinoihin, yhteistyökumppaneihin ja tavarantoimittajiin ovat vahvasti riippuvaisia tehokkaista viestintäratkaisuksista. Viestintäratkaisujen toimittajan valinnalla on suuri strateginen merkitys. TeliaSonera hoitaa näitä asiakassuhteita asiakaskohtaisin myyntiresurssein ja uusien kohderyhmäkohtaisin palveluvalikoimin.

Yksi TeliaSoneran tärkeimmistä tavoitteista on kehittää ratkaisuja, joissa yhdistyvät kiinteän verkon ja matkaviestintään palvelut, puhe ja data. Ajatuksena on, että asiakkaat voivat käyttää kaikkia palveluja ilman, että heidän tarvitsee sijoittaa useisiin erilaisiin infrastruktuureihin.

### Yritykset

Yritysegmentti vastaa pienistä ja keskisuurista yritysasiakasta, joita on Ruotsissa lähes 900 000. TeliaSoneralla on vahva asema tässä asiakassegmentissä, joskin viime vuosina markkinaosuudet ovat laskeneet. Haasteena on nyt

voittaa takaisin markkinaosuuksia asiakassegmentin kannattavuus säilyttäen.

Yritysegmenttiä palvelee TeliaSoneran oman myyntiorganisaation lisäksi laaja jälleenmyyjien ja yhteistyökumppaneiden verkosto. Lisäpanostusta kuitenkin tarvitaan vahvistamaan paikallista ja alueellista läsnäoloa, jotta TeliaSonera voisi vastata pienten ja keskisuurten yritysten kasvaneisiin tarpeisiin televiestinnän ja tietotekniikan aloilla.

Vahvemman markkina-aseman lisäksi TeliaSonera panostaa sekä räätälöityjen ratkaisujen että paketoitujen standardiratkaisujen kehittämiseen. Tätä ajatellen asiakassegmentit tulee jakaa vielä pienempiin osiin.

### Kuluttajat

TeliaSoneralla on vahva asema kuluttajasegmentissä Ruotsissa. Tavoitteena on nyt hyödyntää markkinajohtajan asemaa ja kehittää kustannustehokkaita lisäarvopalveluja, jotka edistävät kuluttaja-asiakkaiden televiestinnän käyttöä.

Yksinkertaisuus, helppokäyttöisyys ja turvallisuus ovat keskeisiä asioita kuluttaja-asiakkaille suunnatun tarjonnan kehittämisessä.

TeliaSoneralla arvioidaan olevan hyvät edellytykset vahvistaa markkina-asemaansa tässä segmentissä. Jo vuoden 2003 keväällä TeliaSonera aikoo panostaa vahvasti myyntiin ja tarjota kuluttajille uusia pakettiratkaisuja. Samanaikaisesti jatketaan työtä palvelun parantamiseksi entisestään. Kuluttajasegmentissä TeliaSoneralla on tällä hetkellä 1 002 000 Internet-liittymäasiakasta, 2 510 000 matkapuhelinasiaakasta ja 3 890 000 kiinteän verkon asiakasta.

### Operaattorit

TeliaSonera harjoittaa Ruotsissa tukkumyyntiä Skanova-tuotemerkillä myyden muille operaattoreille verkkopalveluja neljällä eri alueella: puheluliikenne, verkkokapasiteetti, Internet-liittymät ja rinnakkain sijoittaminen. Skanovalla on tällä hetkellä 150 tukkumyyntiasiakasta.

Tietyt tukkumyyntituotteet (kuten yhdysliikenne ja kuparikaapeliliittymät) ovat säänneltyjä, joten TeliaSoneran on Ruotsin telelain mukaan tarjottava näitä palveluja kustannusperusteisin hinnoin. Muita palveluja kehitetään kaupallisin perustein ja tarjotaan markkinaehdoin. Keskeisin tarjottava palvelu on operaattoreille suunnatut ADSL-ratkaisut.

TeliaSonera Finland

Seuraavaksi...  
Tarjoamme laajempia  
palvelukokonaisuuksia

# TeliaSonera vahvistaa asemaansa Suomen markkinoilla yhdistämällä tuote- ja palveluvalikoimansa entistä kokonaisvaltaisemmaksi palvelutarjonnaksi.

Suomessa harjoitettu kauppa ja teollisuus ovat perinteisesti perustuneet metsä-, kone- ja metalliteollisuuteen. Nopeasti kasvavat kotimaiset televiestintä- ja elektroniikkalat ovat kuitenkin viime vuosikymmenen aikana nousseet merkittäviksi teollisuudenaloiksi, jotka työllistävät yhä enemmän Suomen viidestä miljoonasta asukkaasta.

Suomen telemarkkinat ovat erittäin edistykselliset. Osatekijöinä ovat kotimaisen toimialan vahvuus, suhteellisen korkea tietotekniikkalaitteiden tiheys ja aikaisessa vaiheessa tapahtunut telemarkkinoiden avautuminen kilpailulle.

TeliaSonera tarjoaa Suomessa kattavan tuotevalikoiman pääosin Sonera-brandin alla. Tuotevalikoimaan kuuluvat matkaviestintäpalvelut, kiinteän verkon puhelupalvelut, Internet- ja datapalvelut sekä niihin liittyvät lisäarvopalvelut, ylläpito ja asiakastuki.

## Matkaviestintä

Kolmella Suomessa toimivalla matkapuhelinoperaattorilla on omat koko maan kattavat verkkonsa. Liittymätiheys on erittäin suuri, jopa 85 prosenttia, ja puheliikenteen siirtyminen kiinteästä puhelinverkosta matkapuhelinverkkoihin jatkuu. Suomen matkaviestintämarkkinoita luonnehtii ennalta maksettujen ns. prepaid-liittymien vähäinen määrä.

TeliaSonera on lähes 60 prosentin markkinaosuudellaan Suomen johtava matkapuhelinoperaattori. Verkon hyvä kattavuus ja korkea laatu, vahva edelläkävijän asema ja monipuolinen palveluvalikoima ovat Soneran kilpailuetuja.

TeliaSonera Finland tarjoaa laajan valikoiman matkaviestintäpalveluja, joista tärkeimpiä ovat puhe- ja tekstiviesti-

palvelut. Nopeita langattomia datapalveluja (GPRS) on tarjottu vuodesta 2001 alkaen, ja multimediatelevisiopalvelut (MMS) tuotiin markkinoille vuonna 2002.

Omia verkkojaan käyttävistä matkapuhelinoperaattoreista Radiolinja on TeliaSoneran suurin kilpailija noin yhden kolmasosan markkinaosuudellaan. Finnet-ryhmään kuuluvalla DNA:lla on kahteen suureen kilpailijaansa verrattuna suhteellisen pieni, mutta kasvava markkinaosuus. Markkinoilla on myös useita palveluntarjoajia, joista Saunalahden Serveri ja RSL Com ostavat kapasiteettia TeliaSoneran verkoista ja toimivat omilla brandeillaan.

TeliaSoneran 2,5 miljoonan suomalaisen matkapuhelinasiakkaan kiinnostus lisäarvopalveluihin kasvaa samalla kun matkapuhelimet ja verkot kehittyvät. TeliaSoneralla on kolmannen sukupolven UMTS-verkon toimilupa Suomessa ja sen verkkoa laajennetaan parhaillaan GSM/3G-kaksijärjestelmäverkoksi. Verkon rakennusaikataulu määräytyy viime kädessä palvelujen kysynnän ja päätelaitteiden saatavuuden mukaan. TeliaSonera aikoo lanseerata ensimmäiset kaupalliset 3G-palvelunsa UMTS-verkossa vuonna 2003.

## Internet- ja datapalvelut

Internet-liittymätiheys suomalaisissa kotitalouksissa on verrattain korkea, noin 40 prosenttia. TeliaSoneran markkinaosuus kuluttajien Internet-liittymistä on noin 25 prosenttia, mikä vastaa noin 234 000 Internet-liittymää. Näistä noin 71 000 on laajakaistaliittymiä. Kotitalouksien Internet-liittymätiheyden odotetaan kasvavan samalla kun Suomen laajakaistakapasiteettia kasvatetaan.

TeliaSonera voi tarjota Internet-yhteyden ja laajakaista-

palveluja asiakkailleen joka puolella Suomea mukaan lukien alueet, joilla TeliaSoneralla ei ole omaa paikallisverkkoa. Laajakaistapalvelujen tarjonta on pääosin keskittynyt TeliaSoneran omiin paikallisverkkoihin ja pääkaupunkiseudulle. Laajakaistapalvelujen kysyntä on vahvaa myös yrityssegmentissä.

TeliaSonera tarjoaa suuren määrän erilaisia Internet- ja datapalveluja Suomen markkinoilla. TeliaSonera omistaa Suomen johtavan Internet-portaalin ja tarjoaa laajan valikoiman portaali palveluja. Suurimmat tuotot kuluttajapalveluista tulevat kuitenkin Internetin puhelinverko- ja laajakaistayhteyksistä.

Yritysiakkaille markkinoidaan kattavaa datapalvelujen valikoimaa. Nämä palvelut ovat pääasiassa peruspalveluja, kuten verkkoratkaisujen datayhteyksiä, mutta niihin kuuluu myös televiestintään liittyviä IT-palveluja, kuten tietoturvaratkaisuja. TeliaSonera tarjoaa perinteiseen teknologiaan perustuvia datapalveluja, mutta vallitseva suuntaus on selkeästi kohti kehittyneempiä IP-verkkoihin perustuvia dataratkaisuja.

TeliaSoneran pääkilpailijoihin Internet- ja datapalveluissa kuuluvat Elisa (Internetin puhelinverko- ja laajakaistayhteydet), SanomaWSOY (laajakaistakaapeliyhteydet pääkaupunkiseudulla) ja MTV3 (Internetin puhelinverkkoyhteydet).

### Kiinteän verkon puhelupalvelut ja kiinteät verkot

Kiinteän verkon markkinoilla Suomessa on useita tietyillä maantieteellisillä alueilla toimivia paikallisia operaattoreita ja kolme keskenään kilpailevaa operaattoria, joilla on omat, koko maan kattavat siirtoverkkonsa ja jotka tarjoavat kaukopuhelu- ja ulkomaanpuhelupalveluja. TeliaSoneran verkko on Suomen kattavin.

TeliaSoneran markkinaosuus kotimaan kaukopuheluista on arviolta 38 prosenttia. Ulkomaanpuheluissa TeliaSonera on markkinajohtaja noin 50 prosentin markkinaosuudellaan. Kotimaan kaukopuheluissa ja ulkomaanpuheluissa yhtiön kilpailijoita ovat Elisa ja Finnet. TeliaSonera on tärkeä puhelu- ja verkkokapasiteetin tarjoaja Suomen tukkumarkkinoilla arviolta 25 prosentin markkinaosuudellaan.

TeliaSoneran kiinteä paikallisverkko kattaa pääasiassa Itä- ja Pohjois-Suomen. TeliaSonera on kiinteän verkon puhelupalveluiden markkinajohtaja näillä alueilla, joilla asuu noin 27 prosenttia Suomen väestöstä. Finnet-ryhmällä on

vahva markkina-asema Keski- ja Länsi-Suomessa. Suurimman paikallisoperaattorin Elisan verkko puolestaan kattaa mm. Helsingin alueen.

TeliaSoneran tilaajaliittymien laskennallinen yhteismäärä on noin 721 000, mikä vastaa hieman alle 30 prosentin markkinaosuutta kaikkien puhelinliittymien määrästä. Yrityksellä on kuitenkin lähes 35 prosentin markkinaosuus kiinteän verkon markkinoista niiden arvossa mitattuna.

Puhepalvelujen osuus TeliaSoneran kiinteissä verkoissa on laskenut jo usean vuoden ajan. Tämä suuntaus koskee suurinta osaa operaattoreista. Muiden kiinteän verkon palveluiden (kuten ADSL-palveluiden) osuus on kuitenkin kasvussa.

### Hyvät mahdollisuudet kasvun jatkumiselle

TeliaSoneran tavoitteena on säilyttää asemansa matkaviestintään markkinajohtajana ja kasvaa edelleen Internet- ja datapalvelujen tarjoajana.

Asiakkaat tarvitsevat televiestintään ja televiestintään liittyvän tietotekniikan kokonaisratkaisuja, ja TeliaSoneran laaja tuote- ja palveluvalikoima täyttää nämä tarpeet. Vuonna 2002 toteutetut laajat muutokset vastuunjaossa tukevat asiakaslähtöisten toimintatapojen omaksumista. Markkinointi- ja myyntiyksiköt toimivat nykyään kolmessa asiakassegmentissä: kuluttajat, yritykset ja suuret yritykset. Jokaisella segmentillä on omat myynti- ja asiakastukiyksikönsä sekä täysi vastuu kannattavuudesta ja asiakastytyväisyydestä. Asiakaslähtöisyys antaa paremmat edellytykset lisäarvon luomiseen asiakkaalle, syventää asiakassuhteita ja vahvistaa asiakasuskollisuutta.

### Suuret yritykset

Suurten yritysten markkinasegmenttiin kuuluu noin 400 yritystä. TeliaSonera on tällä hetkellä yksi johtavista matkaviestintäpalvelujen, kiinteän verkon puhelupalvelujen ja televiestintään liittyvien tietotekniikan palveluiden toimittajista tässä segmentissä.

Toimittajan valinnalla on tärkeä strateginen merkitys suurimmille yrityksille. Jotta TeliaSonera voi kilpailla ensisijaisen toimittajan asemasta, sillä täytyy olla laaja tuotevalikoima, kyky kehittää asiakaskohtaisia ratkaisuja ja joustava kustannusrakenne. Myös ulkoistettujen ratkaisujen kysyntä on kasvussa. TeliaSonera jatkaa tässä seg-

mentissä saavuttamansa aseman vahvistamista panostamalla myyntiin ja pyrkimällä syvälliseen vuorovaikutukseen asiakkaidensa kanssa.

### Yritykset

Yrityssegmenttiin Suomessa kuuluu arviolta 120 000 yritystä. TeliaSonera on tällä hetkellä markkinajohtaja tässä segmentissä.

TeliaSoneran tavoitteena on laajentaa toimintaansa tässä segmentissä pääosin lisäämällä Internet- ja datapalveluiden myyntiään. Näiden palveluiden kysyntä on voimakasta ja kasvaa edelleen pienissä ja keskisuurissa suomalaisissa yrityksissä. Kuten suurten yritysten segmentissä, TeliaSonera haluaa yrityssegmentissäkin keskittyä entistä voimakkaammin myyntiprosessiin ja vuorovaikutukseen asiakkaiden kanssa luodakseen perustan sekä räätälöidyille ratkaisuille että joustaville standardiratkaisuille, jotka pohjautuvat TeliaSoneran laajaan tuote- ja palveluvalikoimaan.

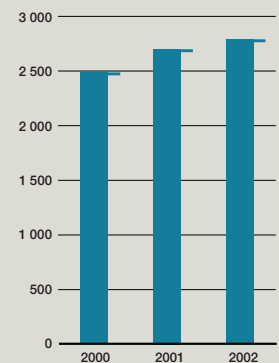
### Kuluttajat

TeliaSoneralla on vankka asema Suomen kuluttajasegmentissä. TeliaSonera on matkaviestinnän ja laajakaistapalvelujen markkinajohtaja. Kiinteän verkon palveluissa TeliaSoneralla on vahva markkina-asema niillä alueilla, joilla yhtiöllä on omat verkkonsa. Kilpailu on kuitenkin kovaa matkaviestintä- ja Internet-palveluissa sekä kiinteän verkon puhelu- palveluissa.

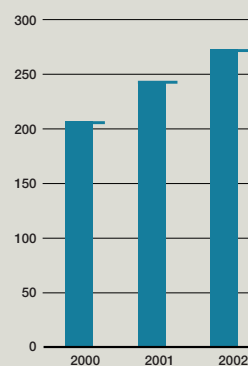
## Täyden valikoiman palveluntarjoaja, jolla on vankka markkina-asema

Matkapuhelintiheys on Suomessa hyvin korkea, 85 prosenttia. Puheluliikenne on siirtymässä yhä enemmän kiinteistä verkoista langattomiin verkkoihin. TeliaSonera aikoo säilyttää johtavan asemansa matkaviestinnässä ja jatkaa kasvua Internet- ja datapalveluissa.

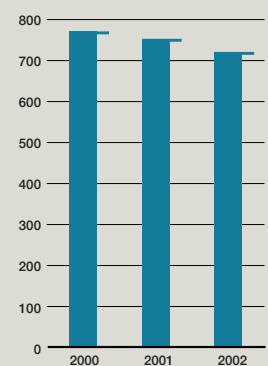
Matkapuhelinasiakkaiden määrä  
tuhansina



Internet-liittymäasiakkaiden määrä  
tuhansina



Kiinteän verkon asiakkaiden määrä  
tuhansina



TeliaSonera haluaa tässä segmentissä olla toimittaja, johon asiakkailta on parhaat ja läheisimmät suhteet. TeliaSoneran tavoitteena on kaiken asiakaspalvelun hoitaminen yhteisillä kanavilla riippumatta siitä, liittyykö yhteydenotto kiinteään puhelinverkkoon, matkaviestintään vai Internet- ja datapalveluihin.



TeliaSonera Norway, Denmark, Baltic

A woman in a black long-sleeved shirt and light-colored pants is pushing a blue stroller along a paved path. A young child wearing a blue helmet and a pink jacket is sitting in the stroller. The background is a blurred landscape with green trees and a body of water, suggesting a park or a scenic area. The overall scene is bright and active.

**Seuraavaksi...**  
Panostamme liikkuvuuteen,  
Internetiin ja laajakaistaan



# Telian ja Soneran yhdistyminen merkitsee yrityksen aseman vahvistumista merkittävästi Baltian markkinoilla, joilla kasvun mahdollisuudet ovat suuret etenkin matkaviestinnän alalla, mutta myös Internet- ja laajakaistaliittymissä.

Norjassa ja Tanskassa TeliaSonera toimii kokonaan omistamiensa tytäryhtiöiden kautta, kun taas Baltiassa toiminnasta vastaavat yritykset, joista TeliaSoneralla on joko enemmistö- tai vähemmistöosuus.

Baltian maissa TeliaSonera tarjoaa täyden valikoiman televiestintäpalveluja, kun taas Norjassa tarjonta on rajattu matkaviestintäpalveluihin. Tanskassa yhtiö tarjoaa matkaviestintä- ja kaapelitelevisiopalveluiden lisäksi rajatun määrän kiinteän verkon palveluita.

TeliaSonera on matkaviestintäpalveluiden markkinajohtaja Baltian maissa, toiseksi suurin palveluntarjoaja Norjassa ja neljänneksi suurin Tanskassa. TeliaSoneralla on lisäksi merkittävä asema Tanskan kiinteän verkon palveluiden loppuasiakasmarkkinoilla.

Norjan ja Tanskan telemarkkinat ovat erittäin kehittyneitä ja liittymätiheydet ovat korkeita sekä kiinteässä verkossa että matkaviestintäverkossa. Baltian maissa liittymätiheys on huomattavasti alhaisempi, mikä merkitsee kasvumahdollisuuksia tulevaisuudessa.

## Toiminnan päätavoitteet

TeliaSonera Norway, Denmark, Baltic -tulosityksikön tavoite on vahvistaa markkina-asemaa entisestään, kasvaa ja parantaa kannattavuutta hyödyntämällä kokonaismarkkina-asemaa kyseisillä alueilla ja saavuttaa synergiaetuja sekä markkinoinnissa että tuotannossa ja infrastruktuureissa. Telian ja Soneran yhdistymisen ansiosta TeliaSonera voi nyt sisällyttää Baltian matkaviestintäoperaattoreiden Omnitelin ja Latvijas Mobilais Telefonsin sekä kiinteän verkon operaat-

torin Lietuvos Telekomasin tulokset konsernitulokseen, mikä lisää synergiaetujen mahdollisuuksia olennaisesti.

Norjassa, Tanskassa ja Baltian maissa matkaviestinnän kehitysnäkymien arvioidaan jatkuvan suotuisina. Tämän lisäksi Virossa, Latviassa ja Liettuassa on merkittäviä kasvumahdollisuuksia Internet- ja laajakaistapalveluissa. Koska TeliaSoneralla on vahva asema Baltian kiinteän verkon markkinoilla, näitä mahdollisuuksia voidaan myös hyödyntää.

Pitkällä tähtäimellä – ja edellyttäen, että yhtiölle avautuu kannattavia laajentumismahdollisuuksia – TeliaSonera tulee tarjoamaan täyden palveluvalikoiman alueen kaikilla markkinoilla.

## Norja – tuloksekasta panostusta matkaviestintään

Norjan matkaviestintämarkkinat ovat muiden Pohjoismaiden tapaan erittäin kehittyneet, ja matkapuhelinliittymätiheys on 85 prosenttia. Norjalle tunnusomaista on runsas tekstiviestipalvelujen käyttö.

Norjassa TeliaSonera tarjoaa matkaviestintäpalveluja vuonna 2000 ostetun NetCom-operaattorin välityksellä. NetCom tarjoaa laajan valikoiman matkaviestintäpalveluja sekä yrityksille että yksityishenkilöille. NetCom toi markkinoille vuonna 2001 nopeammat langattomat datapalvelut (GPRS) ja vuoden 2003 alussa langattomat multimediapalvelut (MMS). Tekstiviestien suuri suosio Norjan markkinoilla luo hyvät edellytykset langattomien datapalveluiden lanseerukselle.

NetComin markkinaosuus on lähes 30 prosenttia, ja sen asiakasmäärä oli vuoden 2002 lopussa 1 088 000.

Jatkuva ja voimakas asiakas- ja liikennemäärien kasvu antaa NetComille erinomaiset mahdollisuudet kehittää edelleen matkaviestintään liittyvää liiketoimintaansa. Merkittävin kilpailija Norjan markkinoilla on Telenor. Markkinoilla on myös useita palveluntarjoajia ja sisällöntuottajia.

Keskimääräinen liittymäkohtainen tuotto on kasvanut tasaisesti ja on näin osaltaan edistänyt NetComin vankkaa kehitystä. Keskimääräisen liittymäkohtaisen tuoton parantamiseen on vaikuttanut osaltaan laskutusasiakkaiden määrän lisääntyminen ja toisaalta lähetettyjen tekstiviestien määrän voimakas kasvu. Vuoden lopussa laskutusasiakkaiden osuus NetComin asiakaskunnasta oli 50 prosenttia.

Norjassa myönnettyjä 3G-toimilupia on neljä, ja näistä yksi on NetComilla ja yksi Telenorilla. Kaksi muuta toimilupaa on palautettu. Norjan hallitus päätti vuoden 2003 alussa, että Telenor ja NetCom saavat 15 kuukautta lisäaikaa 3G-verkon rakentamiseen.

### Tanska – oma maanlaajuinen GSM-verkko vahvistaa asemia

TeliaSonera tarjoaa Tanskassa matkaviestintäpalveluja ja kiinteän verkon puhelupalveluja yrityksille ja yksityishenkilöille sekä verkkokapasiteettia operaattoreille ja palveluntarjoajille. Palvelut tarjotaan Telia-tuotemerkillä. Lisäksi tarjolla on laajakaistaisia Internet-yhteyksiä sekä kaapelitelevisiopalveluja yhtiön kokonaan omistaman Telia Stofan kautta.

Kilpailu matkaviestintämarkkinoilla on erittäin kovaa. Merkittävimmät kilpailijat ovat Tele Danmark (TDC), Sonofon ja Orange, joista TDC on suurin. Vuoden lopussa Telia-

Soneran markkinaosuus oli noin 10 prosenttia.

Vuonna 1998 TeliaSonera avasi oman GSM 1800- verkonsa kaupalliseen käyttöön. Koko maan kattava GSM 900 -verkko valmistui vuonna 2002, mikä merkitsee, että TeliaSonera voi tarjota houkuttelevampia palveluja edullisemmillä hinnoilla. Palvelujen tarjonta on runsasta: nopeammat langattomat datapalvelut (GPRS) otettiin käyttöön vuonna 2001 ja langattomat multimediatpalvelut (MMS) vuonna 2002.

Vuonna 2002 matkapuhelinasiakkaiden lukumäärä kasvoi runsaalla 60 prosentilla 466 000:een. Kannattavuus on parantunut asiakkaiden määrän lisääntymisen myötä.

Tanskan markkinoille on myönnetty neljä 3G-toimilupaa. Näistä TeliaSoneralla on yksi, ja muut luvanhaltijat ovat TDC, Orange ja Hi3G.

TeliaSoneralla on noin 13 prosentin osuus kaapelitelevisiomarkkinoista Telia Stofan kautta, joka tarjoaa myös laajakaistaisia Internet-liittymiä kaapelitelevision välityksellä. Telia Stofa on Tanskan toiseksi suurin kaapelitelevisiopalvelujen tarjoaja ja suurin kaapelitelevision välityksellä laajakaistaisia Internet-yhteyksiä tarjoava yritys.

TeliaSonera tarjoaa myös kiinteän verkon palveluita. Toiminta on kehittynyt epätydyttävästi, ja vuoden 2002 aikana ryhdyttiin toimenpiteisiin tilanteen korjaamiseksi. Kannattamattomien tuotteiden myynti on lopetettu, ja tarjonta keskitetään nyt kiinteän verkon puhelupalvelujen myyntiin yrityksille ja yksityisasiakkaille sekä verkkokapasiteetin myyntiin operaattoreille ja palveluntarjoajille. TeliaSonera on Tanskan loppuasiakasmarkkinoilla kolmanneksi suurin kiinteän verkon puhelupalvelujen tarjoaja ja maan

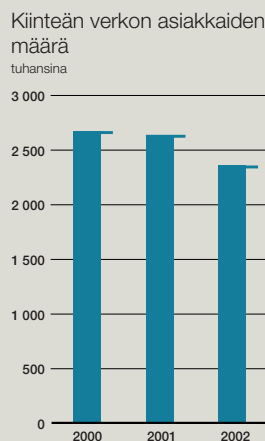
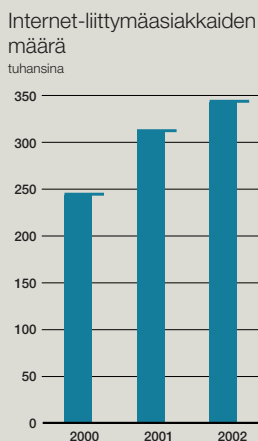
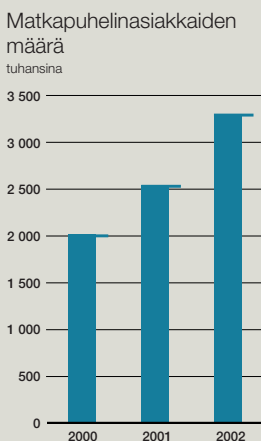
toiseksi suurin verkkokapasiteetin toimittaja. Markkinajohtaja on TDC.

### Viro – matkaviestintäpalvelut kehittyvät voimakkaasti

Virossa on 1,4 miljoonaa asukasta, ja se on Baltian maista pienin. Maa on kehittynyt nopeasti kohti markkinataloutta, ja sen taloudellisen kasvun edellytykset arvioidaan hyväksi. Virossa TeliaSonera

## Parantuneet markkina-asetat

Kehitysnäkymien arvioidaan jatkuvan suotuisina matkaviestinnän sekä Internet- ja laajakaistapalvelujen osalta. Seuraava kaavio esittää Norjan, Tanskan ja Baltian yhteenlaskettuja asiakasmääriä tytä- ja osakkuusyhtiöt mukaan lukien.



tarjoaa matkaviestintäpalveluja Eesti Mobiiltelefonin kautta ja kiinteään verkon palveluja sekä Internet- ja datapalveluja Eesti Telefonin kautta. TeliaSonera omistaa molemmista yhtiöistä 49 prosenttia.

Kiinteään verkon puhelupalveluja koskeva monopoli lakkautettiin Virossa 1.1.2001. Kiinteään verkon liittymätiheys on pysynyt useita vuosia muuttumattomana, noin 35 prosentissa, kun taas matkaviestinliittymien tiheyden arvioitiin vuoden vaihteessa olevan noin 60 prosenttia. Internet-liittymien määrä on pieni, mutta niiden kysyntä lisääntyy voimakkaasti.

Eesti Mobiiltelefon tarjoaa laajan valikoiman matkaviestintäpalveluja. Matkaviestintäpalveluiden käyttö Virossa on yleistä. Esimerkiksi pysäköintimaksut maksetaan usein matkapuhelimella. Nopeammat langattomat datapalvelut (GPRS) tuotiin markkinoille vuonna 2001, ja suunnitelmien mukaan multimediasivestipalvelut (MMS) käynnistetään vuonna 2003. Eesti Mobiiltelefonilla oli vuoden lopulla 428 000 asiakasta, ja sen markkinaosuus oli runsaat 50 prosenttia. Merkittävimmät kilpailijat ovat Radiolinja Eesti ja Tele2 Eesti.

Vuonna 2002 Virossa päätettiin 3G-toimilupien myöntämisestä koskevista säännöistä. Myönnettäviä toimilupia on neljä, ja näistä kunkin hinnaksi on arvioitu 3,19 milj. euroa.

TeliaSonera tarjoaa kiinteään verkon puhelupalveluja sekä Internet- ja datapalveluja 49-prosenttisesti omistamansa Eesti Telefonin kautta. Eesti Telefon on markkinajohtaja, jonka markkinaosuus kiinteään verkon puhelupalveluissa on noin 80 prosenttia. Tärkeimmät kilpailijat ovat Tele2 ja Uninet.

Internet-liittymien määrä kasvaa erittäin voimakkaasti. ADSL-liittymien määrä oli vuoden lopussa noin 30 000.

### **Latvia – 55 prosentin markkinaosuus matkaviestintäpalveluissa**

Latvian väkiluku on noin 2,3 miljoonaa, ja maan talous kasvaa nopeasti. TeliaSonera tarjoaa Latviassa matkaviestintäpalveluita Latvijas Mobilais Telefonsin kautta ja kiinteään verkon palveluita osittain omistamansa Lattelekomin kautta.

Matkapuhelinliittymien tiheys on kasvanut viime vuosina voimakkaasti, ja vuoden 2002 lopussa se oli noin 37 prosenttia. Internet-liittymien kysyntä on lisääntynyt viime vuosina, ja liittymätiheyden arvioidaan kasvavan edelleen lähivuosina.

Latvijas Mobilais Telefons, josta TeliaSonera omistaa 60,3 prosenttia (49 prosenttia suoraan ja 11,3 prosenttia Lattelekomin kautta), tarjoaa laajan valikoiman matkaviestin-

täpalveluja. Nopeammat langattomat datapalvelut (GPRS) tuotiin markkinoille vuonna 2002. Vuoden lopussa Latvijas Mobilais Telefonsilla oli 474 000 asiakasta, ja sen markkinaosuus oli noin 55 prosenttia. Ainoa kilpaileva operaattori on Tele2. Markkinoilla on myös useita palveluntarjoajia.

Sekä Latvijas Mobilais Telefons että Tele2 ovat hankkineet 3G-lisenssin.

TeliaSonera tarjoaa kiinteään verkon puhepalveluja sekä Internet- ja datapalveluja 49-prosenttisesti omistamansa Lattelekomin kautta. Latvian kiinteään verkon monopoli lakkautettiin 1.1.2003, minkä odotetaan tuovan markkinoille useita uusia operaattoreita.

Internet-liittymien kysyntä Latviassa on pääsemässä vauhtiin.

### **Liettua – 850 000 matkaviestintäasiakasta ja hyvä kasvu**

Liettuan asukasluku on noin 3,5 miljoonaa, ja maan talous kasvaa voimakkaasti. Matkaviestintämarkkinoilla on jo pitkään ollut kilpailua, ja kiinteään verkon monopoli lakkautettiin 1.1.2003. Muiden Baltian maiden tapaan matkaviestintäpalvelut kasvavat nopeasti, kun taas kiinteään verkon liittymätiheys on alhainen ja kasvu heikkoa. Internetin käyttö maassa on tähän saakka ollut vähäistä, mutta nyt kasvu on päässyt vauhtiin. Matkapuhelinliittymien tiheys vuoden lopussa oli 45 prosenttia.

TeliaSonera tarjoaa laajan valikoiman matkaviestintäpalveluja 55-prosenttisesti omistamansa Omnitelin kautta. Nopeammat langattomat datapalvelut (GPRS) tuotiin markkinoille vuonna 2001 ja multimediasivestipalvelut (MMS) vuonna 2002. Omnitel on Liettuan johtava matkaviestintäoperaattori, jolla oli vuoden lopussa 850 000 asiakasta ja noin 54 prosentin markkinaosuus. Kilpailijoita ovat Bite ja Tele2.

Kiinteään verkon palveluja tarjoaa Lietuvos Telekomas, josta TeliaSonera omistaa 60 prosenttia. Palveluihin kuuluvat kiinteään verkon puhepalvelujen ohella Internet- ja datapalvelut.

Internet-liittymien tiheys Liettuassa on alhainen, mikä johtuu pitkälti siitä, että vain erittäin pienellä osalla talouksista on oma tietokone. Internet-liittymämäärän kasvu alkoi kuitenkin vauhdittua vuoden 2002 aikana, ja vuoden lopulla 40 000 asiakkaalla oli puhelinhyteyttä käyttävä Internet-liittymä (mukaan lukien ISDN), kun taas ADSL-laajakaistaliittymäasiakkaita oli runsaat 10 000.

TeliaSonera International

**Seuraavaksi...**

**Mahdollisuus miljooniin  
uusiin asiakkaisiin**

# TeliaSonera International hyödyntää kasvumahdollisuuksia valikoiduilla alueilla kotimarkkinoiden ulkopuolella ensisijaisesti matkaviestinnässä.

## MegaFon – yksi Venäjän johtavista matkapuhelinoperaattoreista

TeliaSonera omistaa 43,8 prosenttia MegaFonista, joka on yksi Venäjän suurimmista matkapuhelinoperaattoreista. Venäjä on yksi niistä markkina-alueista, joilla TeliaSonera näkee matkaviestintäliiketoiminnan merkittäviä kasvumahdollisuuksia. Pyrkimyksenä on tehdä tulevaisuudessa Venäjistä osa TeliaSoneran kotimarkkina-alueita.

Venäjän matkaviestintämarkkinat kasvavat nopeasti. Liittymätiheys oli vuoden 2002 lopussa vain noin 12 prosenttia. Suuremmissa kaupungeissa liittymätiheys on kuitenkin huomattavasti korkeampi: esimerkiksi Moskovassa liittymätiheys on 50 prosenttia ja Pietarissa 30 prosenttia.

MegaFon syntyi vuonna 2002 North West GSM:n yhdistyksessä Sonic Duon ja usean muun alueellisen operaattorin kanssa. Telia ja Sonera omistivat osan North West GSM:stä ja Soneralla oli omistusosuus Sonic Duosta. Nykyään TeliaSonera omistaa suoraan tai välillisesti 43,8 prosenttia MegaFonista. Yrityksen muita omistajia ovat venäläinen televiestintäkonserni Telecominvest ja CT-Mobile.

MegaFon toimii nykyään Moskovassa, Pietarin ja Volgan alueilla sekä Kaukasuksella ja Uralilla. Yhtiöllä on toimilupa kaikilla Venäjän 89 alueella, joiden yhteenlaskettu asukasmäärä on noin 150 miljoonaa.

MegaFon tarjoaa monipuolisen valikoiman matkaviestintäpalveluita. Moskovassa yhtiö on lanseerannut multimediaiviestipalvelun (MMS) ja muita edistysellisiä palveluja, kuten paikannuspalvelut. Nopeat langattomat datapalvelut (GPRS) tuodaan markkinoille vuonna 2003.

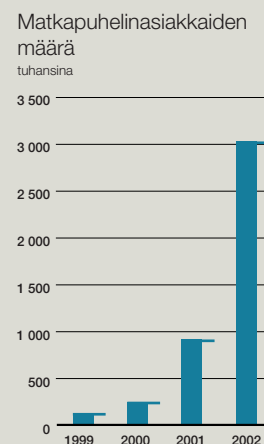
Asiakasmäärällä mitattuna MegaFon on Venäjän kol-

manneksi suurin operaattori, jolla oli vuoden 2002 lopussa noin 3 miljoonaa asiakasta. Yrityksen markkinaosuus on verrattain alhainen Moskovassa (4 prosenttia), mutta markkinaosuudet Pietarissa (65 prosenttia), Volgan alueella ja Kaukasuksella (25-30 prosenttia) sekä Uralilla (15 prosenttia) ovat selvästi korkeammat. Yrityksen kokonaismarkkinaosuus oli vuoden lopussa noin 16 prosenttia. Yritys kehittyi vuoden aikana voimakkaasti ja kasvatti asiakasmääräänsä noin 230 prosenttia.

MegaFonin tavoitteena on olla yksi johtavista koko

## MegaFon – voimakasta kasvua Venäjällä

TeliaSoneran osittain omistaman (43,8 prosenttia) MegaFon-matkaviestintäoperaattorin asiakasmäärä kasvoi vuoden aikana hyvin voimakkaasti eli peräti 230 prosenttia. MegaFonilla on yhteensä 3 miljoonaa asiakasta, ja se on Venäjän kolmanneksi suurin operaattori, jolla on vahva asema mm. Pietarissa, Volgan alueella ja Kaukasuksella.



Venäjän kattavista matkapuhelinoperaattoreista ja keskittää toimintansa erityisesti suuriin väestökeskuksiin. Kaksi pääkilpailijaa ovat MTS ja Vimpelcom, joiden suurimpia ulkomaisia omistajia ovat Deutsche Telekom ja Telenor. MegaFon tuo markkinoille edistyskellisempiä palveluita markkinoiden kehittyessä. Pyrkimyksenä on ensisijaisesti kasvattaa MegaFonin asiakaskuntaa hyödyntämällä valtakunnallisten GSM-toimilupien yhtiölle tuomaa kilpailuetua.

### Fintur toimii Euraasian kasvualueilla

TeliaSonera kasvatti osuuttaan Finturista vuoden 2002 aikana 35,1 prosentista 58,55 prosenttiin, joten Finturia käsitellään konsernitilinpäätöksessä tytäryhtiönä. Turkcell on toinen pääomistaja 41,45 prosentin omistusosuudella.

Fintur toimii markkinoilla, joilla kiinteän verkon ja matkapuhelinverkon liittymätiheys on alhainen ja kasvumahdollisuudet suuret. Fintur omistaa enemmistöosuudet matkapuhelinoperaattoreista Azerbaidžanissa, Georgiassa, Kazakstanissa ja Moldovassa. Finturilla on myös toistai-

seksi käyttämätön GSM 1800 -verkon toimilupa Ukrainassa.

Entisissä neuvostotasavalloissa on alhainen bruttokansantuote asukasta kohti, mutta niiden taloudellinen kehitys on nopeaa. Tämä koskee erityisesti Kazakstania.

Fintur kasvaa lisäämällä edelleen asiakasmääräänsä, tuomalla markkinoille edistyskellisempiä palveluja kysynnän mukaan ja keskittymällä liittymätiheyden kasvaessa matkaviestintäpalveluiden suurkuluttajiin. Finturin tavoitteena on myös hyödyntää synergiaetuja Fintur-yhtiöiden välillä muun muassa palvelujen kehittämisessä.

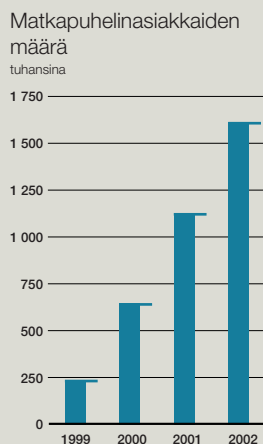
### Kazakstan – taloudellinen kasvu nopeaa

Kazakstanissa on lähes 15 miljoonaa asukasta ja se on pinta-alaltaan kuusi kertaa Ruotsin kokoinen. Maa on hyvin harvaan asuttu, ja 9 prosenttia väestöstä asuu suurimmassa kaupungissa Almatyssa. Matkapuhelinliittymätiheys on 5,6 prosenttia ja kiinteän verkon liittymätiheys 13 prosenttia. Kansantalous kasvaa hyvin nopeasti, ja bruttokansantuote asukasta kohti on suurin vertailtaessa niitä maita, joissa



## Fintur – alhaiset liittymätiheydet ja hyvät kasvumahdollisuudet

TeliaSoneran osittain omistama (58,55 prosenttia) Fintur toimii markkinoilla, joilla kiinteän verkon ja matkaviestintäverkon liittymätiheydet ovat alhaiset ja kasvumahdollisuudet hyvät. Finturilla on tällä hetkellä enemmistöosuuksia Azerbaidžanin, Georgian, Kazakstanin ja Moldovan matkaviestintäoperaattoreista. Kaavio esittää näiden operaattoreiden yhteenlaskettua asiakasmäärää.



Finturilla on toimintaa. Kazakstan on tärkeä öljynviejäämaa.

Kazakstan on Finturin suurin markkina-alue, jonka osuus Finturin liikevaihdosta vuonna 2002 oli 47 prosenttia. Kazakstan on lisäksi markkina-alue, jonka odotetaan edelleen kasvattavan osuuttaan Finturin liikevaihdosta ja tuloksesta tulevina vuosina.

Fintur omistaa Kazakstanissa 51 prosenttia matkapuhelinoperaattori KCellistä, joka tarjoaa laajan valikoiman matkaviestintäpalveluja. KCell on Kazakstanin suurin operaattori 74,2 prosentin markkinaosuudellaan. Asiakkaiden yhteismäärä oli vuoden lopussa 614 512, mikä merkitsee 45 prosentin kasvua vuodesta 2001. Tekstiviestien käyttö kasvaa Kazakstanissa ja niiden määrä on jopa pohjoismaalaisittain korkea. Nopeat langattomat datapalvelut (GPRS) ja multimediatelevisiopalvelut (MMS) käynnistetään suunnitelmien mukaan vuonna 2003. KCellillä on kaksi kilpailijaa, joista suurin on TOO Kartel (Kmobile- ja Excess-brandit).

### Azerbaidžan – erittäin vahva markkina-asema

Fintur omistaa 51,3 prosenttia Azerbaidžanin toisesta matkapuhelinoperaattorista Azercellistä. Azerbaidžanin väkiluku on 8 miljoonaa, ja sen kansantalous on voimakkaassa kasvussa. Maan bruttokansantuotteen odotetaan

kasvavan edelleen tulevina vuosina. Matkapuhelinliittymätiheys on Azerbaidžanissa noin 10 prosenttia, ja kiinteän verkon liittymätiheys on noin 9 prosenttia.

Azercellin markkinaosuus on yli 80 prosenttia, ja se on johtava operaattori sekä yritys- että kuluttajasegmentissä. Asiakasmäärä vuoden 2002 lopussa oli 668 598. Vuoteen 2001 verrattuna asiakasmäärä kasvoi 29 prosenttia. Matkaviestintäpalveluiden valikoima on laaja, ja Azercell suunnittelee myös nopeiden langattomien datapalveluiden (GPRS) lanseerausta vuonna 2003. Toinen suuri kilpailuetu on matkapuhelinverkon hyvä kattavuus, jonka ansiosta Azercell voi tarjota palvelujaan 93,5 prosentille Azerbaidžanin väestöstä.

Yrityksen vahva asema yritysmarkkinoilla johtuu osaksi yrityksen kehittämistä pääasiassa öljy- ja kaasuteollisuudelle suunnatuista datapalveluista, jotka myös kannustavat yhä edistysellisempien palveluiden kehittämiseen. Azercellillä on yritysasiakkaissaan suuri määrä matkaviestintäpalveluiden suurkuluttajia, minkä ansiosta liittymäkohtainen tuotto yrityssegmentissä on korkea.

Azercellin tavoitteena on edelleen vahvistaa markkina-asemaansa luomalla uusia kohderyhmäkohtaisia palveluita yritysmarkkinoille ja toisaalta kehittämällä palveluja laajalle kuluttaja-asiakaskunnalle.

### Georgia – tavoitteena markkinajohtajuus

Maatalous muodostaa suuren osan Georgian kansantaloudesta, mutta maassa on myös öljy- ja kaasuteollisuutta. Georgiassa on 4,8 miljoonaa asukasta. Matkapuhelinliittymätiheys on 10,2 prosenttia ja kiinteän verkon liittymätiheys 14 prosenttia. Öljy- ja kaasuteollisuudessa käytetään huomattavan paljon matkaviestintäpalveluja.

Fintur toimii Georgiassa matkapuhelinoperaattori Geocellin kautta, josta sillä on 83,2 prosentin omistusosuus. Geocell tarjoaa laajan valikoiman matkaviestintäpalveluja. Geocell kasvatti asiakaskuntaansa 113 prosentilla 198 463 asiakkaaseen. Yritys kasvatti myös markkinaosuuttaan kahdeksalla prosenttiyksiköllä 32 prosentista 40 prosenttiin. Geocell on Magticomin jälkeen toiseksi suurin operaattori Georgiassa.

Geocellin tavoitteena on saavuttaa Georgiassa matkaviestintämarkkinajohtajuus, jonka se menetti vuonna 2000. Aikomuksena on laajentaa matkapuhelinverkkoa,



joka vuoden 2002 lopussa kattoi yli 80 prosenttia maan väestöstä.

### Moldova – asiakasmäärän kasvu nopeaa

Moldovassa on 3,5 miljoonaa asukasta (ilman Transnistriaa), ja kuten Georgiassa, maatalous muodostaa merkittävän osan kansantaloudesta. Maa on hyvin köyhä, mutta talouskasvu on verrattain nopeaa. Matkapuhelinliittymätiheys on 7,7 prosenttia, ja kiinteän verkon liittymätiheys on 19,4 prosenttia.

Fintur omistaa 77 prosenttia matkapuhelinoperaattori Moldcellistä, joka on perustettu vuonna 2000. Moldcell on nopeasti luonut vahvan brandin, ja sen asiakasmäärä on kasvanut vuoden 2002 aikana 46 prosenttia 132 335 asiakkaaseen. Markkinaosuus vuoden lopussa oli 50 prosenttia. Moldcell tarjoaa monipuolisen valikoiman peruspalveluita. Puhelinverkko kattaa 77 prosenttia väestöstä. Pääkilpailija on Voxtel, jonka omistaa France Telecom (Orange).

Moldcell pyrkii vahvistamaan asemaansa yritysmarkkinoilla parantaakseen liittymäkohtaista tuottoaan ja kannattavuuttaan.

### Turkcell – Turkin johtava matkapuhelinoperaattori

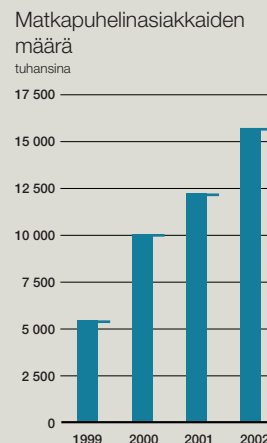
Turkin matkaviestintämarkkinat laajenevat voimakkaasti, ja kasvumahdollisuudet vaikuttavat poikkeuksellisen lupaavilta. Kiinteän puhelinverkon liittymätiheys on myös verrattain alhainen. Toteutunut talouskasvu Turkissa on viime vuosina ollut heikkoa muun muassa maan korkean inflaatioasteen vuoksi.

TeliaSonera toimii Turkissa maan ensimmäisen matkapuhelinoperaattorin Turkcellin kautta. TeliaSonera omistaa 37,1 prosenttia Turkcellista, jonka toinen suuromistaja on Turkin johtava teollisuus konserni Cukurova Group (41,8 prosenttia). Turkcell listautui New Yorkin ja Istanbulin pörsseihin vuonna 2000.

Turkcell tarjoaa laajan valikoiman matkaviestintäpalveluja,

## Turkcell – 15,7 miljoonaa asiakasta ja hyvä kasvu

TeliaSonera omistaa 37,1 prosenttia Turkin johtavasta matkaviestintäoperaattorista Turkcellista. Turkcellillä oli vuoden 2002 päättyessä noin 15,7 miljoonaa asiakasta, mikä merkitsee 29 prosentin kasvua vuodesta 2001. Turkin matkaviestintämarkkinat kasvavat nopeasti, ja kasvumahdollisuuksien arvioidaan olevan erittäin hyvät.



joihin kuuluvat muun muassa nopeat langattomat datapalvelut (GPRS) ja multimediatelevisiopalvelut (MMS). Turkcell panostaa asiakasystävällisiin palveluihin ja matkapuhelinverkon hyvään kattavuuteen. Vuoden 2002 lopussa Turkcellin matkapuhelinverkko kattoi käytännössä kaikki yli 5 000 asukkaan alueet Turkissa. Turkissa on yli 66 miljoonaa asukasta.

Turkin markkinoilla toimii tällä hetkellä neljä GSM-operaattoria: Turkcell, Telsim, Aria ja Aycell. Turkcell aloitti toimintansa vuonna 1994 ja se on Turkin johtava matkapuhelinoperaattori. Vuoden 2002 lopulla asiakasmäärä oli yhteensä noin 15,7 miljoonaa. Vuoteen 2001 verrattuna asiakasmäärä kasvoi 29 prosenttia. Suurin kasvu tapahtui ennalta maksettujen, ns. prepaid-liittymien määrässä, mutta myös edistyneempien palveluiden osuus liikevaihdosta kasvoi.



## Kansainväliset verkko- kapasiteettipalvelut

TeliaSonera International Carrier käsittää Telian ja Soneran kansainväliset verkkokapasiteettitoiminnot. Näitä kahta aiemmin erillistä liiketoimintoa ollaan parhaillaan yhdistämässä.

Yhdistämällä liiketoiminnot TeliaSonera International Carrieriksi saavutetaan henkilöstöön, tuotantoon ja palveluihin liittyviä synergiaetuja.

Yhdistyminen vahvistaa TeliaSoneran markkina-asemia Pohjoismaissa, Baltian maissa ja Venäjän länsiosissa ja tuo lisää Atlantin ylittävää verkkokapasiteettia. Yhdistyminen parantaa myös TeliaSoneran asemia neuvoteltaessa teleliikenteen vaihtojärjestelyistä muiden operaattoreiden kanssa.

### Kansainvälinen laajakaistaverkko

TeliaSonera tarjoaa verkkopalveluita ja verkkokapasiteettia muille operaattoreille ja palveluntarjoajille kokonaan omissa kansainvälisessä Viking-laajakaistaverkossa. Viking-verkon kapasiteetti on poikkeuksellisen suuri, ja se soveltuu edistykselliseen laajakaistaviestintään. Viking-verkko keskittyy Eurooppaan ja yhdistää Euroopan Yhdysvaltoihin Atlantin ylittävällä digitaalisella TAT 14 -kaapelilla, jossa TeliaSonera on osakkaana.

Toiminnan sopeuttamiseksi uuteen markkinatilanteeseen aloitettiin vuonna 2002 kansainvälisten verkkokapasiteettitoimintojen uudelleenjärjestely ja suoritettiin kirjanpitoarvon alaskirjaus.

Liiketoiminta keskitetään nyt verkkopalvelujen myyntiin yhtiön oman Euroopan verkon kannattavissa osissa. Tämä merkitsee sitä, että liiketoimintoja Aasiassa lakkautetaan ja kansallisten verkkopalveluiden myynti Yhdysvalloissa ja Isossa-Britanniassa lopetetaan. Samanaikaisesti toimitilat

ja laitteistot sopeutetaan uusiin linjauksiin, ja myyntiresurssit ja hallinnolliset toiminnot keskitetään.

### Tärkeimpänä lyhyen aikavälin tavoitteena positiivinen kassavirta

TeliaSonera International Carrier tarjoaa tuotteitaan ja palveluitaan muille operaattoreille ja palveluntarjoajille. Tarjonta rajoittuu puhe- ja dataliikenteen (mukaan lukien IP-liikenne) verkkokapasiteetin tukkumyyntiin.

TeliaSonera International Carrierin ensisijaisena tavoitteena on toimia kannattavasti Euroopan tukkumyyntimarkkinoilla. Tärkein lyhyen aikavälin tavoite on saavuttaa positiivinen kassavirta kuukausitasolla vuonna 2003 (pois lukien uudelleenjärjestelykulut).

Vastuunjako, ohjaus ja valvonta

**Seuraavaksi...**

**Turvaamme asiakkaiden  
ja omistajien edut**

# TeliaSoneran **perustavoitteita** ovat asiakkaiden palveleminen parhaalla mahdollisella tavalla ja omistajarvon kasvattaminen. Näiden tavoitteiden saavuttamiseksi ja uuden konsernin toimintamahdollisuuksien **täysimittaiseksi hyödyntämiseksi** aloitettiin uuden **vastuunjaon** ja uusien **ohjausmallien** käyttöönotto välittömästi yhdistymisen jälkeen.

## Hajautetut toiminnot ja vahva keskitetty ohjaus

TeliaSoneraa johdetaan yhtenä yrityksenä, jonka vahva keskitetty ohjaus ja valvonta ulottuvat koko konsernia koskeviin strategisiin kysymyksiin, synergiaetujen saavuttamiseen sekä Telian ja Soneran toimintojen parantamiseen.

Toimitusjohtaja vastaa yrityksen johtamisesta ja valvonnasta tukenaan pääkonttori, joka koostuu kahdesta konsernitason yksiköstä, jotka ovat Marketing, Products and Services ja Networks and Technology, sekä joukosta konsernitoimintoja, kuten taloushallinto, henkilöstötoiminnot, lakiasiat, sisäinen tarkastus ja viestintä. Lakiasiat ja sisäinen tarkastus raportoivat suoraan toimitusjohtajalle, jotta pysyttäisiin takaamaan näiden yksiköiden riippumattomuus suhteessa muuhun organisaatioon.

Vastuu yrityksen kannattavuudesta ja operatiivisista päivittäistoiminnoista on hajautettu neljään maantieteelliseen tulosyksikköön, jotka ovat TeliaSonera Sweden, TeliaSonera Finland, TeliaSonera Norway, Denmark, Baltic ja TeliaSonera International.

Tehokkaalla ohjauksella ja valvonnalla keskeisissä kysymyksissä sekä pitkälle menevällä operatiivisten päivittäistoimintojen delegoinnilla saadaan yhdistettyä suuruuden tuomat edut asiakasläheisyyteen, joustavuuteen ja tehokkuuteen päätöksentekoon kaikilla markkinoilla.

## Arvoa asiakkaalle

TeliaSoneran menestys perustuu arvon tuottamiseen asiakkaalle yrityksen kaikilla markkina-alueilla. Asiakkaan saaman hyödyn varmistaminen on koko organisaation vastuulla.

Lähtökohtana on asiakkaiden tarpeita vastaava tuote- ja palveluvalikoima. Palveluja voidaan yhdistellä tuotepaketeiksi erilaisten asiakastarpeiden mukaan. Näin saadaan tuotettua lisäarvoa, josta yritykset ja yksityishenkilöt ovat valmiita maksamaan.

TeliaSoneran tuotteet perustuvat johtavaan teleteknologiaan, ja niiden tulee olla helppoja ymmärtää, helppoja ostaa ja helppoja käyttää. Tässä auttaa selkeä ja yksiselitteinen hinnoittelu.

TeliaSonera panostaa jatkuvasti erilaisten asiakastarpeiden kartoitukseen ja ennakointiin. Uusia palveluja kehitetään testauksen ja pilottikäytön avulla yhteistyössä asiakkaiden kanssa ennen palvelujen lanseerausta markkinoille. Asiakkaiden osallistuminen tuotekehitykseen jo varhaisessa vaiheessa varmistaa tuotteiden ja palveluiden toimivuuden ja asiakkaiden toiveiden huomioonottamisen. Asiakaspalautteen saaminen jo käytössä olevista palveluista on myös erittäin tärkeää.

Tuoteturvallisuudesta kannetaan vastuu niin lyhyellä kuin pitkälläkin aikavälillä. TeliaSonera paneutuu jatkossakin

Toimitusjohtaja

Talous- ja  
rahoitusjohtaja

Varatoimitus-  
johtaja

Konserni-  
toiminnot

Marketing,  
Products and  
Services

Networks and  
Technology

Sweden

Finland

Norway,  
Denmark,  
Baltic

International

Pääkonttori

Maantieteelliset tulosyksiköt

matkaviestimiin ja sähkömagneettisiin kenttiin liittyviin turvallisuuskysymyksiin. Konsernissa seurataan alan tutkimusta ja pidetään asianosaiset sidosryhmät jatkuvasti ajan tasalla.

Asiakastytyväisyysmittaukset ovat keino seurata asiakassuhteiden kehittymistä ja arvioida asiakkaiden kokemaa hyötyä. Näin konserni saa jatkuvasti tietoa siitä, millä osaluilla tarvitaan panostuksia asiakkaan saaman hyödyn takaamiseksi.

### Tulosvastuu lähemmäksi asiakasta

TeliaSonera Sweden ja TeliaSonera Finland -tulosyksiköiden organisaatiot ovat hyvin samankaltaiset. Suomen ja Ruotsin markkinoilla TeliaSonera tarjoaa täyden valikoiman palveluja, ja liiketoiminnan tulosvastuu on lähellä asiakasta ns. asiakassegmenteissä, joita ovat Kuluttajat, Yritykset, Suuret yritykset ja Operaattorit. Tuotetarjonnan ja verkkoalustojen tehokkuudesta vastaavat Tuotteet ja Palvelut sekä Verkot ja Tuotanto -liiketoimintayksiköt.

Asiakassegmentit vastaavat omasta tuote- ja palvelutarjonnastaan sekä samalla myös toimintansa kannattavuudesta ja asiakastytyväisyydestä. Asiakassegmenteillä on kokonaisvastuu omasta toiminnastaan, ja ne vastaavat osaltaan myös liiketoimintayksiköiden kustannuksista.

Verkot ja Tuotanto -liiketoimintayksikkö vastaa operatiivisesta EU:n määräysten mukaisesti Ruotsin ja Suomen verkkotoiminnot tulee hoitaa juridisesti erillään loppuasiakastoiminnoista.

Muissa maantieteellisissä tulosyksiköissä toiminnot on organisoitu konsernin paikallisen palvelutarjonnan ja kysei-

sellä markkina-alueella sovellettavan asiakaslogiikan mukaan.

Maantieteelliset tulosyksiköt vastaavat kaikista operatiivisista resursseista mukaan lukien markkinointi, myynti, tuote- ja palvelukehitys, tuotanto ja verkkotoiminnot. Tulosyksiköt tekevät hinnoitteluun, hankintoihin ja investointien priorisointiin liittyvät operatiiviset päätökset ennalta sovittujen strategioiden sekä kehitys- ja toimintasuunnitelmien mukaan.

### Konsernitasoiset yksiköt

Konsernitasoisilla Marketing, Products and Services ja Networks and Technology -liiketoimintayksiköillä varmistetaan suuruuden tuomat edut ja toimintakyky maailmanlaajuisesti.

Marketing, Products and Services -yksiköllä on päävastuu konsernin tuotteiden ja palveluiden kehittämisestä. Yksikkö vastaa oman alueensa tavoitteista ja strategioista mukaan lukien tuotemerkkistrategiat, hinnoittelu, yhteispohjoismaiset palvelut ja yhteiset kampanjat. Yksikön vastuulla on myös hyväksyä mahdollinen poikkeaminen ylemmällä tasolla laadituista suunnitelmista. Jotta ruotsalaisia ja suomalaisia yritysasiakkaita, joilla on mittavaa toimintaa useammassa maassa, voitaisiin palvella parhaalla mahdollisella tavalla, yksikön tehtäviin kuuluu myös koordinoida konsernin toimintoja ja resursseja suhteessa näihin tällä hetkellä noin pariinkymmeneen asiakkaaseen. Operatiivisesti myynti hoidetaan kuitenkin maantieteellisissä tulosyksiköissä, joihin myös näihin asiakkaisiin liittyvät tuotot ja kustannukset kohdistetaan.

Konsernitasoisella Networks and Technology -yksiköllä on päävastuu konsernin televiestintäalustoista, IT-järjestelmistä

ja näihin liittyvistä hankinnoista mukaan lukien sopimukset tärkeimpien toimittajien kanssa. Yksikkö on vastuussa myös strategioista ja tavoitteista näillä alueilla.

### Osaamiskeskukset

Voimavarojen keskittämiseksi TeliaSoneran menestyksen kannalta tärkeillä osa-alueilla on perustettu joukko osaamiskeskuksia.

Osaamiskeskus koostuu tietyn teknologian tai tuote- ja palvelualueen huippuasiantuntijoista. Osaamiskeskukset toimivat koko konsernin toimeksiannosta, mutta organisaattiorakenteessa ne on sijoitettu maantieteellisiin tulosyksiköihin. Maantieteellisissä tulosyksiköissä osaamiskeskukset auttavat omalta osaltaan verkkojen, tuotteiden ja palvelujen yhdenmukaistamista, joka on edellytys synergiaetujen saavuttamiselle.

Osaamiskeskukset luovat perustan konsernitasoisille yksiköille, jotka puolestaan laativat strategiat ja asettavat kehitystavoitteet eri alueille. Strategiat ja tavoitteet muodostavat toimintakehyksen kehitystyölle maantieteellisissä tulosyksiköissä, jotka myös vastaavat osaamiskeskusten kustannuksista.

### Suunnittelu, ohjaus ja seuranta

Nopeasti muuttuvilla markkinoilla organisaatiolta edellytetään tilannetajua ja joustavuutta. TeliaSonerassa toimintaa suunnitellaan ja seurataan kuuden vuosineljänneksen jaksoissa. Suunnitelmien toteutumista seurataan vuosineljänneksittäin tuloskortin ja tunnuslukujen (Key Performance Indicator, KPI) avulla. Kaikilla johtajilla on omaa organisaatiotasoaan vastaava tuloskortti.

Liiketoiminnallisten tavoitteiden edistämiseksi konsernissa on käytössä palkkajärjestelmä, jossa vuosipalkka koostuu kiinteästä ja muuttuvasta palkanosasta.

Yrityksen liiketoimintatavoitteiden toteutumista tukee sisäinen tarkastus, jonka tehtävänä on ehdottaa toimenpiteitä tehokkuuden, sisäisen valvonnan ja ohjausprosessien parantamiseksi. Sisäinen tarkastus keskittyy ensisijaisesti operatiiviseen seurantaan.

### Riskienhallinta

Risk Management -yksikkö on kiinteä osa liiketoiminnan ohjausta ja seuranta. Pyrkimyksenä on tunnistaa liiketoimintatavoitteiden saavuttamista uhkaavat riskit ja ehdottaa

toimenpiteitä näiden uhkatekijöiden minimoimiseksi.

Yritysturvallisuus vastaa turvallisuuteen ja kriisinhallintaan liittyvistä ennaltaehkäisevistä suojaustoimenpiteistä. Näihin toimenpiteisiin kuuluu konsernin omaisuuden, IT-järjestelmien ja henkilöstön sekä verkkojen, palveluiden ja asiakkaiden suojaaminen vahingonteolta ja väärinkäytöksiltä.

Sovittujen linjausten mukaisesti vakuutusuojan laajuudesta päättävät tulosvastuulliset yksiköt tai muut kulloinkin ajankohtaisista riskeistä vastaavat yksiköt.

### Avoimuus ja rehellisyys

TeliaSoneran tulee toimia kaikkia konsernin sidosryhmiä kuten asiakkaita, tavarantoimittajia, henkilöstöä ja yhteistyökumppaneita kohtaan rehellisesti ja reilusti tavalla, joka kestää avointa tarkastelua ja keskustelua. TeliaSoneran tulee myös toimia niin, että sen osakkeet kelpaavat myös eettisten ja ympäristönsuojelullisten periaatteiden mukaan toimiville sijoitusrahastoille ja sijoittajille.

Haluamme jatkossakin ”elää niin kuin opetamme” eli toimia hyvänä esikuvana tietotekniikan käyttämisessä enemmän voimavaroja kuluttavien liikennemuotojen vaihtoehtona.

Tulosyksiköille on asetettu erityiset ympäristönsuojelun ja kestävä kehityksen tavoitteet. Tavoitteisiin kuuluvat verkon tehokkaampi energiankäyttö ja asiakkaiden informointi mahdollisuudesta hyödyntää resursseja tehokkaammin tietotekniikan avulla.

Lisätietoja TeliaSoneran kestävä kehityksen ohjelmasta löytyy osoitteesta [www.teliasonera.fi](http://www.teliasonera.fi)

### Uusia mahdollisuuksia työntekijöille

TeliaSonera on Pohjoismaiden ja Baltian laajimmat henkilöstöresurssit omaava televiestintäyhtiö, ja siihen on keskittynyt paljon osaamista. Yhdistyminen on lisännyt konsernin kiinnostavuutta työnantajana ja luonut sen työntekijöille uusia kehittymisen mahdollisuuksia konsernin sisällä.

TeliaSonerassa on lähes 30 000 työntekijää. Yhdistymisen on merkinnyt osaamisen vahvistumista olennaisella tavalla kaikilla tuotealueilla.

TeliaSoneran työntekijöille yhdistyminen merkitsee uusia mahdollisuuksia sekä henkilökohtaiseen että ammatilliseen kehittymiseen. Laajempien kotimarkkinoiden ja kansainvälisten toimintojen ansiosta uuden konsernin sisällä tarjoutuu suuri määrä haasteita niille, jotka haluavat työskennellä yli rajojen tai TeliaSonera-konsernin eri osissa.

TeliaSonera on tyypillinen tietualan yritys, mikä tarkoittaa, että yrityksen työntekijöiden osaamisella on ratkaiseva merkitys. Osaamisella tarkoitetaan tiedollisia valmiuksia ja sosiaalisia kykyjä sekä TeliaSoneran toimintojen ja konsernin toimialan hallitsemista.

### Vastuullisuus ja sitoutuminen ovat tärkeitä

TeliaSoneran toiminta muuttuvassa, tietointensiivisessä ympäristössä asettaa suuret vaatimukset työntekijöille. Osaamisen kehittäminen on siksi ensiarvoisen tärkeää TeliaSoneran liiketoiminnalle.

Vastuun jakaminen on tärkeä osa osaamisen kehittämistä. TeliaSonerassa työntekijät ovat itse vastuussa osaamisensa kehittämisestä. Tämä vastuu tarkoittaa sitä, että työntekijöiden on pystyttävä arvioimaan omaa osaamistaan suhteessa niihin vaatimuksiin, joita heille asetetaan pidemmällä aikavälillä.

Johdon vastuulla on suunnitella ja seurata organisaation ja yksittäisten työntekijöiden osaamisen kehitystä TeliaSoneran tavoitteiden pohjalta. Konsernin pääkonttorin henkilöstötoiminnot vastaavat ohjeistuksen laatimisesta ja seuraavat osaamisen kehittämistä.

### Yhteinen työ on alkanut

Yhteisen henkilöstöasioita koskevan konserniohjeistuksen laatiminen alkoi heti yhdistymisen jälkeen. Tavoitteena on luoda TeliaSoneralle yhteiset ohjeet osaamisen kehittämistä ja jatkuvuussuunnittelua varten.

Osaamisen kehittämistä koskevissa linjauksissa määritellään mm. työntekijöiden vastuu oman osaamisensa kehittämisestä, TeliaSoneran tehtävä kannustaa työntekijöitä hyödyntämään osaamistaan täysimittaisesti, johdon vastuu osaamisen kehittämisen suunnittelusta ja seurannasta sekä tavoite saada aikaan koko konsernin kattava osaamisen kehittämiseen tähtäävä prosessi.

Jatkuvuussuunnittelun ohjeistuksessa kuvataan, kuinka TeliaSoneran tulee toimia pystyäkseen huolehtimaan tulevasta johtaja-aineksesta, huippuasiantuntijoista ja muista konsernin avainosaajista.

### Osallistuminen on tärkeää

Parhaillaan ollaan muokkaamassa TeliaSoneralle yhteistä visiota ja arvoja tarkoituksena varmistaa työntekijöiden ja

yhteistyökumppaneiden hyvä motivaatio ja toimiminen niin, että konserni saavuttaa sille asetetut määrälliset ja laadulliset tavoitteet yritysstrategian mukaisesti.

Hyvin toimiva sisäinen viestintä on tärkeä työväline, jolla johdon tekemät päätökset jalkautetaan ja luodaan yhteistä yrityskulttuuria. Kun sisäinen viestintä toimii molempiin suuntiin, yrityksen kaikki työntekijät voivat osallistua prosessiin, jossa määritellään konsernin visiot ja arvot.

Työntekijöitä kannustetaan TeliaSonerassa osallistumaan tarjoamalla heille jo varhaisessa vaiheessa mahdollisuus vaikuttaa muutoksiin ja niiden seurauksiin.

### Henkilöstömuutoksista huolehtiminen

TeliaSoneran on varmistettava joka hetki, että toiminnan määrä ja laatu vastaavat asiakkaiden tarpeita. Myös taloudellinen vakaus on tärkeää TeliaSoneralle. Tästä syystä yrityksessä tulee aina väistämättä olemaan työntekijöitä, joiden työtehtävät muuttuvat tai lakkaavat.

TeliaSonera on aina kantanut kauaskantoisen vastuun työntekijöistä, joiden on pitänyt lähteä yrityksestä. Yrityksellä onkin ollut organisaatio henkilöstömuutoksista huolehtimiseksi jo vuodesta 1996 lähtien. Kokemukset ovat olleet erittäin hyviä sekä yksittäisten työntekijöiden että yrityksen ja yhteiskunnan kannalta.

### Työympäristö on ensiarvoisen tärkeä

Sairauspoissaolojen määrä on TeliaSonerassa suhteellisen alhainen verrattuna moniin vastaaviin yrityksiin. Yrityksessä on ryhdytty toimenpiteisiin, joilla pyritään hillitsemään henkilöstön uupumisesta johtuvien pitkäaikaisten sairauspoissaolojen määrän kasvua. Televiestintäpalvelujen mukanaan tuoma jatkuva tavoitettavuus edellyttää, että johto ja työntekijät asettavat tarkat rajat työlle ja vapaa-ajalle. Yhdessä ammattijärjestöjen kanssa onkin laadittu asiasta selkeät suositukset.

TeliaSonera, Skandia ja Volvo aloittivat vuonna 2002 yhteisen Hälsobolaget-projektin, joka pyrkii kehittämään näille yhtiöille terveydelliset näkökohdat huomioonottavan työilmapiirin ja johtamistavan.

<p><b>Omistajat</b></p>	<p>TeliaSoneralla oli vuoden 2002 lopussa 894 585 osakkeenomistajaa. Suurimpia osakkeenomistajia ovat Ruotsin valtio 46,0 prosentin ja Suomen valtio 19,4 prosentin omistusosuudella.</p> <p>Valtio-omistajat ovat sopineet käyttävänsä äänioikeuttaan TeliaSoneran yhtiökokouksissa hyvän hallintotavan mukaisesti. Osapuolet ovat lisäksi sopineet neuvottelevansa etukäteen TeliaSoneran yhtiökokouksissa päätettävistä asioista.</p> <p>TeliaSoneran hallituksen jäsenet valitaan yhtiökokouksessa vuodeksi kerrallaan.</p>
<p><b>Hallitus</b></p>	<p>TeliaSoneran hallituksessa on 11 varsinaista jäsentä, joista kahdeksan on yhtiökokouksen valitsemia ja kolme on henkilöstön edustajia.</p> <p>Hallitus päättää muun muassa strategiasta, investoinneista, organisaatiosta ja rahoituksesta. Lisäksi hallitus valvoo TeliaSoneran päivittäistä toimintaa ja sen johtamista muun muassa varmistamalla tehokkaat ohjaus- ja raportointikäytännöt.</p> <p>Hallitus valitsee TeliaSonera AB:n toimitusjohtajan, joka on samalla TeliaSonera-konsernin johtaja.</p>
<p><b>Toimitusjohtaja</b></p>	<p>Toimitusjohtajan vastuualueisiin kuuluvat konsernin strateginen kehittäminen ja liiketoimintojen ohjaus sekä konsernin päivittäisten toimintojen johtaminen ja koordinointi hallituksen linjausten mukaisesti.</p> <p>Toimitusjohtaja nimittää konsernitasoisten yksiköiden, keskeisten konsernitoimintojen ja maantieteellisten tulosityksiköiden johtajat.</p> <p>TeliaSonerassa sovelletaan ns. henkilöltä henkilölle -delegointia, jonka mukaan toimitusjohtaja delegoi päätösvaltaa nimittämilleen johtajille tarkasti määritellyissä rajoissa. TeliaSonerassa noudatetaan tiukasti periaatetta, jonka mukaan johtotehtäviin nimitetään henkilöt yksinomaan osaamisen ja pätevyyden perusteella.</p>
<p><b>Pääkonttori</b></p>	<p>Pääkonttori tukee toimitusjohtajaa konsernin johtamisessa. Pääkonttoriin kuuluu kaksi konsernitasoista yksikköä, Marketing, Products and Services ja Networks and Technology, sekä joukko konsernitoimintoja, kuten taloushallinto, henkilöstötoiminnot, lakiasiat, sisäinen tarkastus ja viestintä.</p>
<p><b>Maantieteelliset tulosityksiköt</b></p>	<p>Maantieteellisillä tulosityksiköillä on täysi operatiivinen vastuu. Ne vastaavat myös kannattavuudesta ja asiakastyytyvyydestä omilla alueillaan.</p>
<p><b>Tilintarkastajat</b></p>	<p>TeliaSoneran tilintarkastajina toimivat Ernst &amp; Young päävastuullisena tilintarkastajanaan auktorisoitu tilintarkastaja Torsten Lyth sekä auktorisoidut tilintarkastajat Gunnar Widhagen ja Filip Cassel.</p> <p>Sonera Oy:n ja sen tytäryhtiöiden tilintarkastajana toimii KPMG Wideri Oy Ab päävastuullisena tilintarkastajanaan KHT-tilintarkastaja Solveig Törnroos-Huhtamäki.</p> <p>Tilintarkastajat vastaavat suoraan osakkeenomistajille ja raportoivat tarkastuksesta varsinaisessa yhtiökokouksessa.</p>

# Hallitus



Tapio Hintikka



Lars-Eric Petersson



Carl Bennet



Ingvar Carlsson



Eva Liljebloom



Caroline Sundewall



Roger Talermo



Tom von Weymarn



Berith Westman



Yvonne Karlsson



Elof Isaksson

**Tapio Hintikka** Hallituksen puheenjohtaja. Valittu TeliaSonera AB:n hallitukseen vuonna 2002. Onninen Oy:n ja Teleste Oy:n ja hallituksen jäsen. Syntynyt 1942. TeliaSoneran osakkeita: 0.

**Lars-Eric Petersson** Hallituksen varapuheenjohtaja. Valittu TeliaSonera AB:n hallitukseen vuonna 2000. Skandian toimitusjohtaja. Syntynyt 1950. TeliaSoneran osakkeita: 4 800.

**Carl Bennet** Valittu TeliaSonera AB:n hallituksen jäseneksi vuonna 2000. Bolidenin, Elandersin, Getingen, Högskolan i Halmstadin, Lifcon, Scanrecin, Sorb Industrin ja Häells Modul-Systemin hallituksen puheenjohtaja. Ruotsin työmarkkina-hallituksen ja SNS:n (Studieförbundet Näringsliv & Samhälle) hallituksen jäsen. Ruotsin hallituksen asettaman tutkimuksen valmistelutyöryhmän jäsen. Syntynyt 1951. TeliaSoneran osakkeita: 10 000.

**Ingvar Carlsson** Valittu TeliaSonera AB:n hallituksen jäseneksi vuonna 2000. Entinen Ruotsin pääministeri. Syntynyt 1934. TeliaSoneran osakkeita: 400.

**Eva Liljebloom** Valittu TeliaSonera AB:n hallituksen jäseneksi vuonna 2002. Svenska handelshögskolanin rahoitustieteen professori ja rahoitus- ja tilastotieteen laitoksen johtaja. Stockmann Oyj Ab:n, Fennian ja Kuntarahoitus Oyj:n hallituksen jäsen. Syntynyt 1958. TeliaSoneran osakkeita: 999.

**Caroline Sundewall** Valittu TeliaSonera AB:n hallituksen jäseneksi vuonna 2001. Itsenäinen yritysconsultti. Lifcon ja Strålforsin hallituksen jäsen. Syntynyt 1958. TeliaSoneran osakkeita: 1 000.

**Roger Talermo** Valittu TeliaSonera AB:n hallituksen jäseneksi vuonna 2002. Amer-yhtymä Oyj:n toimitusjohtaja. Amer-yhtymä Oyj:n hallituksen jäsen. Syntynyt 1955. TeliaSoneran osakkeita: 0.

**Tom von Weymarn** Valittu TeliaSonera AB:n hallituksen jäseneksi vuonna 2002. Oy Rettig Ab:n toimitusjohtaja. Lännen Tehtaat Oyj:n hallituksen puheenjohtaja. Oy Rettig Ab:n, Oy Sinebrychoff Ab:n, Oy Telko Ab:n, CPS Color Group Oy:n ja Metalliteollisuuden keskusliiton hallituksen jäsen. Syntynyt 1944. TeliaSoneran osakkeita: 4 316.

**Berith Westman** Henkilöstön edustaja. Valittu TeliaSonera AB:n hallituksen jäseneksi vuonna 1993. SIF-TELE-ammattijärjestön puheenjohtaja. Telian eläkesäätiön hallituksen jäsen. Syntynyt 1945. TeliaSoneran osakkeita: 650.

**Yvonne Karlsson** Henkilöstön edustaja. Valittu TeliaSonera AB:n hallituksen jäseneksi vuonna 2002. SIF-TELE-ammattijärjestön varapuheenjohtaja. Syntynyt 1959. TeliaSoneran osakkeita: 175.

**Elof Isaksson** Henkilöstön edustaja. Valittu TeliaSonera AB:n hallituksen jäseneksi vuonna 2000. SEKO TELE -ammattijärjestön puheenjohtaja. Telian eläkesäätiön hallituksen jäsen. Syntynyt 1942. TeliaSoneran osakkeita: 550.

## Varajäsenet

**Stefan Carlsson** Henkilöstön edustaja, SIF-TELE. TeliaSoneran osakkeita: 650.

**Arja Kovin** Henkilöstön edustaja, SIF-TELE. TeliaSoneran osakkeita: 0.

**Magnus Brattström** Henkilöstön edustaja, SEKO TELE. TeliaSoneran osakkeita: 0.

## Tilintarkastajat

*Ernst & Young*

Päävastuullinen tilintarkastaja:

**Torsten Lyth** Auktorisoitu tilintarkastaja. Syntynyt 1952. TeliaSoneran osakkeita: 0.

**Filip Cassel** Auktorisoitu tilintarkastaja, Ruotsin valtiontalouden tarkastusvirasto. Syntynyt 1947. TeliaSoneran osakkeita: 0.

**Gunnar Widhagen** Auktorisoitu tilintarkastaja, Ernst & Young AB. Syntynyt 1938. TeliaSoneran osakkeita: 0.

*Varatilintarkastajat*

**Bertil Forsslundh** Auktorisoitu tilintarkastaja, Ruotsin valtiontalouden tarkastusvirasto. Syntynyt 1944. TeliaSoneran osakkeita: 0.

**Lars Träff** Auktorisoitu tilintarkastaja, Ernst & Young AB. Syntynyt 1954. TeliaSoneran osakkeita: 0.



# Yhtiön johto



Anders Igel



Harri Koponen



Kim Ignatius



Rune Nyberg



Lars-Gunnar Johansson



Michael Kongstad



Jan Henrik Ahrnell



Marie Ehrling



Anni Vepsäläinen



Kenneth Karlberg



Aimo Eloholma

**Anders Igel** Nimitetty Telian toimitusjohtajaksi vuonna 2002. Toimi aiemmin Esselten toimitusjohtajana. Toiminut useissa johtotehtävissä Ericsson-konsernissa, mm. Ericsson UK:n toimitusjohtajana sekä Public Networks ja Infocom Systems -liiketoiminta-alueiden johtajana. Syntynyt 1951. TeliaSoneran osakkeita: 25 100.

**Harri Koponen** Varatoimitusjohtaja ja konsernitasoisen Marketing, Products and Services -yksikön johtaja. Nimitetty Soneran toimitusjohtajaksi 2001. Toiminut useissa johtotehtävissä Ericsson-konsernissa ja vastannut mm. Ericssonin Pohjois-Amerikan markkina-alueen kuluttajatuotteiden markkinoinnista ja myynnistä. Toiminut myös useissa tehtävissä Hewlett-Packardilla. Syntynyt 1962. TeliaSoneran osakkeita: 12 069.

**Kim Ignatius** Talous- ja rahoitusjohtaja. Soneran palveluksessa ja johtoryhmän jäsen vuodesta 2000. Toiminut aiemmin mm. Tamron talous- ja rahoitusjohtajana. Toiminut useissa johtotehtävissä Amer-konsernissa. Syntynyt 1956. TeliaSoneran osakkeita: 3 028.

**Rune Nyberg** Henkilöstöjohtaja. TeliaSoneran palveluksessa vuodesta 2003. Toiminut aiemmin Sandvikin henkilöstöjohtajana, Pair Ltd.:n toimitusjohtajana sekä Sandvikin, JS Saban ja Distributions AB DAGAB:n henkilöstöpäällikkönä. Syntynyt 1949. TeliaSoneran osakkeita: 0.

**Lars-Gunnar Johansson** Konsernitasoisen Networks and Technology -yksikön johtaja. Telian palveluksessa vuodesta 1969. Toiminut aiemmin Telian Skanovattukumyynnitoiminnan johtajana, Carrier and Networks -liiketoiminta-alueen johtajana, Telia Region Västin verkkosuunnittelusta vastaavana johtajana ja Göteborgin telealueen verkkosuunnittelupäällikkönä. Syntynyt 1944. TeliaSoneran osakkeita: 2 350.

**Michael Kongstad** Viestintäjohtaja. Telian palveluksessa vuodesta 2001. Toiminut aiemmin mm. Burson-Marstellersin Ruotsin toimintojen toimitusjohtajana sekä Ruotsin postin, WASA Försäkringin ja OM Gruppenin tiedotusjohtajana. Syntynyt 1960. TeliaSoneran osakkeita: 1 000.

**Jan Henrik Ahrnell** Lakiasiaintohtaja. Telian palveluksessa vuodesta 1989. Lakiasiaintohtaja vuodesta 1999. Toiminut aiemmin lakiasiaintohtajana Telia TeleCom Servicesissä ja lakimiehenä eri Telia-yhtiöissä. Syntynyt 1959. TeliaSoneran osakkeita: 2 500.

**Marie Ehrling** TeliaSonera Swedenin maajohtaja. TeliaSoneran palveluksessa vuodesta 2003. Toiminut aiemmin SAS:n varatoimitusjohtajana. Toiminut SAS:ssä useissa johtotehtävissä, mm. Stations Services -yksikön johtajana. Toiminut tiedotusjohtajana Ruotsin valtiovarainministeriössä ja opetusministeriössä ja rahoitusanalytiikkona Fjärde AP-fondenissa. Syntynyt 1955. TeliaSoneran osakkeita: 1 000.

**Anni Vepsäläinen** TeliaSonera Finlandin maajohtaja. Soneran palveluksessa vuodesta 1987 ja Soneran johtoryhmän jäsen vuodesta 2001. Toiminut Sonerassa useissa johtotehtävissä, mm. Tuotteet ja palvelut -liiketoiminta-alueen, HR and Competencies -alueen ja Sonera Mobile Operations -yksikön johtajana. Syntynyt 1963. TeliaSoneran osakkeita: 1 500.

**Kenneth Karlberg** TeliaSonera Norway, Denmark, Baltic -tulosityksikön johtaja. Telian palveluksessa vuodesta 1987 ja johtoryhmän jäsen vuodesta 1999. Toiminut aiemmin Telian varatoimitusjohtajana ja Telia Mobile -liiketoiminta-alueen johtajana. Toiminut matkaviestinnässä vuodesta 1995 ensin Telia Mobilen aluejohtajana ja tuotantojohtajana ja sittemmin sen liiketoiminta- ja toimitusjohtajana. Syntynyt 1954. TeliaSoneran osakkeita: 1 400.

**Aimo Eloholma** TeliaSonera International -tulosityksikön johtaja. Soneran palveluksessa vuodesta 1974. Toiminut aiemmin Soneran varatoimitusjohtajana vastualueinaan myynti ja markkinointi. Toiminut Sonerassa useissa eri tehtävissä mm. Data Communications ja Business Services -liiketoiminta-alueilla sekä liiketoiminnan kehittämisessä ja suunnittelussa. Syntynyt 1949. TeliaSoneran osakkeita: 28 095.

# TeliaSoneran osake

## Telian ja Soneran yhdistyminen

Telia ja Sonera yhdistyivät 9.12.2002.

Yhtiöiden hallitukset tekivät yhdistymispäätöksen 26.3.2002. Tämän jälkeen Telia julkaisi yhdistymistä koskevan vaihtotarjousesitteen 30.9.2002. Yhdistyminen toteutettiin 9.12.2002, kun osakkeenomistajat, jotka edustivat 95 prosenttia Soneran osakkeista ja optio-oikeuksista, olivat hyväksyneet tarjouksen. Samana päivänä yhtiön nimeksi tuli TeliaSonera AB.

TeliaSonera teki 30.12.2002 jäljellä olevien osakkeiden ja optio-oikeuksien osalta lunastustarjouksen. Tarjousajan umpeuduttua 31.1.2003 tehdyn tarjouksen olivat hyväksyneet osakkeenomistajat, jotka edustivat noin 4,4 prosenttia jäljellä olevista Soneran osakkeista. Soneran loput ulkona

olevat osakkeet tullaan pakkolunastamaan.

Yhdistymisen yhteydessä 9.12.2002 laskettiin liikkeelle 1 604 556 725 osaketta. Osakepääoma nousi 30.12. yhteensä 14,7 miljardiin Ruotsin kruunuun. Nimellisarvoltaan 3,20 kruunun arvoisten osakkeiden yhteenlaskettu määrä on 4 605 756 725. Jokainen osake vastaa yhtä ääntä.

Yhdistyminen on vaikuttanut TeliaSoneran osakkeen painoon useissa indekseissä. Vuoden lopussa TeliaSoneran osakkeen osuus Affärsvärldenin yleisindeksissä nousi noin 8 prosenttiin (5). TeliaSoneran osakkeen osuus Helsingin Pörssin yleisindeksissä oli 30.12.2002 noin 4 prosenttia.

## Pörssikurssin kehitys

### Tukholman Pörssi

Telian osake otettiin Tukholman Pörssin A-listalle 13.6.2000, jolloin sen kaupankäyntitunnukseksi tuli TLI. Kaupankäyntitunnus on 9.12.2002 lähtien ollut TLSN. Hinta ilmoitetaan Ruotsin kruunuissa. Pörssierä Tukholman Pörssissä on 500 TeliaSoneran osaketta.

TeliaSoneran osakkeen arvo laski Tukholman Pörssissä vuoden aikana noin 28 prosenttia 46,50 kruunusta viimeksi maksettuaan 32,80 kruunuun. Affärsvärldenin yleisindeksi laski samana ajanjaksona runsaat 37 prosenttia. Dow Jones Euro Stoxx Fixed Line Communications Index putosi 36,7 prosenttia.

Vuoden korkein kaupantekokurssi oli 48,60 kruunua (71 kruunua) 4.1.2002 ja vuoden alin 21,10 kruunua (36 kruunua) 24.7.2002.

TeliaSoneran osakekannan markkina-arvo nousi 151,1 miljardiin kruunuun 30.12.2002, minkä mukaan TeliaSonera oli Tukholman Pörssin suurin ruotsalainen yhtiö.

Vuoden 2002 aikana Tukholman Pörssissä vaihdettiin runsaat 1 900 miljoonaa TeliaSoneran osaketta, vaihtoarvoltaan yhteensä 60,3 miljardia kruunua. Kaupankäyntipäivän keskimääräinen vaihto nousi noin 7,6 miljoonaan osakkeeseen, vaihtoarvoltaan 241,3 miljoonaa kruunua. Tehtyjen kauppojen keskimääräinen lukumäärä kaupankäyntipäivää kohden oli 1 108. Vaihdetujen osakkeiden määrä vastasi 63,34 prosenttia osakkeiden kokonaismäärästä.

**26.3.2002** Hallitukset päättävät yhdistymisestä.

**30.9.2002** Vaihtotarjousesite julkaistaan. Kustakin Soneran osakkeesta tarjotaan 1,51440 Telian osaketta ja jokaisesta Soneran optio-oikeudesta tarjotaan yksi Telian optio-oikeus.

**4.11.2002** Ylimääräinen yhtiökokous antaa Telian hallitukselle tehtäväksi laskea liikkeelle yhdistymisen toteuttamiseksi tarvittava määrä osakkeita ja velkakirjoja. Yhdistyneelle yhtiölle valitaan hallitus.

**15.11.2002** Vaihtotarjousaika päättyy jatkoajan jälkeen. Omistajat, jotka edustavat 95 prosenttia Soneran osakkeista ja optio-oikeuksista, ovat hyväksyneet vaihtotarjouksen.

**6.12.2002** TeliaSoneran hallitus tekee päätöksen, jonka mukaan osakkeista ja optio-oikeuksista, joita ei ole ilmoitettu vaihdettaviksi, tehdään lunastustarjous: 1,51440 TeliaSoneran osaketta kustakin Soneran osakkeesta tai 5 euron käteisvastike.

**9.12.2002** Yhdistyminen toteutetaan, ja yhtiön nimeksi tulee TeliaSonera AB. Kaupankäynti TeliaSoneran osakkeilla alkaa.

**30.12.2002** Lunastustarjous alkaa.

**31.1.2003** Lunastustarjous päättyy. Omistajat, jotka edustavat 4,4 prosenttia osakkeista, ovat hyväksyneet tarjouksen. Loput osakkeet tullaan pakkolunastamaan.

### Helsingin Pörssi

Kaupankäynti TeliaSoneran osakkeella alkoi Helsingin Pörssissä 9.12.2002 kaupankäyntitunnuksella TLS1V. Osakekurssi ilmoitetaan euroina. Pörssierä Helsingin Pörssissä on 50 TeliaSoneran osaketta.

Ensimmäisen pörssipäivän viimeinen kaupantekokurssi oli 3,85 euroa. Vuoden viimeisen pörssipäivän viimeinen kaupantekokurssi oli 3,55 euroa, mikä merkitsee, että osakkeen arvo laski 8 prosenttia.

TeliaSonera oli 30.12.2002 osakekannan markkina-arvolla mitattuna Helsingin Pörssin toiseksi suurin yhtiö.

Jakson (9.–30.12.2002) aikana vaihdettiin yhteensä 36 miljoonaa TeliaSoneran osaketta, joiden vaihtoarvo oli 129,9 miljoonaa euroa.

### Nasdaq

TeliaSoneran osakkeen noteeraus alkoi Nasdaqissa 9.12. kaupankäyntitunnuksella TSLN. Osakkeet ovat ADS-muotoisia (American Depositary Shares). ADS on amerikkalainen talletustodistus, ja yksi ADS-muotoinen osake vastaa viittä TeliaSoneran osaketta. Osakkeen kurssi ilmoitetaan Yhdysvaltain dollareissa.

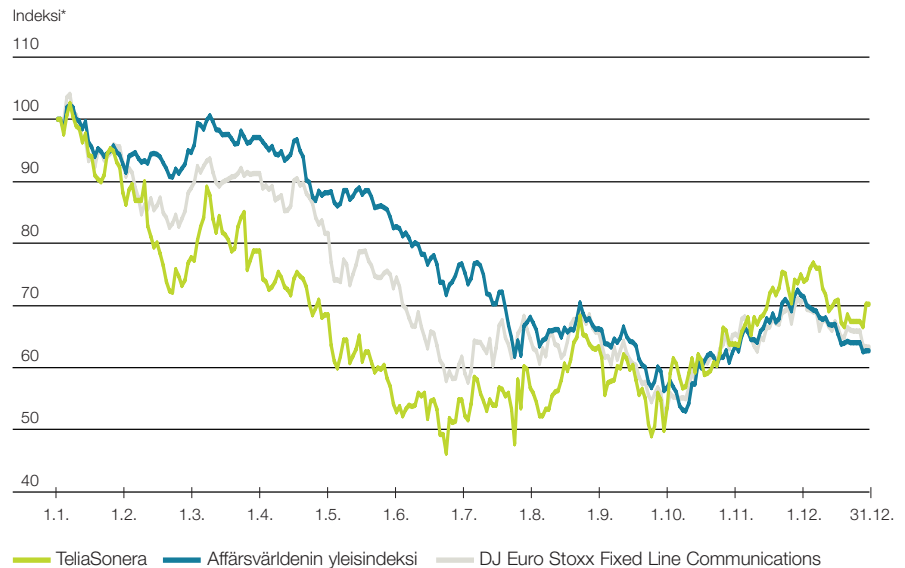
Kaupankäynti alkoi 11.12.2002, ja kyseisen päivän viimeinen kaupantekokurssi oli 18,51 dollaria. Vuoden viimeisenä kaupankäyntipäivänä osakkeen kurssi oli 18 dollaria.

Jakson (9.–30.12.2002) aikana vaihdettiin yhteensä 700 000 TeliaSoneran osaketta, joiden vaihtoarvo oli 2,3 milj. dollaria.

### Osingonjako

TeliaSonera tulee osingonjakoehdotuksen yhteydessä huomioimaan mahdollisuudet liiketoiminnan kassavirran luomiseen, investointitarpeet (käyttöomaisuusinvestoinnit), tuloksen kasvun sekä jakokelpoiset varat. Tavoitteena on lisätä jaettavaa osinkoa vuosittain.

## Kurssikehitys 2002



\* Kaavio esittää TeliaSoneran osakkeen kurssikehityksen suhteessa Affärsvärldenin indeksiin ja Euroopan kiinteän verkon operaattoreiden indeksiin. Luvut eivät kuvaa todellisia pörssikursseja. Vertailun mahdollistamiseksi kurssit on esitetty siten, että kaikkien kolmen lähtöarvoksi vuoden alussa on merkitty 100.

### Osakkeenomistajat

TeliaSoneran osakkeenomistajien lukumäärä 31.12.2002 oli 894 585. TeliaSonerasta 46,0 prosenttia oli Ruotsin ja 19,4 prosenttia Suomen valtion omistuksessa. Yksityisessä omistuksessa oli 6,3 prosenttia. Ruotsalaisten instituutioiden sijoittajien omistusosuus oli 14,7 prosenttia ja suomalaisten vastaavasti 2,8 prosenttia. Ruotsin ja Suomen ulkopuolisen omistuksen osuus oli 10,8 prosenttia.

### Taloudellisia tietoja osakkeenomistajille

#### Painetut katsaukset

TeliaSonera katsoo omistajille suunnatun, yhtiön kehitystä koskevan tiedottamisen ensiarvoisen tärkeäksi. Sekä kustannus- että ympäristösyistä on tärkeää tuottaa ja jakaa ainoastaan tarvittava määrä painotuotteita etenkin, kun osakkeenomistajien suuri määrä otetaan huomioon. Tästä syystä kaikki uudet osakkeenomistajat saavat uusimman taloudellisen katsauksen mukana kyselylomakkeen, jossa tiedustellaan tapaa, jolla he haluavat, että TeliaSoneran vuosikertomus ja osavuositarkastukset heille jatkossa toimitetaan. Katsaukset julkaistaan suomeksi, ruotsiksi ja englanniksi.

### *Osakkeenomistajien palvelua Internetissä*

TeliaSoneran taloudelliset katsaukset ovat saatavissa osoitteessa [www.teliasonera.fi](http://www.teliasonera.fi) heti, kun ne on julkaistu. Internetissä voi myös seurata osakkeen pörssikurssin kehitystä sekä katsausten julkaisun yhteydessä järjestettäviä lehdistötilaisuuksia. Lehdistötiedotteet ja taloudelliset katsaukset voi tilata myös sähköpostitoimituksena yhtiön Internet-sivuilta.

### *Osakesäästäjien kokoukset*

Yli 890 000 osakkeenomistajan TeliaSonera on yksi Pohjoismaiden laajimmin omistetuista yhtiöistä. Osakkeenomistajiin kuuluu suuri joukko yksityishenkilöitä ja toimiva vuoropuhelu heidän kanssaan on TeliaSoneran kannalta tärkeää. Tästä syystä TeliaSonera osallistuu osakesäästäjien paikallisyhdistysten kokouksiin kaikkialla Ruotsissa. On olemassa erillinen osakkeenomistajien yhdistys, joka huolehtii erityisesti TeliaSoneran osakkeenomistajien eduista. TeliaSonera osallistuu myös kyseisen yhdistyksen kokouksiin. TeliaSonera tukee myös Ruotsin Unga aktiesparare -yhdistystä.

Myös Suomessa on etujärjestöjä, jotka järjestävät ko-

kouksia ja toimivat yksityisten osakkeenomistajien etujen turvaamiseksi, mm. Osakesäästäjien keskusliitto (ry) ja paikalliset osakesäästäjäyhdistykset. Suomen Pörssisäätiö, pankit ja omaisuudenhoidoyritykset järjestävät pörssi-iltoja, joissa yksityisillä osakkeenomistajilla on mahdollisuus tavata eri yritysten edustajia. TeliaSonera katsoo, että kyseiset yhdistykset tarjoavat hyvät mahdollisuudet yksityisten osakkeenomistajien tapaamiseen Suomessa.

### **Yhtiökokouskutsu**

TeliaSonera toimittaa yhtiökokouskutsun siinä laajuudessa ja sillä tavoin kuin yhtiöjärjestys ja Tukholman Pörssin säännöstö edellyttävät. Lehdistötiedotteiden lisäksi kutsu julkaistaan näin ollen ilmoituksena Svenska Dagbladetissa, Dagens Nyheterissä ja Post- och Inrikestidningarisissa. Kutsu julkaistaan myös Internet-osoitteessa [www.teliasonera.fi](http://www.teliasonera.fi). Osakkeenomistajille ei lähetetä erillistä kutsua. Ne, jotka ovat ilmoittaneet haluavansa, että yhtiön taloudelliset katsaukset lähetetään heidän kotiosoitteeseensa, saavat tiedon yhtiökokouksesta vuosikertomuksen mukana.

## **Yhtiökokous**

TeliaSoneran varsinainen yhtiökokous pidetään torstaina 8.5.2003 klo 17.00 Ruotsin aikaa Globenin Annex-salissa Tukholmassa ja klo 18.00 Suomen aikaa Helsingin Messukeskuksessa.

### **Oikeus osallistua yhtiökokoukseen**

Oikeus osallistua TeliaSoneran yhtiökokoukseen on osakkeenomistajalla, joka:

- on rekisteröity osakkeenomistajaksi yhtiön osakasluetteloon maanantaina 28.4.2003 ja
- joka on ilmoittanut yhtiökokoukseen viimeistään perjantaina 2.5.2003 kello 16.00 mennessä (tieto ilmoittautumisesta TeliaSoneralla viimeistään klo 16.00 Ruotsin aikaa).

### **Rekisteröityminen osakasluetteloon**

TeliaSoneran osakasluetteloa hoitaa VPC AB. Osakasluetteloon on merkitty vain osakkeenomistajan omalla nimellä rekisteröidyt osakkeet. Voidakseen osallistua yhtiökokoukseen hallintarekisteröidyn osakkeenomistajan on tilapäisesti rekisteröitävä osakkeensa omiin nimiinsä yhtiön osakasluetteloon hyvissä ajoin ennen maanantaita 28.4.2003. Tämä menettely koskee myös osakkeenomistajia, jotka käyttävät jonkun pankin omaisuudenhoidopalveluita ja/tai käyvät kauppaa Internetin välityksellä. Tarkempia tietoja kannattaa kysyä hyvissä ajoin omasta omaisuudenhoidopalvelusta. Koska suomalaisen arvo-osuusjärjestelmään APK:n kautta rekis-

teröidyt suomalaisten osakkeenomistajien osakkeet ovat hallintarekisteröityjä, APK tulee automaattisesti rekisteröimään nämä osakkeenomistajat tilapäisesti yhtiön osakasluetteloon käyttäen täsmäytyspäivänä perjantaita 25.4.2003.

### **Ilmoittautuminen**

Yhtiökokoukseen voi ilmoittautua seuraavasti:

- puhelimitse: +46 8 713 6413 (Ruotsi) tai 0800 133 220 (Suomi)
- faksilla: +46 8 713 1314
- postitse: TeliaSonera AB, Box 10, SE-182 11 Danderyd, Sweden
- TeliaSoneran Internet-sivuilla: [www.teliasonera.fi/Sijoittajatietao](http://www.teliasonera.fi/Sijoittajatietao)

### **Osakkeenomistajan on annettava ilmoittautumisen yhteydessä seuraavat tiedot:**

- nimi/yritys
- henkilö-/y-tunnus
- puhelinnumero päivisin (suuntanumeroineen/maatunnukseen)
- avustajien lukumäärä

### **Osingonmaksu**

Osingonmaksun täsmäytyspäiväksi ehdotetaan tiistaita 13.5.2003. Osingonmaksun VPC:n kautta arvioidaan tapahtuvan perjantaina 16.5.2003.

## Omistusrakenne 31.12.2002

	Osakemäärä, kpl	%	Osakkaiden lukumäärä	%
1-500	151 501 762	3,29	807 111	90,22
501-1 000	30 930 646	0,67	40 487	4,53
1 001-10 000	108 671 716	2,36	43 886	4,90
10 001-100 000	66 104 909	1,44	2 483	0,28
100 001-1 000 000	149 314 812	3,24	443	0,05
1 000 001-	4 099 232 880	89,00	175	0,02
<b>Yhteensä</b>	<b>4 605 756 725</b>	<b>100,00</b>	<b>894 585</b>	<b>100,00</b>

## Maaluettelo

Maa	Osuus osakkeista ja äänistä, %	Osakemäärä, kpl
Ruotsi	61,64	2 839 149 935
Suomi	28,87	1 329 196 159
Yhdysvallat	3,13	144 257 135
Iso-Britannia	1,04	48 049 659
Luxemburg	0,54	24 715 250
Belgia	0,35	16 201 830
Saksa	0,27	12 339 311
Japani	0,17	7 848 990
Alankomaat	0,13	5 944 369
Tanska	0,12	5 659 500
Muut yhteensä	0,45	20 892 825
Alle 500 osaketta omistavat yhteensä	3,29	151 501 762
<b>Yhteensä</b>	<b>100,00</b>	<b>4 605 756 725</b>

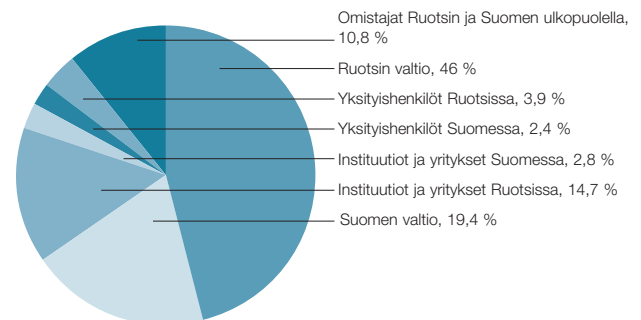
## Osakepääoman muutos

	Osakkeiden lukumäärä	Nimellisarvo SEK/osake	Osakepääoma SEK, '000
Osakepääoma 31.12.1999	8 800 000	1 000,00	8 800 000
Rahastoanti, 20.5.2000	-	1 036,80	323 840
Jako 324:1, 20.5.2000	2 842 400 000	3,20	-
Uusmerkintä, 16.6.2000	150 000 000	3,20	480 000
Osakepääoma 31.12.2000	3 001 200 000	3,20	9 603 840
Osakepääoma 31.12.2001	3 001 200 000	3,20	9 603 840
<b>Uusmerkintä, 3.12.2002</b>	<b>1 604 556 725</b>	<b>3,20</b>	<b>5 134 582</b>
Osakepääoma 31.12.2002	4 605 756 725	3,20	14 738 422

## Omistajat

Nimi	Osuus osakkeista ja äänistä, %	Osakemäärä, kpl
Ruotsin valtio	46,00	2 118 278 261
Suomen valtio	19,36	891 800 230
Robur-rahastot	2,28	105 193 525
SEB-rahastot	1,00	45 403 915
Fjärde AP -rahasto	0,92	42 510 349
Skandia	0,91	41 851 433
AMF Pension	0,88	40 590 000
SEB-Trygg Försäkring	0,73	33 477 800
Alecta	0,67	30 974 346
Tredje AP-rahasto	0,57	26 313 757
AFA Försäkring	0,56	25 991 700
Första AP-rahasto	0,56	25 749 045
Nordea-rahastot	0,50	22 965 886
SHB/SPP-rahastot	0,41	19 088 790
Andra AP -rahasto	0,30	13 894 422
Skandia Carlson -rahastot	0,29	13 298 292
Banco-rahastot	0,18	8 255 138
Kuntien eläkevakuutusyhtiöt	0,17	8 047 798
Suomen valtion eläkerahasto	0,17	7 874 880
KP Pension & Försäkring	0,17	7 840 200
Muut yhteensä	23,37	1 076 356 958
<b>Yhteensä</b>	<b>100,00</b>	<b>4 605 756 725</b>

## Osakkeenomistajat ryhmittäin



# Hallituksen toimintakertomus

## Yhdistyminen Sonera Oyj:n kanssa

Telian ja Soneran yhdistymisen toteutumisesta ilmoitettiin 9.12.2002 sen jälkeen kun 95 prosenttia Soneran osakkeiden ja optio-oikeuksien haltijoista oli hyväksynyt Telian vaihtotarjouksen. TeliaSonera teki lunastustarjouksen 30.12.2002 jäljellä olevasta 5 prosentista osakkeista ja optio-oikeuksista. Tarjouksen voimassaoloaika päättyi 31.1.2003, mihin mennessä osakkeenomistajat, jotka edustivat 4,4 prosenttia jäljellä olleista Soneran osakkeista, olivat hyväksyneet tehdyn lunastustarjouksen. Jäljellä olevat osakkeet pakkolunastetaan. Sonera on yhdistelty konsernitilinpäätökseen 3.12.2002 alkaen.

Telian ja Soneran yhdistyminen on luonut Pohjoismaiden ja Baltian johtavan televiestintäyhtiörytymisen, jolla on paremmat kasvumahdollisuudet ja hyvät tulevaisuudennäkymät. Uuden konsernin kasvumahdollisuuksien täyden hyödyntämisen varmistamiseksi uudet vastuunjako- ja ohjausmallit otettiin käyttöön välittömästi yhdistymisen jälkeen.

TeliaSoneran tavoitteena on kehittää liiketoimintaansa kotimarkkinoillaan Pohjoismaissa ja Baltian maissa sekä hyödyntää kansainvälisten toimintojensa kasvumahdollisuuksia.

Vuoden aikana konsernin matkaviestintä-, Internet- ja laajakaistapalvelut sekä kansainväliset verkkokapasiteettipalvelut kasvoivat vahvasti. Konsernin tuloskehitys oli erittäin hyvä ja käyttökatte parani merkittävästi. Kannattamattomien toimintojen positiivisen kehityksen tukeminen edellytti huomattavia uudelleenjärjestelykustannuksia ja arvonalennuksia, lähinnä International Carrierin eli kansainvälisen verkkokapasiteetin myynnin ja Tanskan kiinteän verkon toimintojen osalta.

## Konsernitilinpäätös IAS:n ja ÅRL:n säännösten mukaisesti

TeliaSoneran konsernitilinpäätös on laadittu International Accounting Standards (IAS) -säännösten mukaisesti. Tietyt rahoitusinstrumentit arvostetaan 1.1.2001 alkaen kirjanpidossa niiden käyvän arvon mukaan. Tämä arvostustapa on myös Euroopan unionin direktiivien 4 ja 7 mukainen. Ruotsin kirjanpitolakia (ÅRL), joka edellyttää arvostamista joko alkuperäiseen hankintahintaan tai sitä alempaan käypään arvoon, ei ole kuitenkaan muutettu. TeliaSoneran konsernitilinpäätös laaditaan tästä syystä myös Ruotsin kirjanpitolakia käytännön mukaan. Vapaa oma pääoma lasketaan konsernitilinpäätöksessä Ruotsin kirjanpitolakia käytännön mukaan.

## Liikevaihto ja tulos

TeliaSonera-konsernin liikevaihto kasvoi 4 prosenttia 59 483 milj. Ruotsin kruunuun (57 196). Vertailukelpoisten liiketoimintojen liikevaihto kasvoi 5 prosenttia. Kasvu jatkui vahvana matkaviestintä- ja Internet-palveluissa sekä kansainvälisessä verkkokapasiteetin myynnissä. Kiinteän verkon puhelupalveluiden liikevaihto puolestaan laski.

Vertailukelpoinen käyttökatte kasvoi 22 prosenttia 15 692 milj. kruunuun (12 915). Omaisuuden arvonalennukset ja uudelleenjärjestelyvaraukset, jotka koskivat pääosin kansainvälisen verkkokapasiteetin myyntiliiketoimintaa ja Tanskan kiinteän verkon toimintoja, vaikuttivat liiketulokseen, joka laski -10 895 milj. kruunuun (5 460). Tuloskehitystä koskevat kommentit ovat kohdassa ”Tilinpäätöskatsaus”.

## Taloudellinen asema, kassavirta ja sijoitukset

Konsernin taloudellinen asema säilyi vahvana. Taseen loppusumma kasvoi ensisijaisesti Soneran yhdistymisen ansiosta 206 656 milj. kruunuun (128 191). Oma pääoma nousi 108 829 milj. kruunuun (59 885). Omavaraisuusaste parani 51,8 prosenttiin (46,2). Konsernin kertyneet voittovarot olivat yhteensä 17 129 milj. kruunuun (14 020).

Liiketoiminnan kassavirran kasvu ja käyttöomaisuusinvestointien lasku kasvattivat vapaan kassavirran 3 877 milj. kruunuun (-6 506). Korollinen nettovelka kasvoi 25 034 milj. kruunuun (20 735).

Tehdyt sijoitukset olivat kaikkiaan 54 438 milj. kruunuun (20 735). Käyttöomaisuusinvestoinnit laskivat 19 prosenttia 14 345 milj. kruunuun (17 713). Poistot ja arvonalennukset olivat vuoden aikana yhteensä 20 844 milj. kruunuun (13 975).

Taloudellinen asema, kassavirta ja sijoitukset on esitelty tarkemmin kohdassa ”Tilinpäätöskatsaus”.

## Henkilöstö

Konsernin toimintojen selkiyttämisen ja keskittämisen strategia loppuvuonna 2001 ja jatkuneet toiminnan tehostamisohjelmat laskivat henkilöstön määrän keskimäärin 17 277 työntekijään (24 979), mikä vastaa 35 prosentin laskua henkilöstön määrässä vertailukelpoisten liiketoimintojen osalta. Naisten osuus henkilöstöstä oli 44 prosenttia (37). Henkilöstömäärä Ruotsin ulkopuolella oli keskimäärin 4 684 (4 057), josta naisten osuus oli 35 prosenttia (34). Liikevaihto työntekijää kohden kasvoi 3 443 000 kruunuun (2 290 000).

Telian ja Soneran yhdistymisen yhteydessä joulukuussa 2002 konserniin siirtyi 7 639 työntekijää Sonera-konsernista ja 5 626 työntekijää kolmesta Baltian maissa toimivasta yrityksestä, joista tuli samaan aikaan konsernin tytäryhtiöitä. Henkilöstömäärä 31.12.2002 oli kaikkiaan 29 173 (17 149), jossa on kasvua 70 prosenttia vuoden 2001 lopusta.

Palkat ja palkkiot olivat yhteensä 6 732 milj. kruunuun (8 852), jossa on laskua 24 prosenttia. Henkilösivukulut laskivat 31 prosenttia 1 804 milj. kruunuun (2 614). Ruotsin ulkopuolella toimivien työntekijöiden palkkakulut olivat 1 890 milj. kruunuun (1 774).

## Tutkimus- ja kehitystoiminta

Televiestinnän nopea kehitys asettaa haasteita TeliaSoneran kyvyille uudistaa ja kehittää liiketoimintojaan ja tuotteitaan. Toiminnan painopiste siirtyi omasta tuotekehitystoiminnasta yhteistyöhön toimittajien kanssa. Telian lähinnä tuotekehitykseen liittyvät tutkimus- ja kehitysmenot vuonna 2002 olivat yhteensä 1 167 milj. kruunuun (1 303).

Tutkimus- ja kehitystoiminnassa painotettiin tietämyksen kartuttamista tulevaisuuden asiakastarpeista ja perustan luomista entistä tehokkaammille, yhdentyville tuotantoalustoille. Kehitettyjä tuotteita ja palveluja ovat mm. erilaiset tietoturva- ja paikannustoinnot, sähköisen maksuliikenteen palvelut sekä IP-puhelinliikenteen ja IP-television palvelut.

## Liiketoiminnan etiikka ja ympäristönsuojelu

TeliaSonera seuraa tarkasti sähkömagneettisten kenttien ja matkaviestinnän teknologista kehitystä. Vuoden aikana TeliaSonera on toiminut aktiivisesti Euroopan teleoperaattoreiden yhteistyöelimestä (ETNO), jonka tavoitteena on jakaa tietoja eri sidosryhmille.



Pitkäaikaiset sairaspöissaolot lisääntyivät vuoden aikana. Telia-Sonera on käynnistänyt yhdessä kahden muun yrityksen kanssa Hälsobolaget-projektin, jonka tarkoituksena on edesauttaa terveellisemmän työympäristön ja terveysnäkökohdat huomioivan johtamistavan kehittämistä näissä yrityksissä.

Virtuaaliset kokoukset säästävät aikaa ja kustannuksia, ja niiden ympäristövaikutukset ovat vähäisempiä matkustamiseen verrattuna. Virtuaalisten kokousten yleistyminen tähtäävä suunnitelma laadittiin vuonna 2002.

## Lainsäädännön kehittyminen

### Ruotsi

Ruotsin hallituksen asettama komitea käsitteli uusien sähköistä viestintää koskevien EU-direktiivien soveltamista Ruotsin lainsäädäntöön ja antoi ehdotuksensa kesän 2002 aikana sekä esitteli viestintäviraston rakennemuutosehdotuksen joulukuussa 2002. Hallituksen lakiesitys jätettäneen Ruotsin valtiopäivien päätettäväksi keväällä 2003.

Telian yhteistyö Tele2:n kanssa yhteisen UMTS-verkon rakentamiseksi Svenska UMTS-nät AB:n puitteissa sai Ruotsin kilpailuviraston hyväksynnän keväällä 2002. UMTS-toimilupa siirrettiin tällöin Svenska UMTS-nätin kokonaan omistamalle tytäryhtiölle.

Ruotsin kilpailuvirasto tarkasteli Telian ADSL-tuotteiden hinnoittelua (tukku- ja jälleenmyyntihinnat) vuonna 2002. Asiassa odotetaan päätöstä vuoden 2003 ensimmäisellä neljänneksellä.

Ruotsin Posti- ja telehallitus (PTS) jatkoi yhteistyötään teleoperaattoreiden kanssa kustannusperusteisen hinnoittelun laskentamallien laatimiseksi ja esitti oman ratkaisumallinsa syyskuussa 2002. Lopullisia päätöksiä tai päätöksiä vaihtoehtoisista laskentamalleista ei ollut tehty vuoden 2002 loppuun mennessä.

Telialta saamiensa lausuntojen perusteella Ruotsin Posti- ja telehallitus rajasi vuonna 2002 toimilupaeidon, jonka mukaan Telian on ylläpidettävä tiettyä yleisöpuhelinpalvelutasoa, koskemaan matkapuhelinverkon ulkopuolella olevia alueita. Lisäksi kumottiin toimilupaehto, jonka mukaan Telian on tarjottava hakemistopalveluja.

Telia ehdotti kesäkuussa Ruotsin Posti- ja telehallitukselle, että Telian asema huomattavana markkinavoimana lakkautetaan kiinteän verkon puhelinpalvelujen vähittäismyyntimarkkinoilla lisääntyneen kilpailun johdosta. Posti- ja telehallitus ilmoitti joulukuussa tekevänsä asiaa koskevan päätöksen vuoden 2003 ensimmäisellä neljänneksellä.

### Suomi

Syyskuussa Suomen hallitus teki uutta viestintämarkkinalakia koskevan lakiesityksen sekä ehdotti muutoksia muihin lakeihin. Laki-paketin tavoitteena on soveltaa uusia EU-direktiivejä Suomen lainsäädäntöön. Lakiesitys sisältää useita uusia verkkoihin pääsyä koskevia säännöksiä. Uusi laki sallisi verkkoon pääsyn virtuaalisille matkaviestinoperaattoreille ja edellyttäisi matkaviestinoperaattoreita tarjoamaan SIM-korttien ominaisuuksia ja kapasiteettia kolmansien osapuolten käyttöön lisäarvopalveluiden toteuttamisessa. Laki edellyttäisi myös puhelinnumeron siirrettävyyden käyttöön-ottoa matkapuhelinverkoissa heinäkuusta 2003 alkaen.

Liikenne- ja viestintäministeriö uudisti huomattavaa markkinavoimaa koskevan päätöksensä kesän aikana. Sonera on huomattava markkinavoima kiinteän verkon palveluissa (paikallis-, kauko- ja ulkomaanpuhelinliikenne) ja GSM-verkon palveluissa sekä Internet-palvelut mahdollistavissa kaapelitelevisioverkoissa. Sonera lakkautti NMT-450 -verkkonsa toiminnot 31.12.2002, ja verkon toimilupaa on myöhemmin muutettu.

Suomen kilpailuvirasto ryhtyi tutkimaan Soneran ADSL-hinnoittelua (tukku- ja jälleenmyyntihinnat). Liikenne- ja viestintäministeriö tutki lisäksi vuoden lopussa Soneran puhelu- ja tunnistamistietojen hallintajärjestelmää, minkä seurauksena Soneraa veloitettiin muuttamaan tiettyjä käytäntöjään.

## Muutokset hallituksen kokoonpanossa

Kaikki hallituksen varsinaiset jäsenet valittiin uudelleen yhtiökokouksessa 23.4.2002. Ylimääräisessä yhtiökokouksessa 4.11.2002 hallituksen uusiksi jäseniksi valittiin Tapio Hintikka, Eva Liljebloom, Roger Talermo ja Tom von Weymarn. Samalla Peter Augustsson, Lars Olofsson ja Marianne Nivert luopuivat hallituksen jäsenyydestä. Myös Anders Igel luopui myöhemmin jäsenyydestään hallituksessa.

Henkilöstön edustajista Yvonne Karlsson korvasi Magnus Brattströmin hallituksen varsinaisena jäsenenä. Stefan Carlsson, Arja Kovin ja Magnus Brattström korvasivat Christer Andréen, Gösta Möllebyn ja Ing-Marie Nordinin henkilöstön edustajien varajäseninä.

## Hallituksen työskentely

TeliaSoneran hallitukseen kuului vuoden aikana kahdeksan varsinaista jäsentä. Lisäksi hallituksessa toimii henkilöstön edustajina kolme varsinaista jäsentä. Hallitus piti seitsemän varsinaista kokousta ja useita ylimääräisiä kokouksia.

Hallituksen toimintaohjeet ja ohjeet hallituksen jäsenten ja toimitusjohtajan työnjaon sekä hallitukselle tehtävän raportoinnin määrittämiseksi on annettu hallituksen 6.12.2002 vahvistamassa työjärjestyksessä. Työjärjestyksessä määritellään hallituksen varsinaisten kokousten määrä (vähintään viisi kokousta vuodessa), hallituksen varsinaisten kokousten esityslista, hallituksen sisäinen vastuunjakoon mukaan lukien hallituksen puheenjohtajan velvoitteet, hallituksen jäsenten ja toimitusjohtajan vastuut ja valiokuntien työskentelytavat.

Hallitus on nimittänyt palkitsemisvaliokunnan, joka käsittelee toimivaltaansa kuuluvia asioita ja esittää suosituksia hallitukselle. Valiokunnan vastuulla ovat konsernin toimitusjohtajan ja muun ylimmän johdon palkkiot. Valiokunnan tehtäviin kuuluu lisäksi konsernitason kannustinjärjestelmien kehittäminen. Valiokunnan jäsenenä toimivat 7.1.2003 alkaen Tapio Hintikka, Carl Bennet, Ingvar Carlsson, Roger Talermo ja Tom von Weymarn.

Hallitus on nimittänyt 7.1.2003 tilintarkastusvaliokunnan, joka käsittelee toimivaltaansa kuuluvia asioita ja esittää suosituksia hallitukselle. Valiokunta vastaa konsernin taloudellisten katsausten tarkastuksesta sekä sisäisestä raportoinnista ja valvonnasta. Valiokunnan jäseniä ovat Tapio Hintikka, Lars-Eric Petersson, Eva Liljebloom ja Caroline Sundewall.

Konsernin päivittäisen liiketoiminnan seurannan lisäksi hallitus kiinnitti vuoden aikana erityistä huomiota seuraaviin asioihin:

- Telian ja Sonera yhdistyminen
- Yhtiön kansainvälisen verkkokapasiteetin myyntiliiketoiminta
- Yhtiön Tanskan liiketoiminnot
- Sijoitukset
- Hallintorutiinit ja riskienhallinta.

## Nimitysvaliokunta

Yhtiökokous päätti 10.5.2001 perustaa erityisen nimitysvaliokunnan. Valiokunnan ensisijaisena tarkoituksena on nimittää hallituksen jäsenet ja laatia ehdotuksia hallituksen jäsenten palkkioista. Valiokunta kiinnittää erityistä huomiota miesten ja naisten välisen tasa-arvon toteutumiseen. Ylimääräisessä yhtiökokouksessa 4.11.2002 päätettiin, että valiokuntaan kuuluvat hallituksen puheenjohtaja ja varapuheenjohtaja.

Ylimääräisen yhtiökokouksen jälkeen nimitysvaliokunnan jäseninä ovat toimineet Tapio Hintikka (hallituksen puheenjohtaja) ja Lars-Eric Petersson (hallituksen varapuheenjohtaja).

Nimitysvaliokunnan ehdotukset esitellään yhtiökokouksessa ja yhtiökokouksessa.

### TeliaSoneran osake

TeliaSoneran osakkeen arvo Tukholman pörssissä laski vuoden alussa noteeratusta 46,50 kruunusta vuoden lopun 32,80 kruunuun. Vuoden korkein kaupantekokurssi oli 48,60 kruunua (4.1.) ja alin 21,10 kruunua (24.7.).

TeliaSoneran osakkeenomistajia oli 31.12.2002 kaikkiaan 894 585. Ruotsin valtio omisti osakepääomasta 46,0 prosenttia ja Suomen valtio 19,4 prosenttia. Yksityiset ruotsalaiset ja suomalaiset sijoittajat omistivat 6,3 prosenttia ja ruotsalaiset ja suomalaiset institutionaaliset sijoittajat omistivat 17,5 prosenttia TeliaSoneran osakepääomasta. Ruotsin ja Suomen ulkopuolisten sijoittajien osuus oli 10,8 prosenttia.

### Emoyhtiö

Konsernin emoyhtiön TeliaSonera AB:n kotipaikka on Tukholma. Emoyhtiöön kuuluvat konsernin Ruotsin kiinteän verkon palvelut ja kehitystoiminnot sekä verkkopalvelujen perustuotanto. Emoyhtiöön kuuluvat myös konsernin hallintotoiminnot ja tietyt tukitoiminnot sekä konsernin sisäiset pankkitoinnot.

Liikevaihto oli 23 100 milj. kruunua (22 651), josta 19 004 milj. kruunua (18 484) laskutettiin tytäryhtiöille. Tulos ennen tilinpäätössiirtoja ja veroja parani 385 miljoonaan kruunuun (-3 211). Vuoden 2001 aikana emoyhtiön omistamista Netian osakkeista tehtiin arvonalennuskirjaukset.

Tulos tilinpäätössiirtojen ja verojen jälkeen oli 2 150 milj. kruunua (-1 646) Oma pääoma kasvoi Soneran yhdistymisen ansiosta 89 197 milj. kruunuun (33 296). Yhtiökokouksessa tehdyn päätöksen mukaan ylikurssirahasto purettiin osittain, jolloin voittovarar nousivat 21 751 milj. kruunuun (9 814).

Taseen loppusumma kasvoi 139 002 milj. kruunuun (82 796). Liiketoimintojen kassavirta oli 7 377 milj. kruunua (4 708), kun liiketoiminnan kassavirta investointien jälkeen laski -1 348 milj. kruunuun (10 952). Lainojen nettomäärä laski 451 milj. kruunuun (3 858). Likvidit varat olivat yhteensä 3 294 milj. kruunua (8 068).

Omavaraisuusaste (mukaan lukien vapaaehtoisten varausten oman pääoman osuus) parani 69,8 prosenttiin (54,0).

Vuoden aikana tehdyt kokonaisinvestoinnit olivat 64 650 milj. kruunua (14 020), johon sisältyy 3 537 milj. kruunua (5 146) aineellisia käyttöomaisuusinvestointeja (pääosin kiinteän puhelinverkon asennuksia). Soneran kauppahinta oli yhteensä 56 527 milj. kruunua. Muut investoinnit, yhteensä 4 586 milj. kruunua (8 874), olivat pääosin pääomasijoituksia tytäryhtiöihin ja osakkuusyhtiöihin. Tytäryhtiöihin tehdyistä pääomasiirroista 578 milj. kruunua toteutettiin velkoja muuntamalla. Tutkimus- ja kehitysmenot vuonna 2002 olivat yhteensä 413 milj. kruunua (529).

Henkilöstön määrä 31.12.2002 oli 3 308 (3 150). Vuonna 2002 henkilöstöä oli keskimäärin 3 305 (3 246), josta naisten osuus oli 36 prosenttia (34). Palkkoja ja palkkioita maksettiin yhteensä 1 255 milj. kruunua (1 198). Henkilösivukulut olivat 430 milj. kruunua (407).

### Osinko vuodelta 2002

Nykytilanteessa hallitus tulee ehdottamaan yhtiökokoukselle, että osinkoa maksetaan 0,40 kruunua osakkeelta, mikä kokonaisuutena merkitsee 1 870 milj. kruunun osingonjakoa (katso myös kohta

”Voitonjakoehdotus”). Varsinainen yhtiökokous pidetään 8.5.2003.

### Osinkopolitiikka

Osingonmaksuesitystä tehtäessä huomioidaan liiketoiminnan kasvavien kehitysnäkymät, käyttöomaisuusinvestointien tarve, tuloksen kasvu ja jakokelpoisten varojen määrä. Tarkoitus on lisätä osinkoa vuosittain.

### Tulevaisuuden näkymät

Nykyisessä liiketoiminta- ja säännösympäristössä TeliaSonera-konsernin liikevaihdon voidaan odottaa kasvavan muutamalla prosenttiyksiköllä vuodessa. Pääasiassa kasvumahdollisuuksia on löydettävissä markkinaosuuksien suotuisasta kehittämisestä valikoiduilla kotimarkkinasegmenteillä sekä itämarkkinoiden kasvusta. Matkaviestintä- ja laajakaistapalvelut jatkavat kasvuaan, kun taas perinteiset kiinteän verkon palvelut taantuvat hitaasti.

Vertailukelpoisen käyttökateprosentin odotetaan kasvavan vuosittain ja lähestyvän keskipitkällä aikavälillä 34 prosenttia kannattavan kasvun, fuusioista koituvien synergiaetujen, yksikkökohtaisten tulosten parantumisen sekä kansainvälisen verkkokapasiteetin myyntiliiketoiminnan, Tanskan kiinteän verkon toimintojen ja Soneran palveluliiketoimintojen tappioiden eliminoinnin seurauksena.

Käyttöomaisuusinvestointien osuuden liikevaihdesta odotetaan kasvavan vuonna 2003 muutamalla prosenttiyksiköllä vuoden 2002 tasosta.

Pidemmällä tähtäimellä TeliaSonera odottaa voittojen ja vapaan kassavirran kasvavan merkittävästi.



# Taloudellinen katsaus

## Katsaus TeliaSonera-konserniin (pro forma)

TeliaSonera-konsernin liiketoiminta kasvoi voimakkaasti matkaviestinnässä sekä Internet- ja laajakaistaliittymissä kotimarkkinoilla, Pohjoismaissa ja Baltiassa. Euraasian matkaviestintätoiminnot kasvoivat voimakkaasti. Myös International Carrierin liikevaihto kasvoi markkinoiden epävakaisuudesta huolimatta. Kiinteän verkon puhelupalvelujen liikevaihto laski vuoden aikana.

Konsernin liikevaihto pysyi vuoden 2001 tasolla ollen 80 979 milj. Ruotsin kruunua. Myydyt liiketoiminnot ja Finturin Euraasian matkaviestintätoimintojen yhdisteleminen konsernitilinpäätökseen huomioon ottaen liiketoiminta-alueiden liikevaihto kasvoi noin 5 prosenttia.

Pro forma* MSEK	1.1.–31.12. 2002	1.1.–31.12. 2001	1.1.–31.12. 2000
<b>Tiivistetty tuloslaskelma</b>			
Liikevaihto	80 979	80 925	74 070
Vertailukelpoinen käyttökate	25 457	21 768	20 681
Liiketulos	-45 958	9 586	20 852
Tulos rahoituserien jälkeen	-46 791	5 253	20 382
Nettotulos	-32 890	2 143	15 239
<b>Pro forma* MSEK</b>	<b>31.12. 2002</b>		
<b>Tiivistetty tase</b>			
Aineelliset ja aineettomat hyödykkeet	171 656		
Vaihtuvat vastaavat	33 714		
<i>Vastaavaa yhteensä</i>	<i>205 370</i>		
Oma pääoma	108 829		
Vähemmistöosuudet	5 120		
Kuluaraukset	18 324		
Pitkäaikaiset lainat	31 336		
Lyhytaikaiset lainat	12 608		
Korottomat velat	29 153		
<i>Vastattavaa yhteensä</i>	<i>205 370</i>		
<b>Pro forma* MSEK</b>	<b>1.1.–31.12. 2002</b>	<b>1.1.–31.12. 2001</b>	<b>1.1.–31.12. 2000</b>
<b>Tiivistetty kassavirtalaskelma</b>			
Liiketoiminnan kassavirta	20 717	14 181	14 405
Hankitut aineettomat ja aineelliset hyödykkeet	-11 183	-21 189	-20 515
<i>Vapaa kassavirta</i>	<i>9 534</i>	<i>-7 008</i>	<i>-6 110</i>
Muut investoinnit	7 685	35 200	-23 491
Investointien kassavirta	-3 498	14 011	-44 006
Rahoituksen kassavirta	-21 889	-20 511	63 971
<i>Kauden kassavirta</i>	<i>-4 670</i>	<i>7 681</i>	<i>34 370</i>

\* Olettaen Soneran omistuksen olevan 100 % ja pois lukien Telian Suomen matkaviestintätoiminnot sekä Ruotsin kaapelitelevisiotoiminnot

TeliaSoneran kannattavuus kasvoi vuonna 2002. Aikaisempaa vahvempi tulos ja kasvaneet katteet Ruotsissa ja Suomessa sekä Norjan, Tanskan kuin myös Baltian ja Euraasian matkaviestintätoiminnot vaikuttivat positiivisesti sekä vertailukelpoiseen käyttökateeseen, joka parani 25 457 milj. kruunuun (21 768) että käyttökateprosenttiin, joka nousi 31,4 prosenttiin (26,9).

Tilikauden uudelleenjärjestelykulut kokonaisuudessaan olivat 53 278 milj. kruunua, ja niihin sisältyvät Saksan, Italian ja Espanjan UMTS-investointien arvonalennukset olivat 39 870 milj. kruunua. Kustannukset vaikuttivat liiketulokseen, joka laski -45 958 milj. kruunuun (9 586). Arvonalennuksista, uudelleenjärjestelykuluista, myyntivoitoista ja muista kertaluonteisista eristä puhdistettu liiketulos nousi 7 320 milj. kruunuun (-1 514).

Viime vuosien merkittävien investointien sekä tehostetun omai-

sudenhoidon ansiosta käyttöomaisuusinvestoinnit laskivat. Tilikauden aikana käyttöomaisuusinvestoinnit laskivat 47 prosenttia ja olivat 11 183 milj. kruunua (21 189).

Parantunut vertailukelpoinen käyttökate ja alhainen investointiaste saivat aikaan voimakkaan 9 534 milj. kruunun (-7 008) vapaan kassavirran.

TeliaSonera-konsernin taloudellinen asema vuonna 2002 oli vahva. Tilikauden lopussa konsernin nettovelka (pitkä- ja lyhytaikaiset lainat miinus talletukset ja muut arvopaperit sekä rahat ja pankkisaamiset) oli 38 075 milj. kruunua, velkaantumisaste oli 0,23 ja omavaraisuusaste 51,8 prosenttia. Yhdistymisen jälkeen luokituslaitos Standard & Poor'sin Telialle aiemmin antama luottoluokitus A+ ja Soneralle antama luokitus BBB muuttuivat pitkäaikaisen luottojen osalta A:ksi siten, että TeliaSonera-konsernin luokitus voi jatkossa edelleen laskea. Luokituslaitos Moody's myönsi pitkäaikaisen luottokelpoisuusluokituksen A2, ja näkyvät määriteltiin negatiivisiksi. Muutosten jälkeen luottokelpoisuusluokitus edustaa edelleen vankkaa tasoa, jonka ei odoteta vaikuttavan TeliaSoneran kustannuksiin tai kykyyn huolehtia liiketoimintojen rahoituksesta lyhyellä tai keskipitkällä aikavälillä.

Telian ja Soneran yhdistymisen jälkeen konserniin kuuluvat niin ikään liettualaiset yhtiöt Lietuvos Telekomas ja UAB Omnitel sekä latvialainen Latvijas Mobilais Telefons. TeliaSoneralla on myös merkittävä osuus virolaisesta Eesti Telekomista ja latvialaisesta Lattelekomista. Baltiassa toimivilla yrityksillä on kullakin merkittävä markkina-asema omassa maassaan sekä kiinteän verkon toiminnoissa että matkaviestintätoiminnoissa. Konserniin kuuluvat yhtiöt ovat vaikuttaneet TeliaSoneran taloudelliseen tulokseen seuraavasti:

MSEK	Telia	Sonera	Baltian yksiköt	Oikaisut	Pro forma 2002
Liikevaihto	57 138	20 505	6 199	-2 863	<b>80 979</b>
Vertailukelpoinen käyttökate	14 909	7 280	3 036	232	<b>25 457</b>
Liiketulos	-10 900	-35 001	1 396	-1 453	<b>-45 958</b>
Vertailukelpoinen liiketulos	3 582	3 795	1 396	-1 453	<b>7 320</b>

Seuraavissa osissa Teliaa ja Soneraa kuvataan erillisyyhtiöinä edellä olevan taulukon tapaan.

## Erillisyyhtiö Telian vuosikatsaus

Telia-konsernin vuoden 2002 liikevaihto pysyi edellisen vuoden tasolla ja oli 57 138 milj. kruunua (57 196), mutta vertailukelpoinen liikevaihto kasvoi 5 prosenttia, kun liiketoimintojen myynnit otetaan huomioon.

Telian liiketoimintayksiköt Mobile, Internet Services ja International Carrier kasvoivat voimakkaasti. Kiinteän verkon puhelupalvelujen liikevaihto laski, koska Ruotsissa siirryttiin paikallispuheluoperaattorin esivalintaan ja markkinoiden kokonaiskasvu oli heikkoa.

MSEK	1.1.–31.12. 2002	1.1.–31.12. 2001
Liikevaihto	57 138	57 196
Vertailukelpoinen käyttökate	14 909	12 915
Käyttökateprosentti	26,1	22,6
Poistot ja arvonalennukset	-20 202	-13 975
Kertaluonteiset erät	-5 986	384
Tuotot osakkuusyhtiöistä	379	6 136
Liiketulos	-10 900	5 460
Investoinnit	9 095	20 735
joista käyttömousuinvestoinnit	8 321	17 713

Mobilen, Internet Servicesin, Ruotsin kiinteän verkon toimintojen ja International Carrierin parantuneet tuotot ja vahvemmat katteet vaikuttivat positiivisesti konsernin vertailukelpoiseen käyttökatteeseen, joka parani 15 prosenttia 14 909 milj. kruunuun (12 915), ja käyttökateprosenttiin, joka nousi 23:sta 26 prosenttiin. Tanskan kiinteän verkon toiminnot kehittyivät epäsuotuisammin.

Kannattamattomien toimintojen positiivisen kehityksen tukeminen edellytti huomattavia uudelleenjärjestelykustannuksia ja arvonalennuksia, lähinnä International Carrierin ja Tanskan kiinteän verkon toimintojen osalta. Kustannuksia kertyi myös Ruotsin toimintojen tehostamisohjelmista yhteensä 631 milj. kruunua.

Uudelleenjärjestelykustannukset olivat 5 924 milj. kruunua ja arvonalennukset 8 876 milj. kruunua, ja nämä vaikuttivat liiketuloseseen, joka laski -10 900 milj. kruunuun (5 460). Arvonalennuksista, uudelleenjärjestelykuluista, myyntivoitoista ja kertaluonteisista eristä puhdistettu liiketulos nousi 3 582 milj. kruunuun (1 011).

International Carrieriin ja Ruotsin kiinteään verkkoon suunnattujen investointien väheneminen samoin kuin jossain määrin laskeutuneet matkaviestintään tehdyt investoinnit supistivat käyttömousuinvestointeja, jotka olivat 8 321 milj. kruunua (17 713).

Parantunut vertailukelpoinen käyttökate ja alhainen investointiaste kasvattivat vapaata kassavirtaa, mikä puolestaan pienensi korollisten nettovelkojen määrän 6 218 milj. kruunuun (10 661).

### Vuoden 2002 toiminnan tehostamisohjelmat

Vuoden aikana Telia toteutti merkittävän toiminnan tehostamisohjelman. Ruotsissa panostettiin lähinnä myynti- ja jakelunaviin, asiakaspalveluiden keskittämiseen, toimitusprosessin tehostamiseen sekä standardoitujen tuotteiden ja palveluiden myynnin lisäämiseen Internetin ja automaattisten puhelinpalvelujärjestelmien avulla. Kannattamattomat tuotteet poistettiin valikoimasta.

Tanskan liiketoimintojen ja International Carrierin uudelleenjärjestelytoimenpiteiden johdosta henkilöstömäärä väheni yli 200 työntekijällä.

Vuonna 2002 Telian henkilöstön lukumäärä väheni 1 241 työntekijällä, ja näistä 774:n vähenys koski Ruotsin toimintoja. Tämän lisäksi vuoden lopussa Resources and Redeployment -yksiköstä vähennettiin 323 työntekijää. Sijaistyövoimana käytettyjen konsulttien lukumäärä väheni vuoden aikana lähes 50 prosentilla ja on nyt 400 henkilöä.

Suoritetuilla toimenpiteillä on ollut positiivinen vaikutus vuoden 2002 tulokseen, vaikka niiden kokonaisvaikutus tulee näkyviin vasta vuonna 2003 toiminnan tehostamisohjelman jatkuessa.

## Telia Mobile – kannattavuus parani kaikilla pohjoismaisilla markkinoilla, asiakasmäärän kasvu jatkui voimakkaana

Vuoden aikana kehitys Telia Mobile -liiketoiminta-alueella jatkui suotuisasti koko Pohjolassa. Ulkoinen liikevaihto kasvoi 13 prosenttia vuonna 2002 ja sitä siivittivät asiakasmäärän kasvu ja lisääntynyt lii-

kenne. Asiakkaiden määrä pohjoismaisilla markkinoilla lisääntyi vuoden aikana 522 000:lla 5 458 000:een.

MSEK	1.1.–31.12. 2002	1.1.–31.12. 2001
Liikevaihto	21 638	19 830
ulkoisen liikevaihdon osuus	20 163	17 857
Vertailukelpoinen käyttökate	6 123	4 705
Käyttökateprosentti	28,3	23,7
Poistot ja arvonalennukset	-4 422	-3 385
Kertaluonteiset erät	-357	-49
Tuotot osakkuusyhtiöistä	321	361
Liiketulos	1 665	1 632
Investoinnit	2 605	4 979
joista käyttömousuinvestoinnit	2 369	4 341

Määrien kasvu ja toimintojen uudelleenjärjestelyt paransivat vertailukelpoista käyttökateprosenttia 30 prosentilla samalla kun käyttökateprosentti vahvistui 24:stä 28 prosenttiin.

Viimeisellä vuosineljänneksellä Telian Suomen matkaviestintätoimintojen suhteen kirjattiin arvioitun markkina-arvon mukainen 536 milj. Ruotsin kruunun arvonalennus. Lisäksi Telia on tehnyt arvonalennustarkastelun NetComista. Sen perusteella yhtiön johto arvioi, että arvonalennuksiin ei ole tarvetta 31.12. 2002.

Vuonna 2002 kertaluonteisiin eriin vaikuttivat 201 milj. kruunun uudelleenjärjestelykustannukset mukaan luettuna henkilöstön vähentämisestä aiheutuneet varaukset.

Tuotot osakkuusyhtiöistä pienenevät pääasiassa yhtiön Venäjän matkaviestintäoperaattorin MegaFonin uusien liiketoimintojen käynnistykustannusten vuoksi.

Liiketulos kasvoi hieman vuoden aikana. Vuoden 2002 kertaluonteisista eristä puhdistettu liiketulos nousi 2 538 milj. kruunuun (1 814).

Telia Mobilen investoinnit vähenivät vuonna 2002. Valtaosa tehdyistä sijoituksista kohdistui verkkokapasiteetin laajennuksiin Norjassa, Tanskassa ja Ruotsissa. Vertailuvuoden suuret investoinnit johtuivat Tanskan 3G-luvan hankkimisesta.

Telian ja Tele2:n yhteisesti omistama verkkoyhtiö, Svenska UMTS-nät AB, teki pankkiryhmittymän kanssa 11 miljardin kruunun laina- ja luottosopimuksen, jolla rahoitetaan Ruotsin 3G-verkon rakentaminen. Ruotsin UMTS-verkon rakentaminen ja rahoitus etenevät suunnitelmien mukaan. Rahoitusjärjestelyjä ei vuoden loppuun mennessä ollut käytetty.

### Asiakasmäärä kasvoi ja kannattavuus parani Ruotsissa

Ruotsin matkaviestinnän liikevaihto lisääntyi 5 prosenttia, vaikka keskimääräinen hintataso laski vuoden aikana 4 prosenttia pääasiassa pienentyneiden yhdysliikennemaksujen johdosta.

Asiakkaiden määrä lisääntyi vuoden aikana 165 000:lla nousten 3 604 000 asiakkaaseen. Prepaid-asiakkaiden määrä kasvoi 251 000:lla samalla kun liittymäasiakkaiden määrä laski 86 000:lla. Palveluntarjoajien kautta saatujen asiakkaiden määrä kasvoi 14 000:lla ja oli 88 000 asiakasta. Neljänneistä vuosineljänneksestä alkaen Halebopin 26 000 asiakasta luokitellaan palveluntarjoajan kautta tulleiden asiakkaiden sijasta Telia Mobilen asiakkaiden.

Liittymän keskimääräinen kuukausikäyttö nousi vuoden aikana 130 minuuttiin (127) ja tekstiviestien määrä nousi 25 prosenttia.

Yhdysliikennemaksujen aleneminen ja prepaid-asiakkaiden osuuden lisääntyminen laskivat keskimääräisen liittymäkohtaisen tuoton 277 kruunuun (285).

Asiakasvaihuvuus lisääntyi 12 prosenttiin (8), mutta on edelleen kansainvälisessä vertailussa alhainen.

Liittymien käytön suotuisa kehitys ja jatkuneet tehostamisto-

menpiteet paransivat vuoden vertailukelpoista käyttökatetta 7 prosentilla samalla kun käyttökatteprosentti nousi 46 prosenttiin (44).

Liiketoiminta-alueella otettiin käyttöön kaksi uutta liittymätyyppiä tavoitteena asiakkaiden valintamahdollisuuksien laajentaminen. Markkinoille tuotiin myös useita uusia langattomia datapalveluja. Vuoden lopussa Telialla oli GPRS-verkkovierailusopimukset useimpien Euroopan maiden ja Yhdysvaltojen kanssa.

Vuoden aikana Telia aloitti 3G-mastoyhteistyöohjelman, joka helpottaa UMTS-verkkojen laajentamista Ruotsissa ja leikkaa kustannuksia vähentämällä tarvittavien mastojen määrää.

Vuoden aikana yritys oli yhteistyössä mm. Microsoftin ja WM-datan kanssa tavoitteena sellaisten ratkaisujen kehittäminen, joiden avulla henkilöstö voi käyttää intranetiä matkapuhelimella.

Vuoden aikana Euroopan suuriin WLAN-operaattori Telia HomeRun, jolla on Pohjoismaissa yli 500 "hot spot" -yhteyspistettä, käynnisti ensimmäisen kaupallisen WLAN-verkkovierailupalvelun Italian ja Ison-Britannian operaattoreiden kanssa.

### Vahva kasvu jatkui ja tulos parani Norjassa

Norjassa matkaviestinnän ulkoinen liikevaihto kasvoi 28 prosenttia. Asiakkaiden määrä lisääntyi 118 000:lla 1 088 000 asiakkaaseen, kun taas palveluntarjoajien kautta tulleiden asiakkaiden määrä laski 22 000:lla 90 000 asiakkaaseen. Yksinkertaisilla ja houkuttelevilla asiakastarjouksilla sekä laskutusasiakkaiden osuuden kasvulla oli positiivinen vaikutus sekä liittymien käyttöön että keskimääräiseen tuottoon. Viimeisen vuosineljänneksen liikevaihto kasvoi 29 prosenttia.

Vuoden aikana liittymän keskimääräinen kuukausikäyttö nousi 156 minuuttiin (136) ja keskimääräinen tuotto 345 Norjan kruunuun (310). Tekstiviestien määrä kasvoi 51 prosenttia vuonna 2002.

Asiakasmäärän kasvu, asiakaskohtainen liittymien käytön lisääntyminen sekä kustannusten karsiminen nostivat vertailukelpoista käyttökatetta samalla kun käyttökatteprosentti nousi 39 prosenttiin (32).

Matkaviestinnän käytön edistämiseksi ja helpottamiseksi otettiin käyttöön uusi hinnoittelujärjestelmä, jonka ansiosta hinta asiakkaalle pysyy samana soittajan sijainnista ja ajankohdasta riippumatta.

### Asiakasmäärä kasvoi tuntuvasti ja kannattavuus parani Tanskassa

Tanskassa liikevaihto kasvoi 35 prosenttia vuoden aikana. Uusien liittymien määrä jatkoi kasvuaan asiakkaiden määrän kasvaessa 178 000:lla 466 000:een.

Vuoden aikana tekstiviestien määrä lisääntyi 185 prosenttia. Niin ikään keskimääräinen liittymäkohtainen tuotto ja liittymän kuukausikäyttö minuutteina kehittyivät suotuisasti edellisvuoteen verrattuna.

Liikevaihdon voimakas asiakasmäärän kasvu paransi vertailukelpoista käyttökatetta.

Vuoden aikana tapahtunut merkittävä asiakasmäärän kasvu pohjautui yritys- ja kuluttaja-asiakkaille suunnattuun yksinkertaisiin ja houkutteleviin liittymiin. GSM-verkko valmistui kuluneena vuonna, minkä ansiosta Telia pystyy tarjoamaan houkuttelevan hintaisia palveluja koko maassa.

### Liikevaihto kasvoi ja kannattavuus parani Suomessa

Telia Mobile Finlandin matkaviestinnän liikevaihto lisääntyi 44 prosenttia. Asiakkaiden määrä nousi 61 000:lla 300 000 asiakkaaseen. Kasvua tapahtui pääasiassa prepaid-asiakassegmentissä.

Vuonna 2002 tekstiviestien määrä lisääntyi 44 prosenttia. Sekä liittymäkohtainen käyttö minuutteina kuukaudessa että keskimääräinen liittymäkohtainen tuotto kasvoivat vuoden aikana.

Suomen 2G:n kanssa solmitun verkkovierailusopimuksen

ansiosta myyntitulot lisääntyivät ja kustannukset alenivat, mikä paransi vertailukelpoista käyttökatetta.

Vuoden aikana 31 Telian 85:stä vähittäismyymintipisteestä myytiin.

EU:n yhdistymiselle asettamien ehtojen mukaan Suomen matkaviestintätoimintoja ollaan tällä hetkellä myymässä.

### Asiakasmäärä kasvoi voimakkaasti Baltiassa ja Venäjällä

Venäjän ja Baltian matkaviestintäoperaattorien kehitys jatkui suotuisana ja asiakkaiden yhteismäärä kasvoi vuoden aikana 2 577 000:lla 4 782 000 asiakkaaseen. Voimakkainta asiakasmäärän kasvu oli Venäjällä. Vuoden lopussa MegaFonin asiakasmäärä oli 3 030 000.

Joulukuun 1. päivästä 2002 alkaen TeliaSonera on ollut enemmistöosakkaana Liettuan Omnitelissä ja Latvian Latvijas Mobilais Telefonsissa.

## Telia Internet Services – kasvu oli vahvaa ja liittymämyyntiin panostettiin voimakkaammin

Internet Services -yksikön kasvu jatkui ja tulos parani vuonna 2002. Ulkoinen liikevaihto kasvoi 27 prosenttia korkeampien keskimääräisten hintojen ja laajakaistaliittymien jatkuvan voimakkaan kysynnän ansiosta. Vuoden aikana keskimääräinen hintataso nousi 6 prosenttia.

Sellaiset Internet-palvelut, joiden kannattavuus ei ole tyydyttävä (kuten sisältöpalvelut, portaali-palvelut ja maksupalvelut), järjestettiin uudelleen tai poistettiin tuotevalikoimasta. Telia keskittyi sen sijaan voimakkaammin Internet-liittymien kehittämiseen ja myyntiin. Telialla on tällä osa-alueella erityisosaamista ja vahva markkina-asema.

MSEK	1.1.–31.12. 2002	1.1.–31.12. 2001
Liikevaihto	4 206	3 305
ulkoisen liikevaihdon osuus	4 174	3 288
Vertailukelpoinen käyttökatte	-486	-970
Käyttökatteprosentti	-11,6	-29,3
Poistot ja arvonalennukset	-611	-606
Kertaluonteiset erät	-135	-28
Tuotot osakkuusyhtiöistä	-56	-45
Liiketulos	-1 288	-1 649
Investoinnit	418	903
joista käyttöomaisuusinvestoinnit	384	836

Kaapelitelevisioliiketoiminnan tehostamistoimenpiteet, tuotekehityskulujen aleneminen ja hintojen kohoaminen vaikuttivat myönteisesti Telia Internet Services -liiketoiminta-alueen vertailukelpoiseen käyttökatteeseen, mikä alensi edellisen vuoden tappioita 50 prosenttia.

Tilivuoden poistot ja arvonalennukset olivat vuoden 2001 tasolla ja niihin sisältyi 173 milj. Ruotsin kruunun (178) Internet-palvelujärjestelmien ja -palvelualustojen arvonalennukset.

Uudelleenjärjestelykustannusten, mukaan lukien henkilöstön vähentämisestä aiheutuneet varaukset, vaikutus kertaluonteisiin eriin oli 121 milj. kruunua.

Tuotto osakkuusyhtiöistä on pääosin peräisin sähköiseen kaupankäyntiin erikoistuneesta Marakandasta, ja siihen sisältyi 24 milj. kruunua kolmannella neljänneksellä tehtyjä arvonalennuksia. Vuoden 2003 alussa TeliaSonera myi osuutensa Marakandasta.

Vuoden liiketulos parani. Kertaluonteisista eristä puhdistettu liiketulos kasvoi 458 milj. kruunulla -980 milj. kruunuun.

Investointitason aleneminen johtui kaapelitelevisioverkon vähentymisestä investointitarpeista ja uudesta liiketoimintamallista, jossa kiinteistöjen omistajat vastaavat entistä suuremmasta osasta verkkoinvestointeja.

## Liittymien kysyntä voimakasta

Internet-liittymien myynti kasvoi 33 prosenttia 2 608 milj. kruunuun. Suurinta kasvu oli laajakaistaliittymien määrässä. ADSL-asiakkaiden määrä kasvoi 123 000:lla 317 000 asiakkaaseen. Internet Cable -asiakkaiden määrä kasvoi 153 000:een, jossa on lisäystä 47 000 asiakasta.

Internetin puhelinverkkoyhteyspalvelujen kysyntä parani ja asiakkaiden määrä kasvoi 857 000:een, jossa on lisäystä 21 000 asiakasta. Kasvu johtui pääosin uudesta Telia Internet för Alla -palvelusta, joka tarjoaa Internet-yhteyden jokaiseen kiinteään puhelinliittymään ja asiakas maksaa ainoastaan käyttämästään verkkoajasta. Teliällä on hallitseva asema Ruotsin Internet-liittymämarkkinoilla. Vuoden lopussa Telian markkinaosuus kuluttajasegmentissä oli arviolta 45 prosenttia ja yrityssegmentissä 50 prosenttia. Telia on toiseksi suurin laajakaistapalvelujen tarjoaja Tanskassa.

Vuoden aikana solmittiin sopimuksia Internet-pohjaisen VPN-verkon toimittamisesta mm. Apoteksbolagetille, Ruotsin tuomioistuinvirastolle ja SEB:lle. Vuoden 2002 aikana otettiin kaupalliseen käyttöön IP-tiedonsiirtoratkaisu, joka mahdollistaa puhe- ja data-liikenteen samassa infrastruktuurissa.

## Kaapelitelevisio

Kaapelitelevisioliiketoiminnan liikevaihto kasvoi 17 prosenttia 1 316 milj. kruunuun. Kasvu johtui pääosin hintojen kohoamisesta. Ruotsissa toimiva Com Hem myydään EU:n Soneran yhdistymiselle asetettujen ehtojen mukaisesti.

## Telia International Carrier – uuden strategisen painopisteen tavoite on kääntää kassavirta positiiviseksi

Kansainvälisten verkkokapasiteettimarkkinoiden osalta vuotta leimasivat epävakaus ja epävarmuus. Keinona sopeutua uuteen markkinatilanteeseen yhtiö päätti kolmannella neljänneksellä muuttaa Telia International Carrierin strategista painopistettä. Tämän johdosta tehtiin 6 131 milj. Ruotsin kruunun kirjanpitoarvon alennus.

MSEK	1.1.–31.12. 2002	1.1.–31.12. 2001
Liikevaihto	5 188	4 632
ulkoisen liikevaihdon osuus	4 369	3 652
Vertailukelpoinen käyttökate	-1 287	-1 569
Käyttökateprosentti	-24,8	-33,9
Poistot ja arvonalennukset	-5 960	-3 589
Kertaluonteiset erät	-4 780	-1
Tuotot osakkuusyhtiöistä	0	0
Liiketulos	-12 027	-5 159
Investoinnit	1 034	5 037
joista käyttöomaisuusinvestoinnit	1 034	5 037

Kolmannella neljänneksellä yhtiö ilmoitti 2 825 milj. kruunun uudelleenjärjestelyvarauksesta ja arvioi uudelleenjärjestelyvarausten kokonaismääräksi 3 500 milj. kruunua. Viimeisellä neljänneksellä jatkuneen toiminnan tarkastelun vuoksi uudelleenjärjestelyvarausta lisättiin 463 milj. kruunulla, mikä johti viimeisellä neljänneksellä 1 138 milj. kruunun varaukseen, jolloin liiketoiminnan uudelleenjärjestelyvaraukset olivat yhteensä 3 963 milj. kruunua.

Uusi painopiste merkitsee toimintojen keskittämistä yhtiön kokonaan omistaman Euroopan ja Atlantin ylittävän verkon kannattavien segmenttien kapasiteetin tukkumyynnin sekä IP- ja puhepalveluiden tarjontaan. International Carrier jatkaa niin ikään keskittymistään Internet-liikenteen välitykseen IP-verkkonsa ja Internet-liikenteen vaihtopaikkojen kautta Euroopassa ja Yhdysvalloissa.

Viimeisellä neljänneksellä aloitettiin toimenpiteet toimintojen sopeuttamiseksi uuteen liiketoimintastrategiaan.

- Aasian toimintoja ollaan lakkauttamassa. Malesian toimisto suljettiin tammikuussa 2003, myös Singaporen ja Hongkongin toimitukset suljetaan maaliskuussa 2003.
- Valtakunnallisten puhepalvelujen jälleenmyyntiliiketoiminnan lakkauttaminen Isossa-Britanniassa on meneillään. Kaikille asiakkaille on ilmoitettu asiasta ja kerrottu vaihtoehtoisista ratkaisuista.
- Rinnakkainsijoittamisluketoiminnan vaiheittaiseen poistamiseen tähtäävä suunnitelma tehtiin teknisten resurssien sopeuttamiseksi uuteen markkinatilanteeseen. Viimeisellä neljänneksellä Saksassa ja Ruotsissa suljettiin useita toimistoja. Tämän vaiheen odotetaan päättyvän vuoden 2003 loppuun mennessä.
- Valtakunnallisten kapasiteettipalvelujen tarjonta Yhdysvalloissa päättyi ja olemassa olevaa siirtolaitteistoa ollaan purkamassa tavoitteena toiminta- ja seurantakustannusten vähentäminen.
- Viimeisellä vuosineljänneksellä useita Saksassa ja Englannissa sijaitsevia markkinointiyksiköitä ja asiakaspalvelutoimintoja keskitettiin Ruotsiin.

Uudelleenjärjestelyvaihe päättyi vuoden 2003 lopussa ja sen ansiosta Telia International Carrierin kuukausittaisen kassavirran odotetaan kääntyvän positiiviseksi vuoden 2003 aikana, kun uudelleenjärjestelykustannukset on oikaistu.

Markkinoilla vallitsevasta merkittävästä ylikapasiteetista huolimatta Telia International Carrierin tuloskehitys oli vuonna 2002 suhteellisen hyvä. Ulkoinen liikevaihto kasvoi 20 prosenttia, ja kasvu koski kaikkia tuotealueita. Kapasiteettimyyntiin liikevaihto kasvoi 13 prosenttia, IP-palveluiden 67 prosenttia ja puhepalveluiden 17 prosenttia. Viimeisellä neljänneksellä liikevaihto kasvoi 8 prosenttia siitä huolimatta, että lisämyyntejä lykättiin toiminnan tarkastelun vuoksi. Myynti käynnistyi uudelleen vuosineljänneksen lopulla, ja saatujen tilausten määrä on vähitellen lisääntynyt.

Liikevaihdon lisääntyminen paransi vuoden vertailukelpoista käyttökate. Viimeisellä neljänneksellä vertailukelpoinen käyttökate pieneni johtuen 179 milj. kruunun luottotappiokuluista, joihin sisältyi 95 milj. kruunun epävarmoja saatavia koskeva varaus. Ilman luottotappiokuluja viimeisen vuosineljänneksen vertailukelpoinen käyttökate oli 235 milj. kruunua, joka on parempi kuin edellisellä vuosineljänneksellä ja edellisen vuoden vastaavalla neljänneksellä.

Tilivuoden poistot ja arvonalennukset kasvoivat, koska käyttöomaisuuden arvonalennuksia kirjattiin 5 307 milj. kruunun arvosta (3 027). Viimeisen vuosineljänneksen poistot ja arvonalennukset olivat 92 milj. kruunua (3 284).

Kuluneen tilivuoden kertaluonteiset erät sisältävät 3 963 milj. kruunun uudelleenjärjestelyvarauksen ja 824 milj. kruunun infrastruktuurin ja verkkokapasiteetin (käyttöoikeuksien) arvonalennukset. Vuoden lopussa uudelleenjärjestelyvarauksista oli käytetty vain pieni osuus (105 milj. kruunua).

Vuoden liiketulos laski. Ilman arvonalennuksia ja uudelleenjärjestelyvarauksia liiketulos parani 191 milj. Ruotsin kruunulla.

Investoinnit alenivat vuoden aikana ja liittyivät pääasiassa asiakaskäynnistä johtuvaan yhtiön kokonaan omistaman Euroopan verkon kapasiteetin lisäykseen.

## Telia Networks – korkea käyttökateprosentti Ruotsissa, painopisteen muuttaminen jatkuu Tanskassa

Ulkoinen liikevaihto laski 7 prosenttia vuoteen 2001 verrattuna, kun

loppukäyttäjätöimintojen tuotto väheni Ruotsissa. Vertailukelpoisten liiketoimintojen liikevaihto laski 5 prosenttia.

MSEK	1.1.–31.12. 2002	1.1.–31.12. 2001
Liikevaihto	33 154	34 065
ulkoisen liikevaihdon osuus	27 263	29 159
Vertailukelpoinen käyttökate	11 090	11 710
Käyttökateprosentti	33,5	34,4
Poistot ja arvonalennukset	-8 682	-5 422
Kertaluonteiset erät	-979	-71
Tuotot osakkuusyhtiöistä	66	-2 363
Liiketulos	1 495	3 854
Investoinnit	3 862	7 129
joista käyttöömaisuusinvestoinnit	3 859	6 767

Telia Networksin vertailukelpoinen käyttökate laski vuonna 2002 Tanskan toimintojen tappioiden vuoksi. Vertailukelpoinen käyttökateprosentti oli 33,5 (34,4).

Tulojen pienentymisestä ja tukkukauppatoimintojen luottotappiokuluista huolimatta Ruotsin toimintojen vertailukelpoinen käyttökate kasvoi ja käyttökateprosentti nousi 37,4 prosenttiin (36,5).

Tanskassa verkkotoimintojen painopistettä ollaan muuttamassa. Toimintoja tullaan keskittämään puhelinpalvelujen myyntiin yrityksille ja kuluttajille sekä verkkokapasiteetin tukkumyyniin operaattoreille ja palveluntarjoajille tavoitteena positiivisen vertailukelpoisen käyttökateen saavuttaminen kuukausitasolla vuoden 2003 loppuun mennessä.

Viimeisellä neljänneksellä kannattamattomista tuotteista, mm. ADSL-liittymistä, asiakkaiden toimitiloihin sijoitetuista laitteistoista ja joistakin datatuotteista on joko luovuttu tai niitä koskevat ohjelmat on keskeytetty. Keskeytettyjä toimintoja tarjotaan kuitenkin edelleen niiden nykyisille asiakkaille. Henkilöstön lukumäärä on pienentynyt 91:llä 336:een, ja Tanskan toiminnoissa on luovuttu konsulttien ja tilapäishenkilöstön käytöstä. Kyseisten ryhmien henkilöstömäärää on supistettu yli 100:lla työntekijällä.

Kolmannella neljänneksellä vaihto- ja rahoitusomaisuuden suhteen kirjattiin 353 milj. kruunun arvonalennus, käyttöomaisuuden arvoa alennettiin 2 786 milj. kruunulla ja uudelleenjärjestelyvarauksia tehtiin uudistusohjelman seurauksena 286 milj. kruunun arvosta. Kolmannen vuosineljänneksen varhaisten arvioiden mukaan uudelleenjärjestelyjen lisärahoitustarve viimeisen vuosineljänneksen aikana oli 185–250 milj. kruunua. Viimeisen vuosineljänneksen aikana jatkuneen painopisteen muuttamisen seurauksena yhtiö lisäsi uudelleenjärjestelyvarauksia 233 milj. kruunun arvosta. Lisäksi yhtiö kirjasi lisää arvonalennuksia vaihto- ja rahoitusomaisuudesta sekä teki kirjanpidollisia oikaisuja mm. muuttamalla leasingosimusten luokituksia yhteensä 346 milj. kruunun arvosta. Käyttöomaisuuden arvonalennuksia jatkettiin 247 milj. kruunulla.

Vuonna 2002 tapahtunut merkittävä tulojen väheneminen ja vaihto- ja rahoitusomaisuuden arvonalennusten jatkaminen sekä kirjanpidolliset oikaisut viimeisellä vuosineljänneksellä pienensivät Tanskan toimintojen vertailukelpoista käyttökateprosenttia ja käyttökateprosenttia vuonna 2002.

Tanskan uudelleenjärjestelyohjelman odotetaan parantavan kannattavuutta vuoden 2003 ensimmäisen neljänneksen aikana.

Käyttöomaisuuden arvonalennuksia tehtiin Tanskassa kolmannen neljänneksen aikana 2 786 milj. kruunua ja viimeisen neljänneksen aikana 247 milj. kruunua. Nämä arvonalennukset lisäsivät Telia Networksin kirjaamia poistoja ja arvonalennuksia.

Telia Networksin kertaluonteisiin eriin vaikuttivat Tanskan toimintojen 519 milj. kruunun uudelleenjärjestelyvaraukset ja toiminnan tehostamiseen liittyvät 227 milj. kruunun kulut mukaan lukien henki-

löstön vähentämisestä aiheutuvat varaukset Ruotsin toiminnoissa.

Tuotot osakkuusyhtiöistä paranivat lähinnä Netian vuoden 2001 arvonalennusten seurauksena. Tulokseen sisältyy Comsourcen myynnistä kirjattu 153 milj. kruunun myyntivoitto.

Telia Networksin liiketulos pieneni vuonna 2002. Kertaluonteisista eristä puhdistettu vuoden liiketulos parani 5 354 milj. kruunuun (4 960).

Laajakaistapalveluihin jo tehtyjen merkittävien investointien ja Ruotsin verkkotoimintojen parantuneen pääoman käyttöasteen ansiosta yhtiö pystyi vähentämään investointeja käyttöömaisuuteen koko vuoden osalta.

### Vähittäismyymtimarkkinat

Vähittäismyymtimarkkinoiden liikevaihto laski 8 prosenttia 22 881 milj. kruunuun. Pääasiallisena syynä laskuun oli se, että Ruotsin kiinteän verkon puhelupalveluista saadut tulot laskivat 17 784 milj. kruunuun lähinnä siksi, että Ruotsissa otettiin käyttöön paikallispuheluoperaattorin esivalinta helmikuun alussa 2002. Lisäarvopalvelujen (kuten Caller ID ja Telesvar) kysyntä kasvoi vuoden aikana. Tietoliikennemarkkinoita luonnehti voimakas hintapaine. Tietoliikenne- ja muiden IT-palvelujen sekä vuokrajohtojen myynti laski 3 237 milj. kruunuun (3 447) vuoden aikana.

Puhelinliittymien määrä Ruotsissa laski vuoden aikana 5 558 000 liittymään, jossa vähennystä on 105 000. ISDN-liittymien määrä putosi 883 000 liittymään, jossa vähennystä on 39 000. Lasku johtuu siitä, että asiakkaat valitsivat mieluummin matkapuhelinliittymän kuin kiinteän puhelinliittymän ja siitä, että suuri osa ISDN-asiakkaista siirtyi ADSL- tai LAN-liittymien käyttäjiksi.

Tanskan liikevaihto laski 638 milj. kruunuun (713).

### Tukkumarkkinat

Tukkumyymtiliiketoiminnan liikevaihto kasvoi vertailukelpoisten toimintojen osalta 16 prosenttia 4 382 milj. kruunuun.

Ruotsissa liikevaihto kasvoi vertailukelpoisten toimintojen osalta 22 prosenttia 3 935 milj. kruunuun yhdysliikenteen ja Internet-kapasiteetin kasvaneen liikevaihdon ansiosta.

Vuoden aikana toimitettiin 181 000 ADSL/LAN-liittymää, joista 60 000 muulle palveluntarjoajille kuin Telialle. Vuoden 2002 lopussa Telian laajakaistaverkkoa ADSL/LAN-liittymien kautta käyttävien asiakkaiden määrä oli 431 000.

Tanskan tukkumyynnin liikevaihto oli 447 milj. kruunua (407).

### Telia Holding

Telia Holding vastaa Telian ydinliiketoimintojen ulkopuolisista investoinneista, joihin kuuluu joukko tytäryhtiöitä, kuten Finans/Credit, Sergel Kreditjänster, Division Satellit, Division Offentlig Telecom, Promotor, Overseas ja Suntel, sekä useita osakkuusyhtiöitä, kuten Slottsbacken, INgroup, Drutt Corp, Telefons, AUCS, Infonet Services ja COOP Bank.

MSEK	1.1.–31.12. 2002	1.1.–31.12. 2001
Liikevaihto	1 814	10 680
ulkoisen liikevaihdon osuus	906	3 072
Vertailukelpoinen käyttökate	426	265
Käyttökateprosentti	23,5	2,5
Poistot ja arvonalennukset	-462	-886
Kertaluonteiset erät	215	-209
Tuotot osakkuusyhtiöistä	48	8 233
Liiketulos	227	7 403
Investoinnit	810	2 774
joista käyttöömaisuusinvestoinnit	309	788



Vuoden 2002 suuret myynnit mukaan lukien Vimeran (asiakaskou-lutus) ja Timen (kirjanpitolpalvelut) lakkauttaminen vuoden 2002 aikana sekä Division Satelliten toimintojen keskeyttäminen alensivat ulkoista liikevaihtoa, mutta vahvistivat vertailukelpoista käyttökate-tta ja käyttökateprosenttia.

Muiden toimintojen liikevaihto laski vuoden 2002 aikana 906 milj. kruunuun (932), mutta vertailukelpoinen käyttökate nousi 426 milj. kruunuun (257). Sergel Kreditjänster kasvatti liikevaihtoaan vuoden aikana, kun taas Promotorin liikevaihto laski. Vertailukelpoisen käyttökateen parantuminen on suurimmaksi osaksi Sergel Kreditjänsterin ja Promotorin ansiota.

Poistot ja arvonalennukset vähenivät myyntien ja toimintojen lakkauttamisten seurauksena.

Suurin osa kertaluonteisista eristä koostui Telian jäljellä olleen Orbiant Group -omistussuuden mynnistä Flextronicsille, josta kirjattiin 145 milj. Ruotsin kruunun myyntivoitto, sekä Division Satel-litissa tehdystä 159 milj. kruunun suuruudesta käyttämättömän varauksen palauttamisesta, joka aiheutui suurimmaksi osaksi satel-liittikapasiteetin siirrosta International Carrierille, ja 82 milj. kruunun uudelleenjärjestelyvarauksista, joihin kuuluvat myös henkilöstön vähentämisestä aiheutuvat varaukset.

Myyntivoiton vaikutus osakkuusyhtiöiden tuottoihin oli 251 milj. kruunua (9 336). Vuoden aikana saavutettu myyntivoitto sisältää Bharti Mobilen vähemmistöosuuden mynnin Overseas Telecom AB:lle, josta kirjattiin myyntivoittoa 176 milj. kruunua. Overseas suunnittelee näiden osakkeiden myyntiä vuoden 2003 ensimmäisellä puoliskolla.

Liiketulos pieneni. Liiketulos ilman kertaluonteisia erä ja pääoma-tuottoja parani -178 milj. kruunuun (-1 725).

Investoinnit vähenivät 810 milj. kruunuun. Tähän sisältyy 370 milj. kruunua AUCSin osakkeenomistajalisään, 255 milj. kruunua Finans/Creditin vuokratointoihin, 41 milj. kruunua Suntelin verk-koinvestointeihin ja 89 milj. kruunua Coop Bankin osakkeenomis-tajalisään.

## Erillisyyhtiö Soneran vuosikatsaus

### Sonera-konserni – koko vuoden vertailu-kelpoinen käyttökate kasvoi 41 prosenttia; kassavirta oli vahva

Vuonna 2002 konsernin liikevaihto kasvoi 1 prosentilla edellisvuodesta ja oli 20 530 milj. Ruotsin kruunua (20 241), mikä johtui Fintur-hankinnasta. Vertailukelpoisen liikevaihdon kasvu oli 6 prosenttia, kun huomioidaan liiketoimintojen myynnit ja Finturin pro forma -liikevaihto.

Vertailukelpoinen käyttökate parani 41 prosenttia ja oli 7 320 milj. kruunua (5 201) eli 35,7 prosenttia liikevaihdosta (25,7). Parannin johtui lähinnä Palveluliiketoimintojen käyttöalijäämän pienene-misestä ja Fintur-kaupasta.

Suomen kirjanpitolikäytäntö MSEK	1.1.–31.12. 2002	1.1.–31.12. 2001
Liikevaihto	20 530	20 241
Vertailukelpoinen käyttökate	7 320	5 201
Käyttökateprosentti	35,7	25,7
Poistot ja arvonalennukset	-3 106	-3 073
Kertaluonteiset erät	-2 070	6 673
Tuotot osakkuusyhtiöistä	-36 434	-1 870
Liiketulos	-34 290	6 931
Investoinnit	4 077	8 616
joista käyttöomaisuusinvestoinnit	2 519	3 323
Vapaa kassavirta	3 472	-1 499

Liiketulos oli -34 290 milj. kruunua (6 931), mikä johtui pääosin Group 3G:n alaskirjauksesta vuoden 2002 toisella neljänneksellä. Vuoden 2002 liiketulos sisältää myös 3 591 milj. kruunua myynti-voittoja lähinnä Pannonin, Sonera Info Communicationsin, Prima-telin ja Libancellin myynneistä; 5 525 milj. kruunua arvonalennuksia pääasiassa Ipse 2000:een, Xferaan, Juniper Financial Corporationiin ja 724 Solutions Inc.:iin liittyen; sekä 559 milj. kruunua muita kerta-luonteisia kuluja, jotka liittyvät lähinnä liiketoimintojen uudelleen-organisointiin ja arvonalennuksiin. Vuoden 2001 liiketulos sisälsi 8 237 milj. kruunua kertaluonteisia tuottoja lähinnä TietoEnatorin, VoiceStreamin ja Powertelin myynneistä; ja -1 564 milj. kruunua pääosin arvonalennuksiin ja liiketoiminnan uudelleenjärjestelyihin liittyviä kertaluonteisia tappioita.

Ulkomaisten UMTS-investointien arvonalennusten seurauksena vuoden 2002 tappio ennen tuloveroja ja vähemmistön osuutta oli -35 069 milj. kruunua (4 119). Nettotappio oli -22 875 milj. kruunua (3 785).

Liiketoiminnan kassavirta kasvoi vuonna 2002 yli kolminkertai-seksi ja oli 5 991 milj. kruunua (1 823). Vapaa kassavirta (liiketoiminnan kassavirta - käyttöomaisuusinvestoinnit) kasvoi 3 472 milj. kruunuun (-1 499).

Nettovelka pieneni edelleen vuoden 2002 aikana ja oli 19 221 milj. kruunua 31.12.2002 (30 396).

Vuoden 2002 lopussa Soneran palveluksessa oli 6 639 henkilöä eli henkilöstömäärä pieneni 24 prosenttia vuoden 2001 lopusta. Finturin osto kasvatti konsernin henkilöstömäärää noin 850:llä.

### Soneran Suomen matkaviestintä – korkea kannattavuus säilyi

Suomen matkaviestinnän liikevaihto kasvoi 1 prosenttia edellisvuodeen verrattuna ja oli 11 332 milj. kruunua (11 226). Liikevaihtoa kas-vattivat matkapuhelinpalvelujen lisääntynyt käyttö sekä uudet matkapuhelimesta soitettujen ulkomaanpuheluiden liikevaihdon jakoperusteet Suomen matkaviestinnän ja Sonera Telecomin välillä. Toisaalta liikevaihdon kasvua hidastivat syyskuussa 2001 voimaan tulleet uudet yhdysliikennesopimukset, tekstiviestien alentuneet hinnat, Suomen korkea liittymätiheys sekä strateginen tavoite hakea kannattavaa kasvua.

Liiketoiminta-alueen kannattavuus jatkui erittäin vahvana. Vuoden 2002 vertailukelpoinen käyttökate oli 5 662 milj. kruunua (5 590) eli 50,0 prosenttia liikevaihdosta (49,8). Liiketulos oli 4 526 milj. kruunua (4 415). Kannattavuus parani kasvaneen liikevaihdon, jatkuneen kustannus seurannan sekä prosessien kehittämisen ansiosta. Liike-toiminta-alueen käyttöomaisuusinvestoinnit olivat 898 milj. kruunua (994). Soneran liiketoiminta-alueisiin sovellettu yksinkertaistettu vapaan kassavirran tunnusluku (vertailukelpoinen käyttökate - käyttöomaisuusinvestoinnit) parani 3 prosenttia ja oli 4 764 milj. kruunua (4 646).

Suomen kirjanpitolikäytäntö MSEK	1.1.–31.12. 2002	1.1.–31.12. 2001
Liikevaihto	11 332	11 226
Vertailukelpoinen käyttökate	5 662	5 590
Käyttökateprosentti	50,0	49,8
Poistot ja arvonalennukset	-1 136	-1 175
Kertaluonteiset erät	-9	-
Tuotot osakkuusyhtiöistä	9	-
Liiketulos	4 526	4 415
Käyttöomaisuusinvestoinnit	898	944

Soneran matkaviestinliittymän keskimääräinen kuukausikäyttö nousi 4 prosenttia vuonna 2002 ja oli 151 minuuttia (145), ja liittymän kes-kimääräinen kuukausituotto oli 366 kruunua (375). Soneran GSM-liittymistä lähetettiin keskimäärin 27,2 tekstiviestiä kuukaudessa (26,4), mikä merkitsee 3 prosentin kasvua.

Soneran GSM-liittymien määrä kasvoi nettomääräisesti 68 244:llä vuoden 2001 lopusta ja oli vuoden 2002 lopussa 2 489 777 (2 421 533). Soneran ensisijainen tavoite on keskittyä pitkän aikavälin kannattavaan kasvuun markkinaosuuksien sijaan. Asiakasvaihuvuus nousi 12,6 prosenttiin (10,1) lisääntyneen hintakilpailun takia. Palveluoperaattoriliittymät mukaan lukien Soneran verkossa oli vuoden lopussa 2 524 915 liittymää (2 471 778).

## Soneran Kansainvälinen matkaviestintä – Fintur tuo merkittävää kasvua

Elokuussa 2002 Sonera saattoi päätökseen osakekaupan, jolla se osti 23,24 prosentin lisäosuuden Fintur Holdings B.V.:stä Çukurova Groupilta. Kauppa nosti Soneran kokonaisomistuksen Finturissa 58,55 prosenttiin. Kaupan yhteydessä Finturin tappiolliset teknologia- ja medialiiketoiminnot myytiin Çukurova Groupille. Sonera maksoi kaupasta noin 1 070 milj. kruunua, ja Finturin noin 1 145 milj. kruunun nettovelka siirtyi Soneralle. Fintur omistaa enemmistöosuudet Azerbaidzanin, Georgian, Kazakstanin ja Moldovan kehittyvillä GSM-markkinoilla toimivista yhtiöistä ja toimii niiden kautta.

Sonera on sisällyttänyt Finturin tuloksen omaan konsernitulokseensa syyskuusta 2002 lähtien. Sen vuoksi Soneran vuoden 2002 tuloslaskelmaan sisältyy ainoastaan neljä kuukautta, jossa on mukana Finturin liiketoiminnan tulokset. Finturin pro forma -perusteinen koko vuoden 2002 liikevaihto oli 240 milj. Yhdysvaltain dollaria (174 milj. Yhdysvaltain dollaria vuonna 2001), vertailukelpoinen käyttökate oli 123 milj. Yhdysvaltain dollaria (64) ja liiketulos 75 milj. Yhdysvaltain dollaria (26).

Soneran osuus matkaviestinnän osakkuusyhtiöiden tappioista ennen liikearvon poistoja ja arvonalennuksia oli -696 milj. kruunua vuonna 2002 (-1 666), mikä johtui pääosin Turkcellin ja Finturin parantuneista tuloksista.

Turkcellista kirjattiin Soneran osakkuusyhtiötulokseen 64 milj. kruunua (-565). Turkcellin tulososuus kirjataan Soneran konsernitulokseen johdonmukaisesti kolmen kuukauden viiveellä. Turkcellin nettotulos kääntyi positiiviseksi vuonna 2002 liikevaihdon ja käyttökateen parantuessa tilaajamäärän kasvun seurauksena. Nettotuloksen paranemiseen vaikuttivat myös Turkcellin valuuttakurssitappioiden ja rahoituskulujen pieneneminen. Turkcellin asiakasmäärä 31.12.2002 oli 15,7 miljoonaa, josta 4,7 miljoonaa oli laskutus- eli ns. post-paid-asiakkaita ja 11,0 miljoonaa oli pre-paid-asiakkaita.

Muista GSM-osakkuusyhtiöistä kirjattu tulos pieneni 394 milj. kruunuun (518), mikä johtui pääosin Pannon GSM:n myynnistä vuoden 2002 ensimmäisellä vuosineljänneksellä.

Venäjällä MegaFonin uudelleenjärjestely saatiin päätökseen vuonna 2002, ja Sonera omistaa 26 prosenttia uudesta yhtiöstä. MegaFonin asiakasmäärä kasvoi noin 2,1 miljoonalla vuonna 2002 ja oli vuoden lopussa noin 3,0 miljoonaa.

Muuttuneiden olosuhteiden ja odotusten perusteella Sonera teki heinäkuussa 2002 ulkopuolisen neuvonantajan avustamana arvonalentumistarkastelut kansainvälisistä UMTS-investoinneistaan, mikä johti 35 215 milj. kruunun arvonalennuksen kirjaamiseen Soneran Group 3G:hen tekemästä investoinnista vuoden 2002 toiselle neljännekselle. Arvonalennus laski Soneran investoinnin tasearvon nol- laan. Sonera teki myös Ipse-investointinsa liittyvän 2 693 milj. kruunun arvonalennuksen. Lisäksi Sonera kirjasi kuluksi Ipseen liittyvät 1 310 milj. kruunun pääomasitoumuksensa.

Saksan ja Italian UMTS-investointeihin liittyvien 39 210 milj. kruunun arvonalennusten johdosta Sonera kirjasi 11 314 milj. kruunun laskennallisen verosaamisen vuoden 2002 toiselle neljännekselle.

Vaikka Soneran tämän hetkisen arvion mukaan laskennallinen verosaaminen voidaan hyödyntää 6–8 vuodessa, ei voida antaa takeita siitä, että Suomen liiketoiminnan verotettavat tulot ovat tuona aikana riittävän suuret. Vahvistetut tappiot vanhenevat Suomessa kymmenessä vuodessa. Sonera on myös saanut verottajan ennakkopäätökset siitä, että näistä arvonalennuksista on syntynyt laskennallinen verosaaminen Suomessa ja että tämä verosaaminen on käytettävissä myös TeliaSoneran yhdistymisen jälkeen.

Osana neljännesvuosittaista tasearvotarkasteluaan Sonera on tehnyt arvonalentumistarkastelun myös espanjalaisesta Xfera-yhtiöstä 31.12.2002. Kolmannen sukupolven palvelujen markkinoille tulon jatkuvan viivästyksen ja muiden markkinaodotuksissa viimeisellä neljänneksellä tapahtuneiden negatiivisten muutosten takia tarkastelu johti 660 milj. kruunun arvonalennuksen kirjaamiseen Soneran Xferaan tekemästä investoinnista. Xferan arvonalennuksesta ei aiheudu laskennallista verosaamista. Tammikuussa 2003 Espanjan hallitus teki lakiehdotuksen taajuuksia koskevan kaupankäynnin sallimisesta. Lisäksi on olemassa merkkejä siitä, että Espanjan hallitus saattaa harkita alentavansa merkittävästi lisenssin haltijoiden myöntämien toimintakausien määrää.

## Soneran Palveluliiketoiminnot – käyttö- alijäämä pieneni tavoitetta enemmän

Palveluliiketoimintojen liikevaihto pieneni 12 prosentilla 2 602 milj. kruunuun (2 971) vuonna 2002 pääasiassa Sonera Info Communicationsin maaliskuun lopussa toteutuneen myynnin johdosta. Liiketoiminta-alueen vertailukelpoinen käyttöalijäämä pieneni merkittävästi ja oli -376 milj. kruunua (-2 258). Liiketoiminta-alueen liiketappio jäi -403 milj. kruunuun (-3 554). Käyttöomaisuusinvestoinnit olivat yhteensä 165 milj. kruunua (491). Yksinkertaistettu vapaan kassavirran tunnusluku (vertailukelpoinen käyttökate – käyttöomaisuusinvestoinnit) pieneni -541 milj. kruunuun (-2 749).

Suomen kirjanpitolukemat	1.1.–31.12. 2002	1.1.–31.12. 2001
Liikevaihto	2 602	2 971
Vertailukelpoinen käyttökate	-376	-2 258
Käyttökateprosentti	-18,2	-76,0
Poistot ja arvonalennukset	-366	-435
Kertaluonteiset erät	632	-861
Tuotot osakkuusyhtiöistä	-293	-
Liiketulos	-403	-3 554
Käyttöomaisuusinvestoinnit	165	491

## Sonera Telecom – Lisääntyvä kiinnostus laajakaistapalveluihin luo kasvumahdollisuuksia

Sonera Telecomin liikevaihto oli 9 079 milj. kruunua (9 477) vuonna 2002. Liikevaihdon 4 prosentin lasku johtui pääasiassa Primatelin ja Gatewayn leasingliiketoiminnan myynneistä toukokuun 2002 lopussa. Vertailukelpoinen liikevaihto kasvoi 5 prosenttia, kun liiketoimintojen myynnit otetaan huomioon.

Liiketoiminta-alueen vertailukelpoinen käyttökate pieneni 1 612 milj. kruunuun (2 129) vuonna 2002. Käyttökateen heikentyminen johtui pääasiassa vuoden 2002 alussa muutetuista matkapuhelimesta soitetujen ulkomaanpuhelimien liikevaihdon jakoperusteista Sonera Telecomin ja Suomen matkaviestinnän välillä sekä Primatelin ja Gatewayn toimintojen myynneistä. Liiketulos oli 705 milj. kruunua (991). Liiketoiminta-alueen käyttöomaisuusinvestoinnit pienenivät 1 008 milj. kruunuun (1 721) vuonna 2002. Yksinkertaistettu vapaan

kassavirran tunnusluku (vertailukelpoinen käyttökate – käyttöomaisuusinvestoinnit) kasvoi 604 milj. kruunuun (408) vuonna 2002.

Suomen kirjanpitokäytäntö MSEK	1.1.–31.12. 2002	1.1.–31.12. 2001
Liikevaihto	9 079	9 477
Vertailukelpoinen käyttökate	1 612	2 129
Käyttökateprosentti	17,8	22,5
Poistot ja arvonalennukset	-1 072	-1 138
Kertaluonteiset erät	284	9
Tuotot osakkuusyhtiöistä	-119	-9
Liiketulos	705	991
Käyttöomaisuusinvestoinnit	1 008	1 721

Vuoden 2002 lopussa Soneran kiinteän verkon liittymien laskennallinen yhteismäärä Suomessa oli 721 194 (753 140), jossa on laskua 4 prosenttia edellisvuoteen verrattuna. ADSL- ja muiden kuluttajalaajakaistaliittymien määrä kasvoi edelleen voimakkaasti ja oli vuoden lopussa 59 628 (11 603). Enemmistö Soneran laajakaistaliittymistä on suurissa kaupungeissa ja yli puolet liittymäkannasta on Soneran perinteisten palvelualueiden ulkopuolella.

Soneran osuus Suomen ja Baltian maiden kiinteän verkon osakkuusyhtiöiden tuloksista ennen liikearvon poistoja pieneni 238 milj. kruunuun (324) johtuen pääasiassa Lattelekomien ja Lietuvos Telekomasin kiristyneen kilpailun seurauksena pienentyneestä liikevaihdosta. Osakkuusyhtiöiden yhteenlasketun liittymämäärän arvioitiin olevan vuoden lopussa noin 2,3 miljoonaa.

### Katsaus TeliaSonera-konserniin (juridinen)

Soneran yhdistyminen ja kolmen Baltian yksikön yhdisteleminen konsernitilinpäätökseen ovat vaikuttaneet vuoden 2002 nettotulokseen ja taloudelliseen asemaan 3.12.2002 lähtien.

TeliaSonera-konsernin liikevaihto kasvoi 4 prosenttia 59 483 milj. Ruotsin kruunuun (57 196).

Erillisyhtiö Telian osalta kokonaisliikevaihto pysyi vuoteen 2001 verrattuna ennallaan ollen 57 138 milj. kruunua (57 196), mutta vertailukelpoinen liikevaihto kasvoi 5 prosenttia, kun myydyt liiketoiminnot otetaan huomioon. Mobile-yksikön liikevaihto kasvoi 13 prosenttia, Internet Services -yksikön 27 prosenttia ja International Carrier -yksikön 20 prosenttia. Networks-yksikön vertailukelpoinen liikevaihto laski 5 prosenttia pääasiassa, koska helmikuussa 2002 Ruotsissa otettiin käyttöön paikallispuheluoperaattorin esivalinta.

MSEK	1.1.–31.12. 2002	1.1.–31.12. 2001	1.1.–31.12. 2000
Liikevaihto	59 483	57 196	54 064
Vertailukelpoinen käyttökate	15 692	12 915	13 087
Käyttökateprosentti	26,4	22,6	24,2
Poistot ja arvonalennukset	-20 844	-13 975	-8 222
Kertaluonteiset erät	-6 271	384	8 338
Tuotot osakkuusyhtiöistä	528	6 136	-1 197
Liiketulos	-10 895	5 460	12 006
Investoinnit	54 438	20 735	47 742
joista käyttöomaisuusinvestoinnit	14 345	17 713	16 580

TeliaSoneran vertailukelpoinen käyttökate kasvoi 22 prosenttia 15 692 milj. kruunuun (12 915) ja käyttökateprosentti parani 23:sta 26:een. Erillisyhtiö Telian osalta vertailukelpoinen käyttökate kasvoi 15 prosenttia 14 909 milj. kruunuun (12 915) ja käyttökateprosentti parani 23:sta 26:een. Mobile-yksikön käyttökateprosentti kasvoi 24:stä 28:aan, Internet Services -yksikön tappiot pienenivät 50 prosenttia, ja International Carrierin tappiot alenivat 18 prosenttia.

Tanskan heikko kehitys laski Networks-yksikön käyttökateprosentin 34,4:sta 33,5:een. Ruotsin kiinteän verkon toimintojen vertailukelpoinen käyttökate kasvoi ja käyttökateprosentti parani 36,5:sta 37,4:ään.

TeliaSoneran poistot ja arvonalennukset nousivat 20 844 milj. kruunuun (13 975). Erillisyhtiö Telian osalta poistot ja arvonalennukset olivat yhteensä 20 202 milj. kruunua (13 975). Lisäys johtui pääasiassa 8 876 milj. kruunun (3 458) arvonalennuksista, jotka koskivat lähinnä International Carrier -yksikköä, Tanskan kiinteän verkon toimintoja sekä Telian matkaviestintätoimintoja Suomessa.

TeliaSoneran kertaluonteiset erät olivat yhteensä -6 271 milj. kruunua (384). Erillisyhtiö Telian osalta kertaluonteiset erät olivat yhteensä -5 986 milj. kruunua (384) ja ne käsittivät pääasiassa International Carrierin, Tanskan kiinteän verkon toimintojen sekä Ruotsin toimintojen uudelleenjärjestelykustannuksia. Telian uudelleenjärjestelykustannukset nousivat kokonaisuudessaan 5 924 milj. kruunuun, josta vuoden lopun tulevia kustannuksia varten tehtyjen uudelleenjärjestelyvarausten osuus on 5 394 milj. kruunua. Lisäksi tulokseen vaikuttivat 248 milj. kruunun eläkekustannukset ja -86 milj. kruunun myyntitappiot.

TeliaSoneran tuotot osakkuusyhtiöistä olivat yhteensä 528 milj. kruunua (6 136). Erillisyhtiö Telian osalta tuotot osakkuusyhtiöistä olivat 379 milj. kruunua (6 136). Arvonalennusten ja myyntivoittojen vaikutus tuottoihin oli 292 milj. kruunua (7 039).

Mittavien arvonalennusten ja uudelleenjärjestelykulujen vuoksi TeliaSoneran liiketulos laski -10 895 milj. kruunuun (5 460). Erillisyhtiö Telian osalta liiketulos laski -10 900 milj. kruunuun (5 460).

TeliaSoneran rahoituserät olivat yhteensä -721 milj. kruunua (-652). Erillisyhtiö Telian rahoituserät olivat -604 milj. kruunua (-652).

Vähemmistöosuuksien ja 3 619 milj. kruunun positiivisen vero-vaikutuksen jälkeen TeliaSoneran raportoitu nettotulos oli -8 067 milj. kruunua (1 869). Positiivinen verovaikutus syntyi laskennallisista verosaamisista, jotka johtuivat lähinnä omaisuuden arvonalennuksista sekä International Carrierin ja Tanskan kiinteän verkon toimintojen uudelleenjärjestelykuluista.

### Vahva kassavirta ja vankka taloudellinen asema

Parantunut vertailukelpoinen käyttökate ja alhaiset investoinnit vahvistivat TeliaSoneran vuoden 2002 vapaata kassavirtaa, joka oli 3 877 milj. kruunua (-6 506). Vahva kassavirta vähensi vähitellen korollista velkaa, joka oli vuoden 2002 alussa 10 661 milj. kruunua ja joka nousi vuoden lopussa 25 034 milj. kruunuun. Vuoden aikana velkaantumisasiaste kasvoi 0,18:sta 0,23:een. TeliaSoneran taloudellinen asema on edelleen vankka.

MSEK	31.12. 2002	31.12. 2001	31.12. 2000
Taseen loppusumman muutos (%)	61,2	4,5	60,2
Omavaraisuusaste	51,8	46,2	44,4
Korollinen nettovelka	25 034	10 661	20 235
Nettovelkaantumisasiaste	0,23	0,18	0,37

Vuoden lopulla TeliaSonera siirsi 1 000 milj. kruunua Telian eläkesäätiöön eläkesitoumusten kattamiseksi.

### Käyttöomaisuusinvestoinnit vähenivät

Investointien määrä oli 54,4 miljardia kruunua, josta Sonera-kaupan osuus oli 44,2 miljardia kruunua. Käyttöomaisuusinvestoinnit laskivat 14 345 milj. kruunuun (17 713). Yksin Telian osalta käyttöomaisuusinvestoinnit laskivat 8 321 milj. kruunuun (17 713).



# Konsernin tuloslaskelmat – IAS

	Liitetieto	MSEK			MEUR*		
		Tammikuu–joulukuu			Tammikuu–joulukuu		
		2002	2001	2000	2002	2001	2000
Liikevaihto	6, 34, 35	59 483	57 196	54 064	6 471	6 222	5 881
Liikevaihtoa vastaavat kulut	7, 11	-38 182	-40 435	-33 028	-4 154	-4 399	-3 593
<b>Bruttokate</b>		<b>21 301</b>	<b>16 761</b>	<b>21 036</b>	<b>2 317</b>	<b>1 823</b>	<b>2 288</b>
Myynti-, hallinto- ja tutkimus- ja kehityskulut	7, 11	-18 667	-17 943	-16 326	-2 031	-1 952	-1 776
Liiketoiminnan muut tuotot ja kulut	8, 11	-14 057	506	8 493	-1 529	55	924
Osuus osakkuusyritysten tuloksista	10, 34, 35	528	6 136	-1 197	57	668	-130
<b>Liiketulos</b>	34, 35	<b>-10 895</b>	<b>5 460</b>	<b>12 006</b>	<b>-1 186</b>	<b>594</b>	<b>1 306</b>
Rahoitustuotot ja -kulut	13	-721	-652	-289	-78	-71	-31
<b>Tulos rahoituserien jälkeen</b>		<b>-11 616</b>	<b>4 808</b>	<b>11 717</b>	<b>-1 264</b>	<b>523</b>	<b>1 275</b>
Tuloverot	14	3 619	-2 917	-1 447	394	-318	-158
Vähemmistöosuus tuloksesta		-70	-22	8	-7	-2	1
<b>Nettotulos</b>		<b>-8 067</b>	<b>1 869</b>	<b>10 278</b>	<b>-877</b>	<b>203</b>	<b>1 118</b>
Tulos/osake (SEK)	21						
Laimentamaton		-2,58	0,62	3,50	-0,28	0,07	0,38
Laimennettu		-2,58	0,62	3,50	-0,28	0,07	0,38

\* Muuntokerroin vertailun helpottamiseksi: SEK 1 = EUR 0,10878

# Konsernin taseet – IAS

	Liitetieto	MSEK			MEUR*		
		31.12.			31.12.		
		2002	2001	2000	2002	2001	2000
<b>Vastaavaa</b>							
Aineettomat hyödykkeet	15	68 106	26 816	25 198	7 409	2 917	2 741
Aineelliset hyödykkeet	16, 28	56 172	47 314	43 807	6 110	5 147	4 765
Osuudet osakkuusyhtiöissä	17, 30	23 027	9 927	13 298	2 505	1 080	1 447
Muut sijoitukset	17, 28, 30	25 507	10 857	9 037	2 775	1 181	983
<b>Käyttöomaisuus yhteensä</b>		<b>172 812</b>	<b>94 914</b>	<b>91 340</b>	<b>18 799</b>	<b>10 325</b>	<b>9 936</b>
Vaihto-omaisuus jne.	18	580	636	773	63	69	84
Saamiset	19, 28, 30	26 607	23 521	29 072	2 895	2 559	3 163
Lyhytaikaiset sijoitukset	20	3 826	7 602	178	416	827	19
Rahat ja pankkisaamiset		2 831	1 518	1 352	308	165	147
<b>Vaihto- ja rahoitusomaisuus yhteensä</b>		<b>33 844</b>	<b>33 277</b>	<b>31 375</b>	<b>3 682</b>	<b>3 620</b>	<b>3 413</b>
<b>Vastaavat yhteensä</b>		<b>206 656</b>	<b>128 191</b>	<b>122 715</b>	<b>22 481</b>	<b>13 945</b>	<b>13 349</b>
<b>Vastattavaa</b>							
<i>Sidottu oma pääoma</i>							
Osakepääoma		14 738	9 604	9 604	1 603	1 045	1 045
Sidotut rahastot		76 962	36 261	34 143	8 372	3 944	3 714
<i>Vapaa oma pääoma</i>							
Vapaat rahastot		25 196	12 151	1 963	2 741	1 322	213
Tillikauden tulos		-8 067	1 869	10 278	-877	203	1 118
<b>Oma pääoma yhteensä</b>		<b>108 829</b>	<b>59 885</b>	<b>55 988</b>	<b>11 839</b>	<b>6 514</b>	<b>6 090</b>
<b>Vähemmistön osuus</b>		<b>5 120</b>	<b>204</b>	<b>320</b>	<b>557</b>	<b>22</b>	<b>35</b>
Eläke- ja työsuhdesopimusvaraukset	22	224	2 358	3 525	24	257	383
Laskennallinen verovelka	14, 23	10 673	6 940	6 761	1 161	755	735
Muut varaukset	23	7 509	3 809	1 065	817	414	116
<b>Varaukset yhteensä</b>		<b>18 406</b>	<b>13 107</b>	<b>11 351</b>	<b>2 002</b>	<b>1 426</b>	<b>1 235</b>
<i>Korollinen vieras pääoma</i>							
Pitkäaikaiset lainat	24, 28, 30	32 124	25 193	20 876	3 495	2 740	2 271
Lyhytaikaiset lainat	25, 28, 30	12 608	3 931	13 166	1 371	428	1 432
<i>Korottomat velat</i>							
Pitkäaikainen vieras pääoma	26, 28	2 350	3 049	1 029	256	332	112
Lyhytaikainen vieras pääoma	27, 30	27 219	22 822	19 985	2 961	2 483	2 174
<b>Vieras pääoma yhteensä</b>		<b>74 301</b>	<b>54 995</b>	<b>55 056</b>	<b>8 083</b>	<b>5 983</b>	<b>5 989</b>
<b>Vastattavat yhteensä</b>		<b>206 656</b>	<b>128 191</b>	<b>122 715</b>	<b>22 481</b>	<b>13 945</b>	<b>13 349</b>
Ehdolliset varat	31	-	-	-	-	-	-
Annetut pantit ja vakuudet	31	373	91	12	41	10	1
Ehdolliset velat	31	6 006	785	1 324	653	85	144

\* Muuntokerroin vertailun helpottamiseksi: SEK 1 = EUR 0,10878

# Konsernin kassavirtalaskelmat – IAS

Liitetieto	MSEK			MEUR*		
	Tammikuu–joulukuu			Tammikuu–joulukuu		
	2002	2001	2000	2002	2001	2000
Nettotulos	-8 067	1 869	10 278	-877	203	1 118
Oikaisut:						
Poistot ja arvonalennukset	21 029	14 147	8 323	2 287	1 539	905
Käyttöomaisuuden myyntivoitot, -tappiot ja romutukset	-88	-769	-8 223	-10	-84	-895
Osuus osakkuusyhtiöiden tuloksista	-528	-5 848	1 357	-57	-636	148
Eläke- ja muut varaukset	2 791	-1 132	-811	304	-123	-88
Rahoituserät	33 -425	286	74	-46	31	8
Tuloverot	33 -3 741	2 286	-1 252	-407	249	-136
Vähemmistön osuus ja muut ei-kassavirtavaikutteiset erät	140	-567	-157	15	-62	-17
<b>Kassavirta ennen käyttöomaisuuden muutosta</b>	<b>11 111</b>	<b>10 272</b>	<b>9 589</b>	<b>1 209</b>	<b>1 117</b>	<b>1 043</b>
Liikesaamisten lisäys (-)/vähennys (+)	4 102	-5 007	-2 185	446	-544	-238
Vaihto-omaisuuden lisäys (-)/vähennys (+)	382	12	-252	41	1	-27
Korottomien velkojen lisäys (+)/vähennys (-)	-3 146	5 139	3 000	-342	559	326
<b>Käyttöomaisuuden muutos</b>	<b>1 338</b>	<b>144</b>	<b>563</b>	<b>145</b>	<b>16</b>	<b>61</b>
<b>Liiketoiminnan kassavirta</b>	<b>12 449</b>	<b>10 416</b>	<b>10 152</b>	<b>1 354</b>	<b>1 133</b>	<b>1 104</b>
Investoinnit käyttöomaisuuteen	-8 572	-16 922	-15 997	-932	-1 841	-1 740
Käyttöomaisuuden myyntitulot	218	1 316	603	24	143	65
Verkon kapasiteetin käyttöoikeuksien myyntitulot	13	-	263	1	-	29
Investoinnit verkon kapasiteetin käyttöoikeuksiin	-48	-996	-332	-5	-108	-36
Investoinnit osakkeisiin, osuuksiin ja liiketoimintoihin	33 363	-2 241	-30 841	39	-244	-3 355
Osakkeiden, osuuksien ja liiketoimintojen myyntitulot	33 1 271	15 631	9 325	138	1 700	1 014
Myönnetyt lainat ja muut sijoitukset	-20	-33	-314	-2	-3	-34
Lainasaamisten ja muiden sijoitusten takaisinmaksut	1 355	482	248	147	52	27
Sijoitukset rahoitusleasing-saamisiin	-4 590	-4 031	-3 010	-499	-438	-327
Rahoitusleasing-saamisten lyhennykset	3 474	3 448	3 095	378	375	337
Maksut eläkesäätiölle/eläkesäätiöiltä saadut korvaukset	-1 011	502	1 050	-110	55	114
Osakkuusyhtiöille myönnettyjen ennakoiden ja lyhytaikaisten lainojen nettomuutos jne.	1 994	6 476	-1 211	217	704	-132
<b>Investointien kassavirta</b>	<b>-5 553</b>	<b>3 632</b>	<b>-37 121</b>	<b>-604</b>	<b>395</b>	<b>-4 038</b>
<b>Kassavirta ennen rahoitusta</b>	<b>6 896</b>	<b>14 048</b>	<b>-26 969</b>	<b>750</b>	<b>1 528</b>	<b>-2 934</b>
Osingot	-600	-1 501	-1 470	-65	-163	-160
Osakeanti	-	-	12 429	-	-	1 352
Vähemmistöjen sijoitus konserniyhtiöihin	-1 059	-	838	-115	-	91
Lainojen nostot	5 678	4 107	8 905	618	447	969
Lainojen lyhennykset	-12 840	-62	-159	-1 397	-6	-17
Lyhytaikaisen, korollisen vieraan pääoman nettomuutos	-1 523	-9 152	6 275	-166	-996	683
<b>Rahoituksen kassavirta</b>	<b>-10 344</b>	<b>-6 608</b>	<b>26 818</b>	<b>-1 125</b>	<b>-718</b>	<b>2 918</b>
<b>Tilikauden kassavirta</b>	<b>-3 448</b>	<b>7 440</b>	<b>-151</b>	<b>-375</b>	<b>810</b>	<b>-16</b>
<b>Kassavarat tilikauden alussa</b>	<b>8 923</b>	<b>1 437</b>	<b>1 575</b>	<b>971</b>	<b>156</b>	<b>171</b>
Tilikauden kassavirta	-3 448	7 440	-151	-375	810	-16
Kassavarojen kurssierot	-10	46	13	-1	5	1
<b>Kassavarat tilikauden lopussa</b>	<b>5 465</b>	<b>8 923</b>	<b>1 437</b>	<b>595</b>	<b>971</b>	<b>156</b>

\* Muuntokerroin vertailun helpottamiseksi: SEK 1 = EUR 0,10878

# Konsernin oman pääoman muutokset – IAS

MSEK	Osake- pääoma	Yli- kurssi- rahasto	Pääoma- rahasto	Muut sidotut rahastot	Kertyneet kurssierot, sidotut rahastot	Vapaa oma pääoma	Kertyneet kurssierot, vapaat rahastot	Oma pääoma yhteensä
<b>Oma pääoma 31.12.1999</b>	<b>8 800</b>	<b>1 855</b>	<b>1 174</b>	<b>15 387</b>	<b>26</b>	<b>5 506</b>	<b>145</b>	<b>32 893</b>
Osakeannin kulut verojen jälkeen	–	–231	–	–	–	–	–	–231
Liiketoimet ulkopuolisten tahojen kanssa	–	–	–82	–	–	–	–	–82
Osuus niiden yhtiöiden tuloksesta, jotka ovat aikaisemmin olleet konsernin ulkopuolella	–	–	29	–	–	–	–	29
Kurssierot (liitetieto 21)	–	–	–	–	1 414	–	407	1 821
<i>Tuloslaskelmaan kirjaamattomien erien muutos yhteensä</i>	–	–231	–53	–	1 414	–	407	1 537
Osingot	–	–	–	–	–	–1 470	–	–1 470
Rahastoanti	324	–	–	–	–	–324	–	–
Osakeanti	480	12 270	–	–	–	–	–	12 750
Siirrot sidotun ja vapaan oman pääoman välillä	–	–	176	2 125	–	–2 301	–	–
Nettotulos	–	–	–	–	–	10 278	–	10 278
<b>Oma pääoma 31.12.2000</b>	<b>9 604</b>	<b>13 894</b>	<b>1 297</b>	<b>17 512</b>	<b>1 440</b>	<b>11 689</b>	<b>552</b>	<b>55 988</b>
Muutokset laskentaperiaatteissa (liitetieto 21)	–	–	–	–342	–	–	–	–342
<i>Oikaistu oma pääoma 31.12.2000</i>	<i>9 604</i>	<i>13 894</i>	<i>1 297</i>	<i>17 170</i>	<i>1 440</i>	<i>11 689</i>	<i>552</i>	<i>55 646</i>
Osakeannin kulut verojen jälkeen	–	–16	–	–	–	–	–	–16
Liiketoimet ulkopuolisten tahojen kanssa	–	–	–155	–	–	–	–	–155
Kurssierot (liitetieto 21)	–	–	–	–	3 286	–	499	3 785
Rahoitusinstrumenttien raportointi käypään arvoon (liitetieto 21)	–	–	–	257	–	–	–	257
<i>Tuloslaskelmaan kirjaamattomien erien muutos yhteensä</i>	–	–16	–155	257	3 286	–	499	3 871
Osingot	–	–	–	–	–	–1 501	–	–1 501
Siirrot sidotun ja vapaan oman pääoman välillä	–	–	–655	–257	–	912	–	–
Nettotulos	–	–	–	–	–	1 869	–	1 869
<b>Oma pääoma 31.12.2001</b>	<b>9 604</b>	<b>13 878</b>	<b>487</b>	<b>17 170</b>	<b>4 726</b>	<b>12 969</b>	<b>1 051</b>	<b>59 885</b>
Osakeannin kulut verojen jälkeen	–	16	–	–	–	–	–	16
Liiketoimet ulkopuolisten tahojen kanssa	–	–	–	–	–	–57	–	–57
Kurssierot (liitetieto 21)	–	–	–	–	1 692	–	35	1 727
Rahoitusinstrumenttien raportointi käypään arvoon (liitetieto 21)	–	–	–	20	–	–	–	20
<i>Tuloslaskelmaan kirjaamattomien erien muutos yhteensä</i>	–	16	–	20	1 692	–57	35	1 706
Osingot	–	–	–	–	–	–600	–	–600
Osakeanti	5 134	50 771	–	–	–	–	–	55 905
Ylimääräisen yhtiökokouksen päättämät siirrot sidotusta vapaaseen omaan pääomaan	–	–11 957	–	–	–	11 957	–	–
Siirrot sidotun ja vapaan oman pääoman välillä	–	–	130	29	–	–159	–	–
Nettotulos	–	–	–	–	–	–8 067	–	–8 067
<b>Oma pääoma 31.12.2002 (MSEK)</b>	<b>14 738</b>	<b>52 708</b>	<b>617</b>	<b>17 219</b>	<b>6 418</b>	<b>16 043</b>	<b>1 086</b>	<b>108 829</b>
<b>Oma pääoma 31.12.2002 (MEUR)*</b>	<b>1 603</b>	<b>5 734</b>	<b>67</b>	<b>1 873</b>	<b>698</b>	<b>1 746</b>	<b>118</b>	<b>11 839</b>

\* Muuntokerroin vertailun helpottamiseksi: SEK 1 = EUR 0,10878

# Konsernitilinpäätöksen liitetiedot – IAS

## 1 Esittämistapa

### Yleistä

TeliaSoneran konsernitilinpäätös on laadittu IAS (International Accounting Standards) -säännösten mukaisesti.

### Laskentaperiaatteet

Käytetyt laskentaperiaatteet on esitetty seuraavissa liitetiedoissa.

Erot Ruotsin kirjanpitolain, Suomen kirjanpitolain, U.S. GAAP:n ja TeliaSoneran käyttämien laskentaperiaatteiden välillä on esitetty erillisissä liitetiedoissa.

### Määrät ja päivämäärät

Ellei muuta ole mainittu, kaikki summat ovat miljoonissa Ruotsin kruunuissa (MSEK) tai muussa määrittelyssä valuutassa ja perustuvat sekä tuloslaskelman että taseen osalta kahdenkymmentä kuukauden tilikauteen, joka päättyi 31. päivää joulukuuta.

### Muutoksia ja uudistuksia

#### Uudet kirjanpito-standardit

IAS 19:ään ("Employee Benefits") tehty "omaisuuskattoa" koskeva muutos julkaistiin 31.5.2002. Muutos koskee tilikaudia, jotka päättyvät 31.5.2002 tai sen jälkeen. Muutos estää voittojen kirjaamisen yksinomaan lykkäämällä vakuutusmatemaattisten tappioiden tai takautuvan työsuorituksen perustuvien menojen kirjaamista. Samaten se kieltää tappioiden kirjaamisen yksinomaan lykkäämällä vakuutusmatemaattisten voittojen kirjaamista. Kyseisellä muutoksella ei ollut vaikutusta TeliaSoneran tilinpäätökseen.

IAS-standardista vuonna 2001 julkaistut tulkinnot SIC-30 "Reporting Currency – Translation from Measurement Currency to Presentation Currency" ja SIC-33 "Consolidation and Equity Method – Potential Voting Rights and Allocation of Ownership Interests" astuivat voimaan 1.1.2002. Tulkinta SIC-32 "Intangible Assets – Web Site Costs" julkaistiin 13.3.2002, ja se astui voimaan 25.3.2002. Näiden tulkintojen käyttöönotto ei aiheuttanut muutoksia vertailulukuihin.

Vuonna 2000 julkaistiin IAS 41 "Agriculture", joka astuu voimaan 1.1.2003. IAS 41 -standardilla ei ole vaikutusta TeliaSoneran liiketoimintaan.

#### Oikaistut luvut

Konsernirakenteessa on tehty muutoksia 31.12.2002 päättyneen vuoden aikana. Liiketoiminta-aluekohtaiset luvut on muunnettu vuosikertomuksessa takautuvasti.

## 2 Arvioiden käyttö tilinpäätöksissä

Tilinpäätöksen laatiminen hyvän kirjanpitolavan mukaisesti vaatii yhtiön johtoa tekemään arvioita ja oletuksia, jotka vaikuttavat raportoitujen varojen ja velkojen määrään, tuottojen ja kulujen määrään sekä muuhun informaatioon, kuten vastuusitoumuksista annettaviin tietoihin. Toteutuneet tulokset voivat poiketa näistä arvioista.

## 3 Konsernitilinpäätös

### Yleistä

Konsernitilinpäätökseen sisältyvät emoyhtiö TeliaSonera AB sekä ne yhtiöt, joissa TeliaSonera suoraan tai välillisesti omistaa yli 50 prosenttia äänimäärästä tai joissa sillä muutoin on määräysvalta. TeliaSoneran konsernitilinpäätös on yhdistelty konserniyhtiöiden tilinpäätöshetkellä 31.12. laadituista tilinpäätöksistä. Yhdistelyssä on käytetty hankintamenomenetelmää aikaisempien vuosien käytännön mukaisesti.

Tilikauden aikana hankitut ja myydyt tytäryhtiöt sisältyvät konsernitilinpäätökseen vain niiden konsernissaoloajalta. Ostettujen ulkomaisten yhtiöiden hankintoihin liittyvät liikearvot ja oikaisu käyppiin arvoihin on käsitelty siten, että ne lasketaan valuuttamääräisistä luvuista.

Ulkopuolisten osakkeenomistajien osuudet omasta pääomasta ja verottamattomista varauksista tytäryhtiöissä, jotka eivät ole kokonaan konsernin omistuksessa, on esitetty vähemmistöosuusina. Vähemmistöosuus on erotettu tuloslaskelmassa verojen jälkeen.

Konsernitilinpäätöksessä on eliminoitu konserniyhtiöiden väliset myynnit ja muut konsernin sisäiset tapahtumat sekä sisäinen voitto.

### Ulkomaanrahan määräiset erät

Valtaosa Ruotsin ulkopuolella sijaitsevista konsernin tytäryhtiöistä on itsenäisiä. Useilla konserniyhtiöillä on itsenäisiä sivukonttoreita Ruotsin ulkopuolella. Ulkomaan toiminta-

tojen kirjanpidot laaditaan kunkin yksikön liiketoiminnassa käytetyssä valuutassa.

Itsenäisten ulkomaan toimintojen (tytäryhtiöt, osakkuusyhtiöt, sivukonttorit) tuloslaskelmat ja taseet on muutettu Ruotsin kruunuiksi (SEK) "current method" -periaatteella eli tilikauden päättymispäivän (päättös)kurssia käytetään kaikkien muiden tase-erien kuin oman pääomaan muuntamiseen. Oman pääoman muuntamisessa käytetään hankintahetken kurssia. Tuloslaskelmat muunnetaan tilikauden keskikursseilla. Muuntoeroilla sekä ulkomaisten sijoitusten suojaamiseen käytettyjen rahoitusinstrumenttien voitoilla ja tappioilla verojen jälkeen ei ole vaikutusta tulokseen, vaan ne kirjataan suoraan omaan pääomaan.

Kun tytäryhtiöiden tai osakkuusyhtiön mittavaluuttana on hyperinflaatioomaan valuutta, raportoidut ei-rahamääräiset varat, velat ja oma pääoma oikaistaan tilinpäätöspäivän mukaisen mittayksikön määräisiksi. Oikaistut tilinpäätöstiedot muunnetaan Ruotsin kruunuiksi tilinpäätöspäivän kurssiin. Oikaisuun vaikutukset kirjataan rahoitustuotoiksi tai -kuluiksi ja osuudeksi osakkuusyhtiöiden tuloksista.

### Osakkuusyhtiöt

Yhtiöt, jotka ovat TeliaSonera-konsernin pitkäaikaisia sijoituksia ja joissa TeliaSonera suoraan tai välillisesti omistaa osakkeita ja osuuksia saaden 20–50 prosenttia äänivallasta, on esitetty osakkuusyhtiöinä.

Osakkuusyhtiöt on yhdistelty konsernitilinpäätökseen pääomaosuusmenetelmän mukaisesti. Tuloslaskelmassa konsernin osuus osakkuusyhtiöiden tuloksista sisältyy liiketulokseen, koska osakkuusyhtiöiden toiminta on televiestintää ja konsernin strategiaan kuuluu hankkia toimialaosaamista investoimalla yhteisyrityksiin. Tuloslaskelman erään Osuus osakkuusyhtiöiden tuloksista sisältyvät myös osakkuusyhtiöiden yhdistämisessä syntyneet liikearvon ja vastaavien erien poistot sekä myyntivoitot ja -tappiot osuuksista osakkuusyhtiöissä.

Sisäiset voitot on eliminoitu omistussuhteiden mukaisesti.

### Liiketoiminta-alueet

Konsernin toimintoja johdetaan ja raportoidaan ensisijaisesti liiketoiminta-aluekohtaisesti ja toissijaisesti maantieteellisen jaon perusteella. Alueiden yhdistely tehdään konsernitilinpäätöksessä käytettyjen periaatteiden mukaisesti. Kun liiketoimintoja on siirretty liiketoiminta-alueiden välillä, vertailutiedot on muutettu takautuvasti.

## 4 Valuuttamääräiset liiketapahtumat

Valuuttamääräiset tapahtumat muunnetaan Ruotsin kruunuiksi (SEK) kunkin tapahtumahetken kurssiin. Valuuttamääräiset varat ja velat ja niitä vastaavat termiinisopimukset on muunnettu päätöskurssiin ja mahdolliset kurssierot on kirjattu tulosvaikutteisesti. Siten toteutuneet ja toteutumattomat kurssierot on kirjattu tuloslaskelmaan. Liiketoiminnan saatavista ja veloista johtuvat kurssierot kirjataan tuloslaskelmassa liiketuloksen yläpuolelle. Rahoitusomaisuudesta ja veloista johtuvat kurssierot esitetään rahoitustuotoissa tai -kuluissa.

## 5 Konsernirakenteen muutokset

### Vuoden 2002 tapahtumat

Maaliskuun 2002 alussa puolalaisen yhtiön Netia Holdings S.A.:n velkojat ja suurimmat osakkeenomistajat, joihin TeliaSonera kuului, sopivat yhtiön taloudellisesta uudelleenjärjestelystä, joka pääasiassa käsittää velkojen konvertoinnin yhtiön omaksi pääomaksi. 31.12.2002 TeliaSonera omisti 48 prosenttia Netian omasta pääomasta. Lainan konvertointi saatiin päätökseen 31.01.03, mikä vähensi TeliaSoneran osakkuuden 4,3 prosenttiin.

Toukokuussa 2002 solmittiin sopimus intialaisen yhtiön Bharti Tele-Venturesin kanssa TeliaSoneran omistamien (omistusosuus 26 prosenttia) matkaviestintäoperaattori Bharti Mobile Ltd:n osakkeiden myynnistä. Kaupan arvioidaan toteutuvan vuoden 2003 ensimmäisellä vuosipuoliskolla.

18.4.2002 TeliaSonera myi 40 prosentin omistuksensa Comsource UnLtd:stä sen toiselle osakkeenomistajalle, hollantilaiselle televiestintäyhtiö KPN:lle.

1.7.2002 TeliaSonera myi jäljellä olevan 9 prosentin omistusosuutensa Orbiant Groupista sen toiselle osakkeenomistajalle Flextronicsille.

26.3.2002 Telia AB ja johtava suomalainen televiestintäoperaattori Sonera Oyj julkistivat yhdistymishankkeensa. 30.9.2002 Telia julkisti vaihtotarjouksensa, joka sisältää Soneran osakkeenomistajille yhtiöiden yhdistymisen toteuttamiseksi tehdyn Soneran ja Telian osakkeiden vaihtotarjouksen ehdot. Telia oli 9.12.2002 antamansa ilmoituksen mukaisesti saattanut päätökseen yhdistymisen toteuttamiseksi tehdyn tarjouksen Sonera Oyj:n kaikkien ulkona olevien osakkeiden, mukaan lukien Yhdysvalloissa noteerattavat ADS-muotoiset osakkeet (American Depository Shares), ja

tiettyjen optioiden hankkimisesta ja niiden vaihtamisesta Telian osakkeisiin, mukaan lukien Telian ADS-muotoiset osakkeet, ja Telian optioihin. Vaihtotarjouksella, joka alkoi 7.10.2002 ja päättyi 15.11.2002 ja jota pidennettiin viidellä työpäivällä, Teliä hankki omistukseensa 1 059 532 967 Soneran osaketta mukaan lukien ADS-muotoiset osakkeet, mikä vastaa 95,0 prosenttia Soneran ulkona olevien osakkeiden kokonaisuusmäärästä (katso myös liitetieto "Yhdistyminen Sonera Oyj:n kanssa"). Vaihtotarjouksen toteutumisen yhteydessä Teliä AB muutti nimensä TeliäSonera AB:ksi ja TeliäSoneran osakkeet sekä tietyt optiot listattiin Helsingin Pörsissä ja TeliäSoneran ADS-muotoiset osakkeet listattiin Yhdysvaltain Nasdaq-kaupankäyntijärjestelmässä.

Sen seurauksena, että TeliäSonera sai hankituksi yli kaksi kolmasosaa Soneran osakkeiden kokonaisuusmäärästä vastaavan määrän Soneran osakkeita, TeliäSoneran oli Suomen arvopaperimarkkinalain mukaisesti tarjouduttava ostamaan loput Soneran osakkeet ja Soneran optiot, joita sille ei ollut tarjottu vaihdettaviksi. TeliäSonera teki tämän mukaisesti Soneran kaikkia ulkona olevia osakkeita, myös ADS-muotoisia osakkeita ja Soneran optioita, koskevan pakollisen lunastustarjouksen, jossa se esitti niiden vaihtamista TeliäSoneran osakkeisiin (joko TeliäSoneran osakkeiden tai TeliäSoneran ADS-muotoisten osakkeiden muodossa), TeliäSoneran optioihin tai käteiseen. Kyseisen pakollisen 30.12.2002 alkaneen ja 31.1.2003 päättyneen lunastustarjouksen seurauksena TeliäSonera hankki omistukseensa 48 441 495 Soneran osaketta mukaan lukien ADS-muotoiset osakkeet, mikä vastaa 4,4 prosenttia Soneran osakkeista ja äänimäärästä. Pakollisen lunastustarjouksen jälkeen TeliäSoneran kokonaisuus Soneran osakkeista vastaa 99,4 prosenttia osakkeista ja äänimäärästä. TeliäSonera on myös käynnistänyt Suomen lain vaatiman pakollisen lunastusmenettelyn, jonka mukaan jäljellä olevien Soneran osakkeenomistajien tulee luovuttaa omistamansa Soneran osakkeet TeliäSoneralle lunastettavaksi käypään arvoon.

### Merkittävät hankinnat ja myynnit vuosina 2000–2002

Tilikausien 2002, 2000 ja 2001 aikana TeliäSonera osti ja myi lukuisia yhtiöitä ja liike-toimintoja konsernin ulkopuolisilta tahoilta tai tahoille. Lukuun ottamatta NetCom ASA:n hankintaa vuonna 2000 ja Sonera Oyj:n hankintaa vuonna 2002 (katso myös liitetieto "Yhdistyminen Sonera Oyj:n kanssa"), millään näistä hankinnoista tai myynneistä ei yksittäisenä eikä yhdessä olisi ollut olennaista vaikutusta konsernin pro forma -liikevaihtoon tai tulokseen tapahtumavuonna tai tapahtumaa edeltäneenä vuonna. Seuraavassa taulukossa esitetään Teliä-konsernin pro forma -liikevaihto, nettotulos ja tulos per osake, jossa on otettu huomioon NetCom ASA:n hankinta kuin se olisi tapahtunut 1.1.2000 ja kuin Soneran hankinta olisi toteutunut 1.1.2001. Taulukon luvuissa on otettu huomioon myös se, että kolmesta Latviassa ja Liettuassa toimivasta yksiköstä, jotka olivat ennen Telian ja Soneran osakkuus-yhtiöitä, tuli fuusion tuloksena TeliäSoneran omistamia tytäryhtiöitä.

MSEK	Tammikuu–joulukuu		
	2002	2001	2000
Pro forma -liikevaihto	83 090	82 200	55 443
Pro forma -nettotulos	-34 049	1 140	9 928
Pro forma -tulos/osake (SEK)			
Laimentamaton (SEK)	-10,90	0,38	3,39
Laimennettu (SEK)	-10,90	0,38	3,39

## 6 Liikevaihto

Liikevaihtoa laskettaessa myyntituottoja oikaistaan myönnytyillä alennuksilla, myyntiin liittyvillä veroilla sekä valuuttakurssieroilta. Myynti koostuu pääasiassa liikenne-tuotoista, mukaan lukien yhdysliikenne- ja verkkovierailutuotot, liittymä-, avaus-, kytkentä- ja palvelumaksut sekä asiakaslaitetuotot. Vuoden 2000 loppuun asti myös puhelinluetteloiden ilmoitustuotot sisältyvät tähän erään.

Myyntituotot kirjataan tuotoksi palvelun tai hyödykkeen luovutushetkellä. Liittymä-tulot kirjataan tuotoksi sille kaudelle, johon ne liittyvät. Etukäteen maksettujen, pääasiassa matkapuhelimiin myytävien puhelin korttien myynti jaksotetaan ja tuloutetaan korttien todellisen käytön mukaisesti. Vuoden 2000 loppuun asti omistettujen hake-mistopalvelutoimintojen tuotot on tuloutettu sille kaudelle, jolloin luettelo on julkaistu.

Kaapeli-TV:n kytkentämaksut on kirjattu kustannusten pienennykseksi kyseessä olevan laitteiston poistosuunnitelman mukaisesti. Muut kytkentä- ja asennusmaksut uusilta tai vanhoilta tilaajilta on kirjattu tuotoksi myyntihetkellä vastaavaan kulun määrään saakka. Suorat kulut koostuvat pääasiassa teknisestä asennustyöstä, asiakaskäyttäjärjestelmien muutoksista, modeemikuluista, SIM-korteista ja muista laitteista, jakelijalle maksetuista provisioista ja luottokyselyistä sekä painetun puhelin-luettelon ja painettujen tiedotteiden kuluista. Kytkentämaksujen suorat kulut ylittivät vastaavat tuotot, mistä johtuen kytkentätuottoja ei ole jaksotettu.

Portaalitoiminnoissa tapahtunutta mainostilan vaihtoa muiden portaalintuottajien kanssa ei ole kirjattu tuotoksi. Kansainvälisessä operaattoriliiketoiminnassa verkon kapasiteetin käyttöoikeuksien (Infeasible Rights of Use, IRU) myynti koskien kuit-tuja ja kaapelin kaavia on kirjattu tuotoksi sopimuksen voimassaoloaikana. (Katso liitetieto "Leasing-sopimukset ja muut sopimusvelvoitteet"). Muiden operaattoreiden

kanssa tehtyjä infrastruktuuriin ja kapasiteetin vaihtoja ei ole käteissuutta lukuun ottamatta kirjattu tulosvaikutteisesti, koska vaihdot koskevat samanlaisia ja saman-arvoisia varoja. Siksi ne kirjataan vaihdettujen hyödykkeiden tase-arvoilla, eikä käy-pään arvoon. Jos vaihtosopimuksen mukaiset hyödykkeet eivät ole samansuuruiset, maksettu rahasumma kirjataan saatavaksi ja saatu rahasumma kirjataan siirtovel-koihin. Nämä summat kirjataan tuloslaskelmaan suunnitelman mukaisesti vastaa-vien sopimusten voimassaoloaikana. Transaktioissa, joissa rahana saatu kauppahinta on vähintään 25 prosenttia vaihtokohteen arvosta ja vaihdettavan hyödykkeen käypä arvo on kohtuudella määriteltävissä, vaihtoa käsitellään osittain rahamääräi-senä ja osittain ei-rahamääräisenä. Ennen kuin kaikki sopimuksen sisältämät toimi-tukset on tehty, voi tehtyjen toimitusten arvo erota saatujen toimitusten arvosta. Vaihtosopimuksen toteutumaton osa kirjataan lyhytaikaisiin velkoihin (saatu netto) tai rahoitus- ja vaihto-omaisuuteen (toimitettu netto). Vastaavaa hyödykettä tai jaksotettua tuloa ei kirjata tulosvaikutteisesti, ennen kuin toimitus on toteutunut.

Myynti on esitetty liike-toiminta-aluekohtaisesti liitetiedossa "Liike-toiminta-alue-kohtainen jako". Seuraavassa on esitetty liikevaihdon jakautuminen tuoteryhmittäin:

MSEK	Tammikuu–joulukuu		
	2002	2001	2000
Matkaviestintä	19 297	15 702	11 820
Kiinteä puhelinverkko	24 840	24 642	25 437
Internet	2 882	2 264	1 697
Verkkokapasiteetti	4 622	4 619	3 340
Tietoliikenne	1 948	1 977	2 021
Kaapeli-TV	1 531	1 161	1 030
Huolto, asennus	980	1 551	1 624
Asiakaslaitteet	1 344	3 181	3 018
Konsultointi	155	273	595
Hakemistopalvelut	2	-	1 728
Rahoituspalvelut	276	301	492
Muut	1 606	1 525	1 262
<b>Yhteensä</b>	<b>59 483</b>	<b>57 196</b>	<b>54 064</b>

Laskutettu mainosvero oli 0, 1 ja 116 milj. Ruotsin kruunua vuosina 2002, 2001 ja 2000.

Liikevaihdon kasvuun vaikuttivat määrä, rakenteelliset muutokset, valuutta-kurssit ja hinta seuraavasti:

%	Tammikuu–joulukuu		
	2002	2001	2000
Liikevaihdon kasvu	4,0	5,8	3,7
josta määrällinen kasvu	7,0	8,3	10,4
rakenteelliset muutokset	-0,8	-1,0	0,8
kurssivaikutukset	0,2	1,4	-0,1
hinnanalennukset	-2,2	-2,7	-6,7

Myynti Ruotsin ulkopuolella ja vienti Ruotsin ulkopuolelle on seuraavassa jaettu talousaluekohtaisesti:

MSEK	Tammikuu–joulukuu		
	2002	2001	2000
Euroopan unioni (EU)	8 343	6 371	5 711
Euroopan talousalue (ETA)	5 798	4 670	2 048
Muu Eurooppa	1 422	555	313
NAFTA ("Pohjois-Amerikan vapaakauppasopimus")	682	636	754
Muu maailma	753	509	776
<b>Yhteensä</b>	<b>16 998</b>	<b>12 741</b>	<b>9 602</b>
Osuus liikevaihdosta (%)	<b>28,6</b>	<b>22,3</b>	<b>17,8</b>

Myynti (sisältäen viennin) Ruotsin ulkopuolisilla pohjoismaisilla markkinoilla oli 11 582, 8 512 ja 5 658 milj. kruunua vuosina 2002, 2001 ja 2000. Myynti Baltian maihin, Puolaan ja Venäjälle oli ko. vuosina 1 206, 358 ja 216 milj. kruunua. Myynti on jaoteltu maantieteellisten alueiden mukaan liitetiedossa "Maantieteellinen jako".

## 7 Liiketoiminnan kulut

Tuotantotoiminta sisältää kaikki palveluiden ja myytyjen tuotteiden kulut samoin kuin asennuksen, kunnossapidon, palveluiden ja tukitoimintojen kulut.

Kulut vähittäiskauppioiden välityspalkkioista, mainonnasta ja muusta markki-noinnista kirjataan toteutuneiden menojen mukaan. Sama koskee kunnossapito-kuluja ja olemassa olevien ohjelmistojen valmistelua eurokonversiota varten. Asia-kasikohdainten tuotteiden tutkimus- ja kehitysmenot on kirjattu kuluksi sille kaudelle, jona ne ovat tapahtuneet.

Liiketoiminnan kulut on seuraavassa jaettu toiminnoittain:

MSEK	Tammikuu–joulukuu		
	2002	2001	2000
<b>Tuotanto</b>	<b>38 182</b>	<b>40 435</b>	<b>33 028</b>
<b>Muut toiminnot:</b>			
Myynti	9 225	8 738	8 277
Hallinto	8 275	7 902	6 485
Tutkimus- ja kehitysmenot	1 167	1 303	1 564
<b>Muut toiminnot yhteensä</b>	<b>18 667</b>	<b>17 943</b>	<b>16 326</b>
<b>Yhteensä</b>	<b>56 849</b>	<b>58 378</b>	<b>49 354</b>

Kunkin toiminnon sisältämät poistot ja arvonalennukset on eritelty liitetiedossa "Poistot ja arvonalennukset". Ne on myös jaoteltu hyödykeryhmien mukaisesti.

Liiketoiminnan kulut on jaettu kululajeittain seuraavasti:

MSEK	Tammikuu–joulukuu		
	2002	2001	2000
Ostetut tavarat	13 444	9 566	8 091
Verkkokulut	9 203	9 182	7 323
Varaston muutos	89	74	42
<b>Yhteensä</b>	<b>22 736</b>	<b>18 822</b>	<b>15 456</b>
Palkat ja palkkiot	6 732	8 852	9 543
Työnantajan sosiaaliturvamaksut	1 804	2 614	3 055
Aktivoidut palkkakustannukset	-74	-139	-99
Eläkemaksut	971	613	901
Muut henkilösivukulut	500	1 218	1 107
<b>Yhteensä</b>	<b>9 933</b>	<b>13 158</b>	<b>14 507</b>
Vuokra- ja leasingkulut	1 540	1 572	1 574
Energiakulut	223	205	184
Matkakulut	529	760	860
Konsultointipalvelut	2 075	2 579	2 784
Markkinointikulut	2 364	2 024	1 990
Luottotappiot	814	908	442
Informaatioteknologia	2 427	1 804	961
Muut kulut	1 852	2 625	2 584
<b>Yhteensä</b>	<b>11 824</b>	<b>12 477</b>	<b>11 379</b>
Poistot ja arvonalennukset	12 356	13 921	8 012
<b>Yhteensä</b>	<b>56 849</b>	<b>58 378</b>	<b>49 354</b>

Mainoskulut olivat yhteensä 524, 417 ja 452 milj. Ruotsin kruunua vuosina 2002, 2001 ja 2000.

## 8 Liiketoiminnan muut tuotot ja kulut

Liiketoiminnan muihin tuottoihin ja kuluihin sisältyvät: voitot ja tappiot muiden kuin osakkuusyhtiöiden osakkeiden ja liiketoimintojen myynneistä (ks. liitetieto "Osuus osakkuusyhtiöiden tuloksista"); käyttöomaisuuden myyntivoitot, -tappiot ja romutukset; sekä valtionavustukset. Tässä erässä esitetään myös liiketoimintaan liittyvät valuuttakurssierot mukaan lukien transaktiopoistot suojaavien johdannaisten arvomuutokset ja mahdollinen tehon osa suojauksista (ks. liitetieto "Rahoitusinstrumentit ja rahoitusriskien hallinta"). Erään sisältyvät lisäksi uudelleenjärjestelykulut, Soneran yhdistymiseen liittyvät kulut vuonna 2002, vuoden 2000 listautumiskulut ja peruuntuneeseen Telenor -fuusioon liittyvät kulut vuonna 1999 sekä muita kertaluonteisia erä.

Konsernin osuus asiakasyritysten saatavista Alecaltalta (aikaisemmin SPP) oli nimellisarvoltaan 535 milj. kruunua, josta 121 milj. kruunua oli maksettu rahana vuoden 2000 aikana. Koska varoja voidaan käyttää kolmevuotisen jakson aikana, summa on diskontattu 5,5 prosenttia korkokannalla. Diskontattu summa, 518 milj. kruunua, on kirjattu muihin tuottoihin. Taseeseen on kirjattu 387 milj. kruunua, jaettuna lyhyt- ja pitkäaikaisiin saamiin. Vuonna 2002 ja 2001 tehtyjien eläkesuoritusten jälkeen jäljellä oleva vaade 31.12.2002 oli 7 milj. kruunua.

Liiketoiminnan muut tuotot ja kulut on jaettu seuraavasti:

MSEK	Tammikuu–joulukuu		
	2002	2001	2000
<b>Liiketoiminnan muut tuotot</b>			
Myyntivoitot, osakkeet	220	776	6 568
Myyntivoitot, liiketoiminnot	17	59	1 361
Myyntivoitot, muut	61	512	102
Valuuttakurssivoitot	521	183	161
Välityspalkkiot jne.	171	152	114
Rahoitus jne.	3	8	60
Palautuneet luottotappiot	55	42	47
Saadut vahingonkorvaukset	47	86	37
Saatavat Alecaltalta	-	-	518
<b>Yhteensä</b>	<b>1 095</b>	<b>1 818</b>	<b>8 968</b>
<b>Liiketoiminnan muut kulut</b>			
Myyntitappiot, osakkeet	-40	-459	-9
Myyntitappiot, liiketoiminnot	-22	-10	-1
Myyntitappiot, muut	-322	-103	-17
Tappiovaraukset tappiollisista sopimuksista	11	-49	-51
Valuuttakurssitappiot	-438	-152	-43
Sonera-fuusion kulut	-13	-	-
Listautumiskulut jne.	-	-	-144
Uudelleenjärjestelykulut	-14 321	-524	-210
Maksetut vahingonkorvaukset	-7	-15	-
<b>Yhteensä</b>	<b>-15 152</b>	<b>-1 312</b>	<b>-475</b>
<b>Vaikutus liiketuloon, netto</b>	<b>-14 057</b>	<b>506</b>	<b>8 493</b>

## 9 Liiketoimet osakkuusyhtiöiden ja lähipiirin kanssa

### Konserniyhtiöt

Liiketoimet konserniyhtiöiden kanssa tehdään markkinahinnoin ja vastaavin ehdoin kuin muiden asiakkaiden kanssa. Konserniyhtiöiden välinen myynti oli yhteensä 53 852, 52 794 ja 57 759 milj. Ruotsin kruunua vuosina 2002, 2001 ja 2000.

### Ruotsin ja Suomen valtiot

Ruotsin valtio omistaa TeliaSonera AB:n osakepääomasta 46,0 prosenttia ja Suomen valtio 19,4 prosenttia. TeliaSonera-konserni kilpailee muiden operaattoreiden kanssa Ruotsin ja Suomen valtioille, niiden virastoille sekä valtioiden omistamille yhtiöille tarjottavien tuotteiden ja palveluiden myynnistä, joka tapahtuu vastaavin ehdoin kuin muiden asiakkaiden kanssa. Eräät valtionyhtiöt kilpailevat TeliaSoneran kanssa samalla toimialalla. Lisäksi Telia ostaa palveluja valtionyhtiöiltä markkinahinnoin ja tavanomaisin kaupallisina ehdoin. Ruotsin ja Suomen valtiot, niiden virastot tai valtion omistamat yritykset eivät edusta merkittävää osaa TeliaSoneran liikevaihdosta tai tuloksesta.

Ruotsin televiestintämarkkinoita säätelevät televiestintälaki ja -asetukset sekä Ruotsin Posti- ja telehallituksen (RPTH) myöntämien lupien ehdot. Näiden lupien ehtojen mukaisesti Telian täytyy huolehtia ilman eri korvausta siitä, että harvaan asutuilla alueilla pidetään yllä tiettyä yleisöpuhelin palvelutasoa. Telian kulut näiden yleisöpuhelin ylläpidosta olivat 10 milj. Ruotsin kruunua vuonna 2002 ja 15 milj. kruunua vuotta kohden vuosina 2001 ja 2000. Lupaehtoja rajoitettiin vuonna 2002. Televiestintälainsäädännön mukaan operaattorilla, jolla on Ruotsin Posti- ja telehallituksen rekisteröintiä vaativien palvelujen osalta merkittävä vaikutusvalta Ruotsin kokonaismarkkinoilla, on velvollisuus maksaa korvausta, jolla rahoitetaan televiestintään kohdistuvien vakavien uhkien ja häirinnän torjuntatoimia rauhan aikana. Tällä hetkellä Telia on ainoa operaattori, jolla on lain tarkoittama "merkittävä vaikutusvalta". Vaadittu vuosikorvaus oli 50 milj. kruunua vuonna 2002 ja 100 milj. kruunua vuosina 2001 ja 2000. Televiestintälain, radioviestintälain ja vuonna 2001 voimaan tulleen radio- ja telepäätelaitteita koskevan lain mukaisesti Telia maksaa vuosikorvauksia Ruotsin Posti- ja telehallitukselle sen toiminnan rahoittamiseksi. Samoin tekevät muutkin RPTH:n rekisteröintivaatimuksen alaiset operaattorit. Telia maksoi korvauksia 64 milj. kruunua vuonna 2002, 59 milj. kruunua vuonna 2001 ja 56 milj. kruunua vuonna 2000.

Suomen televiestintämarkkinoita säätelevät pääasiassa viestintämarkkinalaki, laki yksityisyyden suojasta televiestinnässä sekä näiden lakien mukaiset säännökset, määräykset ja ohjeet. Sonera maksoi vuonna 2002 Viestintävirastolle 2,5 milj. euroa radiotaajuuksien käytöstä ja 1,3 milj. euroa numeroiden käytöstä.

### Unisource/AUCS

TeliaSonera omisti aiemmin Unisource N.V:n yhdessä Swisscomin ja hollantilaisen KPN:n kanssa. Kaikki Unisourcen toiminnot lukuunottamatta AUCS Communications Servicesia (AUCS) myytiin tai lopetettiin vuonna 1999, ja yhtiö purettiin 1.7.2000.

Unisource ja sen omistajat, TeliaSonera mukaan lukien, allekirjoittavat kolmevuotisen johtamissopimuksen Infonet Services Corp:n kanssa vuonna 1999



(ks. alla) koskien AUCS:n toimintoja. Sopimuksen mukaan suuri osa AUCS:n toiminnosta myydään Infonetille. AUCS on tarkoitus asettaa selvitystilaan vuoden 2003 aikana. Muiden sopimusten ehtojen mukaan Unisource tarjoaa palveluita Infonetille kolmen vuoden ajan. Unisource ja sen omistajat ovat vastuussa AUCS:n tappioista ja maksavat Infonetille lisäpalkkion, mikäli tappiot ovat sopimuksessa määritellyä pienemmät. Kokonaisuudessaan tämä tarkoittaa, että TeliaSoneran osuus Unisourcen kuluista on sopimuksen mukaan vähintään 1 348 milj. Ruotsin kruunua. TeliaSonera sai hyvitystä näistä sitoumuksista ostaessaan Infonetin osakkeita markkina-arvoa alempaan hintaan vähän ennen Infonetin listautumista pörsssiin. Laskettuna listautumishetken myyntihinnalla osakkeiden arvo oli 2 758 milj. kruunua, kun taas Telia maksoi niistä 110 milj. kruunua. Liiketapahtumasta saatava voitto eli ero osakkeiden markkina-arvon, josta on vähennetty hankintahinta (2 648 milj. kruunua), ja Telian sitoumusten välillä (1 348 milj. kruunua, kuten edellä on mainittu) kirjataan osuutena AUCS:n tuloksesta sen kolmen vuoden aikana, jona johdantamissopimus ja muut sopimukset ovat voimassa.

Teliällä oli 31.12.2002 korollisia saatavia AUCS:ltä 158 milj. kruunua. Vuosina 2002, 2001 ja 2000 Telia myi AUCS:lle palveluja 27, 44 ja 51 milj. kruunun arvosta.

### Infonet

TeliaSonera omistaa osuuden amerikkalaisesta yhtiöstä Infonet Services Corp. Vuosina 2002, 2001 ja 2000 TeliaSoneran palveluiden ja tuotteiden myynti Infonetille oli 41, 29 ja 38 milj. kruunua, ja palveluiden ja tuotteiden ostot 260, 320 ja 264 milj. kruunua.

### Telefos

Kesäkuusta 2001 lähtien TeliaSonera omistaa 49 prosenttia entisestä tytäryhtiöstään Telefos AB:sta. 31.12.2002 TeliaSoneran korolliset saamiset Telefos-konserniltä olivat 1 553 milj. kruunua ja TeliaSonera oli antanut rajoitetun 150 milj. kruunun lisätakuun Telefos-yhtiöiden luottovakuutettujen eläkesitoumusten vakuudeksi. Omistuksen muutoksen jälkeisellä ajanjaksolla vuosina 2002 ja 2001 TeliaSoneran palveluiden ja tuotteiden myynti Telefos-konsernille oli 324 ja 279 milj. kruunua ja ostetut palvelut ja tuotteet olivat 3 534 ja 1 210 milj. kruunua. Osa TeliaSoneran tekemistä ostoista kohdistui käyttömousuushankkeisiin.

### IN

TeliaSoneralla on ollut välillinen omistusosuus aikaisemmassa tytäryhtiössään IN-GROUP Sweden AB:ssä (IN) marraskuusta 2000 lähtien. Vuosina 2002 ja 2001 TeliaSoneran palveluiden ja tuotteiden myynti IN:lle oli 46 ja 67 milj. kruunua ja ostetut palvelut ja tuotteet olivat 267, 245 ja 113 milj. kruunua.

### Service Factory

TeliaSoneran ostetut palvelut vuosina 2002 ja 2001 osakkuusyhtiö Service Factory SF AB:ltä olivat 32 ja 94 milj. kruunua.

### Muuta

Lisäksi TeliaSonera myy palveluita ja tuotteita tietyille muille osakkuusyhtiöille ja ostaa niiltä palveluita ja tuotteita. Liiketoimet TeliaSoneran ja sen osakkuusyhtiöiden välillä, samoin kuin edellä mainitut liiketoimet, tehdään vastaavin ehdoin kuin muiden asiakkaiden kanssa.

## 10 Osuus osakkuusyhtiöiden tuloksista

Osuus osakkuusyhtiöiden tuloksesta on laskettu osakkuusyhtiöiden nettotuloksesta. Osakkuusyhtiöiden tulokset perustuvat kunkin osakkuusyhtiön viimeisimpään tilinpäätökseen, erot laskentakäytännöissä on oikaistu ja niihin on sisällytetty arviot olennaisista tapahtumista ja liiketoimista, jotka ovat tapahtuneet ennen TeliaSoneran tilinpäätöstä.

Erään sisältyvät liikearvon poistot sekä muut yhdistelyssä tehdyt oikaisut liittyen osakkuusyhtiöiden hankintaan sekä myyntivoitot ja -tappiot osakkuusyhtiöiden osuuksien myynteistä.

MSEK	Tammikuu–joulukuu		
	2002	2001	2000
Osuus tilikauden tuloksesta	293	-903	-879
Liikearvon poistot yms.	-145	-2 285	-549
Myyntivoitot	380	9 324	231
<b>Vaikutus nettotulokseen</b>	<b>528</b>	<b>6 136</b>	<b>-1 197</b>

Tuotot on jaettu liiketoiminta-aluekohtaisesti liitetiedoissa "Liiketoiminta-aluekohtainen jako" ja "Maantieteellinen jako".

TeliaSonera lakkasi 30.9.2001 kirjaamasta osuuttaan Netia Holdings S.A:n tappioista. Kirjaamaton osuus Netian tappioista oli vuoden ajalta ja 31.12.2002 päättyneen 15 kuukauden ajalta 1 459 milj. ja 2 182 milj. kruunua.

Suuret yksittäiset omistukset (sisältää omistukset tytäryhtiöiden välityksellä) sisältyvät seuraavalla tavalla tulokseen:

MSEK	Tammikuu–joulukuu		
	2002	2001	2000
Eniro AB, Ruotsi	-3	6 052	185
Scandinavia Online AB, Ruotsi	-1	-226	89
COOP Bank AB, Ruotsi	-126	-14	-
Wireless MainGate AB, Ruotsi	-24	-12	-33
AS Eesti Telekom, Viro	133	135	136
Lattelekom SIA, Latvia	61	-	-
Latvijas Mobilais Telefons SIA, Latvia	126	118	103
AB Lietuvos Telekomas, Liettua	-115	-43	-20
UAB Omnitel, Liettua	13	-15	-30
OAo MegaFon, Venäjä	51	153	5
Netia Holdings S.A., Puola	0	-2 464	-411
Unisource N.V./AUCS, Hollanti	38	-372	1 445
Turkcell İletişim Hizmetleri A.S., Turkki	115	-	-
Infonet Services Corp., USA	18	40	8
Comsource UnLtd/Eircom plc, Irlanti	151	126	-933
Tess S/A, Brasilia	0	2 359	-1 630
Bharti Mobile Ltd., Intia	184	10	-41
SI.MOBIL, Slovenia	-	372	-51
Muut omistukset	-93	-83	-19
<b>Vaikutus nettotulokseen</b>	<b>528</b>	<b>6 136</b>	<b>-1 197</b>

Telian ja Soneran yhdistymisen seurauksena Latvian Mobilais Telefons SIA, AB Lietuvos Telekomas ja UAB Omnitel ovat olleet konsernin tytäryhtiötä ja niiden tulokset on sisällytetty konsernitulokseen 3.12.2002 lähtien. Katso myös liitetiedot "Sijoitukset" ja "Erittely osakeomistuksista ja osuuksista".

## 11 Poistot ja arvonalennukset

Käyttömousuuden suunnitelman mukaiset poistot perustuvat historiallisiin hankintamenoihin ja kunkin hyödykeryhmän arvioituu taloudelliseen pitoaikaan. Poistoaikoihin ei ole tehty muutoksia vuosina 2002, 2000 tai 2001. Tilikauden aikana hankitun käyttömousuuden poistot aloitetaan hankintahetkestä. Poistot tehdään tasapoistoina seuraavassa esitettyjen prosenttien mukaisesti:

Liikearvo	Eräkohtainen arviointi, vähintään 5%
- Soneran ja NetComin liikearvo	5%
Tuotemerkit	Eräkohtainen arviointi, vähintään 10%
Kiinteiden ja matkapuhelimien lisenssit ja niihin liittyvä liikearvo	Lisenssin voimassaoloaika, vähintään 5%
Muut aineettomat hyödykkeet	7,1–20%
Rakennukset	2–10%
Maapohjan parannukset	5–20%
Kulut parannuksista kiinteistöihin, jotka ovat konsernin ulkopuolisessa omistuksessa	Jäljellä oleva vuokra-aika
Kiinteät verkot	
- Keskus- ja tiedonsiirtojärjestelmät	10–33%
- Tiedonsiirtoverkko (kaapeli)	5–12,5%
- Erikoisverkkolaitteet	20–33%
- Kestoajaltaan rajalliset käyttöoikeussopimukset	Sopimuksen voimassaoloaika tai vastaavan laitteen poisto-aika
- Muut asennukset	3–33%
Matkapuhelinverkot	
- Tukiasemat	9,5–14,3%
- Muut asennukset	10–33%
Kaapeli-TV-verkot ja hälytysjärjestelmät	10–33%
Koneet, työkalut ja asennuslaitteet	12,5–33%

Konsernin aineellisten ja aineettomien hyödykkeiden sekä sijoitusten tasearvo arvioidaan jatkuvasti uudelleen joko yksittäin tai ryhmissä. Jos analyysi osoittaa tasearvon olevan liian korkea, määritellään hyödykkeen kerrytettävissä oleva rahamäärä (recoverable amount), joka on hyödykkeen nettomyyntihinta tai sitä korkeampi käyttöarvo. Käyttöarvo määritellään diskontattujen tulevien kassavirtojen perusteella. Arvonlennus koostuu tasearvon ja kerrytettävissä olevan rahamäärän erosta.

Ennen yhdistymistä Sonera Oyj:n kanssa lähes kaikki liikearvo (katso liitetieto "Aineettomat hyödykkeet") kirjattiin NetCom ASA:n hankinnan yhteydessä vuonna 2000. NetCom muodostaa kassavirtaa tuottavan yksikön. Matkaviestinoperaattorien markkina-arvostuksen aleneminen sai testaamaan NetComin tasearvon arvonalennuksen varalta neljännesvuosittain vuodesta 2002 alkaen. NetComin kerrytettävissä oleva rahamäärä mitattiin kassavirtaan perustuvalla DCF-menetelmällä. DCF-menetelmän käyttämistä varten tulee tehdä joukko oletuksia tulevasta kassavirroista ja



niiden aikaansaamiseksi tarvittavista kustannuksista. Kertyttävissä olevan rahamäärän laskennassa käytettiin diskonttokorkoa 13,2 prosenttia. NetComin kertyttävissä olevan arvon, joka arvioitiin johdon käsityksen mukaan tilinpäätöspäivän parhaisiin käytettävissä oleviin tietoihin perustuvien kohtuullisten oletusten mukaan, todettiin olevan 31.12.2002 tasearvoa suurempi, joten siihen liittyvää liikearvoa ei alennettu.

Liiketoiminta-aluekokonaisuus Telia International Carrier muodostaa kassavirtaa tuottavan yksikön. Liiketoiminta-alueen heikko kannattavuus ja teollisuuden ylikapasiteetti vuonna 2001 sai Telian harkitsemaan arvonlennuskirjausten tarvetta. Liiketoiminta-alueen kertyttävissä olevan rahamäärän, joka määriteltiin aktiivisten markkinoiden puuttuessa käyttöarvon mukaan, todettiin olevan tasearvoa 3 027 milj. kruunua pienempi. Diskonttokorko (WACC) oli 11,2 prosenttia. TeliaSonera laati vuonna 2002 kokonaisvaltaisen selonteon kansainvälisistä carrier-liiketoiminnoista. Johto päätti muuttaa Telia International Carrierin strategista painopistettä ja järjestellä sen toimintoja merkittävästi uudelleen (katso myös liitetieto "Uudelleenjärjestelykulut"). Uuden strategisen painopisteen nojalla varojen kertyttävissä olevan arvon todettiin olevan 6 131 milj. kruunua alle tasearvon. Arvoa alennettiin sen mukaisella määrällä (josta 824 milj. kruunua liittyy sijoituksiin). Määrä kirjattiin liiketoiminnan muihin kuluihin kiinteiden verkkojen hyödykeryhmään. Kertyttävissä olevan rahamäärän laskennassa käytettiin diskonttokorkoa 16,2 prosenttia.

Tanskan kiinteän verkon toiminnoista tehtiin vuonna 2002 selonteko, jonka tarkoituksena oli arvioida niiden varat ja määrittää uusi painopiste (katso myös liitetieto "Uudelleenjärjestelykulut"). Selonteon tuloksena kertyttävissä olevan rahamäärän todettiin olevan 3 033 milj. kruunua tasearvoa pienempi. Sen mukainen arvonlennus kirjattiin liiketoiminnan muihin kuluihin liikearvon, muiden aineettomien hyödykkeiden, käyttöomaisuuden ja muiden koneiden ja laitteiden hyödykerymiin. Kertyttävissä olevan rahamäärän laskennassa käytettiin diskonttokorkoa 13,7 prosenttia.

Aineettomien ja aineellisten hyödykkeiden poistot ja arvonlennukset on jaettu toiminnollain seuraavasti:

	Tammikuu–joulukuu		
MSEK	2002	2001	2000
Tuotanto	11 184	13 061	7 325
Myynti	503	366	343
Hallinto	589	467	283
Tutkimus- ja kehitysmenot	80	27	61
Muut liiketoiminnan kulut	8 488	54	210
<b>Yhteensä</b>	<b>20 844</b>	<b>13 975</b>	<b>8 222</b>
Osuus liikevaihdosta (%)	<b>35,0</b>	<b>24,4</b>	<b>15,2</b>

Poistojen ja arvonlennusten jako liiketoiminta-aluekohtaisesti on esitetty liitetiedossa "Liiketoiminta-aluekohtainen jako" ja "Maantieteellinen jako".

Poistot ja arvonlennukset on jaoteltu hyödykeryhmittäin seuraavasti:

	Tammikuu–joulukuu		
MSEK	2002	2001	2000
Liikearvo	1 938	1 403	656
Muut aineettomat hyödykkeet	738	340	212
Rakennukset ja rakennelmat	430	136	98
Maapohjan parannukset	17	6	4
Kiinteät verkot	12 866	8 061	4 473
Matkapuhelinverkot	2 634	1 807	1 158
Muut järjestelmät ja varusteet	2 221	2 222	1 621
<b>Yhteensä</b>	<b>20 844</b>	<b>13 975</b>	<b>8 222</b>

Verolain sallimat suunnitelman ylittävät poistot on yksittäisissä konserniyhtiöissä esitetty verottamattomina varauksina (katso liitetiedon "Tuloverot" vastaava kohta).

## 12 Vertailukelpoisen käyttökateen ja liikeluoksen välinen suhde

Tämä tilinpäätös sisältää tietoja vertailukelpoisesta käyttökateesta (EBITDA) ja muita "vertailukelpoisia" tietoja TeliaSoneran toiminnan tuloksista. Vertailukelpoinen käyttökate vastaa liikeluosta ennen poistoja ja arvonlennuksia oikaistuna erillä, jotka eivät liity varsinaiseen liiketoimintaan, sekä vähennettynä osuudella osakkuusyhtiöiden tuloksista. Eriin, jotka eivät liity varsinaiseen liiketoimintaan, sisältyvät myyntivoitot ja -tappiot, liiketoimintojen lakkauttamiskustannukset, henkilökunnan järjestelykulut, Sonera-fuusioon vuonna 2002 liittyvät kulut ja vuoden 2000 listautumiseen liittyvät kulut. TeliaSoneran johto käyttää vertailukelpoista käyttökateen ja liikeluosta toimintojen sisäisen kannattavuusseurannan tärkeimpinä mittareina. Johdon käsityksen mukaan vertailukelpoinen käyttökate on liikeluoksen ohella yleisesti käytetty tunnusluku analytiikkokojen, sijoittajien ja televiestintäalan muiden osapuolten keskuudessa. Tämän vuoksi myös TeliaSoneran tiedotteissa mainitaan vertailukelpoinen käyttökate yhtiön toimintojen historiallisen tason selventämiseksi.

Vertailukelpoista käyttökateen ei kuitenkaan tule pitää liikeluoksen vaihtoehtona liiketoiminnan tulosta tarkasteltaessa. Vertailukelpoista käyttökateen ei tule pitää myöskään liiketoimintojen kassavirtojen vaihtoehtona tarkasteltaessa maksuvalmiutta. Vertailukelpoinen käyttökate ei ole IAS:n eikä U.S. GAAP:n mukainen taloudellisen luoksen mittari, eikä se välttämättä vastaa muiden yritysten käyttämiä samannimisiä mittareita. Vertailukelpoisen käyttökateen tarkoituksena ei ole ennustaa mahdollisia tulevia tuloksia.

	Tammikuu–joulukuu		
MSEK	2002	2001	2000
<b>Vertailukelpoinen käyttökate</b>	15 692	12 915	13 087
Poistot ja arvonlennukset	-20 844	-13 975	-8 222
Kertaluonteiset erät	-6 271	384	8 338
Osuus osakkuusyhtiöiden tuloksista	528	6 136	-1 197
<b>Liikeluosto</b>	<b>-10 895</b>	<b>5 460</b>	<b>12 006</b>

Seuraavassa taulukossa esitetään eritä, jotka eivät liity varsinaiseen liiketoimintaan:

	Tammikuu–joulukuu		
MSEK	2002	2001	2000
Lopetetavat toiminnot (lukuunottamatta aineettomien ja aineellisten hyödykkeiden poistoja ja arvonlennuksia) ja henkilöstöjärjestelyjen kulut	-5 924	-478	-
Tietyt eläkekulut	-248	88	854
Fuusiokulut	-13	-	-
Listautumiskulut jne.	-	-	-144
Myyntivoitot ja -tappiot (lukuunottamatta osakkuusyhtiötä)	-86	774	7 628
<b>Yhteensä</b>	<b>-6 271</b>	<b>384</b>	<b>8 338</b>

## 13 Rahoitustuotot ja -kulut

Rahoituserät kirjataan kuluksi niiden syntymiskaudella lukuun ottamatta asennusten aikaisia korkokuluja, jotka aktivoidaan (katso myös liitetiedot "Aineettomat hyödykkeet" ja "Aineelliset hyödykkeet").

Takauseräprovisioihin liittyvät tuotot ja kulut sisältyvät muihin korkotuottoihin ja -kuluihin. Korkokulut sisältävät lainoihin liittyvät pankkikulut sekä luokituslaitosten ja markkinatakaajien kulut. Johdannaisien käyvän arvon muutokseen sisältyvä korkotekijä sisältyy muihin korkotuottoihin (voitto) ja muihin korkokuluihin (tappio). Vastaavat valuuttakurssitekijät on kirjattu valuuttakurssivoittoihin ja -tappioihin. Erä sisältää myös tehostomien suojausten tulosvaikutukset. Katso myös liitetieto "Rahoitusinstrumentit ja rahoitusriskien hallinta".

	Tammikuu–joulukuu		
MSEK	2002	2001	2000
<b>Tuotot sijoitustoiminnasta</b>			
Osingot	5	1	14
Myyntivoitot	-1	4	10
Arvonlennukset	-185	-147	-
<b>Yhteensä</b>	<b>-181</b>	<b>-142</b>	<b>24</b>
<b>Muut rahoitustuotot</b>			
Korot rahoitusleasingistä	662	600	598
Muut korkotuotot	474	964	864
Valuuttakurssivoitot	138	129	85
<b>Yhteensä</b>	<b>1 274</b>	<b>1 693</b>	<b>1 547</b>
<b>Muut rahoitusmenot</b>			
Korkokustannukset	-1 697	-2 168	-1 742
Aktivoidut korot	19	81	19
Valuuttakurssitappiot	-136	-116	-137
<b>Yhteensä</b>	<b>-1 814</b>	<b>-2 203</b>	<b>-1 860</b>
<b>Vaikutus nettotulokseen</b>	<b>-721</b>	<b>-652</b>	<b>-289</b>

## 14 Tuloverot

### Verot

Tuloslaskelman erä tuloverot sisältää maksetut ja jaksotetut yritysten tuloverot ruotsalaisissa ja ulkomaisissa konserniyhtiöissä. TeliaSoneran konserniyhtiöt ovat verovelvollisia paikallisen lainsäädännön mukaan sijaintimaassaan. Yritysverokanta Ruotsissa oli 28 prosenttia vuosina 2002, 2001 ja 2000, ja sitä sovelletaan kirjanpidon nimelistulokseen lisätyn vähennyskelvottomilla erillä ja vähennettynä verottomilla tuotoilla ja muilla vähennyksillä, jotka ovat pääasiassa verovapaita osinkoja tytäryhtiöiltä.

Tuloverojen kirjauksessa sovelletaan taselähtöistä velkamenetelmää. Tässä menetelmässä laskennalliset verovelat ja -saamiset kirjataan kaikista tasearvojen

ja verotuksellisten arvojen välisistä väliaikaisista eroista liittyen varoihin ja velkoihin sekä muihin verotukseen vaikuttaviin vähennyksiin ja tappioihin. Laskennallisten verovelkojen ja -saamisten laskennassa on käytetty verokantaa, jonka oletetaan olevan voimassa kun erot poistuvat. Muutokset käytetyissä verokannoissa kirjataan tulokseen sillä ajanjaksolla, jonka aikana laki edellyttää muutosta. Laskennallista verosaamista vastaan on kirjattu arvostusvaraus siltä osin kuin yhtiöllä ei ole ollut riittävä varmuutta siitä, että kyseinen verosaaminen voidaan hyödyntää lähitulevaisuudessa.

Laskennallista verovelkaa ei ole kirjattu ulkomaisten tytäryhtiöiden voittovaroista, jos tällaisten voittovarojen katsotaan olevan pysyvästi sijoitettuina ulkomaille. Laskennallista verovelkaa ruotsalaisten yhtiöiden ja ulkomaisten osakkuusyhtiöiden jakamattomista voittovaroista ei ole kirjattu, koska voittovarot voidaan jakaa emoyhtiölle verottomina osinkoina.

Tulos ennen veroja jakautui seuraavasti:

Tammikuu–joulukuu			
MSEK	2002	2001	2000
Ruotsi, konserniyhtiöt (mukaan lukien ulkomailta sijaitsevat sivukonttorit)	-3 405	-1 700	6 220
Ruotsi, osakkuusyhtiöt	-307	-423	5
<b>Ruotsi yhteensä</b>	<b>-3 712</b>	<b>-2 123</b>	<b>6 225</b>
Suomi, konserniyhtiöt	36	68	-956
Suomi, osakkuusyhtiöt	3	-	-
Muu maailma, konserniyhtiöt	-8 396	9 628	7 880
Muu maailma, osakkuusyhtiöt	453	-2 765	-1 432
<b>Ruotsin ulkopuoliset alueet yhteensä</b>	<b>-7 904</b>	<b>6 931</b>	<b>5 492</b>
<b>Yhteensä</b>	<b>-11 616</b>	<b>4 808</b>	<b>11 717</b>

Tuloverot koostuvat seuraavasti:

Tammikuu–joulukuu			
MSEK	2002	2001	2000
<b>Tulovero</b>			
Ruotsi	156	644	1 602
Suomi	-256	11	37
Muu maailma	694	290	77
<b>Yhteensä</b>	<b>594</b>	<b>945</b>	<b>1 716</b>
<b>Laskennallinen vero</b>			
Ruotsi	-2 284	-28	81
Suomi	-602	12	9
Muu maailma	-1 327	1 988	-359
<b>Yhteensä</b>	<b>-4 213</b>	<b>1 972</b>	<b>-269</b>
<b>Yhteensä</b>	<b>-3 619</b>	<b>2 917</b>	<b>1 447</b>

Tilikausien tuloveroihin sisältyi edellisten vuosien ja suoraan omaan pääomaan kirjattuja veroja seuraavasti:

Tammikuu–joulukuu			
MSEK	2002	2001	2000
Edellisestä vuodesta johtuvat verot	-1	43	10
Suoraan omaan pääomaan kirjatut verot	-16	-186	-215

Ruotsalaisen nimelliserokannan ja efektiivisen verokannan välinen ero muodostuu seuraavista eristä:

Tammikuu–joulukuu			
%	2002	2001	2000
Ruotsin verokanta	28,0	28,0	28,0
Ulkomaisten ja Ruotsin verokannan ero	2,9	4,1	0,2
Verojen oikaisu edellisiltä kausilta	3,8	2,5	-1,5
Uudesta verolainsäädännöstä johtuvat oikaisu	-	10,1	-
Tappiot, joista ei ole kirjattu laskennallista verosaamista	-2,6	70,3	5,0
Voitot, joista ei ole kirjattu laskennallista verovelkaa	0,2	-5,9	-2,8
Vähennyskelvottomat kulut	-5,2	9,5	3,0
Verottomat tulot	4,1	-57,9	-19,6
<b>Tuloslaskelman veroprosentti</b>	<b>31,2</b>	<b>60,7</b>	<b>12,3</b>
Suoraan omaan pääomaan kirjatut verot	-0,1	-3,9	-1,8
<b>Efektiivinen verokanta</b>	<b>31,1</b>	<b>56,8</b>	<b>10,5</b>
<b>Verokanta, tilikauden tulovero</b>	<b>5,1</b>	<b>19,7</b>	<b>14,6</b>

Ruotsin verolainsäädäntö muuttui vuonna 2001 siten, että myyntitappiot liiketoimintaan liittyvistä osakkeista ja osuuksista 7.12.2001 jälkeen voidaan vähentää ainoastaan vastaavista myyntivoitoista. Laskennalliset verosaamiset liittyen osakkeenomistuksiin, joissa on todennäköisiä piileviä myyntitappioita, on sen seurauk-

kena arvostettu vastaavan arvioidun myyntivoiton määrään asti. Ylimenevä osa laskennallisista verosaamisista on kirjattu kuluksi lisäämään tilivuoden 2001 veroja. Ruotsin hallitus esitti 19.12.2002, että tämän lain voimaantulopäiväksi muutettaisiin 1.12.2002.

Kertyneet vähennyskelpoiset tappiot jakautuivat seuraavasti:

Tammikuu–joulukuu			
MSEK	2002	2001	2000
Ruotsi	916	233	237
Suomi	42 005	8	-
Muu maailma	6 397	3 957	2 545
<b>Yhteensä</b>	<b>49 318</b>	<b>4 198</b>	<b>2 782</b>

Vähennyskelpoisilla tappioilla ei Ruotsissa ole vanhenemisaikaa. Suomessa vahvistetut tappiot sitä vastoin vanhenevat kymmenessä vuodessa. Vähennyskelpoisten tappioiden vanhentumisaikataulu 31.12.2002 oli seuraava:

Vanhentumisvuosi	MSEK
2003	255
2004	139
2005	357
2006	275
2007	380
Muuhemmin	42 739
Rajoittamaton	5 173
<b>Yhteensä</b>	<b>49 318</b>

Laskennalliset verovelat ja -saamiset koostuivat seuraavista eristä:

31.12.			
MSEK	2002	2001	2000
<b>Laskennallinen verovelka</b>			
Osakkeet ja osuudet	2 645	301	60
Muut pitkäaikaiset varat	7 255	6 258	6 323
Varaukset	488	-	2
Lyhytaikaiset saamiset ja velat	17	98	43
Taseen ulkopuoliset erät	268	283	333
<b>Laskennallinen verovelka yhteensä</b>	<b>10 673</b>	<b>6 940</b>	<b>6 761</b>
<b>Laskennallinen verosaaminen</b>			
Osakkeet ja osuudet	23	76	1 884
Muut pitkäaikaiset varat	1 537	590	256
Varaukset ja muut pitkäaikaiset velat	1 172	973	812
Lyhytaikaiset saamiset ja velat	157	19	224
Voimassaolevat verovähennykset tappioista	14 236	1 343	835
<b>VäliSUMMA</b>	<b>17 125</b>	<b>3 001</b>	<b>4 011</b>
Arvostusvaraus	-1 194	-1 511	-619
<b>Laskennallinen verosaaminen yhteensä</b>	<b>15 931</b>	<b>1 490</b>	<b>3 392</b>
<b>Laskennallinen verosaaminen (-)/verovelka (+), netto</b>	<b>-5 258</b>	<b>5 450</b>	<b>3 369</b>

Muihin pitkäaikaisiin varoihin liittyvä laskennallinen verovelka kohdistuu pääasiassa tilinpäätössiirtoihin (katso alla). Kirjaamaton laskennallinen verovelka tytäryhtiöiden, sivuliikkeiden ja osakkuusyhtiöiden voittovaroista oli 350 milj. kruunua vuonna 2002, 515 milj. kruunua vuonna 2001 ja 316 milj. kruunua vuonna 2000.

#### Tilinpäätössiirrot ja verottamattomat varaukset

Ruotsin, Suomen ja eräiden maiden lainsäädäntö sallii yhtiöiden siirtää veronmaksua tulevaisuuteen tekemällä varauksen taseeseen ja kirjaamalla muutoksen riville tilinpäätössiirrot tuloslaskelmaan. TellaSoneralle on sen suurten infrastruktuuri-investointien takia erityisen tärkeää, että Ruotsin ja Suomen verolainsäädäntö antaa mahdollisuuden tehdä poistoja käyttömaisuudesta nopeutetulla tahdilla (katso myös liitetieto "Poistot ja arvonalennukset"). Verottamattomia varauksia ja tilinpäätössiirtoja ei kuitenkaan esitetä konsernitiilinpäätöksessä.

Konsernitiilinpäätöksessä verottamattomat varaukset on eliminointien jälkeen jaettu laskennalliseen verovelkaan ja sidottuun omaan pääomaan. Mahdollisen tuloutuksen ja verotuksen yhteydessä sidottuun omaan pääomaan kirjattu osuus siirretään vapaisiin rahastoihin (ks. "Oma pääoma, tulos per osake").

Yksittäisten yhtiöiden kirjaamat verottamattomat varaukset:

31.12.			
MSEK	2002	2001	2000
Tuloksentausvaraus	1 503	2 811	3 584
Kertynyt ylipesto	14 217	18 870	18 466
Varmuusvaraus	160	135	94
<b>Yhteensä</b>	<b>15 880</b>	<b>21 816</b>	<b>22 144</b>

Aineettomiin hyödykkeisiin, rakennuksiin ja rakennelmiin sekä televerkkoon, koneisiin ja kalustoon liittyvät ylipoistot muuttuivat seuraavasti:

MSEK	31.12. 2002			31.12. 2001			31.12. 2000		
	Aineettomat hyödykkeet	Rakennukset ja rakennelmat	Televerkko, koneet ja kalusto	Aineettomat hyödykkeet	Rakennukset ja rakennelmat	Televerkko, koneet ja kalusto	Aineettomat hyödykkeet	Rakennukset ja rakennelmat	Televerkko, koneet ja kalusto
Avaava tase	662	–	18 208	197	12	18 257	196	37	17 899
Hankitut ja myydyt liiketoiminnot	227	131	1 533	–	–	–101	–	–	–
Uudet varaukset	219	–	–164	465	–	1 466	14	–	1 881
Varausten purku	–526	–76	–5 997	–	–12	–1 414	–13	–25	–1 523
<b>Päätävä tase</b>	<b>582</b>	<b>55</b>	<b>13 580</b>	<b>662</b>	<b>–</b>	<b>18 208</b>	<b>197</b>	<b>12</b>	<b>18 257</b>

## 15 Aineettomat hyödykkeet

Aineettomat hyödykkeet kirjataan taseeseen hankinta-arvoonsa vähennettynä kertyneillä suunnitelman mukaisilla poistoilla ja arvonalennuksilla. Tilikauden aikana hankittujen varojen osalta poistot lasketaan hankintahetkestä alkaen. Sovelletut poistoluokat ja muut parametrit on eritelty liitetiedossa "Poistot ja arvonalennukset".

Omaan hallintokäyttöön kehitetyn ohjelmiston välttömät ulkoiset ja sisäiset kulut aktivoidaan edellyttäen että todennäköinen tuleva taloudellinen hyöty ylittää kustannusten määrän. Ennakkotutkimusvaiheessa olevien projektien kulut samoin kuin ylläpito- ja koulutuskulut kirjataan vuosikuluiksi.

MSEK	31.12.					
	2002		2001		2000	
	Liike-arvo	Muut	Liike-arvo	Muut	Liike-arvo	Muut
Hankintahinta, avaava tase	26 790	2 895	24 838	1 740	1 793	1 243
Investoinnit	30 929	5 119	448	1 316	22 893	509
Hankitut liiketoiminnot	–	3 496	–	–	38	105
Myyntit ja romutukset	–5	–101	–	–27	–64	–43
Myydyt liiketoiminnot	–	–	–643	–142	–655	–8
Uudelleenluokittelu	3 874	1 271	–1	–50	–11	–95
Valuuttakurssierot	2 470	78	2 148	58	844	29
<b>Kumulatiivinen hankintahinta, päätävä tase</b>	<b>64 058</b>	<b>12 758</b>	<b>26 790</b>	<b>2 895</b>	<b>24 838</b>	<b>1 740</b>
Poistot, avaava tase	–2 075	–763	–902	–477	–604	–240
Investoinnit	–	–	–	0	–	–
Hankitut liiketoiminnot	–	–1 337	–	–	–19	–65
Myyntit ja romutukset	1	39	–	26	33	20
Myydyt liiketoiminnot	–	–	247	56	358	4
Uudelleenluokittelu	–1 256	–38	–1	–18	1	19
Tilikauden poistot	–1 572	–535	–1 375	–338	–655	–212
Valuuttakurssierot	–176	–7	–44	–12	–16	–3
<b>Kertyneet poistot, päätävä tase</b>	<b>–5 078</b>	<b>–2 641</b>	<b>–2 075</b>	<b>–763</b>	<b>–902</b>	<b>–477</b>
Arvonalennukset, avaava tase	–29	–2	–1	–	–46	–
Hankitut liiketoiminnot	–	–390	–	–	–	–
Myydyt liiketoiminnot	–	–	–	–	46	–
Arvonalennukset tilikaudella	–366	–203	–28	–2	–1	–
Kurssierot	–1	0	0	–	–	–
<b>Kertyneet arvonalennukset, päätävä tase</b>	<b>–396</b>	<b>–595</b>	<b>–29</b>	<b>–2</b>	<b>–1</b>	<b>–</b>
<b>Tasearvo yhteensä, päätävä tase</b>	<b>58 584</b>	<b>9 522</b>	<b>24 686</b>	<b>2 130</b>	<b>23 935</b>	<b>1 263</b>

Hankinta-arvo sisältää korkoja 22 milj. kruunua vuodelta 2002, 22 milj. kruunua vuodelta 2001 ja 0 kruunua vuodelta 2000.

Omaan hallintokäyttöön kehitettyjen ohjelmistojen aktivoitujen käyttökulujen määrät olivat 192 milj. Ruotsin kruunua vuonna 2002, 182 milj. kruunua vuonna 2001 ja 129 milj. kruunua vuonna 2000. Vastaavat poistot näiden kolmen vuoden aikana olivat 101, 45 ja 96 milj. kruunua. Tasearvo jakautui seuraavasti:

MSEK	31.12.		
	2002	2001	2000
Liikearvo, Sonera	30 068	–	–
Liikearvo, NetCom	24 456	23 998	23 185
Liikearvo, muu	4 060	688	750
Hallinnon tukijärjestelmät	386	476	440
Tuotemerkit, lisenssit, sopimukset, patentit jne.	8 666	1 594	739
Leasingomaisuus yms.	85	11	84
Keskeneräiset investoinnit	385	49	–
<b>Tasearvo yhteensä</b>	<b>68 106</b>	<b>26 816</b>	<b>25 198</b>

## 16 Aineelliset hyödykkeet

### Yleistä

Aineelliset hyödykkeet kirjataan taseeseen hankinta-arvoonsa vähennettynä kertyneillä suunnitelman mukaisilla poistoilla ja arvonalennuksilla. Kaapelitelevisiojärjestelmien osalta vähennetään asiakkaiden ennakkoon maksamat liittymämaksut. Konsernin tuottamiin palveluihin käytetyt ohjelmistot aktivoidaan aineellisiin hyödykkeisiin.

Tilikauden aikana hankittujen erien osalta poistot lasketaan hankintahetkestä alkaen. Sovelletut poistoluokat ja muut parametrit on eritelty liitetiedossa "Poistot ja arvonalennukset". Keskeneräiset uudet järjestelmät arvostetaan toteutuneiden kustannusten mukaan, asennusaikaiset korot mukaan lukien. Rakennuksia varten otettujen rakennuslainojen korot aktivoidaan. Muilta osin aktivoidut korot lasketaan konsernin keskimääräisten lainakulujen perusteella (5,75 prosenttia vuodelta 2002 ja 5,5 prosenttia vuosilta 2000 ja 2001).

### Rakennukset ja maa-alueet

Konsernin kiinteistöomistus sisältää noin 4 200 kiinteistöä. Valtaosa niistä käytetään ainoastaan teknisinä tiloina.

MSEK	31.12.		
	2002	2001	2000
Hankintahinta, avaava tase	2 406	2 193	2 071
Investoinnit	237	269	552
Hankitut liiketoiminnot	3 099	–	53
Myyntit ja romutukset	–23	–651	–400
Myydyt liiketoiminnot	–	–39	–15
Uudelleenluokittelu	177	613	–76
Kurssierot	–37	21	8
<b>Kumulatiivinen hankintahinta, päätävä tase</b>	<b>5 859</b>	<b>2 406</b>	<b>2 193</b>
Poistot, avaava tase	–763	–786	–706
Hankitut liiketoiminnot	–795	–	–11
Myyntit ja romutukset	3	141	14
Myydyt liiketoiminnot	–	17	4
Uudelleenluokittelu	–41	–4	15
Tilikauden poistot	–163	–130	–102
Kurssierot	3	–1	0
<b>Kertyneet poistot, päätävä tase</b>	<b>–1 756</b>	<b>–763</b>	<b>–786</b>
Arvonalennukset, avaava tase	–13	0	–3
Myydyt liiketoiminnot	–	–	3
Arvonalennukset tilikaudella	–284	–13	0
Kurssierot	–1	–	–
<b>Kertyneet arvonalennukset, päätävä tase</b>	<b>–298</b>	<b>–13</b>	<b>0</b>
<b>Tasearvo yhteensä, päätävä tase</b>	<b>3 805</b>	<b>1 630</b>	<b>1 407</b>

Hankintahintaan ei sisälly korkoa vuosilta 2002, 2001 tai 2000.

Konsernin ruotsalaisen kiinteistöomistuksen verotusarvot on esitetty seuraavassa:

MSEK	31.12.		
	2002	2001	2000
Rakennukset ja rakennelmat	206	178	671
Maa-alueet ja niiden parannukset	33	54	124
<b>Verotusarvo</b>	<b>239</b>	<b>232</b>	<b>795</b>

Vuoden 2002 kiinteistöjen verotusarvoja määrättäessä useille kiinteistöille määrättiin verotusarvot ensimmäistä kertaa ja toisten kiinteistöjen verotusarvoja korotettiin. Kaikille kiinteistöille ei ole määrätty verotusarvoa, koska useat on luokiteltu verottomiksi viestintärakennuksiksi. Kaksi suurta toimistorakennusta ja muita verotuksen piirissä olleita kiinteistöjä myytiin vuonna 2001.

**Televerkko, koneet ja kalusto**

MSEK	31.12.		
	2002	2001	2000
Hankintahinta, avaava tase	93 985	82 605	65 534
Investoinnit	8 206	14 398	13 457
Hankitut liiketoiminnot	36 136	1 507	2 796
Myyntit ja romutukset	-1 384	-1 910	-272
Myydyt liiketoiminnot	-	-1 190	-52
Uudelleenluokittelu	1 275	-2 332	897
Kurssierot	-153	907	245
<b>Kumulatiivinen hankintahinta, päättävä tase</b>	<b>138 065</b>	<b>93 985</b>	<b>82 605</b>
Poistot, avaava tase	-49 393	-43 929	-36 738
Hankitut liiketoiminnot	-20 954	-257	-824
Myyntit ja romutukset	1 207	1 649	250
Myydyt liiketoiminnot	-	544	8
Uudelleenluokittelu	-481	48	-470
Tilikauden poistot	-8 347	-7 249	-6 131
Kurssierot	-7	-199	-24
<b>Kertyneet poistot, päättävä tase</b>	<b>-77 975</b>	<b>-49 393</b>	<b>-43 929</b>
Arvonlennukset, avaava tase	-3 364	-135	-100
Myyntit ja romutukset	182	21	-
Arvonlennukset tilikaudella	-7 807	-3 250	-35
Kurssierot	60	-	-
<b>Kertyneet arvonalennukset, päättävä tase</b>	<b>-10 929</b>	<b>-3 364</b>	<b>-135</b>
<b>Käyttöomaisuusosuudet kaapeli-tv-asiakkailta, netto</b>	<b>-74</b>	<b>-72</b>	<b>-78</b>
<b>Ennakkomaksut</b>	<b>1</b>	<b>3</b>	<b>-</b>
<b>Tasearvo yhteensä, päättävä tase</b>	<b>49 088</b>	<b>41 159</b>	<b>38 463</b>

Hankinta-arvo sisältää korkoja 574, 555 ja 496 milj. kruunua vuosilta 2002, 2001 ja 2000. Liiketoiminta-alueen Telia International Carrier kirjanpitoarvoon tehtiin arvonalennus vuosina 2002 ja 2001, ja Tanskan kiinteän verkon toimintojen varojen arvoa alennettiin vuonna 2002 (katso myös liitetieto "Uudelleenjärjestelykulut").

**Laitteet, välineet ja järjestelmät**

MSEK	31.12.		
	2002	2001	2000
Hankintahinta, avaava tase	7 634	6 682	6 846
Investoinnit	801	1 742	2 075
Hankitut liiketoiminnot	4 936	43	797
Myyntit ja romutukset	-980	-656	-1 495
Myydyt liiketoiminnot	-8	-1 391	-810
Uudelleenluokittelu	-2 349	1 071	-796
Kurssierot	58	143	65
<b>Kumulatiivinen hankintahinta, päättävä tase</b>	<b>10 092</b>	<b>7 634</b>	<b>6 682</b>
Poistot, avaava tase	-2 943	-2 744	-3 475
Hankitut liiketoiminnot	-3 385	-2	-380
Myyntit ja romutukset	755	531	1 324
Myydyt liiketoiminnot	5	801	463
Uudelleenluokittelu	549	-16	484
Tilikauden poistot	-1 287	-1 446	-1 119
Kurssierot	-43	-67	-41
<b>Kertyneet poistot, päättävä tase</b>	<b>-6 349</b>	<b>-2 943</b>	<b>-2 744</b>
Arvonlennukset, avaava tase	-166	-1	-12
Myyntit ja romutukset	-1	-	12
Myydyt liiketoiminnot	-	-	12
Arvonlennukset tilikaudella	-297	-165	-1
Kurssierot	0	0	0
<b>Kertyneet arvonalennukset, päättävä tase</b>	<b>-464</b>	<b>-166</b>	<b>-1</b>
<b>Tasearvo yhteensä, päättävä tase</b>	<b>3 279</b>	<b>4 525</b>	<b>3 937</b>

Hankintahintaan ei sisälly korkoja vuosilta 2002, 2001 tai 2000.

**Jako hyödykeryhmiin**

Tasearvo jakautui seuraavasti:

MSEK	31.12.		
	2002	2001	2000
<b>Rakennukset ja maa-alueet</b>			
Kulut parannuksista muiden omistamiin kiinteistöihin	21	164	126
Rakennukset ja rakennelmat	3 398	1 309	1 051
Maa-alueet ja niiden parannukset	386	157	230
<b>Yhteensä</b>	<b>3 805</b>	<b>1 630</b>	<b>1 407</b>
<b>Televerkko, koneet ja kalusto</b>			
Kiinteät verkot – keskusjärjestelmät ja keskittimet	10 107	5 970	7 636
Kiinteät verkot – siirtojärjestelmät	11 907	12 200	6 005
Kiinteät verkot – tiedonsiirtoverkko ja muun tyyppiset tiedonsiirtovälineet	8 831	9 728	10 894
Matkaviestinverkot	13 456	7 288	6 138
Kaapelitelevisioverkot	1 307	1 329	1 078
Hälytysjärjestelmät	11	20	54
Keskeneräiset uudet järjestelmät, ennakkomaksut	3 469	4 624	6 658
<b>Yhteensä</b>	<b>49 088</b>	<b>41 159</b>	<b>38 463</b>
<b>Laitteet, välineet ja järjestelmät</b>			
Rahoitusleasing, ajoneuvot	297	308	694
Muut laitteet, välineet ja järjestelmät	2 982	4 217	3 243
<b>Yhteensä</b>	<b>3 279</b>	<b>4 525</b>	<b>3 937</b>
<b>Yhteensä</b>	<b>56 172</b>	<b>47 314</b>	<b>43 807</b>

Koneisiin ja laitteisiin sisältyvät uudet järjestelmät ovat pääasiassa kiinteän verkon ja matkapuhelinverkon järjestelmiä. Konserniyhtiöiden omistamat, toisille konserniyhtiöille vuokraamat varat sisältyvät laitteisiin, välineisiin ja järjestelmiin.

**17 Muut sijoitukset**

**Yleistä**

Tytäryhtiöiden ja osakkuusyhtiöiden konsolidointiperiaatteet on kuvattu liitetiedossa "Konsernitilinpäätös". Osakkuusyhtiöisjoitusten negatiivinen tasearvo on esitetty vain niiden yhtiöiden osalta, joissa konsernilla on sopimus oikeudellinen velvoite lisätä pääomasijoitustaan. Velvoite on esitetty muina varauksina.

Muut arvopaperiomistukset on arvostettu käypään arvoon, mikäli ko. omistukset on listattu (vuonna 2001 voimaan tulleen IAS 39:n mukaisesti), muutoin hankintahintaan, paitsi jos oikaisua voidaan markkina-arvon arvioinnin perusteella pitää tarpeellisena (katso liitetieto "Poistot ja arvonalennukset").

**Osakeomistus osakkuusyhtiöissä**

MSEK	31.12.		
	2002	2001	2000
Tasearvo, avaava tase	9 927	13 298	10 177
Investoinnit	8 373	1 845	2 337
Hankitut liiketoiminnot	10 830	-	-
Osuudet yhtiöissä, jotka ovat aiemmin olleet tytäryhtiöitä	-	295	-8
Liiketoimet ulkopuolisten tahojen kanssa	-57	-	-
Osakeannit ja pääomasijoitukset	776	414	5 375
Osuus tuloksesta	293	-903	-879
Poistot ja arvonalennukset liikearvosta jne.	-145	-2 285	-549
Myyntit	-1 133	-4 758	-12
Saadut osingot	-348	-307	-166
Uudelleenluokittelu	-5 085	1 157	-3 611
Kurssierot	-404	1 171	634
<b>Tasearvo, päättävä tase</b>	<b>23 027</b>	<b>9 927</b>	<b>13 298</b>

Tasearvo jakautuu seuraavasti:

MSEK	31.12.		
	2002	2001	2000
Liikearvot ja vastaavat konsolidoinnissa syntyvät erät	9 157	3 352	5 773
Osuus osakkuusyhtiöiden omasta pääomasta	13 870	6 575	7 525
<b>Yhteensä</b>	<b>23 027</b>	<b>9 927</b>	<b>13 298</b>

Tasearvo on jaettu liiketoiminta-alueittain ja maantieteellisten alueiden mukaisesti liitetiedoissa "Liiketoiminta-aluekohtainen jako" ja "Maantieteellinen jako".

Seuraavassa esitetään yhteenvedo osakkuusyhtiöiden yhteenlasketuista taseista ja tuloslaskelmista:

	31.12.		
MSEK	2002	2001	2000
Käyttöomaisuus	234 176	35 816	71 976
Vaihto- ja rahoitusomaisuus	272 434	17 374	27 532
Varaukset ja pitkäaikainen vieras pääoma	498 881	16 696	23 760
Lyhytaikaiset velat	8 948	4 886	34 557
Liikevaihto	16 391	46 168	39 336
Bruttokate	-10 169	17 450	9 723
Nettotulos	-1 219	1 032	-72

#### Muut arvopaperiomistukset

	31.12.		
MSEK	2002	2001	2000
Tasearvo, avaava tase	426	635	527
Muutokset laskentaperiaatteissa	-	-223	-
Tasearvo, oikaistu avaava tase	426	412	527
Investoinnit	128	68	107
Hankitut liiketoiminnot	769	-	-
Myyntit	-19	-18	-
Arvonkorotukset	-	72	-
Arvonlennukset	-201	-29	-1
Uudelleenluokittelu	49	-32	-22
Tuotto osuuksista	-3	-47	24
Kurssierot	15	-	-
<b>Tasearvo, päättävä tase</b>	<b>1 164</b>	<b>426</b>	<b>635</b>

#### Muu pitkäaikainen rahoitusomaisuus

	31.12.		
MSEK	2002	2001	2000
Tasearvo, avaava tase	10 431	8 402	7 319
Muutokset laskentaperiaatteissa	-	484	-
Tasearvo, oikaistu avaava tase	10 431	8 886	7 319
Investoinnit	6 303	3 159	5 257
Hankitut liiketoiminnot	11 938	-	324
Myyntit ja romutukset	-3 398	-3 733	-3 582
Myydyt liiketoiminnot	-	-586	-
Arvonlennukset	-847	-6	-
Uudelleenluokittelu	-	2 514	-1 022
Kurssierot	-84	197	106
<b>Tasearvo, päättävä tase</b>	<b>24 343</b>	<b>10 431</b>	<b>8 402</b>

Vuonna 2001 toteutetut laskentaperiaatteiden muutokset viittaavat IAS 39:n soveltamiseen ja johdannaisten bruttokirjaukseen taseeseen (katso myös liitetieto "Rahoitusinstrumentit ja rahoitusriskien hallinta").

#### Jako hyödykeryhmiin

Tasearvo jakautui seuraavasti:

	31.12.		
MSEK	2002	2001	2000
<b>Osakkuusyhtiöt</b>			
Osakeomistus osakkuusyhtiöissä	23 027	9 927	13 298
Korolliset saamiset	1 127	1 154	4
Korottomat saamiset	242	17	17
<b>Yhteensä</b>	<b>24 396</b>	<b>11 098</b>	<b>13 319</b>
<b>Muut arvopaperiomistukset</b>			
Osakkeet ja osuudet	1 050	426	634
Muut arvopaperit	114	-	1
<b>Yhteensä</b>	<b>1 164</b>	<b>426</b>	<b>635</b>
<b>Laskennallinen verosaaminen</b>	<b>15 931</b>	<b>1 490</b>	<b>3 392</b>
<b>Muut pitkäaikaiset saamiset</b>			
<i>Korolliset</i>			
Rahoitusleasing-sopimukset	4 229	3 901	3 403
Rahoituspalvelusopimukset	462	438	434
Henkilökuntalainat	136	229	291
Koronvaihtosopimukset	506	27	-
Valuuttamääräiset koronvaihtosopimukset	514	1 167	-
Muut	281	168	201
<i>Korottomat</i>			
Käyttöleasing	676	1 495	277
Muut	239	345	383
<b>Yhteensä</b>	<b>7 043</b>	<b>7 770</b>	<b>4 989</b>
<b>Yhteensä</b>	<b>48 534</b>	<b>20 784</b>	<b>22 335</b>

Laskennallisia verosaamisia käsitellään liitetiedoissa "Tuloverot" ja leasingisopimuksia liitetiedoissa "Leasingisopimukset ja muut sopimus oikeudelliset velvoitteet". Sijoitusten arvostusta käsitellään liitetiedoissa "Rahoitusinstrumentit ja rahoitusriskien hallinta". Osakeomistukset ja osuudet osakkuusyhtiöissä ja muut arvopaperiomistukset on eritelty liitetiedoissa "Eritelty osakeomistuksista ja osuuksista".

## 18 Vaihto-omaisuus jne.

Vaihto-omaisuus arvostetaan FIFO-periaatteella (first in/first out) hankintamenuun tai sitä alempaan käypään arvoon. Epäkuranttiusvähennykset on tehty nimikekohtaisesti. Epäkuranttius määrätellään tuotteiden iän ja kiertonopeuden perusteella. Epäkuranttiusvarauksen muutos tilikaudella on kirjattu liikelokseeseen.

Urakkasopimukset on arvostettu todellisten kustannusten mukaan tai niitä alempaan jälleenhankintahintaan. Valmistusaikaisia korkoja ei ole aktivoitu. Urakkasopimukset ovat pääasiassa lyhytaikaisia (yhdestä kolmeen kuukauteen) asennustyötä asiakkaalla ja aikaisempina vuosina myös luettelotuotantoa. Asennustyöt tulotetaan kun kaikki tai lähes kaikki osat on saatu valmiiksi. Tuotot hakemistopalvelutoiminnasta, joka omistettiin syyskuuhun 2000 saakka, on kirjattu sinä kautena, jona ko. luettelo tai sen osa julkaistiin.

Seuraavassa on esitetty vaihto-omaisuus epäkuranttiuskirjausten jälkeen:

	31.12.		
MSEK	2002	2001	2000
Raaka-aineet ja tärkeät tuotantopanokset	197	105	80
Keskeneräiset tuotteet	7	-	6
Valmiit tuotteet	303	463	466
Urakkasopimuksista aiheutuneet kustannukset	37	61	212
Ennakkomaksut toimittajille	36	7	9
<b>Yhteensä</b>	<b>580</b>	<b>636</b>	<b>773</b>

Valmiit tuotteet sisältävät ostetut tarvikkeet, jotka on pääasiassa tarkoitettu Telia-Soneran omien järjestelmien rakentamiseen ja korjaukseen sekä ylläpitoon. Keskusvaraston arvo oli 26, 9 ja 89 milj. Ruotsin kruunua vuosina 2002, 2001 ja 2000. Loput tuotteista olivat paikallisissa varastoissa.

## 19 Saamiset

Luottotappiovaraus epävarmoista saamisista perustuu aikaisempien vuosien toteutuneisiin luottotappioihin.

Nettosaatatavasi asiakkailta rakennus- ja palvelusopimuksista on esitetty siirtosaamisina ja -velkoina. Rakennussopimukset ovat pääasiassa suuria PBX-asennuksia ja asiakkaiden toimitilojen tietoverkkojen asennuksia. Tuotot on tulotettu valmistusasteen mukaan.

	31.12.		
MSEK	2002	2001	2000
<b>Myyntisaamiset</b>			
Laskutetut saatavat	12 376	12 616	11 476
Luottotappiovaraus	-861	-1 078	-580
<b>Yhteensä</b>	<b>11 515</b>	<b>11 538</b>	<b>10 896</b>
<b>Muut lyhytaikaiset saatavat</b>			
<i>Korolliset</i>			
Saatavat osakkuusyhtiöiltä	601	857	7 363
Rahoitusleasing-sopimukset	3 352	3 046	3 087
Valuuttamääräiset koronvaihtosopimukset	543	20	-
Saatavat muilta	350	268	384
<i>Korottomat</i>			
Saatavat osakkuusyhtiöiltä	399	225	223
Arvonlisäveroennakko	277	692	803
Muut verosaatatavat	369	417	327
Kansainväliset tasaamukset	377	32	66
Valuuttavaihtosopimukset, valuuttatermiinit	157	355	-
Saatavat muilta	1 394	1 432	1 131
<b>Yhteensä</b>	<b>7 819</b>	<b>7 344</b>	<b>13 384</b>
<b>Jaksotetut tuotot ja ennakkoon maksetut kulut (siirtosaamiset)</b>			
Puhelinveloitukset	1 201	889	1 481
Yhdysliikenne- ja verkkovierailuveloitukset	810	703	521
Muut puhelinliikenneveloitukset	3 085	1 129	971
Rakentamis- ja palvelusopimukset	-	32	80
Ennakkoon maksetut vuokrat ja leasingmaksut	258	201	166
Muut siirtosaamiset	1 919	1 685	1 573
<b>Yhteensä</b>	<b>7 273</b>	<b>4 639</b>	<b>4 792</b>
<b>Yhteensä</b>	<b>26 607</b>	<b>23 521</b>	<b>29 072</b>

Myyntisaamisten luottotappiot ja palautuneet luottotappiot vuosilta 2002, 2001 ja 2000 on kerrottu liitetiedoissa "Liiketoiminnan kulut" ja liitetiedoissa "Liiketoiminnan muut tuotot ja kulut". Tiedot leasingisopimuksista ja vuokrista ovat liitetiedoissa "Leasingisopimukset ja sopimus oikeudelliset velvoitteet".



## 20 Lyhytaikaiset sijoitukset

Lyhytaikaiset sijoitukset koostuvat pääasiassa ylijäämävaroista, jotka on sijoitettu yönyli-markkinoille ja jotka on arvostettu hankintahintaan lisätynä kertyneillä korkotuotoilla (jaksotettu hankintameno). Yli kolmen kuukauden sijoitukset on arvostettu käypään arvoon.

MSEK	31.12.		
	2002	2001	2000
Yli kolmen kuukauden kuluttua erääntyvät sijoitukset	1 192	197	93
Kolmen kuukauden kuluessa erääntyvät sijoitukset	2 634	7 405	85
<b>Yhteensä</b>	<b>3 826</b>	<b>7 602</b>	<b>178</b>

Katso myös liitetieto "Rahoitusinstrumentit ja rahoitusriskien hallinta" ja liitetieto "Kassavirtalaskelman lisätiedot".

## 21 Oma pääoma, tulos per osake

### Sidottu ja vapaa oma pääoma

Ruotsin lain mukaan oma pääoma on jaettu jakokelpoisiin (vapaisiin) varoihin ja jakokelvottomiin (sidottuihin) varoihin. Emoyhtiön osingonjako ei voi ylittää emoyhtiön taseen mukaisia jakokelpoisia varoja tai niitä alempia konsernitaseen mukaisia jakokelpoisia varoja.

Sidottu oma pääoma muodostuu osakepääomasta ja ylikurssirahastosta/vararahastosta. Konsernin vapaa oma pääoma sisältää vain sen osan tytäryhtiöiden vapaasta omasta pääomasta, joka voidaan kohdistaa emoyhtiölle tekemättä arvonalennuksia tytäryhtiön osakkeisiin.

Konsernin taseessa esitetään myös verottomien varausten oman pääoman osuus sidottuna omalla pääomalla. Osakkuusyritysten jakamattomat voitot varat on kirjattu konsernin sidottuun omaan pääomaan, omalla eränä. Rahoitusinstrumenttien käypään arvoon arvostuksen vaikutukset omaan pääomaan (vuonna 2001 voimaan tulleen IAS 39:n mukaisesti) kirjataan käyvän arvon rahastoon sidottuun omaan pääomaan. Samoin konsernin eläkkeiden laskentaperiaatteiden ja Ruotsin käytännön välisen eron vaikutus omaan pääomaan esitetään sidottuun omaan pääomassa.

### Osakepääoma

TeliaSonera AB:n yhtiöjärjestyksen mukaan osakepääoman on oltava vähintään 8 000 000 000 Ruotsin kruunua ja enintään 32 000 000 000 kruunua. Yhtiön kaikki liikkeelle laskemat osakkeet on kokonaan maksettu ja niillä on yhtäläinen äänioikeus ja oikeus yhtiön pääomaan. Yhtiöllä tai sen tytäryhtiöllä ei ole hallussaan yhtiön osakkeita.

Osakepääoma muuttui kolmen viime vuoden aikana seuraavasti:

	Osakkeiden lukumäärä	Nimellisarvo, SEK/osake	Osakepääoma, kSEK
Osakepääoma 31.12.1999	8 800 000	1 000,00	8 800 000
Rahastoanti 20.5.2000	–	1 036,80	323 840
Osakkeiden jakaminen 324:1, 20.5.2000	2 842 400 000	3,20	–
Osakeanti 16.06.2000	150 000 000	3,20	480 000
Osakepääoma 31.12.2000	3 001 200 000	3,20	9 603 840
Osakepääoma 31.12.2001	3 001 200 000	3,20	9 603 840
Osakeanti 03.12.2002	1 604 556 725	3,20	5 134 582
Osakepääoma 31.12.2002	4 605 756 725	3,20	14 738 422

10.2.2003 Soneran jäljellä olevien osakkeiden pakollisen lunastustarjouksen yhteydessä hallitus päätti yhtiökokouksen valtuutuksen mukaisesti lisätä osakepääomaa 222 321 100,80 kruunulla laskemalla liikkeelle 69 475 344 uutta osaketta. Uuden osakeannin jälkeen osakepääoma on 14 960 742 620,80 kruunua ja ulkona olevien osakkeiden lukumäärä on 4 675 232 069. Uudet osakkeet on oikeutettu osinkoon vuodelta 2002.

Hallitus esittää osingon maksua Ruotsin osakeyhtiölain mukaan, ja osingonjaosta päätetään osakkeenomistajien yhtiökokouksessa. Vuoden 2002 osingonjakohdotus on 1 870 milj. kruunua (0,40 kruunua per osake). Osingonjakopäätöstä ei ole vielä tehty. Summaa ei ole kirjattu osingonjakovelaksi.

### Kurssierot

MSEK	31.12.		
	2002	2001	2000
Ulkomaisten toimintojen muuntoerot	1 686	4 203	2 122
Terminisopimukset pääoman suojaamiseksi	11	–671	–425
Myydyt liiketoiminnot	33	85	–
Verovaikutus, joka johtuu ulkomaisten osakkuusyritysten muunnoksesta	–	–20	5
Muu verovaikutus	–3	188	119
<b>Yhteensä</b>	<b>1 727</b>	<b>3 785</b>	<b>1 821</b>

Kumulatiiviset valuuttakurssierot sidottuun omaan pääomassa jakautuvat seuraavasti:

MSEK	31.12.		
	2002	2001	2000
Oman pääoman voitot	177	397	562
Muut sidotut rahastot	6 241	4 329	878
<b>Yhteensä</b>	<b>6 418</b>	<b>4 726</b>	<b>1 440</b>

### Käyvän arvon rahasto

MSEK	31.12.2002		31.12.2001		31.12.2000	
	Arvo-	Johdan-	Arvo-	Johdan-	Arvo-	Johdan-
	paperit	trumentit	paperit	trumentit	paperit	trumentit
Tasearvo, avaava tase	–19	–68	–	–	–	–
Muutokset						
laskentaperiaatteissa	–	–	–224	–253	–	–
Verovaikutus	–	–	62	71	–	–
<i>Tasearvo, oikaistu</i>						
avaava tase	–19	–68	–162	–182	–	–
Varaukset	–3	–	–11	–33	–	–
Palautukset	16	17	210	191	–	–
Verovaikutus	–5	–5	–56	–44	–	–
<b>Tasearvo, päättävä tase</b>	<b>–11</b>	<b>–56</b>	<b>–19</b>	<b>–68</b>	<b>–</b>	<b>–</b>

Varausten peruutukset eivät edellytä oikaisuja hankintamenojen. Katso myös liitetieto "Rahoitusinstrumentit ja rahoitusriskien hallinta".

### Tulos per osake

	Tammikuu–joulukuu		
	2002	2001	2000
Nettotulos (MSEK)	–8 067	1 869	10 278
Keskimääräinen osakkeiden lukumäärä ('000)	3 124 289	3 001 200	2 932 757
– laimennusvaikutus huomioon ottaen ('000)	3 125 314	3 001 200	2 932 757
Tulos/osake (SEK)			
– laimentamaton	–2,58	0,62	3,50
– laimennettu	–2,58	0,62	3,50
Osinko/osake (SEK)			
– hallituksen esitys vuodelta 2002	0,40	0,20	0,50
Osinko (MSEK, hallituksen ehdotus vuodelta 2002)	1 870	600	1 501

Vuosina 2002 ja 2001 yhtiökokous päätti toteuttaa optio-ohjelmia (katso liitetiedon "Henkilöstö" kohta "Osakesidonnainen palkkaus"). Määräyksillä ja ehdoilla, joita sovelletaan henkilökunnan optio-ohjelmaan, oli hyvin vähäinen laimennusvaikutus tulos per osake -lukuun 31.12.2002 eikä lainkaan laimennusvaikutusta tulos per osake -lukuun 31.12.2001.

## 22 Eläkevaraukset ja työsopimukseen liittyvät varaukset

Lähes kaikki työntekijät Ruotsissa, Suomessa ja Norjassa kuuluvat etuuspohjaiseen eläkejärjestelyyn (defined benefit pension plans), mikä tarkoittaa, että työntekijälle taataan eläke, joka vastaa tiettyä prosentiosuutta hänen palkastaan. Eläkejärjestelmiin sisältyvät pääasiassa vanhuuseläke, työkyvyttömyyseläke ja perhe-eläke. Eläkevastuut katetaan enimmäkseen eläkesäätiöissä, mutta myös taseeseen tehtävillä varauksilla ja vakuutusmaksuilla. Konsernin työntekijät Ruotsin, Suomen ja Norjan ulkopuolella kuuluvat yleensä maksupohjaiseen eläkejärjestelyyn (defined contribution plans). Viimeksi mainitun järjestelyn maksuksi määritetään tavallisesti tietty prosentti työntekijän palkasta.

Kaikki eläkevastuut, jotka TeliaSonera AB otti vastuulleen 1.7.1993 tapahtuneen yhtiöittämisen yhteydessä, ja muut emoyhtiön eläkevastuut sekä niiden ruotsalaisten

tytäryhtiöiden eläkevastuut, joiden osakepääomasta emoyhtiö omistaa yli 90 prosenttia, on järjestetty Telian Eläkesäätiössä.

Eläkevastuut lasketaan vuosittain tilinpäätöshetkelle perustuen vakuutusmatemaattisiin periaatteisiin.

Eläkesäätiöiden varat muodostuvat järjestelyyn kuuluvista varoista, jotka on arvostettu markkina-arvoon. Kun eläkevastuiden ja järjestelyyn kuuluvien varojen kumulatiiviset kirjaamattomat vakuutusmatemaattiset nettovoitot tai -tappiot ylittävät vaihteluvälin, "putken", joka on 10 prosenttia eläkevelvoitteista tai niitä suuremmasta järjestelyyn kuuluvien varojen markkina-arvosta, ylimenevä summa jaksotetaan työntekijöiden keskimääräiselle palvelusajalle.

Taseessa tehtiin seuraavat eläkevastuuvaukukset:

31.12.			
MSEK	2002	2001	2000
Vastuiden nykyarvo	16 398	14 683	15 801
Järjestelyyn kuuluvien varojen käypä arvo	-13 987	-13 464	-15 334
<b>Eläkevastuut vähennettynä järjestelyyn kuuluvilla varoilla</b>	<b>2 411</b>	<b>1 219</b>	<b>467</b>
Takautuvaan työsuoritukseen perustuvat kirjaamattomat menot	36	-	-
Kirjaamattomat vakuutusmatemaattiset voitot (+) ja tappiot (-)	-2 423	899	2 775
Kirjaamattomat siirtymävaiheen voitot	200	240	283
<b>Eläkevaukukset</b>	<b>224</b>	<b>2 358</b>	<b>3 525</b>

Eläkekulujen kokonaissumma jakautui seuraavasti:

Tammikuu-joulukuu			
MSEK	2002	2001	2000
Tilikauden työsuoritukseen liittyvät menot	220	253	484
Korkomenot eläkevaukuksista	784	883	914
Odotettu varojen tuotto	-1 022	-1 122	-1 183
Siirtymävaiheen kirjattu voitto (-) tilikaudella	-40	-40	-40
Poisto vakuutusmatemaattisista voitoista (-)/tappioista (+)	-	-80	-145
<b>Eläkekulut, etuuspohjaiset eläkejärjestelyt</b>	<b>-58</b>	<b>-106</b>	<b>30</b>
Eläkevelvoitteiden suoritukset	-2	-	-
Varhaiseläkkeet (pois lukien vakuutusmaksut ja eläkkeisiin liittyvät sosiaalikulut)	28	43	416
Eläkekulut, etuuspohjaiset ja maksupohjaiset eläkejärjestelyt	349	409	237
Eläkkeisiin liittyvät sosiaalikulut, muut eläkekulut	654	267	218
<b>Eläkekulut yhteensä</b>	<b>971</b>	<b>613</b>	<b>901</b>

Eläkevastuiden ja eläkekulujen laskelmissa on käytetty seuraavia vakuutusmatemaattisia oletuksia:

31.12.			
%	2002	2001	2000
Painotettu keskimääräinen diskonttokorko	5,5	5,5	6,0
Palkkakustannusten odotettu nousu	3,5	3,0	3,0
Järjestelyyn kuuluvien varojen tuotto-odotus	6,5	7,5	7,5
Eläkkeiden vuosittainen oikaisu	2,0	2,0	2,0
Tuloperusmäärä (vain Ruotsi)	2,5	-	-
Henkilöstön vaihtuvuus	3,8	5,0	5,0
Keskimääräinen odotettu työssäoloaika, vuosissa	14,7	15,0	15,0

Muutokset etuuspohjaisten eläkejärjestelyiden ennakoituissa eläkevastuissa, eläkejärjestelyyn kuuluvissa varoissa, taseen nettovoitoissa ja vakuutusmatemaattisissa voitoissa tai tappioissa on esitetty seuraavassa. Takaisinmaksut säätiöstä koskevat palautuksia työntekijän maksamiin eläkekustannuksiin.

31.12.			
MSEK	2002	2001	2000
<b>Vastuiden nykyarvo</b>			
Avaava tase	14 683	15 801	15 784
Tilikauden työsuoritukseen liittyvät menot	220	253	484
Korkokustannukset	784	883	914
Maksetut korvaukset	-1 071	-1 141	-1 118
Varhaiseläkkeet	28	43	416
Hankitut ja myydyt liiketoiminnot	1 448	-1 394	-220
Eläkevelvoitteiden suoritukset	-2	-	-
Takautuvaan työsuoritukseen perustuvat menot	-36	-	-
Vakuutusmatemaattiset voitot (-)/tappiot (+)	314	238	-459
Kurssierot	30	-	-
<b>Päätävä tase</b>	<b>16 398</b>	<b>14 683</b>	<b>15 801</b>

31.12.			
MSEK	2002	2001	2000
<b>Eläkejärjestelyyn kuuluvat varat</b>			
Avaava tase	13 464	15 334	16 703
Järjestelyyn kuuluvien varojen tuotto-odotus	1 022	1 122	1 183
Maksetut eläkesäätiölle	1 025	-	-
Eläkesäätiöltä saatu hyvitys	-3	-502	-1 050
Hankitut (+)/myydyt (-) liiketoiminnot	1 456	-744	-163
Vakuutusmatemaattiset voitot (-)/tappiot (+)	-3 005	-1 746	-1 339
Kurssierot	28	0	0
<b>Päätävä tase</b>	<b>13 987</b>	<b>13 464</b>	<b>15 334</b>
<b>Järjestelyyn kuuluvien varojen tuotto-odotus</b>			
Järjestelyyn kuuluvien varojen tuotto-odotus	1 022	1 122	1 183
Vakuutusmatemaattiset voitot (-)/tappiot (+)	-3 005	-1 746	-1 339
<b>Todellinen tuotto</b>	<b>-1 983</b>	<b>-624</b>	<b>-156</b>
<b>Varaukset eläkevelvoitteisiin</b>			
Avaava tase	2 358	3 525	3 246
Eläkekulut, etuuspohjaiset eläkejärjestelyt	-58	-106	30
Maksetut korvaukset	-1 071	-1 141	-1 118
Maksetut eläkesäätiölle	-1 025	-	-
Eläkesäätiöltä saatu hyvitys	3	502	1 050
Varhaiseläkkeet	28	43	416
Hankitut ja myydyt liiketoiminnot, netto	-8	-465	-99
Eläkevelvoitteiden suoritukset	-3	-	-
Kurssierot	-0	0	0
<b>Päätävä tase</b>	<b>224</b>	<b>2 358</b>	<b>3 525</b>
<b>Vakuutusmatemaattiset voitot (-)/tappiot (+)</b>			
Avaava tase, vakuutusmatemaattiset voitot (+)/tappiot (-)	899	2 775	3 838
Kirjattavat vakuutusmatemaattiset voitot (+) ja tappiot (-)	-	-80	-145
Vakuutusmatemaattiset voitot (-)/tappiot (+), eläkevastuiden suoritukset	-1	-	-
Vakuutusmatemaattiset voitot (-)/tappiot (+), hankitut tai myydyt liiketoiminnot	-2	188	-38
Vakuutusmatemaattiset voitot (+)/tappiot (-), eläkevastuut	-314	-238	459
Vakuutusmatemaattiset voitot (+) ja tappiot (-), järjestelyyn kuuluvat varat	-3 005	-1 746	-1 339
Kurssierot	-0	0	0
<b>Päätävä tase, vakuutusmatemaattiset voitot (+) ja tappiot (-)</b>	<b>-2 423</b>	<b>899</b>	<b>2 775</b>
<b>Hankitut liiketoiminnot</b>			
Lisäys eläkevastuissa	1 448	-	0
Järjestelyyn kuuluvien varojen lisäykset	-1 456	-	0
Vähennys kirjaamattomissa siirtymävaiheen nettovoitoissa/tappioissa	0	-	0
Muutokset kirjaamattomissa vakuutusmatemaattisissa voitoissa (-)/tappioissa (+)	0	-	0
<b>Netto</b>	<b>-8</b>	<b>-</b>	<b>0</b>
<b>Myydyt liiketoiminnot</b>			
Vähennys eläkevastuissa	-0	-1 394	-220
Järjestelyyn kuuluvien varojen vähennykset	0	744	163
Vähennys kirjaamattomissa siirtymävaiheen nettovoitoissa/tappioissa	0	-3	-4
Muutokset kirjaamattomissa vakuutusmatemaattisissa voitoissa (-)/tappioissa (+)	0	188	-38
<b>Netto</b>	<b>-0</b>	<b>-465</b>	<b>-99</b>

Järjestelyyn kuuluvat varat koostuvat pääasiassa osakkeista ja korollisista arvopapereista. Markkina-arvot olivat seuraavat:

31.12.			
MSEK	2002	2001	2000
Osakkeet ja osuudet	5 233	7 639	5 864
Korolliset arvopaperit jne.	8 754	5 825	9 470
<b>Yhteensä</b>	<b>13 987</b>	<b>13 464</b>	<b>15 334</b>

Järjestelyyn kuuluvien varoihin sisältyy TeliaSonera AB:n osakkeita, joiden markkina-arvo oli 78, 114 ja 72 milj. Ruotsin kruunua 31.12.2002, 31.12.2001 ja 31.12.2000.

## 23 Laskennallinen verovelka ja muut varaukset

Muiden varausten muutos, laskennallinen verovelka mukaan lukien, oli seuraava:

MSEK	31.12.		
	2002	2001	2000
Tasearvo, avaava tase	10 749	7 826	7 242
Tilikauden varaukset	5 139	3 752	1 194
Hankitut liiketoiminnot	4 795	109	89
Varausten käyttö	-1 889	-936	-424
Myydyt liiketoiminnot	0	-53	-8
Varausten purku	-617	-11	-191
Ajoituksen ja korkoprosentin vaikutus	16	24	-87
Kurssierot	-11	38	11
<b>Tasearvo, päättävä tase</b>	<b>18 182</b>	<b>10 749</b>	<b>7 826</b>

Varausten tasearvo jakautui seuraavasti:

MSEK	31.12.		
	2002	2001	2000
<b>Laskennalliset verovelat</b>	<b>10 673</b>	<b>6 940</b>	<b>6 761</b>
<b>Muut varaukset</b>			
Ennakkopidätykset tulevista eläkemaksuista	302	314	307
Uudelleenjärjestely	5 247	582	67
Tappiolliset sopimukset	188	528	499
Takuuvaraukset	1 673	2 329	79
Muut	99	56	113
<b>Yhteensä</b>	<b>7 509</b>	<b>3 809</b>	<b>1 065</b>
<b>Yhteensä</b>	<b>18 182</b>	<b>10 749</b>	<b>7 826</b>

Laskennallista verovelkaa käsitellään liitetiedossa "Tuloverot" ja uudelleenjärjestelyvarauksia liitetiedossa "Uudelleenjärjestelykulut". Vuoden 2001 takuuvarauksiin vaikuttivat Telefons-konsernin ja Orbiant-konsernin myyntiin liittyneet velvoitteet.

## 24 Pitkäaikaiset lainat

Pitkäaikaiset lainat jakautuivat seuraavasti:

MSEK	31.12.		
	2002	2001	2000
Rahoitusleasing, ajoneuvot	220	255	581
Pankkitilin luottolimiitti	-	55	51
TeliaSonera FTN/FTO	5 082	7 509	7 012
TeliaSonera EMTN, muut valuuttalainat	7 363	14 072	9 987
Sonera EMTN, muut valuuttalainat	14 838	-	-
Muut lainat	4 098	3 151	3 245
Koronvaihtosopimukset	66	90	-
Valuuttamääräiset koronvaihtosopimukset	457	61	-
<b>Yhteensä</b>	<b>32 124</b>	<b>25 193</b>	<b>20 876</b>

Vuosien 2002, 2001 ja 2000 pankkitilin luottolimiitti oli kokonaisuudessaan 6 593, 3 083 ja 1 316 milj. Ruotsin kruunua. Näinä vuosina 5 359, 3 325 ja 4 807 milj. kruunua lainoista erääntyi yli viisi vuotta tilinpäätöshetken jälkeen. Katso myös liitetieto "Rahoitusinstrumentit ja rahoitusriskien hallinta".

## 25 Lyhytaikaiset lainat

Lyhytaikaiset lainat jakautuivat seuraavasti:

MSEK	31.12.		
	2002	2001	2000
Lainat osakkuusyhtiöiltä	24	845	50
Rahoitusleasing, ajoneuvot	80	59	120
TeliaSonera ECP	220	1 001	9 131
TeliaSonera FTN	1 923	1 128	1 335
TeliaSonera EMTN, muut valuuttalainat	6 388	319	1 122
Sonera EMTN, muut valuuttalainat	1 839	-	-
Muut pankkilainat	2 102	577	1 408
Koronvaihtosopimukset	32	2	-
<b>Yhteensä</b>	<b>12 608</b>	<b>3 931</b>	<b>13 166</b>

Katso myös liitetieto "Rahoitusinstrumentit ja rahoitusriskien hallinta".

## 26 Pitkäaikainen vieras pääoma

Pitkäaikainen vieras pääoma jakautui seuraavasti:

MSEK	31.12.		
	2002	2001	2000
Lainat osakkuusyhtiöiltä	13	-	-
Ennakkoon maksetut leasing sopimukset	1 477	2 286	1 015
Lisenssimaksut	545	619	-
Muut velat	315	144	14
<b>Yhteensä</b>	<b>2 350</b>	<b>3 049</b>	<b>1 029</b>

Syyskuussa 2001 maksettiin 246 milj. Ruotsin kruunua Tanskan UMTS-toimiluvasta. Loput maksetaan 10 vuoden aikana.

Leasing sopimuksista ja vuokrista on lisätietoja liitetiedoissa "Leasing sopimukset ja sopimus oikeudelliset velvoitteet" ja "Ehdolliset varat, annetut pantit ja vakuudet ja ehdolliset velat". Muista vuosien 2002, 2001 ja 2000 pitkäaikaisesta vieraasta pääomasta 204, 275 ja 0 milj. kruunua erääntyi yli viisi vuotta tilinpäätöshetken jälkeen.

## 27 Lyhytaikainen vieras pääoma

Lyhytaikainen vieras pääoma jakautui seuraavasti:

MSEK	31.12.		
	2002	2001	2000
<b>Ostovelat</b>	<b>8 949</b>	<b>6 232</b>	<b>6 028</b>
<b>Lainat osakkuusyhtiöiltä</b>	<b>756</b>	<b>1 031</b>	<b>39</b>
<b>Verovelat</b>	<b>1 111</b>	<b>481</b>	<b>342</b>
<b>Muut velat</b>			
Varaukset puhelinkorteista	290	396	402
Vähennyskelpoiset puheluveloitukset	468	412	443
Ennakot, talletukset jne.	749	888	796
Arvonlisäverot, valmisteverot	955	613	796
Velat henkilökunnalle	269	294	459
Kansainväliset tasausmaksut	805	463	404
Valuutanvaihtosopimukset, valuuttatermiinit	158	430	199
Vastuut tytäryhtiöiden vähemmistöosakkaille	-	1 310	-
Muut	1 166	847	739
<b>Muu lyhytaikainen vieras pääoma yhteensä</b>	<b>4 860</b>	<b>5 653</b>	<b>4 238</b>
<b>Siirtovelat</b>			
Jaksotetut palkkakustannukset	1 265	876	1 137
Jaksotetut työnantajan sosiaaliturvamaksut	915	427	458
Jaksotetut leasingmaksut	595	513	494
Jaksotetut korot	1 248	613	829
Merkintäkulut	2 139	1 909	1 664
Yhdysliikennemaksut	728	288	530
Vähittäiskauppioiden komissiot	248	154	104
Ennakkoon maksetut leasing sopimukset	777	732	678
Muut siirtovelat	3 628	3 913	3 444
<b>Siirtovelat yhteensä</b>	<b>11 543</b>	<b>9 425</b>	<b>9 338</b>
<b>Lyhytaikainen vieras pääoma yhteensä</b>	<b>27 219</b>	<b>22 822</b>	<b>19 985</b>

## 28 Leasing sopimukset ja muut sopimusvelvoitteet

### TeliaSonera vuokralleottajana

TeliaSoneralla on käytössään sekä rahoitus- ja käyttöleasing sopimuksilla että muilla vuokrasopimuksilla vuokrattuja hyödykkeitä. Rahoitusleasing sopimuksilla vuokratut hyödykkeet on merkitty konsernitilinpäätöksen käyttöomaisuudeksi, ja niihin liittyvät tulevat maksut on esitetty velkana taseen vieraassa pääomassa. Muut leasing sopimukset ovat käyttöleasing sopimuksia, joissa vuokramaksut kirjataan vuokratuloksi sopimuksen voimassaoloaikana.

### Rahoitusleasing

Konsernin rahoitusleasing sopimukset koskevat tuotantoajoneuvoja, yhtiön henkilökunnan käyttöön antamia autoja sekä muita ajoneuvoja. Leasing käytäntö aloitettiin Ruotsissa vuoden 1999 lopussa, kun konsernin autokanta myytiin. Arviolta puolet autokannasta oli vuonna 2001 myytyjen tytäryhtiöiden käytössä. Konserni ei harjoita edelleen vuokrausta.



Leasingosimuksilla hankitun käyttöomaisuuden tasearvo oli tilinpäätöshetkellä seuraava:

MSEK	31.12.		
	2002	2001	2000
Hankintahinta	385	367	783
Kertyneet poistot	-88	-59	-89
<b>Rahoitusleasing-sopimusten tasearvo</b>	<b>297</b>	<b>308</b>	<b>694</b>

Poistot ja arvonalennukset olivat yhteensä 56, 134 ja 89 milj. Ruotsin kruunua vuosilta 2002, 2001 ja 2000. Näinä vuosina maksettiin leasingmaksuja yhteensä 72, 147 ja 99 milj. kruunua.

Sellaisten ei-irtisanottavien vuokrasopimusten, joiden kesto on pitempi kuin yksi vuosi, tulevat vähimmäisleasingmaksut ja niiden nykyarvo 31.12.2002 olivat seuraavat:

MSEK	Tulevat	Tulevien vähimmäisvuokra-
Erääntyminen	vuokramaksut	maksujen nykyarvo
2003	80	79
2004	62	58
2005	58	51
2006	47	39
2007	44	35
Myöhemmin	51	37
<b>Yhteensä</b>	<b>342</b>	<b>299</b>

Tilinpäätöshetkellä tulevien vähimmäisvuokrien nykyarvo koskien ei-irtisanottavia rahoitusleasing-sopimuksia oli seuraava:

MSEK	31.12.		
	2002	2001	2000
Tulevat vähimmäisvuokrat yhteensä	342	362	805
Vähennettynä korkokuluilla	-43	-48	-104
<b>Tulevien vähimmäisvuokrien nykyarvo</b>	<b>299</b>	<b>314</b>	<b>701</b>

*Käyttöleasingosimukset ja muut vuokrasopimukset*

TeliaSoneran käyttöleasingosimukset koskevat pääasiassa toimistotiloja, teknisiä tiloja, maata, tietokoneita ja muita laitteita. Joissakin sopimuksissa on uusimis mahdollisuuksia eri pituisiksi ajoiksi. Edelleenvuokrasopimukset ovat pääasiassa työntekijöille vuokrattuja kotitietokoneita ja tiettyjä toimistotiloja.

Sellaisten 31.12.2002 voimassa olleiden ei-irtisanottavien leasingosimusten, joiden kesto on pitempi kuin yksi vuosi, tulevien vähimmäisvuokramaksujen määrä oli seuraava:

MSEK	Tulevat	Edelleen-
Erääntyminen	vuokramaksut	vuokraus
2003	2 080	199
2004	1 472	85
2005	1 242	40
2006	1 071	25
2007	1 040	24
Myöhemmin	2 414	79
<b>Yhteensä</b>	<b>9 319</b>	<b>452</b>

Vuokrat ja leasingmaksut olivat yhteensä 1 540, 1 572 ja 1 574 milj. Ruotsin kruunua vuosilta 2002, 2001 ja 2000. Edelleenvuokrauksesta saadut vuokratuotot olivat näiltä vuosilta 61, 47 ja 49 milj. kruunua.

Vuoden 2002 lopussa vuokrattuja toimistotiloja ja teknisiä tiloja oli yhteensä 1 010 000 neliometriä. Lukuun ottamatta eräitä lyhytaikaisia vuokrasopimuksia vuokra-ajat vaihtelevat 3 ja 15 vuoden välillä. Keskimääräinen vuokra-aika on 5 vuotta. Vuokrasopimukset on tehty tavanomaisin kaupallisin ehdoin.

**TeliaSoneran rahoitusleasingtoiminta**

TeliaSonera vuokraa käyttöomaisuuttaan asiakkailleen rahoitusleasingillä. Tällainen käyttöomaisuus esitetään vuokrasopimuksen bruttoarvoon, vähennettynä kertymättömillä rahoitustuotoilla. Tavanomainen sopimuksen kestoaika on kolme vuotta, mutta useimmat sopimuksista ovat uusittavia. Osa leasingosaatavista on arvopaperistettu. Arvopaperistamisen sopimusehdoista johtuen leasingosaatavat on sisällytetty konsernin taseeseen.

Tilinpäätöshetkellä ei-irtisanottavia rahoitusleasing-sopimuksia koskevien tulevien vähimmäisvuokrasaatavien nykyarvo oli seuraava:

MSEK	31.12.		
	2002	2001	2000
Bruttoinvestointi rahoitusleasing-sopimuksiin	8 457	7 750	7 264
Vähennettynä kertymättömillä rahoitustuotoilla	-876	-803	-774
<b>Nettoinvestointi rahoitusleasing-sopimuksiin</b>	<b>7 581</b>	<b>6 947</b>	<b>6 490</b>
Vähennetään: Takaamattomat jäännösarvot leasingomaisuudessa vuokraajan eduksi	-15	-19	-20
<b>Vähimmäisvuokrasaatavien nykyarvo</b>	<b>7 566</b>	<b>6 928</b>	<b>6 470</b>

Ei-irtisanottavien rahoitusleasing-sopimusten bruttoinvestoinnit ja vähimmäisvuokrien nykyarvoon perustuvat saatavat 31.12.2002 jakautuivat seuraavasti:

MSEK	Brutto-	Tulevien
Erääntyminen	investoinnit	vähimmäisvuokra-
		maksujen nykyarvo
2003	3 564	3 337
2004	2 762	2 480
2005	1 407	1 186
2006	477	380
2007	189	142
Myöhemmin	58	41
<b>Yhteensä</b>	<b>8 457</b>	<b>7 566</b>

Luottotappiovaraus koskien epävarmoja leasingmaksusaamisia oli 44 milj. Ruotsin kruunua 31.12.2002.

Leasingkantaan sisältyy tietotekniikkaan liittyvien tuotteiden rahoitusta pääasiassa Ruotsissa, Norjassa ja Tanskassa. Leasingkanta on kasvanut merkittävästi viime vuosina johtuen pääasiassa koti-PC-sopimusten lisääntymisestä. Vuoden 2002 lopussa noin 26 prosenttia leasingkannasta koostui myyntivuokrauksesta, jossa TeliaSonera toimii myyjänä. Myyntivuokrat koskivat pääasiassa PBX:ää.

Muiden toimittajien tuotteiden rahoitus liittyy tietokoneisiin ja konntorikoneisiin. Näiden sopimusten osuus kokonaiskannasta kasvoi 55 prosenttiin vuonna 2000 ja 74 prosenttiin vuonna 2002. Muiden pohjoismaiden osuus leasingkannasta oli 24 prosenttia vuonna 2000 ja 25 prosenttia vuonna 2002.

Sopimuskaunnan pituus on 15 vuosineljännestä. Vuonna 2002 solmittujen uusien sopimusten pituus on 14 vuosineljännestä. 55 prosenttia kaikista sopimuksista on vaihtuvakorkoisia, 45 prosenttia kiinteäkorkoisia.

**TeliaSonera muuna vuokranantajana**

Kuituja ja kaapeleita myydään osana TeliaSoneran kansainvälisiä carrier-toimintoja. TeliaSonera on päättänyt käsitellä niitä kiinteästi toimintaan liittyvinä. Omistusoikeus ei näissä sopimuksissa siirtynyt vuokranantajalle. Tapahtumat kirjataan siitä syystä muina vuokrasopimuksina. Sopimuksiin liittyvät välittömät kulut aktivoidaan ja poistetaan sopimuksen voimassaoloaikana. Sovittu myyntihinta on yleensä maksettu etukäteen ja tulotetaan tuottoina sopimuksen voimassaoloaikana. Tulouttamaton myynti esitetään pitkäaikaisena velkana ja ennakkomaksuina.

Vuokrattujen varojen tasearvo oli tilinpäätöshetkellä seuraava:

MSEK	31.12.		
	2002	2001	2000
Hankintahinta	2 535	1 750	1 270
Kertyneet poistot	-595	-150	-22
<b>Bruttotasearvo</b>	<b>1 940</b>	<b>1 600</b>	<b>1 248</b>
Lisättyä etukäteen maksetuilla kuluilla	7	9	10
Vähennetään etukäteen maksetut vuokramaksut	-1 837	-2 286	-1 015
<b>Muiden vuokrasopimusten nettoarvo</b>	<b>110</b>	<b>-677</b>	<b>243</b>

Poistot ja arvonalennukset olivat yhteensä 336, 141 ja 22 milj. Ruotsin kruunua vuosilta 2002, 2001 ja 2000.

Sellaisten 31.12.02 voimassa olleiden ei-irtisanottavien vuokrasopimusten, joiden kesto on pitempi kuin yksi vuosi, tulevien vähimmäisvuokrasaatavien arvo oli seuraava:

MSEK	Tulevat
Erääntyminen	vuokramaksut
2003	837
2004	327
2005	117
2006	49
2007	4
Myöhemmin	1
<b>Yhteensä</b>	<b>1 335</b>

Vuokrasopimuskaannassa on noin kaksikymmentä muiden kansainvälisten operaattoreiden kanssa tehtyä sopimusta. Sopimuskaudet vaihtelevat 10 ja 25 vuoden välillä ja ovat keskimäärin 20 vuotta.

### Muut sopimusveloitteet

Konsernilla oli 31.12.2002 voimassa seuraavia tuleviin käyttöomaisuus- tai sijoitusomaisuushankintoihin liittyviä sopimusveloitteita:

MSEK	2003	2004	Myöhemmin	Yhteensä
<b>Erääntyminen</b>				
Aineelliset hyödykkeet	210	–	–	210
Osakkuusyhtiöt	66	–	–	66
Pääomasijoitukset Xferaan	–	2 556	–	2 556
Muut arvopaperiomistukset	43	–	–	43
<b>Yhteensä</b>	<b>319</b>	<b>2 556</b>	<b>–</b>	<b>2 875</b>

Yli puolet aineellisiin hyödykkeisiin liittyvistä veloitteista koskee TeliaSoneran matkaviestinverkon rakentamista Norjaan. Pääomasijoituksista Xferaan on lisätietoja liitetiedossa "Ehdolliset varat, annetut pantit ja vakuudet ja ehdolliset velat".

## 29 Riippuvuus kolmannelta osapuolelta

TeliaSonera-konserni tarjoaa laajan valikoiman palveluja ja tuotteita erittäin kilpailuilla markkinoilla. Siten konserni ei ole riippuvainen yksittäisistä asiakkaista, toimittajista, lainoittajista, myydyistä palveluista tai tuotteista, maantieteellisistä markkinoista, materiaalihankinnoista, henkilöstöstä, ostetuista palveluista tai lisensseistä.

## 30 Rahoitusinstrumentit ja rahoitusriskien hallinta

### Yleistä

Rahoitusvarat ja velat on esitetty selvityspäiväkäytännön mukaisesti.

Sijoitukset ja saamiset on tiettyjä poikkeuksia lukuun ottamatta esitetty käypiin arvoihin. Käyvät arvot perustuvat tilinpäätöshetken julkisiin noteerauksiin. Jos noteerattua kurssia ei ole ollut käytettävissä, on käyvät arvot arvioitu diskonttaamalla tulevat kassavirrat asianmukaisilla markkinakoroilla. Valuuttavaihtosopimukset ja valuuttatermiinisopimukset on arvostettu termiinihinnoin. Erät on muutettu Ruotsin kruunuiksi (SEK) tilinpäätöspäivän kurssiin.

Eräpäivään asti pidettävät sijoitukset, saatavat antolainauksesta sekä sijoitukset, joiden käypää arvoa ei voida luotettavasti arvioida, kuten noteeraamattomat osakkeet ja osuudet, on arvostettu niiden jaksotettuun hankintamenuon. TeliaSonera käsittelee noteeratut arvopaperit sopivan tilaisuuden tullen myytävissä olevina rahavaroina, eli realisoitumattomat arvomuutokset on kirjattu suoraan omaan pääomaan.

Velat on arvostettu pääasiassa jaksotettuun hankintamenuon. Ei-kaupankäyntitarkoituksessa pidettävät lainat, jotka on suojattu käyvän arvon muutoksilta, on kuitenkin esitetty käypään arvoon.

Tase-erät ja liiketapahtumat on suojattu ja suojauslaskentaa (hedge accounting) sovelletaan, mikäli suojaukset on tehty suojaustarkoituksessa, ja ne korreloivat suojattavaan positioon ja tehokkaasti suojaavat positiota. Tehokas suojaus tuottaa tuloksen, joka neutralisoi suojattavan positioon tulosvaikutuksen.

TeliaSonera käyttää johdannaisinstrumentteja (koronvaihtosopimuksia, valuuttamääräisiä koronvaihtosopimuksia, termiinisopimuksia jne.) pääasiassa suojautuakseen valuuttakurssin ja korkotason muutoksista vastaan.

Johdannaiset ja kytketyt johdannaiset, joiden taloudelliset ominaispiirteet ja riskit eivät selvästi ja läheisesti liity pääsopimuksen ominaispiirteisiin, arvostetaan käypään arvoon. Käyvän arvon suojauksissa johdannaisen käyvän arvon muutoksen tehokkaat ja tehottomat osat samoin kuin suojattavasta riskistä johtuva suojauskohteen voitto tai tappio kirjataan heti tuloslaskelmaan. Kassavirtasuojauksissa johdannaisen tehokkaan osan käyvän arvon muutokset kirjataan omaan pääomaan. Omaan pääomaan merkitty käyvän arvon muutos esitetään tulosvaikutteisesti samanaikaisesti suojatun transaktion kanssa. Kassavirtasuojauksen johdannaisen tehottoman osan arvomuutos kirjataan tulosvaikutteisesti ja esitetään samassa tuloslaskelmaerässä kuin suojauskohteen voitto tai tappio.

Koronvaihtosopimuksiin ja valuuttamääräisiin koronvaihtosopimuksiin liittyvät saadut ja maksetut rahasummat, jotka on nimenomaan tarkoitettu suojaamaan ja jotka tehokkaasti suojaavat korollisia varoja ja velkoja edellä esitetyn mukaisesti, kirjataan korkotuloiksi tai kuluiksi.

Ulkomaisiin yksiköihin tehtyjen nettosijoitusten suojauksiin käytetyt johdannaiset kirjataan kassavirtasuojauksina. Johdannaisen kertyneet arvomuutokset merkitään omaan pääomaan kunnes tytäryhtiöstä luovutaan tai se lakkautetaan.

Johdannaiset, jotka eivät täytä suojauslaskennan kriteereitä, esitetään taseessa käypään arvoon. Arvomuutokset raportoidaan tuloslaskelmassa.

### Korollisten rahoitusinstrumenttien tasearvo ja käypä arvo

Seuraavassa taulukossa esitetyt korollisten instrumenttien tasearvot ja käyvät arvot perustuvat seuraaviin edellytyksiin. Korottomat rahoitusinstrumentit, kuten myyntisaamiset asiakkailta ja ostovelat, on kirjattu käypään arvoon, joten ne eivät esiinny taulukossa.

Arvioitu käypä arvo perustuu markkinakursseihin ja yleisesti hyväksytyihin arvostusmenetelmiin. Esitetyt arvot ovat indikaattoria eivätkä välttämättä toteudu sellaisinaan.

Julkisesti listattujen osakkuusyhtiöiden markkina-arvo on vähennetty lainoilla, jotka konserni on antanut kyseisille yhtiöille. Leasingsaatavista on vähennetty luotto-tappiot, joita on oikaistu palautettujen laitteiden myyntivoitoilla.

Markkinakorkoja sovelletaan muihinkin korollisiin pitkä- ja lyhytaikaisiin saataviin, mukaan lukien saatavat osakkuusyhtiöiltä ja henkilökunnilta. Siten näiden erien tasearvon voidaan katsoa vastaavan käypää arvoa.

Koronvaihtosopimusten ja valuuttamääräisten koronvaihtosopimusten arvot sisältävät pääoman nimellismäärän ja jaksotetut korot. Saadut ja maksetut vaihtosopimukset viittaavat vaihtosopimusten vastaaviin osiin (ks. liitetiedot "Muut sijoitukset" ja "Saatavat" ja "Pitkäaikaiset lainat" ja "Lyhytaikaiset lainat").

MSEK	31.12.2002		31.12.2001		31.12.2000	
	Kirjan-pito-arvo	Käypä arvo	Kirjan-pito-arvo	Käypä arvo	Kirjan-pito-arvo	Käypä arvo
Osakeomistus						
osakkuusyhtiöissä	23 027	19 341	9 927	9 682	13 298	23 173
Muut osakkeet	1 164	1 164	426	426	635	412
Leasingsaatavat	7 581	7 493	6 947	6 859	6 490	6 422
Muut pitkä- ja lyhyt- aikaiset saamiset	2 934	2 934	3 114	3 114	8 677	8 677
Lyhytaikaiset sijoitukset	1 192	1 192	197	197	93	93
Koronvaihtosopimukset, saadut	8 666	8 666	673	673	–	–
Koronvaihtosopimukset, maksetut	–8 139	–8 139	–646	–646	–	–
Valuuttamääräiset koronvaihtosopimukset, saadut	12 298	12 298	12 629	12 629	–	–
Valuuttamääräiset koronvaihtosopimukset, maksetut	–11 239	–11 239	–11 442	–11 442	–	–
Muut valuuttajohdannaiset	157	157	355	355	–	–
<b>Vastaavaa</b>	<b>37 641</b>	<b>33 867</b>	<b>22 180</b>	<b>21 847</b>	<b>29 193</b>	<b>38 777</b>
Eläkevaraukset	224	224	2 358	2 358	3 525	3 525
Pitkäaikaiset velat	32 122	32 630	25 543	25 890	22 031	22 158
Lyhytaikaiset velat	12 680	12 717	4 030	4 044	13 462	13 483
Koronvaihtosopimukset, saadut	–7 369	–7 369	–1 970	–1 970	–2 066	–2 085
Koronvaihtosopimukset, maksetut	7 584	7 584	2 062	2 062	2 281	2 342
Valuuttamääräiset koronvaihtosopimukset, saadut	–2 213	–2 213	–1 840	–1 840	–12 668	–12 855
Valuuttamääräiset koronvaihtosopimukset, maksetut	2 428	2 428	1 901	1 901	11 831	12 220
Muut valuuttajohdannaiset	158	158	430	430	199	191
<b>Vastattavaa</b>	<b>45 614</b>	<b>46 159</b>	<b>32 514</b>	<b>32 875</b>	<b>38 595</b>	<b>38 979</b>
Vähennetään seuraavien erien tasearvot:						
– eläkkeet	–224		–2 358		–3 525	
– jaksotetut korot	–500		–602		–829	
– muut valuuttajohdannaiset	–158		–430		–199	
<b>Korollisen vieraan pääoman tasearvo</b>	<b>44 732</b>		<b>29 124</b>		<b>34 042</b>	

Konsernin julkisesti noteeratujen osakesijoitusten pörssi-arvot olivat seuraavat:

MSEK	31.12.		
	2002	2001	2000
AS Eesti Telekom, Viro	3 608	1 415	1 648
AB Lietuvos Telekomas, Liettua	1 171	809	1 251
Turkcell İletişim Hizmetleri A.S., Turkki	8 994	–	–
Netia Holdings S.A., Puola	200	129	2 448
Infonet Services Corp., USA	1 649	2 446	4 499
eBay Inc., USA	121	–	–
Digital Telecommunications Phils. Inc., Filippiinit	40	48	52
Eniro AB, Ruotsi	–	–	6 992
Scandinavia Online AB, Ruotsi	–	–	352
Eiroom plc, Irlanti	–	–	7 392
Muut sijoitukset	35	10	14
<b>Yhteensä</b>	<b>15 818</b>	<b>4 857</b>	<b>24 648</b>

**Rahoituksen ja rahoitusriskien hallinnan periaatteet**

TeliaSoneran rahoitus ja rahoitusriskien hallinta hoidetaan TeliaSoneran hallituksen ohjauksen ja valvonnan alaisena. Rahoituksen hoito on keskitetty TeliaSonera AB:n TeliaSonera Treasury -yksikköön, joka toimii TeliaSoneran sisäisenä pankkina ja vastaa rahoituksen ja rahoitusriskien hallinnasta.

TeliaSoneran konsernirahoitus on vastuussa koko konsernin rahoitusriskien hallinnasta mukaan lukien pääomien ja rahavirtojen netotus ja pooling. TeliaSoneran konsernirahoituksen tarkoituksena on myös optimoida riskienhallinnan kustannukset, mikä tietyissä tapauksissa saattaa tarkoittaa, ettei konsernin sisäisiä tapahtumia tehdä identtisinä tapahtumina konsernin ulkopuolelle. Tämä tarkoittaa, etteivät tietyissä tilanteissa ulkoisten vastapuolien kanssa tehdyt tietyt johdannaissojmitukset täytä täysin suojauslaskennan vaatimuksia. TeliaSoneran konsernirahoituksen poikkeamisvaltuudet ovat kuitenkin selvästi määriteltyjä, eikä näiden valtuuksien puitteissa tehtyjen kauppojen vaikutuksia tulokseen voida pitää olennaisina. TeliaSoneran konsernirahoituksen poikkeamisvaltuudet valuuttamarkkinoilla on tällä hetkellä rajoitettu nimellismäärään +/- 200 milj. Ruotsin kruunua. Riskivaltuuksista oli 31.12.2002 käytössä alle 50 milj. kruunua.

TeliaSonera käyttää kirjanpitovaluuttanaan Ruotsin kruunua (SEK). Tästä johtuen TeliaSonera AB:n lainat ovat normaalisti kruunumäärisiä tai kruunuiksi valuuttavaihtosopimuksilla vaihdettuja, elleivät ne liity suoraan kansainvälisiin toimintoihin. Sonera Oyj:n lainat ovat euromäärisiä.

Valuutta- ja korkoriskeiltä suojautumiseen käytetään johdannaissojmituksia. Jos käytettävissä olevien lainojen korko- tai valuuttaehdot eivät vastaa haluttua lainasalkun jakaamaa, tavoitteen mukaiseen duraatio- ja valuuttarakenteeseen pääsemiseksi käytetään erilaisia johdannaisia. Tämä mukauttaminen tapahtuu pääasiassa käyttämällä koronvaihto- sekä valuuttamäärisiä koronvaihtosopimuksia. Valuuttamäärisiä koronvaihtosopimuksia on käytetty suojaamaan vuotta pidempiä rahoitusvirtoja, kuten vuotta pidempiä lainoja tai sijoituksia. Lyhyempiä kausia suojataan käyttämällä valuuttavaihtosopimuksia tai valuuttatermiinejä.

**Likviditeetti ja luottojärjestelyt**

TeliaSoneran tavoitteena on vahva likviditeettiasema kassavarojen ja nostamattomien valmiusluottojen suhteen. 31.12.2002 TeliaSoneran likviditeettijäykkä vastasi 6 657 milj. kruunua. Käteisyljäämä on talletettu pankkeihin tai sijoitettu lyhytaikaisiin, hyvän luottoluokituksen omaaviin korkoinstrumentteihin. Vuoden lopussa ei ollut tehty sijoituksia korollisiin arvopapereihin yli kuuden kuukauden maturiteetissa. Käytettävissä olevien käteisvarojen lisäksi TeliaSonera AB:llä on pitkäaikainen valmiusluottolimiitti, joka on pankkien vahvistama syndikoitu luottolimiitti (maksimissaan 1 000 milj. Yhdysvaltain dollaria) ja joka erääntyy lopullisesti heinäkuussa 2003. Kyseessä on lyhytaikaiseen rahoitukseen ja varmistustarkoituksiin tarkoitettu limiitti. Tämä limiitti ei ollut käytössä 31.12.2002. Sonera Oyj:llä on kaksi pitkäaikaista valmiusluottolimiittiä, joista ensimmäinen erääntyy lopullisesti maaliskuussa 2004 (maksimissaan 92 milj. euroa) ja toinen huhtikuussa 2005 (maksimissaan 511 milj. euroa). 31.12.2002 limiiteistä oli käytössä 92 milj. euroa ja 200 milj. euroa. Tilinpäätöshetkellä käyttämättömien vahvistettujen valmiusluottolimiittien määrä oli noin 12 miljardia kruunua.

**Markkinaehtoiset rahoitusjärjestelyt**

31.12.2002 pitkäaikaiseen rahoitukseen tarkoitettua TeliaSonera AB:n Euro Medium Term Note (EMTN) -ohjelmasta (vahvistamaton kansainvälinen ohjelma) oli käytössä 1 170 milj. Yhdysvaltain dollaria (1 196 vuonna 2001) ohjelman limiitin ollessa 3 000 (3 000) milj. dollaria. Lainakannan keskimääräinen maturiteetti oli noin 2,7 vuotta.

TeliaSonera AB:n Euro Commercial Paper Program (ECP) on vahvistamaton kansainvälinen yritystodistusohjelma lyhytaikaisia rahoitustarpeita varten. Ohjelman limiitti on 1 000 milj. Yhdysvaltain dollaria (1 000). Konsernilla ei ollut 31.12.2002 liikkeelle laskettuja ECP-yritystodistuksia (vuonna 2001 niitä oli yhteensä 100 milj. dollaria).

TeliaSonera AB:n vahvistamaton Flexible Term Note (FTN) -ohjelma tarjoaa Ruotsin markkinoilla puitteet lyhyt- ja pitkäaikaisiin lainoihin, maksimissaan 12 000 milj. kruunua (12 000). FTN:n ulkona oleva lainakanta 31.12.2002 oli 7 040 (8 633) milj. kruunua. Lainakannan keskimääräinen maturiteetti on noin 2,5 vuotta.

Sonera Oyj:llä on EMTN-joukkovelkakirjalainaohjelma, jonka limiitti on 3 000 milj. euroa (3 000). EMTN-ohjelman puitteissa liikkeelle laskettuja joukkovelkakirjalainoja oli 31.12.2002 yhteensä 1 800 milj. euroa (2 150). Lainakannan keskimääräinen maturiteetti oli noin 2,6 vuotta.

Soneralla on ECP-yritystodistusohjelma, jonka limiitti on 500 milj. euroa (500). ECP-ohjelman puitteissa liikkeelle laskettuja yritystodistuksia oli 31.12.2002 yhteensä 24 milj. euroa (4). Keskimääräinen maturiteetti oli noin 0,3 vuotta.

Lisäksi Soneralla on käytössään 500 milj. euron (500) kotimainen yritystodistusohjelma lyhytaikaista rahoitustarvetta varten. 31.12.2002 yritystodistusohjelma ei ollut käytössä (2001 käytössä 51 milj. euroa).

TeliaSonera AB:n tavoitteena on jälleerahoittaa voimassa olevat Soneran velat, kuten myös Soneran toiminnan vaatimat uudet rahoitustarpeet.

**Lainat, maturiteettirakenne, korot ja valuutat**

TeliaSonera AB:n lainojen nykyarvo 31.12.2002 oli yhteensä 21 294 milj. kruunua (24 888 vuonna 2001). Keskimääräiset lainakustannukset tilikaudella olivat noin 5,7 prosenttia (5,6), ja lainojen keskimääräinen painotettu maturiteetti oli noin 2,4 vuotta.

Sonera Oyj:n lainojen nykyarvo 31.12.2002 oli yhteensä 2 406 milj. euroa (3 509 vuonna 2001). Keskimääräiset lainakustannukset olivat noin 4,0 prosenttia (4,0), ja lainojen keskimääräinen painotettu maturiteetti oli noin 2,6 vuotta.

Voimassa olevien lyhyt- ja pitkäaikaisten lainojen keskimääräiset lainakustannukset olivat kolmen viime vuoden tilinpäätöshetkellä seuraavat:

%	31.12.		
	2002	2001	2000
<b>TeliaSonera AB (SEK)</b>			
Pitkäaikaiset lainat	5,92	5,62	5,81
Lyhytaikaiset lainat	5,48	5,03	4,38
<b>Sonera Oyj (EUR)</b>			
Pitkäaikaiset lainat	4,93	4,76	5,37
Lyhytaikaiset lainat	4,81	4,28	5,43

Konsernin korollisten lainojen maturiteettirakenne oli 31.12.2002 seuraava:

MSEK	TeliaSonera AB (sis. johdannaiset)		Sonera (sis. johdannaiset)		Muut yksiköt ja johdannaiset		Konserni
	Erään-tyminen	Kiinteä korko	Vaihtuva korko	Kiinteä korko	Vaihtuva korko	Yhteensä	
2003	4 813	3 523	2 004	1 342	11 682	926	12 608
2004	831	-	111	3 943	4 885	585	5 470
2005	3 001	500	9 195	1 318	14 014	-	14 014
2006	4 248	1 909	3	-	6 160	153	6 313
2007 ja sen jälkeen	2 277	242	2 921	463	5 903	424	6 327
<b>Yhteensä</b>	<b>15 170</b>	<b>6 174</b>	<b>14 234</b>	<b>7 066</b>	<b>42 644</b>	<b>2 088</b>	<b>44 732</b>

TeliaSonera AB:n valuuttamääräiset lainat on yleensä vaihdettu Ruotsin kruunuiksi valuuttavaihtosopimuksilla. Poikkeuksena ovat velat, joilla on rahoitettu konsernin ulkomaisia sijoituksia. TeliaSonera AB:llä oli 31.12.2002, 31.12.2001 ja 31.12.2000 koronvaihtosopimuksia ja valuuttamäärisiä koronvaihtosopimuksia nimellisarvoltaan 15 721, 16 595 ja 14 491 milj. kruunua.

Soneran lainat ovat euromäärisiä. Soneralla oli 31.12.2002, 31.12.2001 ja 31.12.2000 koronvaihtosopimuksia nimellisarvoltaan 1 424, 2 207 ja 2 103 milj. euroa. Soneralla oli 31.12.2002, 31.12.2001 ja 31.12.2000 korko-optioita (cap) nimellisarvoltaan 170, 270 ja 200 milj. euroa.

Seuraavassa esitetään TeliaSonera-konsernin pitkäaikaisen lainakannan rakenne eriteltynä valuutoittain. Luvut on muunnettu Ruotsin kruunuiksi valuuttavaihtosopimusten perusteella:

Valuutta	31.12.					
	2002		2001		2000	
	Korko (%)	Arvo (milj.)	Korko (%)	Arvo (milj.)	Korko (%)	Arvo (milj.)
	<b>Kyseinen valuutta</b>					
<b>SEK:ksi vaihdetut</b>						
EUR	6,1	731	5,8	1 231	6,1	906
DEM	6,1	113	5,4	283	5,8	278
GBP	-	-	6,2	48	6,2	35
JPY	5,0	3 000	5,3	6 000	6,0	2 574
<b>Yhteensä milj. kruunua</b>	<b>6,1</b>	<b>7 048</b>	<b>5,6</b>	<b>12 514</b>	<b>6,0</b>	<b>9 987</b>
<b>EUR:ksi vaihdetut</b>						
USD	5,2	16	-	-	-	-
LTL	10,5	150	-	-	-	-
LTL	12,0	12	-	-	-	-
<b>Yhteensä milj. kruunua</b>	<b>9,3</b>	<b>571</b>	<b>-</b>	<b>-</b>	<b>-</b>	<b>-</b>
<b>Vaihtamattomat</b>						
SEK	5,7	5 268	5,6	9 929	5,6	8 220
EUR	4,5	2 062	-	-	-	-
NOK	-	-	5,0	1 637	6,0	2 061
DKK	5,7	4	5,7	375	-	-
LKR	22,3	2 786	22,3	3 034	22,0	3 050
LVL	-	-	5,0	1	-	-
USD	-	-	8,7	0	8,7	11
<b>Yhteensä milj. kruunua</b>	<b>24 505</b>	<b>12 679</b>	<b>10 889</b>			
<b>Yhteensä milj. kruunua</b>	<b>32 124</b>	<b>25 193</b>	<b>20 876</b>			

**Rahoitusriskien hallinta**

*Valuuttariski*

Valuuttakurssiriski on riski, jossa valuuttakurssien muutoksilla on epäsuotuisa vaikutus konsernin tuloslaskelmaan ja/tai taseeseen. Valuuttakurssiriski voidaan jakaa transaktio- ja muuntoeroriskiksi. Transaktioriski liittyy liiketoiminnan (viennin ja tuonnin) ja rahoituksen (korkojen ja lyhennysten) valuuttamäärisiin nettovirtoihin. Muuntoeroriski liittyy ulkomaisen tytä- tai osakkuusyhtiön valuuttamääräiseen omaan pääomaan ja hankinnassa muodostuneeseen konsernilikearvoon.

*Transaktioriski*

Koko vuotta koskeva nettovaluuttavirta TeliaSoneran ruotsalaisista yksiköistä jakautui kolmen viime vuoden osalta seuraavasti:

Valuutta	Tammikuu–joulukuu					
	2002		2001		2000	
	Arvo (MSEK)	%	Arvo (MSEK)	%	Arvo (MSEK)	%
USD	1 320	82	2 138	71	2 377	60
EUR	376	23	382	12	1 161	30
GBP	137	8	214	7	199	5
NOK	3	0	92	3	127	3
DKK	-171	-10	22	1	-37	-1
Muut valuutat	-53	-3	175	6	107	3
<b>Vasta-arvo yhteensä</b>	<b>1 612</b>	<b>100</b>	<b>3 023</b>	<b>100</b>	<b>3 934</b>	<b>100</b>

Vuosille 2001 ja 2000 kirjattuihin euroarvoihin sisältyy muitakin Emu-valuuttoja. Vuoden 2002 nettovaluuttavirta muodostui 4 241 milj. kruunun bruttomääräisestä virrasta ulos ja 2 629 milj. kruunun bruttovirrasta sisään.

TeliaSoneran liiketoiminnallinen tarve ostaa nettomääräisesti valuuttoja johtuu pääasiassa kansainväliseen teleliikenteeseen liittyvästä alijäämästä ja laitteiden ja tarvikkeiden maahantuonnista.

Olettaen operatiivisen transaktiopiosition nettomääräisesti vastaavanlaiseksi kuin vuonna 2002 ja olettaen ettei suojauksia olisi, Ruotsin kruunun yhden prosenttiyksikön heikkeneminen transaktiovaluuttoja vastaan heikentäisi konsernin vuositulosta ennen veroja noin 16 milj. kruunua.

TeliaSonera-konsernin operatiivinen transaktioriski ei ole tällä hetkellä merkittävä, mutta sen odotetaan kasvavan jatkossa. Tulovaihtelun rajoittamiseksi konsernin yleisenä politiikkana on suojata pääosa tiedetystä transaktioriskistä aina seuraavan 12 kuukauden ajalta. Suojaukset on pääosin tehty valuuttatermiinein ja liittyvät laskutettuihin transaktioihin. Rahoitusvirrat on kuitenkin usein suojattu koko maturiteetin osalta, vaikka maturiteetti olisi yli 12 kuukautta.

Valuuttamääräisiä koronvaihtosopimuksia on käytetty suojaamaan vuotta pidempiä rahoitusvirtoja, kuten vuotta pitempiä lainoja tai sijoituksia. Lyhyempiä kausia suojataan käyttämällä valuuttavaihtosopimuksia tai valuuttatermiinejä. Myös valuuttaoptioita käytetään ajoittain.

*Muuntoeroriski*

Sonera Oyj:n kanssa toteutetun fusion johdosta TeliaSoneran muuntoeroriski on merkittävästi kasvanut. Riskin odotetaan edelleen kasvavan, koska TeliaSoneran Ruotsin ulkopuoliset toiminnot laajenevat jatkuvasti. TeliaSonera ei tyypillisesti suojaudu muuntoerorisiltä, paitsi jos riski on lyhytaikainen ja koskee merkittävää määrää vapaasti vaihdettavaa valuuttaa ja jos kyseisellä valtiolla on toimivat rahoitusmarkkinat.

Ulkomaisten sijoitusten nettoarvo jakautuu seuraavasti:

Valuutta	31.12.					
	2002		2001		2000	
	Arvo (MSEK)	%	Arvo (MSEK)	%	Arvo (MSEK)	%
EUR	53 594	46	17 744	32	13 659	25
NOK	30 310	26	28 190	51	26 303	48
USD	19 004	17	4 258	8	3 425	6
LTL	7 431	7	3 209	6	2 957	6
EEK	2 467	2	540	1	497	1
LVL	2 345	2	315	0	239	1
GBP	456	0	627	1	415	1
UGX	188	0	121	0	66	0
LKR	92	0	89	0	89	0
DKK	-72	-0	722	1	1 696	3
PLN	-1	-0	-71	-0	2 287	4
BRL	-	-	-	-	2 519	5
Muut valuutat	58	0	-21	-0	234	0
<b>Yhteensä</b>	<b>115 872</b>	<b>100</b>	<b>55 723</b>	<b>100</b>	<b>54 386</b>	<b>100</b>
josta suojattu	-	-	496	1	10 239	19

Vuosille 2001 ja 2000 kirjattuihin euroarvoihin sisältyy muitakin Emu-valuuttoja.

Ruotsin kruunun heikentyminen prosentilla niihin valuuttoihin nähden, jotka liittyvät ulkomaisten sijoitusten nettoarvoon, vaikuttaisi konsernin omaan pääomaan positiivisesti noin 1 150 milj. kruunua 31.12.2002 voimassa olleen position perusteella ja ottamatta huomioon mahdollista negatiivista vaikutusta, joka syntyy TeliaSoneran liiketoiminnallisesta tarpeesta ostaa muita valuuttoja.

*Valuuttajohdannaiset*

TeliaSoneran valuuttamääräisten koronvaihtosopimusten valuutat ja maturiteetit olivat 31.12.2002 seuraavat. Arvot sisältävät pääoman nimellismäärän ja jaksotetut korot.

Arvo (MSEK)	2003	2004	2005	2006	2007	Myöhemmin	Yhteensä
<b>Valuuttamääräiset koronvaihtosopimukset, saadut</b>							
Osto EUR	4 620	-	3 021	2 597	-	1 527	11 765
Osto DEM	836	566	-	-	-	-	1 402
Osto GBP	710	-	-	-	-	-	710
Osto USD	-	324	-	88	-	-	412
Osto JPY	-	-	-	-	-	222	222
<b>Yhteensä, saadut</b>	<b>6 166</b>	<b>890</b>	<b>3 021</b>	<b>2 685</b>	<b>-</b>	<b>1 749</b>	<b>14 511</b>
<b>Valuuttamääräiset koronvaihtosopimukset, maksetut</b>							
<b>Yhteensä</b>	<b>-5 623</b>	<b>-925</b>	<b>-2 712</b>	<b>-2 756</b>	<b>-</b>	<b>-1 651</b>	<b>-13 667</b>
<b>Netto</b>	<b>543</b>	<b>-35</b>	<b>309</b>	<b>-71</b>	<b>-</b>	<b>98</b>	<b>844</b>

TeliaSonera-konsernin muut lainoja, sijoituksia ja operatiivisia transaktioriskejä suojaavat valuuttajohdannaiset koskivat 31.12.2002 seuraavia valuuttoja ja maturiteetteja. Arvot sisältävät pääoman nimellismäärän.

Arvo (MSEK)	2003	2004	2005	Myöhemmin	Yhteensä
<b>Myynti yhteensä</b>	<b>13 234</b>	<b>8</b>	<b>1</b>	<b>-</b>	<b>13 243</b>
Myynti EUR	5 378	8	1	-	5 387
Myynti DKK	4 895	-	-	-	4 895
Myynti NOK	1 110	-	-	-	1 110
Myynti USD	628	-	-	-	628
Myynti GBP	553	-	-	-	553
Myynti CZK	397	-	-	-	397
Myynti LVL	100	-	-	-	100
Myynti CHF	68	-	-	-	68
Myynti PLN	56	-	-	-	56
Myynti HUF	22	-	-	-	22
Myynti LTL	16	-	-	-	16
Myynti SGD	10	-	-	-	10
Myynti HKD	1	-	-	-	1
<b>Osto yhteensä</b>	<b>-21 881</b>	<b>-6</b>	<b>1</b>	<b>-</b>	<b>-21 887</b>
Osto EUR	-15 879	-	-	-	-15 879
Osto DKK	-2 896	-	-	-	-2 896
Osto NOK	-2 709	-	-	-	-2 709
Osto USD	-191	-6	-	-	-197
Osto GBP	-171	-	-	-	-171
Osto CHF	-26	-	-	-	-26
Osto LVL	-7	-	-	-	-7
Osto PLN	-2	-	-	-	-2
<b>Netto</b>	<b>-8 647</b>	<b>2</b>	<b>1</b>	<b>-</b>	<b>-8 644</b>

*Korkoriski*

TeliaSonera-konsernin pääasialliset rahoituslähteet ovat osakepääoma, liiketoiminnan kassavirta sekä ottolainaus. Korolliset lainat altistavat konsernin korkorisille.

Korkoriski on riski, että korkojen muutoksella on negatiivinen vaikutus konsernin nettokorkotuottoihin ja/tai kassavirtoihin. TeliaSoneran rahoituspolitiikka sisältää ohjeet koroista sekä lainojen keskimääräisistä juoksuajoista. Konserni pyrkii tasapainottamaan lainanoton arvioidut juoksevat kustannukset ja riskin, että äkillinen ja tuntuva koronmuutos vaikuttaa tulokseen negatiivisesti. Konsernipolitiikan mukaan lainakannan korkojen duraation (tehokas juoksu-aika) pitäisi olla 6 kuukauden ja 4 vuoden välillä.

Jos käytettävissä olevien lainojen korko- tai valuuttaehdot eivät vastaa haluttua lainasalkun jakaamaa, erilaisia johdannaisia käytetään tavoitteen mukaiseen durajaan ja valuuttaan pääsemiseksi. Tämä mukauttaminen tapahtuu pääasiassa käyttämällä koronvaihto- sekä valuuttamääräisiä koronvaihtosopimuksia.

31.12.2002 TeliaSonera AB:n ja Sonera Oyj:n korolliset velat olivat 62 644 milj. kruunua, ja korkojen duratio oli noin 1,3 vuotta, johdannaiset mukaan lukien. Tällöin seuraavan 12 kuukauden aikana koronmuutoksille altis lainamäärä oli noin 20 000 milj. kruunua, olettaen, että vuoden aikana erääntyvät lainat rahoitetaan uudelleen ja johdannaisinstrumentit huomioidaan. Koronmuutosten tarkka vaikutus rahoituskustannuksiin riippuu velkojen erääntymisajankohdista ja vaihtuvakorkoisten velkojen korontarkistusajankohdista sekä lainamäärien vaihteluista, mitkä tekijät heijastuvat arvioon. Lainasalkun käypä arvo muuttuisi kuitenkin noin 500 milj. kruunua, jos markkinakorot muuttuisivat yhdensuuntaisesti ja samansuuruisesti kaikilla juoksuajoilla (parallel shift) yhden prosenttiyksikön olettaen, että lainamäärä ja duratio ovat vastaavat kuin vuoden 2002 lopussa.

TeliaSonera AB käyttää tiettyjä koronvaihtosopimuksia kassavirtasuojauksina suojaamaan olemassa olevien luottojen korkomaksujen kassavirtoja. Voimassa oleviin kassavirtasuojauksiin liittyvä tehottomuus oli merkityksetöntä ja esitetään 31.12.2002 päättyneen tilikauden tuloksessa. Käyvän arvon muutokset esitetään oman pääoman ryhmässä "Käyvän arvon rahasto" liitetiedossa "Oma pääoma, tulos per osake". Kassavirtasuojauksia ei keskeytetty vuoden aikana sen johdosta, että olisi voitu olettaa alkuperäisesti ennustettujen tapahtumien jäävän toteutumatta arvioidun aikataulun puitteissa.

TeliaSoneran koronvaihtosopimukset olivat 31.12.2002 koostumukseltaan seuraavat. Arvot sisältävät pääoman nimellismäärän ja jaksotetut korot.

Arvo (MSEK)	2003	2004	2005	2006	2007	Myöhemmin	Yhteensä
<b>Korkotuotot</b>							
Kiinteä korko	665	-	5 057	-	-	2 944	8 666
Vaihtuva korko	4 469	1 115	616	-	504	665	7 369
<b>Yhteensä</b>	<b>5 134</b>	<b>1 115</b>	<b>5 673</b>	<b>-</b>	<b>504</b>	<b>3 609</b>	<b>16 035</b>
<b>Korkokulut</b>							
Kiinteä korko	4 505	1 142	651	-	559	727	7 584
Vaihtuva korko	647	-	4 678	-	-	2 814	8 139
<b>Yhteensä</b>	<b>5 152</b>	<b>1 142</b>	<b>5 329</b>	<b>-</b>	<b>559</b>	<b>3 541</b>	<b>15 723</b>

**Rahoitusriskit**

TeliaSoneran lainauksella on yleensä pidempi maturiteetti kuin duraatio (lainojen pääoma on sovittu pidemmäksi kuin korkoperuste). Tämän ansiosta konserni on saanut halutun korkoriskin joutumatta ottamaan suurta rahoitusriskiä. Konsernin politiikan mukaan lainojen keskimääräisen maturiteetin tulisi normaalista olla yli kaksi vuotta. Rahoitusriskiä pienentääkseen konserni pyrkii hajauttamaan lainojen maturiteetit pidemmälle aikavälille.

TeliaSonera AB:n luottokelpoisuusluokitus on vahva, minkä ansiosta konsernin on helppo hankkia rahoitusmarkkinoilta lainarahoitusta. Standard & Poor's on myöntänyt TeliaSonera AB:lle lyhytaikaisen luottoluokituksen A-1 ja pitkäaikaisen luottoluokituksen A. Standard & Poor's on siirtänyt TeliaSonera AB:n luottoluokituksen tarkkailulistalle kielteisten näkemien takia. Luottoluokituslaitos Moody's on sijoittanut TeliaSonera AB:n lyhytaikaisten luottojen osalta luokkaan P-1 ja pitkäaikaisien luottojen osalta luokkaan A2. Luokitusnäkemien ilmoitetaan olevan negatiivisia.

TeliaSonera rahoittaa liiketoimintansa lainaamalla suoraan sekä Ruotsin että kansainvälisiltä rahoitusmarkkinoilta vahvistamattomien markkinaehtoisten rahoitusjärjestelyjen puitteissa. TeliaSonera AB ja Sonera Oyj käyttävät myös pankkirahoitusta, jonka osuus konsernin koko lainanotosta oli 31.12.2002 noin 15 prosenttia. Markkinaehtoinen rahoitus on taloudellinen ja joustava vaihtoehto pankkirahoitukselle. Markkinaehtoinen lainanotto on pääosin kiinteäkorkoista, vaikkakin mukana on tosin muutamia vaihtuvakorkoisia joukkovelkakirjalainoja.

**Luottoriskit**

TeliaSonera hyväksyy rahoitustransaktioihin, kuten korko- ja valuutanvaihtosopimuksiin ja muihin johdannaisiin koskeviin liiketoiimiin, vain luotettavia vastapuolia. TeliaSonera edellyttää jokaiselta vastapuolelta hyväksytyä luokitusta ja International Swaps and Derivatives Association, Inc:n (ISDA) laatimaa sopimusta. Sallittu positio vastapuolelle riippuu kyseisen vastapuolen luokituksesta.

Johdannaisiin liittyvä avoin positio vastapuoliin nähden oli 31.12.2002 yhteensä 1 942 milj. kruunua laskettuna nettosaamisena kuitakin vastapuoliselta.

Likvideittilyijäämää talletetaan pankkeihin tai sijoitetaan lyhytaikaisiin, hyvän luottoluokituksen omaaviin korkoinstrumentteihin. Sallittu avoin positio vastapuoleen nähden riippuu kyseisen vastapuolen luokituksesta.

TeliaSoneran myyntisaamisiin liittyvä luottoriski on hajautunut sekä laajan yksityisasiakaskunnan että eri aloilla toimivien lukuisten yritysten kesken. Luottomyyntinsä vaaditaan vakavaraisuustietoja tarpeettomien luottotappioriskien minimoimiseksi. Vakavaraisuuden selvittämisessä käytetään hyväksi konsernin sisäisiä tietoja maksukäyttäytymisestä, ja tarvittaessa hankitaan luottotietoja ja tietoja kyseisestä yrityksestä myös ulkopuolisista lähteistä. Luottotappiot olivat 1,4 prosenttia, 1,6 prosenttia ja 0,8 prosenttia konsernin liikevaihdosta vuosina 2002, 2001 ja 2000.

**Vakuutuskelpoiset riskit**

Vakuutusturvaa ohjaavat konsernitasoniset linjaukset. Liiketoimintayksiköt ja muut riskien arvioinnista vastaavat yksiköt päättävät vakuutusturvan varsinaisesta määrästä. Konsernin oma vakuutusyhtiö Telia Försäkring AB hoitaa kaikki Ruotsin toimintoihin liittyvät vahinko- ja henkivakuutukset. Sen riskit jälleenvakuutetaan osittain kansainvälisillä jälleenvakuutusmarkkinoilla.

## 31 Ehdolliset varat, annetut pantit ja vakuudet ja ehdolliset velat

MSEK	31.12.		
	2002	2001	2000
<b>Ehdolliset varat</b>	-	-	-
<b>Annetut pantit ja vakuudet</b>			
<i>Johdannaisinstrumentit</i>			
Varat sulkutileillä	-	5	5
<i>Talletukset asiakkailta:</i>			
Varat sulkutileillä	96	4	7
<i>Taseen ulkopuoliset erät:</i>			
Varat sulkutileillä	6	-	-
<i>Pitkäaikaiset velat luottolaitoksille:</i>			
Kiinteistökiinnitykset	20	-	-
Lyhytaikaiset saamiset	42	-	-
Suntel Ltd:n osakkeet	90	82	-
OAO MegaFonin osakkeet	119	-	-
<b>Yhteensä</b>	<b>373</b>	<b>91</b>	<b>12</b>
<b>Ehdolliset velat</b>			
Luottotakuut OAO MegaFonin ja Turkcell Holding A.S.:n puolesta	481	-	-
Suoritustakuut Xfera Móviles S.A.:n puolesta	3 760	-	-
Suoritustakuut Ipse 2000 S.p.A.:n puolesta	317	-	-
Muut luotto- ja suoritustakuut jne.	1 226	622	995
FPG/PRI, muut eläketakuut	222	163	165
Muut ehdolliset velat	-	-	164
<b>Yhteensä</b>	<b>6 006</b>	<b>785</b>	<b>1 324</b>

Tietyt konsernin hyväksymät lainakovenantit rajoittavat konsernin mahdollisuuksia myydä tai pantata tiettyjä varoja.

Xferan osakkeenomistajien välisen osakassopimuksen mukaan TeliaSonera on sitoutunut sijoittamaan Xferaan 2 556 milj. Ruotsin kruunua (278 milj. euroa) vuoden 2004 loppuun mennessä. Jos TeliaSonera rikkoo osakassopimuksen mukaisia velvoitteitansa, velvoitteensa täyttäneillä osakkeenomistajilla on oikeus ostaa kaikki TeliaSoneran hallussa olevat osakkeet käypään arvoon. Johdon käsityksen mukaan TeliaSoneran sitoumuksen mukaiset 278 milj. euron sijoitukset antavat Xferalle mahdollisuuden täyttää UMTS-toimilupaan liittyvät toimintaehdot. Siksi johto ei odota Soneran joutuvan suorittamaan merkittäviä lisämaksuja Xferaan liittyvien velvoitteidensa osalta.

TeliaSonera omistaa 47,1 prosenttia osakkuusyhtiö Turkcell Holding A.S.:stä. Turkcell Holding omistaa 51 prosenttia Turkcell Iletisim Hizmetleri A.S.:stä (Turkcell). TeliaSonera omistaa siten 24,0 prosenttia Turkcellistä Turkcell Holdingin välityksellä. Lisäksi TeliaSonera omistaa suoraan 13,1 prosenttia Turkcellistä. Turkcell Holding on pantannut noin 39 prosenttia omistamistaan Turkcellin osakkeista, mikä vastaa noin neljäsosaa TeliaSoneran omistuksesta Turkcellista, Turkcellin lainojen vakuudeksi. TeliaSoneran suoraan omistamia Turkcellin osakkeita ei ole pantattu.

Joulukuussa 1998 TeliaSoneran tytäryhtiö Sonera sopi vuokraus/takaisinvuokrausjärjestelystä (cross-border lease), jossa Sonera vuokrasi eräitä matkaviestintäteleverkon laitteita yhdysvaltalaisen pääomasijoittajien muodostamille säätiöille, jotka samanaikaisesti vuokrasivat laitteiston takaisin Soneralle. Kohteena olevan laitteiston omistusoikeus säilyi Soneralla, ja sen tasearvo oli vuosien 2002, 2001 ja 2000 lopussa 40, 64 ja 96 milj. euroa. Järjestelyn aiheuttamat kokonaisvuokrasavat ja -velat suoritettiin järjestelyn tekohetkellä, jolloin Sonera sai nettomääräisenä rahakorvauksena 11 milj. Yhdysvaltain dollaria (9 milj. euroa). Määrä on esitetty saatuna ennakkomaksuna taseessa, ja se kirjataan ototoksi muihin rahoitustuottoihin vuokrausopimuksen kuluessa. Järjestelystä ei odoteta aiheutuvan muita kassavirtoja Soneralle. Sopimuksen kesto on noin 15 vuotta, mutta siihen sisältyy ehto, joka antaa Soneralle oikeuden päättää sopimus 11 vuoden kuluttua sen alkamisen jälkeen. Sopimuksessa osallisena olevien pääoma- ja lainarahoittajien saamista vuosittaisista takaisinmaksuista huolehtivat erilliset rahoituslaitokset. Pääomarahoitajien saamisten vakuudeksi olevat varat on sijoitettu USA:n valtion ja valtionlaitosten arvopapereihin, ja lainarahoituksen osalta on tehty pankkitalletus. Sijoituksen kokonaismäärä sopimuksen alussa oli 224 milj Yhdysvaltain dollaria.



## 32 Riita-asiat ja viranomaismenettelyt

TeliaSonera on osapuolena useissa konsernin liiketoimintaan liittyvissä riita-asioissa ja viranomaismenettelyissä, jotka koskevat pääasiassa kauppaa ja kilpailua koskevaa lainsäädäntöä ja säädöksiä, erityisesti Ruotsin ja Suomen matkaviestinverkkojen ns. terminointimaksuja. Seuraavassa on lyhyesti kuvattu TeliaSoneran kannalta olennaisimmat vireillä olevat viranomaismenettelyt, oikeudenkäynnit tai väliesmenettelyt.

Lattelekomin väliesmenettely osapuolet esittivät vaatimuksensa toukokuussa 2002. Tilts Communications A/S, TeliaSoneran kokonaan omistama tanskalainen tytäryhtiö, vaatii Latvian tasavalta noin 152 milj. euroa korvauksena tulomenetyksistä, jotka aiheutuvat Latvian tasavallan päätöksestä lyhentää Lattelekomille vuonna 1994 myönnettyä 20 vuoden yksinoikeutta sekä siitä, että Latvian tasavalta ei ole taannut televiestintämaksuihin sovitun tasoisia tarkistuksia. Latvian tasavalta on määritellyt omiksi vastavaatimuksikseen noin 1 040 milj. euroa. Latvian tasavalta perustelee vaatimuksiaan väitteillä, että Tilts ei ole digitalisoinut Latvian kiinteää verkkoa ja on tietyiltä muiltakin osin rikkonut sopimusvelvoitteitaan. TeliaSonera katsoo, että sen vaatimukset Latvian tasavaltaa kohtaan ovat perusteltuja, ja pyrkii niiden toteutumiseen. TeliaSoneran mukaan Latvian tasavallan vastavaatimukset ovat perusteellomia, ja TeliaSonera pyrkii torjumaan ne kaikin keinoin. TeliaSonera omistaa Lattelekomista tällä hetkellä 49 prosenttia.

Heinäkuussa 2002 TeliaSonera nimettiin yhdeksi useista vastaajista arvopaperimarkkinalakiin pohjautuvaan ryhmäkanteeseen, joka koskee Infonet Services Corp.:n listautumista. TeliaSoneran omistusosuus kyseisessä yrityksessä on 20 prosenttia. Kanteessa väitetään muun muassa, että Infonetin listautumisen yhteydessä käytetty listautumisesite sisälsi materiaalisia virheitä ja puutteita. Virheet ja puutteet liittyivät AUCS:n liiketoimintaan, josta Unisource siirsi osan Infonetille vuonna 1999. TeliaSonera omisti Unisourcesta vähemmistöosuuden. Kantaja hakee muun muassa vahingonkorvausta ja/tai peruuttamista ja vaatii erityisesti, että osakkeensa myyneet osakkeenomistajat, TeliaSonera mukaan lukien, velvoitettaisiin palauttamaan voitot, joita ne ovat saaneet Infonetin osakkeiden myynnistä kyseisen yrityksen listautumisen yhteydessä. Näiden voittojen määrä oli kantajan väitteen mukaan yhteensä yli 400 milj. Yhdysvaltain dollaria, johon summaan sisältyvät TeliaSoneran saamat 53,8 milj. Yhdysvaltain dollarin tuotot. TeliaSonera kiistää kanteen sisältämät vaateet ja aikoo tarmokkaasti vastustaa kannetta.

Marraskuussa 2002 TeliaSoneran tytäryhtiö Sonera Oyj sai haasteen Broadband Mobile ASA:n konkurssipesältä, joka vaatii Broadband Mobilen osakkeenomistajilta yhteensä 332 milj. Norjan kruunua. Soneran omistusosuus Broadband Mobilella oli 50 prosenttia. 18.12.2002 Sonera jätti vastineensa haasteeseen norjalaiseen alioikeuteen. Jutun suullisen oikeuskäsittelyn odotetaan alkavan vasta vuoden 2003 lopussa.

Posti- ja telehallitus (PTS) on hyväksynyt Tele2:n vaateen, jonka mukaan TeliaSoneran pitää maksaa Tele2:lle korvauksia kaikesta Tele2:n matkaviestinverkkoon siirtämästään matkaviestinliikenteestä. Lisäksi PTS määräsi, että TeliaSonera on oikeutettu saamaan korvauksia Tele2:lta ja muilta ruotsalaisilta operaattoreilta, jotka ovat siirtäneet matkaviestinliikennettä TeliaSoneran verkkoon. Voittuaan jutun hallinto-oikeudessa Tele2 nosti kanteen ruotsalaisissa siviiliuomioistuimissa vaatien korvauksia. TeliaSonera on myöhemmin maksanut Tele2:lle tiettyjä summia kiistanalaisista matkaviestinliikenteen siirroista. TeliaSonera on hakenut muutosta PTS:n päätökseen. Juttu on parhaillaan käsiteltävänä Ruotsin hovioikeudessa. Tele2:n siviili-oikeudellinen kanne on kesken, kunnes Ruotsin hovioikeus (kamarioikeus) on tehnyt päätöksensä. TeliaSoneran kantana on, ettei kyseinen siirto merkitse TeliaSoneran ja Tele2:n välistä yhdysliikennettä ja ettei yhtiö siksi ole velvollinen maksamaan televiestintälain mukaisia korvauksia. Jos PTS:n päätös pysyy voimassa, TeliaSoneran pitää maksaa Tele2:lle kaikki sen vaateessaan mainitsemat summat sekä maksaa myös muusta samanlaisesta liikenteestä, jota TeliaSonera siirtää muiden Ruotsissa toimivien matkaviestinoperaattorien verkkoihin. TeliaSonera on siinä tapauksessa vuorostaan oikeutettu vaatimaan vastaavia summia muilta operaattoreilta. Luottoriskin kokonaismääräksi arvioidaan noin 339 milj. kruunua.

## 33 Kassavirtalaskelman lisätiedot

### Rahoituserät

Seuraavassa esitetään kunkin vuoden korkotuotot ja korkokulut:

MSEK	Tammikuu–joulukuu		
	2002	2001	2000
Korkotuotot	1 054	1 558	1 510
Korkokulut	-1 772	-2 060	-1 226
<b>Netto</b>	<b>-718</b>	<b>-502</b>	<b>284</b>

### Tuloverot

Vuosina 2002, 2001 ja 2000 maksettiin tuloveroja yhteensä 122, 631 ja 2 700 milj. Ruotsin kruunua.

### Hankinnat ja myynnit

TeliaSonera-konsernin rakenne muuttuu jatkuvasti. Siihen vaikuttavat tytäryhtiöiden, liiketoimintojen sekä osakkuusyhtiöiden hankinnat ja myynnit samoin kuin investoinnit konsernin ulkopuolisiin yhtiöihin. Tytäryhtiöhankinnoissa konsernille siirtyneiden varojen ja velkojen markkina-arvo sekä investointien kokonaisskassa-virta jakautui seuraavasti:

MSEK	Tammikuu–joulukuu		
	2002	2001	2000
Aineettomat hyödykkeet	35 621	448	22 952
Aineelliset hyödykkeet	13 532	1 291	2 431
Sijoitukset, myyntisaamiset, vaihto-omaisuus jne.	42 241	87	1 231
Kassavarat	900	1	1 861
Vähemmistön osuudet	-2 179	-	-
Varaukset	-4 250	-106	-89
Pitkäaikaiset velat	-19 711	-698	-2 351
Lyhytaikaiset velat	-9 627	-427	-1 079
<b>Maksettu kauppahinta</b>	<b>56 527</b>	<b>596</b>	<b>24 956</b>
Vähennettynä vastasuorituksena toteutetulla osakeannilla	-56 527	-	-
Vähennettynä hankittujen konserniyhtiöiden kassavaroilla	-900	-1	-1 861
<b>Hankittujen konserniyhtiöiden nettokassavirta</b>	<b>-900</b>	<b>595</b>	<b>23 095</b>
Muiden investointien hankintahinta	537	1 646	7 746
<b>Investointien kassavirta</b>	<b>-363</b>	<b>2 241</b>	<b>30 841</b>

Tytäryhtiömyynneissä konsernilta pois siirtyneiden varojen ja velkojen markkina-arvo sekä myyntien kokonaisskassavirta jakautui seuraavasti:

MSEK	Tammikuu–joulukuu		
	2002	2001	2000
Aineettomat hyödykkeet	-	2 028	8 296
Aineelliset hyödykkeet	2	898	387
Myyntisaamiset, vaihto-omaisuus jne.	3	2 870	2 396
Kassavarat	32	582	31
Varaukset	-0	-994	-
Pitkäaikaiset velat	-	-1 740	-81
Lyhytaikaiset velat	-19	-2 416	-2 679
<b>Saatu kauppahinta</b>	<b>18</b>	<b>1 228</b>	<b>8 350</b>
Vähennettynä myytyjen tytäryhtiöiden kassavaroilla	-32	-582	-31
Konsernista poistuneet velat	1	1 115	761
<b>Myytyjen konserniyhtiöiden nettokassavirta</b>	<b>-13</b>	<b>1 761</b>	<b>9 080</b>
Muiden myyntien kassavirta	1 284	13 870	245
<b>Kassavirta myynneistä</b>	<b>1 271</b>	<b>15 631</b>	<b>9 325</b>

### Ei-kassavirtavaikutteiset erät

#### Sonera

Sonera-fuusio toteutettiin osakevaihdon avulla (katso liitetieto "Yhdistyminen Sonera Oyj:n kanssa").

#### Ajoneuvot

TeliaSonera vuokraa ajoneuvoja rahoitusleasingillä pääasiassa GE Capitalilta. Tilikauden aikaiset hankinnat aiheuttivat 44 milj. kruunun arvoisen ei-kassavirtavaikutteisen investoinnin.

#### Infrastruktuuri/kapasiteetin vaihtosopimukset

Kansainvälisessä carrier-toiminnassa tehdään infrastruktuuria ja kapasiteettia koskevia vaihtosopimuksia muiden carrier-toimintaa harjoittavien yhtiöiden kanssa. Ennen kuin kaikki sopimuksen sisältämät toimitukset on tehty, voi tehtyjen toimitusten arvo erota saatujen toimitusten arvosta. 31.12.2002 TeliaSonera oli vastaanottanut infrastruktuuri- ja verkkokapasiteettipalveluja vaihtosopimusten kautta kirjanpitoarvoltaan nettomääräisesti 54 milj. kruunua.

#### AUCS

Yhteensä 187 milj. kruunun arvoiset saatavat AUCS Communications Services -osakkuusyhtiöltä konvertoitiin yhtiön osakkeiksi tilikaudella.

#### Infonet

Osakkuusyhtiö Infonet Services Corp.:n optiot vaihdettiin tilikaudella osakkeisiin. TeliaSoneran omistusosuuden laimenemisesta aiheutui ei-kassavirtavaikutteinen 30 milj. kruunun myyntivoitto.

**Kassavarat**

Kolmen kuukauden kuluessa eräännyvät talletukset yhdessä rahojen ja pankkisaamisten kanssa muodostavat kassavarat seuraavasti:

MSEK	31.12.		
	2002	2001	2000
Sijoitukset	2 634	7 405	85
Rahat ja pankkisaamiset	2 831	1 518	1 352
<b>Kassavarat</b>	<b>5 465</b>	<b>8 923</b>	<b>1 437</b>

**Muut**

Bruttoinvestoinnit käyttömajauslajeittain, muutokset korollisissa veloissa (netto) sekä muutokset käyttöomaisuudessa ja sijoitetussa pääomassa viimeisen kuuden vuoden aikana on esitetty alla.

Bruttoinvestoinnit on jaettu liiketoiminta-aluekohtaisesti ja maantieteellisten alueiden mukaan liitetiedoissa "Liiketoiminta-aluekohtainen jako" ja "Maantieteellisen jako".

Liiketoiminnan kassavirta ja ei-kassavirtaperusteiset erät on seuraavassa esitetty toimialoitain:

	Tammikuu–joulukuu 2002	
	Liiketoiminnan kassavirta (MSEK)	Ei-kassavirta-vaikutteiset erät
Telia Mobile	4 071	Ajoneuvot
Telia Internet Services	-322	Ajoneuvot
Telia International Carrier	-3 358	Infrastruktuuri/kapasiteetin vaihtosopimukset, ajoneuvot
Telia Networks	8 072	Ajoneuvot
Group-wide	-2 939	AUCS, Infonet, ajoneuvot
Sonera	924	Sonera
Baltian yksiköt	448	Sonera
<b>Yhteensä</b>	<b>6 896</b>	

Soneran ja Baltian yksiköiden liiketoiminta-alueiden liiketoiminnan kassavirrat sisältävät hankitut kassavarat.

Sijoitukset käyttömajauslajeittain	Tammikuu–joulukuu						
	2002	2001	2000	1999	1998	1997	1996
<b>MSEK</b>							
Liikearvo	30 929	448	22 893	335	223	50	740
Muut aineettomat hyödykkeet	5 119	1 316	509	373	248	233	317
Kiinteistö-sijoitukset	237	269	552	53	370	1 478	477
Koneet ja kalusto	8 989	16 128	15 519	7 275	7 045	7 926	7 510
<i>Kiinteät verkot</i>	4 527	7 022	4 115	3 364	2 158	3 023	3 367
<i>Matkaviestinverkot</i>	2 336	2 124	1 411	1 166	1 273	1 360	1 188
<i>Muut koneet ja laitteet</i>	2 126	6 982	9 993	2 745	3 614	3 543	2 955
Osakkeet ja osuudet	9 164	2 574	8 269	4 109	3 852	1 177	1 964
<b>Yhteensä (Liitetiedot 34, 35)</b>	<b>54 438</b>	<b>20 735</b>	<b>47 742</b>	<b>12 145</b>	<b>11 738</b>	<b>10 864</b>	<b>11 008</b>
josta käyttömajausinvestointeja	14 345	17 713	16 580	7 701	7 663	9 637	8 304
josta yritysostot	40 093	3 022	31 162	4 444	4 075	1 227	2 704

Muutos korollisissa veloissa, netto	31.12.						
	2002	2001	2000	1999	1998	1997	1996
<b>MSEK</b>							
<b>Avaava tase</b>	<b>10 661</b>	<b>20 235</b>	<b>7 527</b>	<b>6 767</b>	<b>14 609</b>	<b>13 534</b>	<b>12 065</b>
Lisäys (+)/vähennys (-), pitkäaikaisissa lainoissa	6 931	4 317	11 753	2 632	-591	2 658	2 404
Lisäys (+)/vähennys (-), lyhytaikaisissa lainoissa	6 677	-9 235	6 232	-128	-669	2 318	2 920
Lisäys (-)/vähennys (+), lyhytaikaisissa sijoituksissa	3 776	-7 424	1 086	-1 062	315	-345	586
Lisäys (-)/vähennys (+), rahoissa ja pankkisaamisissa	-1 313	-166	-839	-32	561	-87	-371
<b>Muutos nettovelassa</b>	<b>18 071</b>	<b>-12 508</b>	<b>18 232</b>	<b>1 410</b>	<b>-384</b>	<b>4 544</b>	<b>5 539</b>
Lisäys (-)/vähennys (+), korollisissa saatavissa	-1 564	4 101	-5 803	-2 163	-2 258	-298	-426
<b>Muutos lainoissa, netto</b>	<b>16 507</b>	<b>-8 407</b>	<b>12 429</b>	<b>-753</b>	<b>-2 642</b>	<b>4 246</b>	<b>5 113</b>
Lisäys (+)/vähennys (-), eläkevarauksissa	-2 134	-1 167	279	1 513	-5 200	-3 171	-3 644
<b>Muutos korollisissa veloissa, netto</b>	<b>14 373</b>	<b>-9 574</b>	<b>12 708</b>	<b>760</b>	<b>-7 842</b>	<b>1 075</b>	<b>1 469</b>
<b>Päätävä tase</b>	<b>25 034</b>	<b>10 661</b>	<b>20 235</b>	<b>7 527</b>	<b>6 767</b>	<b>14 609</b>	<b>13 534</b>

Sijoitettu pääoma ja käyttöomaisuus	31.12.						
	2002	2001	2000	1999	1998	1997	1996
<b>MSEK</b>							
Käyttöomaisuus	172 812	94 914	91 340	53 487	49 198	49 471	47 399
Vaihto- ja rahoitusomaisuus	33 844	33 277	31 375	23 117	18 080	16 439	15 116
<i>Korottomat velat</i>	-29 569	-25 871	-21 014	-16 956	-16 436	-13 042	-13 901
<i>Korottomat varaukset</i>	-18 182	-10 749	-7 826	-7 242	-6 002	-5 329	-4 042
Koroton rahoitus	-47 751	-36 620	-28 840	-24 198	-22 438	-18 371	-17 943
Osinko (vuodelta 2002 hallituksen ehdotus)	-1 870	-600	-1 501	-1 470	-1 400	-1 210	-1 152
<b>Sijoitettu pääoma yhteensä</b>	<b>157 035</b>	<b>90 971</b>	<b>92 374</b>	<b>50 936</b>	<b>43 440</b>	<b>46 329</b>	<b>43 420</b>
Osakepääoma	108 829	59 885	55 988	32 893	29 344	25 487	24 413
Vähennetään osingonjako (vuodelta 2002 hallituksen esitys)	-1 870	-600	-1 501	-1 470	-1 400	-1 210	-1 152
Vähemmistön osuus osakepääomasta	5 120	204	320	210	210	306	218
<i>Pitkäaikaiset korolliset velat</i>	32 124	25 193	20 876	9 123	6 491	7 082	4 424
<i>Lyhytaikaiset korolliset velat</i>	12 608	3 931	13 166	6 934	7 062	7 731	5 413
<i>Eläkevaraukset</i>	224	2 358	3 525	3 246	1 733	6 933	10 104
Ulkoisen rahoitus	44 956	31 482	37 567	19 303	15 286	21 746	19 941
<b>Rahoitus yhteensä</b>	<b>157 035</b>	<b>90 971</b>	<b>92 374</b>	<b>50 936</b>	<b>43 440</b>	<b>46 329</b>	<b>43 420</b>
Korolliset sijoitukset	-8 419	-7 510	-4 968	-5 563	-5 561	-4 401	-4 058
Korollinen rahoitusomaisuus	-11 503	-13 311	-12 364	-6 213	-2 958	-2 736	-2 349
<b>Käyttöomaisuus (Liitetiedot 34, 35)</b>	<b>137 113</b>	<b>70 150</b>	<b>75 042</b>	<b>39 160</b>	<b>34 921</b>	<b>39 192</b>	<b>37 013</b>



## 34 Liiketoiminta-aluekohtainen jako

Konsernin toimintaa johdetaan ja toiminnan raportointi tapahtuu pääasiassa liike-toiminta-aluekohtaisesti. Liiketoiminta-alueiden yhdistelyssä käytetyt periaatteet ovat samat kuin konsernitilinpäätöksessä. Liiketoiminta-alueiden väliset liiketapahtumat perustuvat vastaaviin ehtoihin kuin muiden asiakkaiden kanssa. Konsernin organisaatiossa tapahtui useita muutoksia vuosien 2002, 2001 ja 2000 aikana, jolloin toimintoja siirrettiin olemassa olevien liiketoiminta-alueiden välillä. Vertailuvuosien tiedot on muunnettu vastaamaan konsernin nykyistä johtamis- ja raportointijakoa.

Telia Mobile vastaa matkaviestintaverkon ja -palveluiden tuottamisesta Pohjois- maissa, Baltian maissa ja Venäjällä.

Telia Internet Services vastaa Internet-palveluista Ruotsissa ja Tanskassa.

Telia International Carrier vastaa kansainvälisestä carrier-toiminnasta. Liiketoiminta-alueen tasearvoa alennettiin 6 131 ja 3 027 milj. kruunua vuosina 2002 ja 2001 (katso myös liitetieto "Uudelleenjärjestelykulut").

Telia Networks vastaa kiinteiden verkkojen toiminnosta Ruotsissa, Tanskassa, Puolassa ja Baltian maissa. Tanskan toimintoihin liittyvien varojen tasearvoa alennettiin 3 033 milj. kruunua ja kyseiset varat romutettiin vuonna 2002 (katso myös liitetieto "Uudelleenjärjestelykulut"):

Liiketoiminta-alue "Group-wide" sisältää liiketoimintayksikön Telia Holding, joka vastaa Telian ydinliiketoimintojen ulkopuolisista intresseistä. Liiketoiminta-alueen toiminnosta luovutaan asteittain myymällä ne joko kokonaan tai osittain. Group-wide käsittää myös osan konsernihallinnosta sekä koko konsernin kattavia tukipalveluja ja -hankkeita. Tälle liiketoiminta-alueelle kirjataan myös liiketoiminta-alueiden välisten siirtojen eliminoinnit ja muita vastaavia erä.

Sonera sisältää kaikki Sonera Oyj:n ja Sonera-konsernin toiminnot 3.12.2002 lähtien (katso liitetieto "Yhdistyminen Sonera Oyj:n kanssa").

Baltian yksiköt -liiketoiminta-alueeseen kuuluvat 3.12.2002 alkaen kaikki seuraavien yhtiöiden ja niiden tytäryhtiöiden toiminnot: AB Lietuvos Telekomas, UAB Omnitel and Latvijas Mobilais Telefons SIA. Sonera Oyj:n kanssa toteutettavan fuusion seurauksena näistä Baltian yksiköistä tuli TeliaSonera-konsernin tytäryhtiöitä.

Liiketoiminta-alueiden valvonnan ja raportoinnin pääasiallisia tunnuslukuja ovat liikevaihdon ja liiketuloksen lisäksi vertailukelpoinen käyttökate ja käyttöpääoma (ks. liitetieto "Määritelmät" ja liitetieto "Vertailukelpoisen käyttökateen ja liiketuloksen välinen suhde"). Liiketuloksen jälkeisiä tuloslaskelmaeriä ei raportoida liiketoiminta-alueittain.

### Tammikuu–joulukuu 2002 tai 31.12.2002

MSEK	Mobile	Internet Services	International Carrier	Networks	Group-wide	josta Holdingin osuus	Sonera	Baltic yksiköt	Konserni
Liikevaihto	21 638	4 206	5 188	33 154	-7 074	1 814	1 836	535	59 483
Ulkoinen liikevaihto	20 163	4 174	4 369	27 263	1 169	906	1 813	532	59 483
Vertailukelpoinen käyttökate	6 123	-486	-1 287	11 090	-524	426	531	245	15 692
Poistot ja arvonalennukset	-4 422	-611	-5 960	-8 682	-528	-462	-465	-176	-20 844
Kertaluonteiset erät	-357	-135	-4 780	-979	265	215	-232	-53	-6 271
Osuus osakkuusyhtiöiden tuloksista	321	-56	0	66	48	48	149	0	528
Liiketulos	1 665	-1 288	-12 027	1 495	-739	227	-17	16	-10 895
Käyttöpääoma	34 534	925	1 280	21 474	-5 689	2 229	73 871	10 718	137 113
josta liiketoiminta-alueen varoja	41 062	2 435	9 985	32 081	4 752	7 352	84 510	11 914	186 739
josta liiketoiminta-alueen velkoja	-6 528	-1 510	-8 705	-10 607	-10 441	-5 123	-10 639	-1 196	-49 626
Sijoitukset osakkuusyhtiöihin	1 915	4	0	354	3 087	3 092	17 665	2	23 027
Sijoitukset	2 605	418	1 034	3 862	1 177	810	42 363	2 979	54 438
josta käyttöomaisuusinvestointeja	2 369	384	1 034	3 859	675	309	5 339	685	14 345
Henkilöstön lukumäärä	4 305	1 376	736	7 268	2 223	1 425	7 639	5 626	29 173
Kokopäiväisten työntekijöiden keskimääräinen lukumäärä	4 442	1 310	783	7 318	2 265	1 457	675	484	17 277

### Tammikuu–joulukuu 2001 tai 31.12.2001 (muunnettu)

MSEK	Mobile	Internet Services	International Carrier	Networks	Group-wide	josta Holdingin osuus	Konserni
Liikevaihto	19 830	3 305	4 632	34 065	-4 636	10 680	57 196
Ulkoinen liikevaihto	17 857	3 288	3 652	29 159	3 240	3 072	57 196
Vertailukelpoinen käyttökate	4 705	-970	-1 569	11 710	-961	265	12 915
Poistot ja arvonalennukset	-3 385	-606	-3 589	-5 422	-973	-886	-13 975
Kertaluonteiset erät	-49	-28	-1	-71	533	-209	384
Osuus osakkuusyhtiöiden tuloksista	361	-45	0	-2 363	8 183	8 233	6 136
Liiketulos	1 632	-1 649	-5 159	3 854	6 782	7 403	5 460
Käyttöpääoma	36 499	1 401	8 652	30 795	-7 197	287	70 150
josta liiketoiminta-alueen varoja	42 810	2 810	14 074	39 525	8 151	1 296	107 370
josta liiketoiminta-alueen velkoja	-6 311	-1 409	-5 422	-8 730	-15 348	-1 009	-37 220
Sijoitukset osakkuusyhtiöihin	3 061	22	0	3 488	3 356	3 356	9 927
Sijoitukset	4 979	903	5 037	7 129	2 687	2 744	20 735
josta käyttöomaisuusinvestointeja	4 341	836	5 037	6 767	732	788	17 713
Henkilöstön lukumäärä	4 813	1 369	777	7 910	2 280	1 576	17 149
Kokopäiväisten työntekijöiden keskimääräinen lukumäärä	4 857	1 257	671	7 693	10 501	9 729	24 979

### Tammikuu–joulukuu 2000 tai 31.12.2000 (muunnettu)

MSEK	Mobile	Internet Services	International Carrier	Networks	Group-wide	josta Holdingin osuus	Konserni
Liikevaihto	16 024	2 793	4 068	37 782	-6 603	18 932	54 064
Ulkoinen liikevaihto	13 791	2 501	3 124	28 379	6 269	6 057	54 064
Vertailukelpoinen käyttökate	3 285	-1 201	-423	11 515	-89	1 535	13 087
Poistot ja arvonalennukset	-1 965	-191	-199	-4 786	-1 081	-960	-8 222
Kertaluonteiset erät	20	106	1	1 341	6 870	6 211	8 338
Osuus osakkuusyhtiöiden tuloksista	166	-21	-20	-1 309	-13	-13	-1 197
Liiketulos	1 506	-1 307	-641	6 761	5 687	6 773	12 006
Käyttöpääoma	32 644	1 157	6 694	30 252	4 295	9 393	75 042
josta liiketoiminta-alueen varoja	37 214	2 321	11 259	39 778	14 811	16 154	105 383
josta liiketoiminta-alueen velkoja	-4 570	-1 164	-4 565	-9 526	-10 516	-6 761	-30 341
Sijoitukset osakkuusyhtiöihin	2 018	4	1	5 453	5 822	5 822	13 298
Sijoitukset	25 921	985	6 228	7 369	7 239	7 040	47 742
josta käyttöomaisuusinvestointeja	2 267	912	6 100	5 144	2 157	2 300	16 580
Henkilöstön lukumäärä	4 700	1 132	611	8 319	15 106	14 281	29 868
Kokopäiväisten työntekijöiden keskimääräinen lukumäärä	4 320	1 017	510	8 093	16 367	15 526	30 307

## 35 Maantieteellinen jako

Konsernin toimintaa johdetaan ja toiminnan raportointi tapahtuu toissijaisesti maantieteellisen jaon perusteella. Maakohtaisten tietojen yhdistelyssä käytetyt periaatteet

ovat samat kuin konsernitilinpäätöksessä. Muut pohjoismaat ovat Suomi, Tanska ja Norja. Baltian alue koostuu Virosta, Latviasta, Liettuasta, Puolasta ja Luoteis-Venäjistä.

### Tammikuu–joulukuu 2002 tai 31.12.2002

MSEK	Ruotsi	Muut pohjoismaat	Baltian alue	Muu Eurooppa	Muu maailma	Konserni
Ulkoinen liikevaihto	44 820	10 859	772	2 003	1 029	59 483
Poistot ja arvonalennukset	-8 953	-7 789	-206	-3 511	-385	-20 844
Osuus osakkuusyrityiden tuloksista	-354	-1	234	352	297	528
Liiketulos	1 640	-7 157	189	-5 678	111	-10 895
Käyttöpääoma	16 911	57 240	29 219	10 752	22 991	137 113
josta liike toiminta-alueen varoja	43 968	74 500	31 179	11 345	25 747	186 739
josta liike toiminta-alueen velkoja	-27 057	-17 260	-1 960	-593	-2 756	-49 626
Sijoitukset osakkuusyrityihin	1 002	523	11 790	770	8 942	23 027
Sijoitukset	5 529	30 575	6 099	1 072	11 163	54 438
josta käyttöomaisuusinvestointeja	5 101	7 243	775	677	549	14 345
Henkilöstön lukumäärä	12 669	8 817	5 909	393	1 385	29 173
Kokopäiväisten työntekijöiden keskimääräinen lukumäärä	12 593	3 139	591	370	584	17 277

### Tammikuu–joulukuu 2001 tai 31.12.2001

MSEK	Ruotsi	Muut pohjoismaat	Baltian alue	Muu Eurooppa	Muu maailma	Konserni
Ulkoinen liikevaihto	46 348	8 113	133	1 667	935	57 196
Poistot ja arvonalennukset	-7 975	-2 788	-23	-2 920	-269	-13 975
Osuus osakkuusyrityiden tuloksista	5 497	-22	-1 923	-246	2 830	6 136
Liiketulos	12 403	-2 483	-1 967	-4 474	1 981	5 460
Käyttöpääoma	24 218	34 289	5 623	5 647	373	70 150
josta liike toiminta-alueen varoja	48 862	39 549	5 807	8 919	4 233	107 370
josta liike toiminta-alueen velkoja	-24 644	-5 260	-184	-3 272	-3 860	-37 220
Sijoitukset osakkuusyrityihin	557	-3	5 508	1 568	2 297	9 927
Sijoitukset	10 122	5 136	1 271	3 661	545	20 735
josta käyttöomaisuusinvestointeja	8 668	4 752	83	3 611	599	17 713
Henkilöstön lukumäärä	13 365	2 739	196	352	497	17 149
Kokopäiväisten työntekijöiden keskimääräinen lukumäärä	20 922	2 880	201	411	565	24 979

### Tammikuu–joulukuu 2000 tai 31.12.2000

MSEK	Ruotsi	Muut pohjoismaat	Baltian alue	Muu Eurooppa	Muu maailma	Konserni
Ulkoinen liikevaihto	46 469	5 094	137	1 292	1 072	54 064
Poistot ja arvonalennukset	-6 581	-1 312	-19	-107	-203	-8 222
Osuus osakkuusyrityiden tuloksista	219	-9	-206	513	-1 714	-1 197
Liiketulos	14 274	-256	-160	-50	-1 802	12 006
Käyttöpääoma	26 287	30 739	7 103	4 741	6 172	75 042
josta liike toiminta-alueen varoja	50 620	33 676	7 121	7 392	6 574	105 383
josta liike toiminta-alueen velkoja	-24 333	-2 937	-18	-2 651	-402	-30 341
Sijoitukset osakkuusyrityihin	718	32	6 988	1 112	4 448	13 298
Sijoitukset	10 578	25 527	2 865	3 602	5 170	47 742
josta käyttöomaisuusinvestointeja	9 714	2 573	65	3 420	808	16 580
Henkilöstön lukumäärä	24 904	3 754	174	408	628	29 868
Kokopäiväisten työntekijöiden keskimääräinen lukumäärä	25 285	3 022	634	606	760	30 307

## 36 Henkilöstö

### Henkilöstön lukumäärä, palkat ja henkilösivukulut

Yhdistyminen Soneran kanssa johti henkilökunnan määrän selkeään kasvuun. TeliaSonera-konsernin henkilöstön lukumäärä oli vuoden lopussa 29 173 (17 149). Lukumäärän liike-toiminta-aluejako on esitetty liitetiedoissa "Liike-toiminta-aluekohtainen jako". Saneeraustoimenpiteiden jatkumisen vuoksi henkilöstön lukumäärä Ruotsissa väheni 696. Ruotsin ulkopuolella henkilöstön lukumäärä kasvoi 12 720 (katso myös liitetieto "Maantieteellinen jako").

Liike-toimintojen ostoilla ja myynneillä oikaistua henkilökunnan lukumäärää väheni 889:llä, josta määrästä 482 koski Ruotsia.

Seuraavassa esitetään kokopäiväisten työntekijöiden keskimääräinen lukumäärä:

Maa	Tammikuu–joulukuu					
	2002		2001		2000	
	Yhteensä	josta miehiä	Yhteensä	josta miehiä	Yhteensä	josta miehiä
Ruotsi	12 593	6 679	20 922	13 111	25 383	15 776
Suomi	1 142	647	775	443	999	598
Tanska	1 251	838	1 369	883	1 586	954
Norja	746	499	736	478	477	252
Viro	3	2	–	–	162	79
Latvia	143	94	77	47	207	138
Liettua	445	265	40	33	172	100
Venäjä	75	53	72	51	263	136
Valko-Venäjä	–	–	–	–	80	26
Ukraina	–	–	–	–	76	37
Britannia	170	104	211	128	182	107
Saksa	68	55	73	56	35	27
Yhdysvallat	81	68	134	95	89	68
Sri Lanka	383	313	382	315	365	301
Muu maailma	177	114	188	143	231	187
<b>Yhteensä</b>	<b>17 277</b>	<b>9 731</b>	<b>24 979</b>	<b>15 783</b>	<b>30 307</b>	<b>18 786</b>

Ruotsissa liike-toiminta kattoi lähes koko maan ja ulkomaan toiminnot kattoivat 20, 28 ja 39 maata vuosina 2002, 2001 ja 2000.

Palkat ja palkkiot, joihin sisältyvät henkilösivukulut, olivat seuraavat:

MSEK	Tammikuu–joulukuu		
	2002	2001	2000
<b>Palkat ja palkkiot</b>	<b>6 732</b>	<b>8 852</b>	<b>9 543</b>
<b>Henkilösivukulut</b>			
Henkilösivukulut	1 804	2 614	3 055
Eläkemaksut	934	555	429
Sitoumukset varhennetuista eläkkeistä	37	58	472
	<b>2 775</b>	<b>3 227</b>	<b>3 956</b>
	<b>9 507</b>	<b>12 079</b>	<b>13 499</b>

Hallituksen ja toimitusjohtajan eläkekulut olivat yhteensä 39, 43 ja 49 milj. kruunua vuosina 2002, 2001 ja 2000.

Palkat ja palkkiot jaoteltuna yritysjohtajan ja muun henkilöstön välillä on esitetty seuraavassa:

MSEK Maa	Tammikuu–joulukuu					
	2002		2001		2000	
	Hallitus ja toimitusjohtaja (yms.osuus)	Muu toimitusjohtaja (yms.osuus)	Hallitus ja toimitusjohtaja (yms.osuus)	Muu toimitusjohtaja (yms.osuus)	Hallitus ja toimitusjohtaja (yms.osuus)	Muu toimitusjohtaja (yms.osuus)
Ruotsi	76 (19)	4 766	68 (9)	7 010	96 (14)	8 048
Suomi	9 (3)	379	3 (1)	251	5 (0)	223
Tanska	9 (1)	591	14 (1)	621	15 (1)	587
Norja	7 (2)	456	6 (1)	383	4 (0)	215
Viro	0 (0)	0	–	–	1 (0)	4
Latvia	0 (0)	20	0 (0)	10	1 (0)	12
Liettua	1 (0)	38	0 (0)	5	1 (0)	22
Venäjä	0 (0)	11	1 (0)	6	2 (0)	8
Valko-Venäjä	–	–	–	–	0 (0)	2
Ukraina	–	–	–	–	0 (0)	0
Britannia	3 (1)	113	4 (1)	118	3 (0)	76
Saksa	0 (0)	43	4 (0)	44	2 (0)	20
Yhdysvallat	7 (1)	80	13 (0)	131	5 (1)	67
Sri Lanka	0 (0)	28	2 (0)	27	2 (–)	24
Muu maailma	6 (0)	89	6 (1)	125	8 (1)	90
<b>Yhteensä</b>	<b>118 (27)</b>	<b>6 614</b>	<b>121 (14)</b>	<b>8 731</b>	<b>145 (17)</b>	<b>9 398</b>

### Yritysjohtajan palkat ja palkkiot

#### Periaatteet

Yhtiökokouksen päätöksen mukaisesti hallituksen puheenjohtajalle maksetaan vuosittain 500 000 kruunun palkkio ja hallituksen jäsenille kullekin 200 000 kruunun

vuotuinen palkkio. Hallituksen jäsenille ei makseta erikseen komiteatyöskentelystä. Henkilöstön edustajina valituille hallituksen jäsenille ei makseta palkkiota.

Toimitusjohtajan ja muun yritysjohtajan palkat koostuvat peruspalkasta, tietyistä verotettavista eduista, muuttuvasta palkkiosta ja eläke-etuuksista. Muu yritysjohto on saanut henkilöstölle suunnattavia optioita samoilla ehdoilla, joita sovelletaan muihin-kin työntekijöihin. "Muu yritysjohto" tarkoittaa niitä kymmentä johtajaa, jotka yhdessä toimitusjohtajan kanssa muodostivat Telia-konsernin johtoryhmän 9.12.2002 asti.

Toimitusjohtajalle maksettava muuttuva palkkio voi olla korkeintaan 50 prosenttia peruspalkasta. Muulle yritysjohtajalle maksettava muuttuva palkkio voi olla korkeintaan 35 prosenttia peruspalkasta. Muuttuva palkkio perustuu konsernin taloudelliseen tulokseen ja yksilöllisiin tulostavoitteisiin.

Toimitusjohtajalle ja muulle yritysjohtajalle maksettava palkkio maksetaan osana kunkin yksilöllistä palkkapakettia. Toimitusjohtajalle maksettava palkkio alla olevan taulukon mukaan koskee ajanjaksoa heinäkuusta joulukuun 2002 loppuun.

Palkat, palkkiot ja muut edut vuoden aikana

SEK	Hallituksen puheenjohtaja	Toimitusjohtaja	Muu yritysjohto (10 henkilöä)	Yhteensä
Peruspalkka/hallituksen jäsenten palkkiot	481 456	2 834 027	22 977 384	<b>26 292 867</b>
Muuttuva palkkio	–	–	7 680 179	<b>7 680 179</b>
Muut edut	–	530 372	534 154	<b>1 064 526</b>
Eläkemaksut	–	2 368 640	15 194 601	<b>17 563 241</b>
Rahoitus-instrumentit	–	–	–	–
Muut palkkiot	–	–	–	–
<b>Yhteensä</b>	<b>481 456</b>	<b>5 733 039</b>	<b>46 386 318</b>	<b>52 600 813</b>

Taulukkoa koskevia huomautuksia:

- Muut edut viittaavat lähinnä yhtiön autoetuun ja toimitusjohtajan osalta Ruotsiin siirtymiskustannusten korvaukseen.
- Konsernilla on vain etuuspohjaisia eläkejärjestelyjä. Eläkekulut viittaavat maksuihin, jotka vaikuttivat vuoden tulokseen. Alla on tarkempia tietoja eläke-ehdoista.

Eläkkeelle jäänyt toimitusjohtaja Marianne Nivert sai vuoden aikana palkkaa ja muita etuja 6 014 757 Ruotsin kruunua, josta 1 804 000 kruunua oli vuoden 2001 bonusta. Nivertille on maksettu syyskuusta 2002 joulukuun 2002 loppuun kestäneeltä ajanjaksolta eläke-etuuksia 1 262 736 kruunua, joka vastaa 70 prosenttia hänen palkastaan.

#### Osakeoptiot

Koko muu yritysjohto on saanut vuoden 2001 optio-ohjelmassa 1 000 henkilötoimittajaa kukin samoilla ehdoilla, joita sovelletaan konsernin muuhun henkilöstöön. Optiot voi käyttää 31.5.2003 ja 31.5.2005 välisenä aikana. Merkintähinnaksi on määritetty 69 kruunua osaketta kohden. Vuonna 2002 ei ollut muita optio-ohjelmia.

#### Bonukset

Toimitusjohtajalle ei makseta bonusta vuodelta 2002. Muulle yritysjohtajalle maksettiin bonusta noin 30 prosenttia peruspalkasta. Vuonna 2002 maksetut bonukset perustuivat vuoden 2001 konsernin taloudelliseen tulokseen, kunkin johtajan vastualueen tuloksiin sekä yksilöllisiin tulostavoitteisiin.

#### Eläkkeet

Toimitusjohtaja Anders Igelin eläkeikä on 60 vuotta. Eläke-etuudet ovat 70 prosenttia eläkepalkasta ikävuosien 60 ja 65 välillä. 65. ikävuoden jälkeen eläke-etuuksia maksetaan ITP-ohjelman mukaisesti, ja sen lisäksi maksetaan lisäeläkettä siltä palkan osalta, joka ylittää 20 perusmäärää, jolloin kokonaiseläke vastaa 50 prosenttia eläkepalkasta. Eläkepalkka sisältää peruspalkan. Kaikki eläke-edut ovat kiistattomia eli eivät riipu tulevan työsuhteen ehdoista.

Yhtiön muun johdon eläkeikä vaihtelee 60 ja 62 vuoden välillä. Eläke-etuudet ovat 70 prosenttia eläkepalkasta ikävuosien 60 (62) ja 65 välillä. 65. ikävuoden jälkeen eläke-etuuksia maksetaan ITP-ohjelman mukaisesti, ja sen lisäksi maksetaan lisäeläkettä 32,5 prosenttiin eläkepalkasta siltä palkan osalta, joka ylittää 20 perusmäärää. Eläkepalkka sisältää peruspalkan ja bonukset. Kaikki eläke-edut ovat kiistattomia eli eivät riipu tulevan työsuhteen ehdoista.

#### Irtisanomiskorvaus

Yhtiön ja toimitusjohtajan välisessä sopimuksessa edellytetään, että molemmat osapuolet noudattavat puolen vuoden irtisanomisaikaa. Jos yhtiö irtisanoo toimitusjohtajan, toimitusjohtaja on oikeutettu saamaan irtisanomiskorvauksena kiinteää kuukausipalkkaansa vastaavan korvauksen 24 kuukauden ajalta. Muut tulot vähennetään irtisanomiskorvauksen määrästä. Jos toimitusjohtaja irtisanoo itse, hän ei ole oikeutettu irtisanomiskorvaukseen.

Yhtiön ja muun ylimmän johdon välisessä sopimuksessa edellytetään kuuden kuukauden irtisanomisaikaa työntekijän puolelta ja 12 kuukauden irtisanomisaikaa yhtiön puolelta. Jos yhtiö irtisanoo ylimpään johtoon kuuluvan johtajan, tämä on oikeutettu saamaan 12 kuukauden palkkaa vastaavan irtisanomiskorvauksen. Muut tulot vähennetään irtisanomiskorvauksen määrästä. Jos muuhun ylimpään johtoon kuuluva johtaja irtisanoo itse, hän ei ole oikeutettu irtisanomiskorvaukseen.

*Suunnittelu- ja päätöksentekoprosessi*

Toimitusjohtajalle tilikaudelta 2002 maksettavasta palkasta ja palkkiosta teki päätöksen hallitus palkitsemisvaliokunnan suosituksen pohjalta.

Muun ylimmän johdon palkasta ja palkkiosta päättää toimitusjohtaja yhteistyössä palkitsemisvaliokunnan kanssa.

**Osakesidonnainen palkkaus***Yleistä*

TeliaSonera AB:n yhtiökokouksissa on hyväksytty useita optio-ohjelmia. Voimassa olevien IAS-säännösten mukaisesti TeliaSonera ei kirjaa kuluja näistä optio-ohjelmista. Seuraavassa annetaan tietoja näistä optio-ohjelmista samoin kuin pro forma -tietoja nettotuloksesta ja tuloksesta per osake. Tunnuslukujen laskennassa on oletettu, että TeliaSonera on esittänyt osakeoptionsa käypään arvoon.

Seuraavassa on yhteenvedo ulkona olevista optio-oikeuksista 31.12.2002 toteutushinnan mukaan:

Toteutus-hinta SEK	Ulkona olevat		Joista toteutettavissa	
	Optio-oikeuksien lukumäärä	Sopimusaika (vuotta)	Optio-oikeuksien lukumäärä	Sopimusaika (vuotta)
33,64	2 286 000	7,4	–	–
49,09	3 660 584	7,4	–	–
69,00	14 302 000	2,4	–	–
72,02	5 798 880	2,5	5 798 880	2,5
108,17	122 400	5,4	–	–
132,82	5 145 708	2,5	–	–
347,38	9 733 400	5,4	–	–

Näiden optioiden käypä arvo on arvioitu liikkeellelaskupäivänä käyttäen Black-Scholesin optiohinnoittelumallia. Optioiden arvioitu käypä arvo jaksotetaan optioiden sidonnaisuusajalle (vesting period). TeliaSoneran pro forma -kokonaistiedot ovat seuraavat:

MSEK	2002	2001
Raportoitu nettotulos	-8 067	1 869
Vähennetään: Palkkakulut	-121	-91
Pro forma -nettotulos	-8 188	1 778
Pro forma -tulos/osake, laimennettu ja laimentamaton (SEK)	-2,62	0,59

Black-Scholesin optiohinnoittelumalli kehitettiin kaupankäynnin kohteena olevien optioiden käyvän arvon määrittämiseksi, joilla ei ole sidonnaisuusajarakoituksia ja jotka ovat siirrettävissä. Lisäksi optiohinnoittelumallit vaativat oletusarvoja, jotka ovat subjektiivisia olettamuksia sisältäen arvioidun osakehinta-volatiliteetin. Koska TeliaSoneran optioiden ominaisuudet poikkeavat huomattavasti kaupankäynnin kohteena olevista optioista ja koska muutokset subjektiivisissa arvo-olettamuksissa voivat huomattavasti vaikuttaa käyvän arvon määrittämiseen, eivät nykyiset mallit välttämättä anna johdon mukaan yksiselitteisen luotettavaa arvioita henkilöstöoptioiden käyvästä arvosta.

*Henkilöstön optio-ohjelma (ESOP) vuonna 2001*

Toukokuussa 2001 yhtiökokous äänesti työntekijöiden optio-ohjelman käyttöönoton puolesta. Optio-ohjelmassa lasketaan liikkeelle velkakirjoja, joihin liittyy oikeus merkitä TeliaSonera AB:n osakkeita. Henkilöstölle suunnatut optiot jaetaan maksutta, ja jokainen ohjelmaan kuuluva saa 1 000 optiota.

Ohjelma kattaa yhteensä enintään 21 000 000 optiota, joiden haltijoilla on oikeus hankkia vastaava määrä TeliaSonera AB:n osakkeita. Optiot voidaan käyttää aikaisintaan 31.5.2003 ja ne on käytettävä viimeistään 31.5.2005. Lisäksi maksimisään 6 500 000 optiota voidaan siirtää markkinoille kompensoimaan optio-ohjelmasta aiheutuvien sosiaalikulujen vaikutusta. Sosiaalikulut kirjataan kuluiksi, ja liikkeelle lasketut optiot kirjataan suoraan omaan pääomaan.

Mikäli kaikki osakkeet merkitään, optio-ohjelma aiheuttaa enintään 88 milj. kruunun lisäyksen osakepääomaan, mikä vastaa 0,6 prosentin lisäystä osakkeiden määrään. Merkintähinnaksi on asetettu 69 kruunua. Optio-ohjelman ehtoja voidaan uudelleenarvioida osakeantien jne. johdosta.

Optioiden arvioitu käypä arvo liikkeellelaskupäivänä oli 273 milj. kruunua. 31. joulukuuta 2002 ja 2001 päättyvien vuosien sidonnaisuusajalle jaksotetut palkitsemiskustannukset olivat 121 ja 91 milj. kruunua.

Käypä arvo arvioitiin käyttäen Black-Scholesin optiohinnoittelumallia ja seuraavia painotettuja keskiarvo-oletuksia.

	2002	2001
Perustana olevan osakkeen käypä markkina-arvo (SEK)	45,60	62,00
Perustana olevan osakkeen odotettu volatiliteetti (%)	50,0	47,3
Odotettu osinkotuotto (%)	0,4	0,3
Riskitön korko odotettuna juoksuaikana (%)	4,59	4,24
Odotettu maturiteetti (vuotta)	2,4	3,0

Seuraavassa taulukossa on yhteenvedo vuoden 2001 osakeoptioiden määrästä ja niihin liittyvistä tiedoista 31. joulukuuta 2002 ja 2001 päättyneiltä vuosilta:

	Optioiden lukumäärä	Toteutushinnan painotettu keskiarvo (SEK)	Käyvän arvon painotettu keskiarvo (SEK)
<i>Ulkona olevat</i>			
<i>optio-oikeudet 31.12.2000</i>	–	–	–
Myönnetty (toteutushinta korkeampi kuin osakkeen markkinahinta)	16 200 000	69	20,08
Käytetyt	–	–	–
Palautetut	-900 000	69	–
<i>Ulkona olevat</i>			
<i>optio-oikeudet 31.12.2001</i>	15 300 000	69	–
Myönnetty (toteutushinta korkeampi kuin osakkeen markkinahinta)	592 000	69	9,02
Käytetyt	–	–	–
Palautetut	-1 590 000	69	–
<i>Ulkona olevat</i>			
<i>optio-oikeudet 31.12.2002</i>	14 302 000	69	–
<i>Käytettävissä olevat</i>			
<i>optio-oikeudet 31.12.</i>			
2001	–	–	–
2002	–	–	–

31.12.2002 ulkona olevien optioiden toteutushinta oli SEK 69. Painotettu keskimääräinen sopimusaika kyseisille optioille on 2,4 vuotta.

*Vuoden 2002 osakeoptio-ohjelma – sarja 2002/2005:A–B*

Telia AB:n (nykyisin TeliaSonera AB) ylimääräinen yhtiökokous päätti 4.11.2002 laskea liikkeeseen enintään 7 500 000 optio-oikeutta sarjasta 2002/2005:A ja enintään 5 846 847 optio-oikeutta sarjasta 2002/2005:B vastineeksi Soneran sarjojen 1999A ja 1999B optio-oikeuksista. Tietoja 2002/2005-optio-ohjelmaan kuuluvien optio-oikeuksien jne. lukumäärästä:

Sarja	Optio-oikeuksien lukumäärä			Toteutus-hinta per osake, SEK	Merkintäaika
	Laskettu liikkeelle vaihtotarjouksessa	Laskettu liikkeelle lunastustarjouksessa	Toteutus-hinta per osake, SEK		
2002/2005:A	5 798 880	157 870	72,02	1.6.2001–30.6.2005	
2002/2005:B	5 145 708	132 082	132,82	1.6.2003–30.6.2005	
	<b>10 944 588</b>	<b>289 952</b>			

Kukin optio-oikeus oikeuttaa haltijan merkitsemään puoliosta (1,5) TeliaSonera AB:n uutta osaketta. Mikäli kaikki 2002/2005-optio-ohjelman osakkeet merkitään, optio-ohjelma aiheuttaa enintään 55 milj. kruunun lisäyksen osakepääomaan, mikä vastaa 0,4 prosentin lisäystä osakkeiden määrään. Toteutushinta ja uusien osakkeiden lukumäärä, jonka kukin optio oikeuttaa merkitsemään, voidaan laskea osakeantien, käteisosinkojen yms. perusteella.

A-sarjan optio-oikeudet ovat käytettävissä. A-sarjan optio-oikeudet listattiin Helsingin pörssiin 9.12.2002. Työntekijä voi myydä A-sarjan optio-oikeuksia pörsissä julkisesti noteerattuun hintaan.

B-sarjan optio-oikeuksien merkintäoikeuksia voi käyttää edellyttäen, että Soneran kumulatiivinen osakekohtainen tulos (Suomen kirjanpikokäytännön mukaan) on 1.1.1999 ja 31.12.2002 välisenä aikana vähintään 1,66 euroa ja että Soneran liiketulos suhteessa liikevaihtoon (Suomen kirjanpikokäytännön mukaan) on samana aikana keskimäärin ainakin 15 prosenttia ja että kyseinen työntekijä ei poistu Soneran palveluksesta ennen 1.6.2003 (muun syyn kuin eläkkeelle jäännin tai kuoleman vuoksi).

B-sarjan optio-oikeuksien käyttö on Soneran ylimmän johdon osalta riippuvainen myös Soneran osakekurssin kehityksestä siten, että osakekurssin kehityksen tulee ylittää vertailuyritysten perusteella laskettu viiteindeksi.

Jos edellä mainittuja parametreja ei saavuteta yritystason, uudelleenjärjestelyn tai muiden vastaavien olennaisten muutosten takia, TeliaSonera AB:n hallitus arvioi tavoitteiden toteutumista näitä olennaisia muutoksia lukuun ottamatta.

Kaikkien vaihtotarjouksessa liikkeeseen laskettujen 10 944 588 optio-oikeuden käypä arvo, yhteensä 49 milj. kruunua, on kirjattu osaksi ostohintaa (katso liitetieto "Yhdistyminen Sonera Oyj:n kanssa"). 2002/2005-optio-ohjelmien käyvän arvon laskennassa liikkeellelaskupäivänä käytetyt oletukset optio-oikeuksien toteutushinnasta on esitetty edellä olevassa taulukossa. Muut käyvän arvon laskennassa käytetyt painotetut keskiarvo-oletukset olivat seuraavat:

	2002
Perustana olevan osakkeen käypä markkina-arvo (SEK)	34,70
Perustana olevan osakkeen odotettu volatiliteetti (%)	50,0
Odotettu osinkotuotto (SEK)	0,73
Riskitön korko odotettuna juoksuaikana (%)	5,5
Odotettu maturiteetti (vuotta)	2,58

Kaikkien pakollisen lunastustarjouksen yhteydessä liikkeeseen laskettujen 289 952 optio-oikeuden käypä arvo lasketaan ja kirjataan osana yhdistymisen mukautettua ostohintalaskelmaa.

Seuraavassa on yhteenveto 2002/2005-sarjojen optio-ohjelmista 31.12.2002 ja saman vuoden aikana tehdyistä muutoksista:

	Optioiden lukumäärä	Toteutushinnan painotettu keskiarvo (SEK)	Käyvän arvon painotettu keskiarvo (SEK)
<b>2002/2005:A-sarja</b>			
<i>Ulkona olevat</i>			
<i>optio-oikeudet 31.12.2001</i>	–	–	–
Myönnetty (toteutushinta korkeampi kuin osakkeen markkinahinta)	5 798 880	72,02	6,78
Käytetyt	–	–	–
Palautetut	–	–	–
<i>Ulkona olevat</i>			
<i>optio-oikeudet 31.12.2002</i>	5 798 880	72,02	–
Käytettävissä olevat optio-oikeudet 31.12.2002	5 798 880	72,02	–
<b>2002/2005:B-sarja</b>			
<i>Ulkona olevat</i>			
<i>optio-oikeudet 31.12.2001</i>	–	–	–
Myönnetty (toteutushinta korkeampi kuin osakkeen markkinahinta)	5 145 708	132,82	1,96
Käytetyt	–	–	–
Palautetut	–	–	–
<i>Ulkona olevat</i>			
<i>optio-oikeudet 31.12.2002</i>	5 145 708	132,82	–
Käytettävissä olevat optio-oikeudet 31.12.2002	–	–	–

Vuoden 2002 osakeoptio-ohjelma – sarjat 2002/2008:A–F ja 2002/2010:A–F  
 Telia AB:n (nykyisin TeliaSonera AB) ylimääräinen yhtiökokous päätti 4.11.2002 laskea liikkeeseen enintään 11 456 200 optio-oikeutta sarjoista 2002/2008:A–F ja enintään 6 417 272 optiota sarjoista 2002/2010:A–F vastineeksi Soneran sarjojen 2000/A1–C2 ja 2000/A3–C4 optio-oikeuksista. Seuraavassa on yksityiskohtaiset tiedot optio-ohjelman sarjojen 2002/2008 ja 2002/2010 ulkona olevista optioista:

Sarja	Optio-oikeuksien lukumäärä		Toteutushinta per osake, SEK	Merkintäaika
	Laskettu liikkeelle vaihtotarjouksessa	Laskettu liikkeelle lunastustarjouksessa		
2002/2008:A	2 433 350	73 800	347,38	2.11.2002–31.5.2008
2002/2008:B	2 433 350	73 800	347,38	2.5.2003–31.5.2008
2002/2008:C	4 866 700	147 600	347,38	2.5.2004–31.5.2008
2002/2008:D	30 600	3 600	108,17	2.11.2002–31.5.2008
2002/2008:E	30 600	3 600	108,17	2.5.2003–31.5.2008
2002/2008:F	61 200	7 200	108,17	2.5.2004–31.5.2008
2002/2010:A	915 146	2 501	49,09	2.11.2002–31.5.2010
2002/2010:B	915 146	2 501	49,09	2.5.2003–31.5.2010
2002/2010:C	1 830 292	5 002	49,09	2.5.2004–31.5.2010
2002/2010:D	571 500	3 000	33,64	2.11.2002–31.5.2010
2002/2010:E	571 500	3 000	33,64	2.5.2003–31.5.2010
2002/2010:F	1 143 000	6 000	33,64	2.5.2004–31.5.2010
<b>Yhteensä</b>	<b>15 802 384</b>	<b>331 604</b>		

Kukin optio-oikeus oikeuttaa haltijan merkitsemään puolitosta (1,5) TeliaSonera AB:n uutta osaketta. Mikäli kaikki 2002/2008- ja 2002/2010-optio-ohjelmien osakkeet merkitään, optio-ohjelma aiheuttaa enintään 78 milj. kruunun lisäyksen osakepääomaan, mikä vastaa 0,5 prosentin lisäystä osakkeiden määrään. Toteutushinta ja uusien osakkeiden lukumäärä, jonka kukin optio oikeuttaa merkitsemään, voidaan laskea osakeantien, käteisosinkojen yms. perusteella.

Sarjoihin 2002/2008:A, 2002/2008:B, 2002/2008:D, 2002/2008:E, 2002/2010:A, 2002/2010:B, 2002/2010:D ja 2002/2010:E sisältyvien optio-oikeuksien haltijat eivät ole oikeutettuja merkitsemään TeliaSoneran osakkeita, ellei Soneran osakkeen arvon kehitys 1.4.1999 ja 31.12.2002 välisenä aikana ylitä vertaisyritysten perusteella samalta ajalta lasketun viiteindeksin arvoa tai ellei Soneran osakkeen arvon kehitys 1.4.1999 ja 31.12.2003 välisenä aikana ylitä samalta ajalta lasketun viiteindeksin arvoa.

Sarjoihin 2002/2008:C, 2002/2008:F, 2002/2010:C ja 2002/2010:F sisältyvien optio-oikeuksien haltijat eivät ole oikeutettuja merkitsemään TeliaSoneran osakkeita, ellei Soneran osakkeen arvon kehitys 1.4.1999 ja 31.12.2003 välisenä aikana ylitä vertaisyritysten perusteella samalta ajalta lasketun viiteindeksin arvoa.

Kaikkien vaihtotarjouksessa liikkeeseen laskettujen 15 802 384 optio-oikeuden käypä arvo, yhteensä 178 milj. kruunua, on kirjattu osaksi ostohintaa (katso liitetieto "Yhdistyminen Sonera Oyj:n kanssa"). 2002/2008- ja 2002/2010-optio-ohjelmien käyvän arvon laskennassa liikkeellelaskupäivänä käytetyt oletukset optioiden toteutushinnasta on esitetty edellä olevassa taulukossa. Muut käytetyt painotetut keskiarvo-oletukset olivat seuraavat:

	2002
<b>Sarjat 2002/2008:A–F</b>	
Perustana olevan osakkeen käypä markkina-arvo (SEK)	34,70
Perustana olevan osakkeen odotettu volatiliiteetti (%)	50,0
Odotettu osinkotuotto (SEK)	1,74
Riskitön korko odotettuna juoksuaikana (%)	5,5
Odotettu maturiteetti (vuotta)	5,49
<b>Sarjat 2002/2010:A–F</b>	
Perustana olevan osakkeen käypä markkina-arvo (SEK)	34,70
Perustana olevan osakkeen odotettu volatiliiteetti (%)	50,0
Odotettu osinkotuotto (SEK)	2,48
Riskitön korko odotettuna juoksuaikana (%)	5,5
Odotettu maturiteetti (vuotta)	7,49

Kaikkien pakollisen lunastustarjouksen yhteydessä liikkeeseen laskettujen 331 604 optio-oikeuden käypä arvo lasketaan ja kirjataan osana yhdistymisen mukautettua ostohintalaskelmaa.

Seuraavassa on yhteenveto 2002/2008- ja 2002/2010-sarjojen optio-ohjelmista 31.12.2002 ja saman vuoden aikana tehdyistä muutoksista:

	Optioiden lukumäärä	Toteutushinnan painotettu keskiarvo (SEK)	Käyvän arvon painotettu keskiarvo (SEK)
<b>Sarjat 2002/2008:A–C</b>			
<i>Ulkona olevat</i>			
<i>optio-oikeudet 31.12.2001</i>	–	–	–
Myönnetty (toteutushinta korkeampi kuin osakkeen markkinahinta)	9 733 400	347,38	2,26
Käytetyt	–	–	–
Palautetut	–	–	–
<i>Ulkona olevat</i>			
<i>optio-oikeudet 31.12.2002</i>	9 733 400	347,38	–
Käytettävissä olevat optio-oikeudet 31.12.2002	–	–	–
<b>Sarja 2002/2008:D–F</b>			
<i>Ulkona olevat</i>			
<i>optio-oikeudet 31.12.2001</i>	–	–	–
Myönnetty (toteutushinta korkeampi kuin osakkeen markkinahinta)	122 400	108,17	10,53
Käytetyt	–	–	–
Palautetut	–	–	–
<i>Ulkona olevat</i>			
<i>optio-oikeudet 31.12.2002</i>	122 400	108,17	–
Käytettävissä olevat optio-oikeudet 31.12.2002	–	–	–
<b>Sarja 2002/2010:A–C</b>			
<i>Ulkona olevat</i>			
<i>optio-oikeudet 31.12.2001</i>	–	–	–
Myönnetty (toteutushinta korkeampi kuin osakkeen markkinahinta)	3 660 584	49,09	24,23
Käytetyt	–	–	–
Palautetut	–	–	–
<i>Ulkona olevat</i>			
<i>optio-oikeudet 31.12.2002</i>	3 660 584	49,09	–
Käytettävissä olevat optio-oikeudet 31.12.2002	–	–	–
<b>Sarja 2002/2010:D–F</b>			
<i>Ulkona olevat</i>			
<i>optio-oikeudet 31.12.2001</i>	–	–	–
Myönnetty (toteutushinta alhaisempi kuin osakkeen markkinahinta)	2 286 000	33,64	28,65
Käytetyt	–	–	–
Palautetut	–	–	–
<i>Ulkona olevat</i>			
<i>optio-oikeudet 31.12.2002</i>	2 286 000	33,64	–
Käytettävissä olevat optio-oikeudet 31.12.2002	–	–	–



**Voitto-osuusjärjestelmä**

Tytäryhtiö Telia Finans AB teki varauksia henkilöstön voitto-osuuksia varten 1, 1 ja 3 milj. Ruotsin kruunua vuosina 2002, 2001 ja 2000.

**37 Uudelleenjärjestelykulut**

**Uusi painopiste Tanskan kiinteän verkon toiminnoille**

Tanskan kiinteän verkon toimintoja tarkasteltiin vuoden 2002 aikana varojen arvostusta ja uuden painopisteen määrittämistä silmällä pitäen. Tulevat toiminnot keskitetään puhelinpalvelujen myyntiin yrityksille ja kuluttajille sekä verkkokapasiteetin tukkumyyntiin operaattoreille ja palveluntarjoajille. Kannattamattomista tuotteista on luovuttu tai niitä koskevat ohjelmat on keskeytetty. Keskeytetyt toiminnot jatkuvat niiden nykyisille asiakkaille. Vuoden 2002 viimeisten kuukausien aikana henkilöstön lukumäärä vähennettiin 336 työntekijään (vähennystä 91), ja konsulttien ja tilapäishenkilöstön lukumäärää vähennettiin yli 100. Uudelleenjärjestelyohjelman vaikutusten on määrä toteutua täysipainoisesti vuoden 2003 lopussa.

Muut Tanskan kiinteän verkon uudelleenjärjestelykulut kuin kiinteän omaisuuden arvonalentumiset, joihin ei liity kassavirtoja, johtavat tuleviin kassastamaksuihin. Uudelleenjärjestelykulujen tärkeimpiä osia olivat seuraavat:

MSEK	Uudelleenjärjestelykulut 2002	Kassastamaksut 2002	Muutos uudelleenjärjestelyvarauksessa
<i>Uudelleenjärjestelyvaraus, kauden alussa</i>			
Henkilökunnan sopeuttaminen	45	-	45
Leasing- ja palvelusopimukset, tekniset toimitilat	113	-39	74
Leasingsopimukset, toimistotilat	11	-	11
Teknisten toimitilojen ja toimistotilojen purku	157	-	157
Muut kulut	193	-	193
Kurssierot	-	-	6
<i>Uudelleenjärjestelyvaraus, kauden lopussa</i>			
Aineellisen ja aineettoman käyttöomaisuuden alaskirjaukset ja romutukset	3 033	-	486
<b>Kulut yhteensä/kassastamaksut yhteensä</b>	<b>3 552</b>	<b>-39</b>	

**Kansainvälisen carrier-liiketoiminnan strategisen painopisteen uudistaminen**

TeliaSonera laati vuonna 2002 kokonaisvaltaisen selonteon kansainvälisistä carrier-liiketoiminnostaan. Johto päätti muuttaa Telia International Carrierin strategista painopistettä ja järjestellä sen toimintoja merkittävästi uudelleen. Osana uudelleenjärjestelyohjelmaa johto on päättänyt lopettaa Telia International Carrierin Aasian toiminnot samoin kuin paikallisen jälleenmyyjäliiketoimintansa Yhdistyneessä Kuningaskunnassa ja Saksassa, lakata tarjoamasta paikallisia verkkopalveluita Yhdysvalloissa ja lopettaa co-location-liiketoiminnan. Telia aikoo myös keskittää Telia International Carrierin myynti-, talous-, hallinto- ja asiakastukiresurssit Ruotsiin. Strategisen painopisteen uudelleenmäärittely ja uudelleenjärjestelyjen ansiosta Telia International Carrier pystyy merkittävästi vähentämään ylläpitämiensä toimistojen ja teknisten tilojen määrää, toiminta- ja ylläpitokustannuksia sekä vuokrajohtojen määrää. Johto arvioi myös, että osana uudelleenjärjestelyä Telia International Carrier vähentää alkuperäistä noin 800 työntekijän henkilöstöään yli 50 prosenttia. 31.12.2002 työntekijöiden lukumäärä oli 736. Carrier-toiminnan uudelleenjärjestely saadaan päätökseen vuoden 2003 lopussa.

Muut carrier-toiminnan uudelleenjärjestelykulut kuin arvonalentumiset, joihin ei liity kassavirtoja, johtavat tuleviin kassastamaksuihin. Carrier-toiminnan uudelleenjärjestelykulujen tärkeimpiä osia olivat seuraavat:

MSEK	Uudelleenjärjestelykulut 2002	Kassastamaksut 2002	Muutos uudelleenjärjestelyvarauksessa
<i>Uudelleenjärjestelyvaraus, kauden alussa</i>			
Henkilökunnan sopeuttaminen	303	-40	263
Leasing- ja palvelusopimukset, tekniset toimitilat ja maa-alueet	2 860	-66	2 794
Leasingsopimukset, toimistotilat	186	-2	184
Teknisten toimitilojen ja toimistotilojen purku	230	-	230
Asiakashyvytykset	233	-	233
Juridiset ja muut vastaavat palkkiot	151	-1	150
<i>Uudelleenjärjestelyvaraus, kauden lopussa</i>			
Aineellisen ja aineettoman käyttöomaisuuden alaskirjaukset	5 307	-	3 854
Sijoitusten alaskirjaukset	824	-	
<b>Kulut yhteensä/kassastamaksut yhteensä</b>	<b>10 094</b>	<b>-109</b>	

**Ydinliiketoiminnan saneeraus**

Johto alkoi vuoden 2002 alussa suunnitella ydinliiketoiminnan saneerausta. Telia kirjasi tämän suunnitelman mukaisesti uudelleenjärjestelyvarauksia, mutta suurin osa kustannuksista kirjattiin kuluiksi. Ruotsin toiminnan tehostamis- ja uudelleenjärjestelytoimenpiteet kohdistuivat lähinnä myynti- ja jakelukanaviin, asiakaspalveluiden keskittämiseen, toimitusprosessin tehostamiseen sekä standardoitujen tuotteiden ja palveluiden myynnin lisäämiseen Internetin ja automaattisten puhelinpalvelujärjestelmien avulla. Kannattamattomat tuotteet poistettiin valikoimasta.

Vuoden 2002 aikana henkilöstön määrä Ruotsissa väheni 774:llä saneeraustoimenpiteiden vuoksi. Tämän lisäksi Resources and Redeployment -yksiköstä vähennettiin vuoden lopussa 323 työntekijää. Koko konsernin laajuisen Telia Resources and Redeployment -yksikkö hoitaa kokonaan omistettuihin Ruotsin toimintoihin liittyvät irtisanomiset. Yksikkö auttaa irtisanottuja työntekijöitä uudelleen työllistymisessä joko konsernin sisällä tai ulkopuolella lakisääteisen irtisanomisajan ja sitä seuraavan kuuden kuukauden aikana, kuitenkin vähintään 10 kuukauden ajan. Kerätyt kulut koskevat pääasiassa uudelleenkoulutusta, mutta ne voivat olla myös irtisanomiskorvauksia ja varhaiseläkkeistä aiheutuneita kuluja. Saneeraustoimenpiteiden aikana uusien vakituisten työntekijöiden ja myös määräaikaisten työntekijöiden ja konsulttien palkkaaminen on jäädytetty. Sijaistyövoimana käytettyjen konsulttien lukumäärä oli vähennetty vuoden lopussa lähes 50 prosenttia 400 henkilöön.

Eräiden saneeraustoimenpiteiden yhteydessä lakkautettiin toimintoja, kuten Telia Holdingin Vimera (asiakasvalmennus) ja Time (kirjanpito palvelu) sekä osa Telia Internet Services -yrityksen portaali-toiminnosta ja maksu- ja turvallisuuspalveluista. Viimeksi mainittuun sisältyi laitteita, joista on tehty arvonalentumispoistot vanhentumisen johdosta. Lisäksi noin 30 vähittäismyymälää Suomessa siirrettiin uudelle omistajalle.

Muut saneerauskulut kuin arvonalentumiset, joihin ei liity kassavirtoja, johtavat tuleviin kassastamaksuihin. Saneerauskuluihin sisältyy seuraavia olennaisia eriä:

MSEK	Uudelleenjärjestelykulut 2002	Kassastamaksut 2002	Muutos uudelleenjärjestelyvarauksessa
<i>Uudelleenjärjestelyvaraus, kauden alussa</i>			
Henkilökunnan sopeuttaminen	389	-75	314
Muut	53	-2	51
Peruutus, ei käytetty	-	-	-78
<i>Uudelleenjärjestelyvaraus, kauden lopussa</i>			
Henkilökunnan sopeuttaminen	302	-302	287
Hallinnon tukijärjestelmien arvonalentumispoistot	57	-	
Asiakas- ja Internet-palvelulaitteistojen arvonalentumispoistot	114	-	
<b>Kulut yhteensä/kassastamaksut yhteensä</b>	<b>915</b>	<b>381</b>	

**Satelliittitoimintojen lopettaminen**

Konsernin johto päätti vuoden 2001 lopussa lakkauttaa TeliaSoneran satelliittitoiminnot Ruotsissa. Suunnitelma käsitti henkilökunnan irtisanomiset, satelliittiasemien laitteiston käyttökelpoisuuden arvioinnin, sopimuskoedeellisten velvoitteiden irtisanomiset ja varautumisen juristien, talousasiantuntijoiden ja muiden vastaavien asiantuntijoiden palkkioihin. Yritysjohdon arvio, että toimenpiteet on pääosin toteutettu seuraavan 12 kuukauden kuluessa, joskin työntekijöiden irtisanominen päättyi vuonna

2003 ja yksi satelliittikapasiteettia koskeva sopimus saattaa päättyä vuonna 2004.

Satelliittitoimintojen työntekijät edustavat operatiivisen toiminnan ja tutkimus- ja kehitystoiminnan henkilöstöä sekä hallinto henkilöstöä. Uudelleenjärjestelysuunnitelma vaikuttaa kaikkiaan 48 työntekijään, jotka lopettavat palvelunsa vähitellen 31.12.2002 satelliittitoiminnoissa oli yhä 25 työntekijää.

Yritysjohdon satelliittitoimintojen lopettamis päätöksen seurauksena satelliittiasemalaitteistolle ei enää löytnyt taloudellista käyttöä ja se poistettiin kokonaisuudessaan. Satelliittikapasiteettia koskevien sopimusten irtisanominen laukaisi sakkomaksuja.

Muut satelliittien uudelleenjärjestelykulut kuin laitteiston arvonalentumispoistot, joihin ei liity kassavirtoja, johtavat tuleviin kassastamaksuihin. Satelliittitoimintojen uudelleenjärjestelykulut jakautuivat pääosiltaan seuraavasti:

MSEK	Uudelleenjärjestelykulut 2002	Kassastamaksut 2002	Muutos uudelleenjärjestelyvarauksessa
<i>Uudelleenjärjestelyvaraus, kauden alussa</i>	–	–	455
Henkilökunnan sopeuttaminen	39	–19	–19
Leasingsopimukset, satelliittikapasiteetti	357	–192	–192
Tilojen kunnostus, asiakasyhteykset, muut kulut	59	–21	–21
Peruutus, ei käytetty	–	–	–138
<i>Uudelleenjärjestelyvaraus, kauden lopussa</i>	–	–	85
Satelliittilaitteiston arvonalentumispoistot	45	–	
<b>Kulut yhteensä/kassastamaksut yhteensä</b>	<b>500</b>	<b>–232</b>	

Koska satelliittikapasiteettia on siirretty osittain ulkomaanpuhelu palveluihin Telia International Carrier -liiketoiminta-alueen käyttöön, leasingsopimusten irtisanomisen kuluja on vähennetty.

### Sopeuttamistoimenpiteet vuonna 2000

Yritysjohdon suunnitelmaan sopeuttaa osaa TeliaSoneran liiketoimintastrategiasta 12 kuukauden kuluessa liittyi 31.12.2000 päättyneen vuonna uudelleenjärjestelykuluja yhteensä 210 milj. kruunua. Suunnitelman toteuttaminen johti määrätyn laitteiston arvonalentumispoistoihin tai nopeutettuihin poistoihin taloudellisen vanhentumisen johdosta. Näillä kuluilla ei ollut kassavaikutusta.

## 38 Tilintarkastajien palkkiot

Seuraavat palkkiot maksettiin tilintarkastajille ja tilintarkastustoimistoille lakisääteisistä tarkastuksista sekä neuvonantamisesta ja ohjauksesta liittyen tarkastuksessa esiin tulleisiin seikkoihin. Lisäksi maksettiin palkkioita riippumattomista asiantuntijapalveluista seuraavilla alueilla: vero- ja lakiasiat, yritysrahoitus ja muut konsultointipalvelut.

MSEK	Tammikuu–joulukuu		
	2002	2001	2000
<b>Ernst &amp; Young AB</b>			
Tilintarkastus	28	25	23
Riippumattomat asiantuntijapalvelut	37	30	44
<b>Yhteensä</b>	<b>65</b>	<b>55</b>	<b>67</b>
<b>Ruotsin kansallinen tilintarkastustoimisto</b>			
Tilintarkastus	0	0	0
<b>Yhteensä</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>0</b>
<b>Muut tilintarkastustoimistot</b>			
Tilintarkastus	4	0	1
Riippumattomat asiantuntijapalvelut	2	8	5
<b>Yhteensä</b>	<b>6</b>	<b>8</b>	<b>6</b>
<b>Yhteensä</b>	<b>71</b>	<b>63</b>	<b>73</b>

Tiedot koskevat konsernin merkittäviä yksiköitä sekä Ruotsissa että sen ulkopuolella. Tilintarkastuksen suorittivat konsernin yksiköiden valitsema tilintarkastajat ja tilintarkastustoimistot.

## 39 Jalostusarvo

Jalostusarvolla mitataan TeliaSonera-konsernin tuottavia toimintoja eli liiketoiminnalla saavutettua arvon lisäystä. Jalostusarvo koostuu konsernin liikevaihdosta vähennettynä ostettujen tuotteiden ja palvelujen kustannuksilla. Jalostusarvo jaetaan konsernin sidosryhmien eli henkilöstön, velkojien, valtioiden ja osakkeenomistajien kesken. Loppu jää konserniin kattamaan koneiden, laitteiden ja asennusten kulumisesta tulevia kustannuksia (poistoja) sekä mahdollistamaan liiketoiminnan kasvun.

Konserni toimii myös arvonlisäveron kantajana eli kantaa välillistä veroa konser-

nin tuottamasta arvonlisästä eli jalostusarvosta. Kokonaiskuvan antamiseksi konsernin valtiolle tuottamasta hyödystä seuraavassa on esitetty jalostusarvon määrä korjattuna vero vaikutuksella:

	Tammikuu–joulukuu				
	2002		2001		2000
	Yht. milj. kr	Yht. % työntekijä	Yht. tuhatta kr./ työntekijä	Yht. milj. kr	Yht. milj. kr
<b>Liikevaihto</b>	<b>59 483</b>	<b>100</b>	<b>3 443</b>	<b>57 196</b>	<b>54 064</b>
Ostettujen tavaroiden ja palvelujen kustannukset	–36 031			–33 130	–28 843
Muut tuotot ja kulut, netto	–5 569			560	8 703
<b>Tavarat ja palvelut yhteensä</b>	<b>–41 600</b>	<b>–70</b>	<b>–2 408</b>	<b>–32 570</b>	<b>–20 140</b>
<b>Jalostusarvo</b>	<b>17 883</b>	<b>30</b>	<b>1 035</b>	<b>24 626</b>	<b>33 924</b>
Kannettu arvonlisävero	15 885			14 953	14 172
Maksettu arvonlisävero	–9 858			–8 830	–7 758
<b>Korjattu jalostusarvo</b>	<b>23 910</b>		<b>1 384</b>	<b>30 749</b>	<b>40 338</b>

Jalostusarvo jakautuu konsernin sidosryhmien kesken seuraavasti:

	Tammikuu–joulukuu				
	2002		2001		2000
	Yht. milj. kr	Yht. % työntekijä	Yht. tuhatta kr./ työntekijä	Yht. milj. kr	Yht. milj. kr
<b>Henkilökunnalle</b>					
Palkkakulut	6 732	38	390	8 852	9 543
Henkilösivukulut	1 804	10	104	2 614	3 055
Vähennetään: aktivoidut palkat ja henkilösivukulut	–74	–1	–4	–139	–99
<b>Yhteensä</b>	<b>8 462</b>	<b>47</b>	<b>490</b>	<b>11 327</b>	<b>12 499</b>
<b>Velkojille</b>					
Korot yms.	1 202	7	69	1 110	911
<b>Valtioille</b>					
Tuloverot	–3 619	–20	–209	2 917	1 447
<b>Osakkeenomistajille</b>					
Osinko (vuodelta 2002 hallituksen ehdotus)	1 870	10	108	600	1 501
<b>Yhtiön jäävä osuus</b>					
Poistot ja arvonalennukset	20 844	117	1 206	13 975	8 222
Muut	–10 876	–61	–629	–5 303	9 344
<b>Yhteensä</b>	<b>9 968</b>	<b>56</b>	<b>577</b>	<b>8 672</b>	<b>17 566</b>
<b>Jalostusarvo</b>	<b>17 883</b>	<b>100</b>	<b>1 035</b>	<b>24 626</b>	<b>33 924</b>
Ilmoitettu arvonlisävero	6 027			6 123	6 414
<b>Korjattu jalostusarvo</b>	<b>23 910</b>		<b>1 384</b>	<b>30 749</b>	<b>40 338</b>

Osingot osakkeenomistajille olivat 10,5 prosenttia jalostusarvosta vuonna 2002, 2,4 prosenttia vuonna 2001 ja 4,4 prosenttia vuonna 2000. Osakkeenomistajille maksetut osingot olivat 22,1 konsernin kokonaispalkoista ja henkilösivukulusta vuonna 2002, 5,3 prosenttia vuonna 2001 ja 12,0 prosenttia vuonna 2000.

## 40 Yhdistyminen Sonera Oyj:n kanssa

### Yhdistymisen kuvaus ja syyt

Joulukuun 3. päivänä vuonna 2002 Telia AB (jonka nimeksi yhdistymisen yhteydessä tuli TeliaSonera AB) hankki osakevaihtotarjouksella 95,0 prosenttia Sonera Oyj:n äänivallasta ja osakkeista. Yhdistyminen on kirjattu hankintamenetelmällä. Telia on tämän menetelmän mukaisesti kohdistanut kokonaishankintahinnan Soneran varoihin ja velkoihin niiden käyvän arvon mukaan. Käyvät arvot on määritännyt riippumaton arvioija. Soneran toiminnan tulokset on kirjattu konsernitilinpäätökseen 3.12.2002 alkaen.

Telia on Pohjoismaiden suurin televiestintäyhtiö ja markkinajohtaja useilla kasvualailla, kuten matkaviestintä, Internet-laajakaistapalvelut ja IP-verkkopalvelut, jotka perustuvat Internet-liikenteen yhteyskäytäntöihin. Sonera on johtava matkaviestintäpalveluiden tarjoaja ja yksi johtavista kiinteän verkon kotimaan- ja ulkomaanpuhelinien sekä kauko- ja paikallispuhelinien ja datapalveluiden tarjoajista Suomessa. Yhdistymisen ansiosta TeliaSonera tavoittaa entistä suuremman asiakaskunnan Pohjoismaissa, ja yhdistyminen vahvistaa Telian ja Soneran aikaisemmin saavuttamia asemia Baltian maissa, Venäjällä ja Euroasiassa. Telia ja Sonera arvioivat saavuttavansa huomattavia synergiaetuja yhdistymisen ansiosta, ja yhdistyneellä yhtiöllä tulee olemaan vahva taloudellinen asema, joka mahdollistaa strategian toteuttamisen. Telia ja Sonera arvioivat suuremman mittakaavan toiminnan ja yritysten yhteisen osaamisen tekevän yhdistyneestä yhtiöstä vahvan kumppanin tulevaisuuden televiestintämarkkinoilla Pohjoismaissa ja Baltian alueella ja pitkällä aikavälillä myös muualla Euroopassa.

Euroopan komissio on asettanut Telian ja Soneran yhdistymisen hyväksymisen ehdoksi Telian Suomen toimintojen ja Ruotsissa toimivan kaapelitelevisioyhtiö Com Hemin myynnin.



**Hankintamenolaskelma**

Hankintameno laskettiin seuraavasti:

	MSEK
Ulkona olevat Soneran osakkeet	1 114 751 729
Vaihtotarjouksessa tarjotut Soneran osakkeet	1 059 532 967
Vaihtosuhteella TeliaSoneran osakkeisiin	1,51440
Vastaava TeliaSoneran liikkeelle laskettujen osakkeiden määrä	1 604 556 725
Telian osakekurssi, SEK	34,70
TeliaSoneran liikkeelle laskettujen osakkeiden käypä arvo	55 678
Soneran ulkona olevat optiot	29 695 499
Vaihtotarjouksessa tarjotut Soneran optiot	26 746 972
Vaihtosuhteella TeliaSoneran optioihin	1,0
Vastaava TeliaSoneran liikkeelle laskettujen optioiden määrä	26 746 972
TeliaSoneran liikkeelle laskettujen optioiden käypä arvo	227
Vaihtotarjoukseen liittyvät kulut	622
<b>Hankintameno</b>	<b>56 527</b>

Vaihtotarjouksessa Soneran osakkeenomistajille liikkeelle lasketut TeliaSoneran osakkeet on arvostettu Stockholmsbörsenin (Tukholman pörssi) loppukurssin mukaan joulukuun 3. päivänä 2002, jolloin omistajanvaihdos tapahtui.

Soneran optio-oikeuksien haltijoille liikkeelle laskettujen TeliaSoneran optioiden käypä arvo on laskettu Black-Scholesin mallin mukaan. Painotettu keskihinta on laskettu ulkona olevien Soneran optioiden määrän ja Telian osakkeen loppukurssin mukaan olettaen, että yhdellä Soneran optiolla saa yhden TeliaSoneran option. Laskelmat perustuvat oletuksiin TeliaSoneran optio-oikeuden merkintähinnasta ja muista ehdoista, TeliaSoneran osakkeen volatiliiteetistä, TeliaSoneran odotetusta osinkoprosentista, optioiden odotetusta maturiteetista ja diskonttokorosta.

TeliaSoneran aktivoimat yhdistymiseen liittyvät kulut koostuvat investointipankkien palkkioista sekä liiketoimeen liittyvistä juridisista ja kirjanpidollisista palkkioista, tarjousesitteen painokustannuksista sekä muista palkkioista ja kuluista.

**Hankintameno kohdistaminen**

Hankintameno Soneran nettovarain, käyppien arvojen oikaisujen ja liikearvon ylittävältä osalta on seuraava:

	MSEK
Hankintameno	56 527
Vähennetään: Soneran nettovarain IAS:n mukaan	-16 378
Hankintameno Soneran nettovarain ylittävältä osalta	40 149
Vähennetään: Muut aineettomat hyödykkeet käypään arvoon:	
– Tuotemerkit	-1 546
– Lisenssit ja patentit	-2 231
– Liittymäsopimukset	-687
Vähennetään: Tietokoneohjelmistojen käyvän arvon oikaisu	-253
Vähennetään: Kiinteistöjen ja koneiden ja kaluston käyvän arvon oikaisu	-791
Vähennetään: Osakkuusyhtiöosuuksien ja muiden omistusten käyvän arvon oikaisu	-10 122
Lisätään: Eläkesitoumusten käyvän arvon oikaisu	379
Laskennallinen vero	3 626
<b>Liikearvo</b>	<b>28 524</b>

Arvioitu taloudellinen pitoaika on tuotemerkkien osalta 5 tai 10 vuotta tapauskohtaisesti, vuokrajohtojen ja liittymäsopimusten osalta 5 vuotta, tietokoneohjelmistojen osalta 6 vuotta, patenttien osalta 14 vuotta, Suomen GSM-lupien osalta 15 vuotta ja matkaviestinnän verkkoverirailu- ja yhdysliikennesopimusten sekä Suomen UMTS-luvan osalta 20 vuotta. Kiinteistöjen, koneiden ja laitteiden arvioitu taloudellinen pitoaika on määritetty 8 ja 10 vuoden välille. 31.12.2002 päättyneen tilikauden osalta kyseisten aineettomien ja aineellisten hyödykkeiden käyvän arvon oikaisuun liittyvät poistot ovat 7 milj. euroa. Vuositasolla poistot ovat 80 milj. euroa ja ne kirjataan liiketoiminnan kuluina toimintokohtaisesti seuraavasti: tuotanto 41 milj. euroa, myynti 37 milj. euroa ja hallinto 2 milj. euroa. Poistot vähentävät laskennallisia veroja vuositasolla 23 milj. euroa.

Arvioiduksi taloudelliseksi pitoajaksi osakkuusyhtiöosuuksien tasearvojen käyvän arvon oikaisuille on määritetty 5 tai 10 vuotta oikaisun luonteen mukaan. 31.12.2002 päättyneen tilikauden osalta kyseisten käyppien arvojen oikaisujen poistot ovat 4 milj. euroa ja vuositasolla 50 milj. euroa, ja ne kirjataan osuuteen osakkuusyhtiöiden tuloksista. Vuositasolla poistot vähentävät laskennallisia veroja 15 milj. euroa.

Liikearvo on kirjattu "Sonera"-liiketoiminta-alueeseen liiketoiminta-aluekohtaisesti jaossa (katso liitetieto "Liiketoiminta-aluekohtainen jako") ja kohtaan "Muut pohjoismaat" toissijaisessa, maantieteellisessä jaossa (katso liitetieto "Maantieteellinen jako"). Yhdistymisessä syntyneen liikearvon poistot kirjataan tasapoistoina ja ne perustuvat 20 vuoden arvioituun taloudelliseen pitoaikaan. 31.12.2002 päättyneen tilikauden osalta fuusiosta johtuvat liikearvon poistot ovat 13 milj. euroa. Vuositasolla poistot ovat 158 milj. euroa ja ne kirjataan liiketoiminnan kuluihin seuraavasti: tuotanto 94 milj. euroa, myynti 50 milj. euroa, hallinto 14 milj. euroa. Liikearvon kokonaisarvosta ei voi vähentää verotuksessa mitään.

Tutkimus- ja kehitystoimintaan liittyvää omaisuutta ei hankittu.

**Hankitut varat ja konsernille siirtyneet velat**

Hankittujen omaisuuserien ja konsernille siirtyneiden velkojen käyvät arvot hankintahetkellä jakautuivat seuraavasti:

	MSEK
Aineettomat hyödykkeet	2 380
Tuotemerkkien, lisenssien ja sopimusten, liittymäsopimusten ja tietokoneohjelmistojen arvo	4 717
Liikearvo	28 524
Aineelliset hyödykkeet	12 741
Kiinteistöille ja koneille ja kalustolle määritetty arvo	791
Sijoitukset	23 789
Osakkuusyhtiöosuuksien ja muiden omistussuhteiden oikaistu arvo	10 122
Vaihto- ja rahoitusomaisuus	9 230
<b>Hankitut varat yhteensä</b>	<b>92 294</b>
Vähemmistön osuudet	1 326
Oikaistut vähemmistöosuudet	853
Varaukset	245
Konsernille siirtyneiden eläkesitoumusten oikaisu	379
Laskennallinen verovaihtuvuus	3 626
Pitkäaikaiset velat	19 711
Lyhytaikaiset velat	9 627
<b>Siirtyneet velat yhteensä</b>	<b>35 767</b>
<b>Hankitut nettovarain</b>	<b>56 527</b>

TeliaSonera on hankkimassa jäljellä olevia Soneran osakkeita ja optioita, joten todellisten arvojen oikaisu ja liikearvo voivat muuttua.

**Annetut pantit ja vakuudet ja ehdolliset velat**

Annetut pantit ja vakuudet ja hankintapäivänä konsernille siirtyneet ehdolliset velat jakautuivat seuraavasti:

	MSEK
Kiinteistökiinnitykset	20
Osuudet osakkuusyhtiöissä	33
Lyhytaikaiset saamiset	41
<b>Annetut pantit ja vakuudet</b>	<b>94</b>
Osakkuusyhtiöiden puolesta annetut luottotakuut	443
Suoritustakuut osakkuusyhtiöiden puolesta	4 001
Muut suoritustakuut jne.	808
Eläketakuut	52
<b>Ehdolliset velat</b>	<b>5 304</b>

Tietyt konsernin hyväksymät lainakovenantit rajoittavat konsernin mahdollisuuksia myydä tai pantata tiettyjä varoja.

## 41 Erittely osakeomistuksista ja osuuksista

### Osakkuusyhtiöt

Osakkuusyhtiö, yritystunnus, rekisteröintipaikka	Osuus (%)	Osakkeiden lukumäärä	Nimellisarvo paikallisessa valuutassa	Osakeomistus konseriin yhdistelyä varten		Tasearvo emoyhtiössä	
				2002	2001	2002	2001
<b>Emoyhtiön omistukset</b>							
<b>Ruotsalaiset yhtiöt</b>							
Marakanda Marknadspplats AB, 556595–2933, Tukholma	50	500	SEK 0	4	22	0	87
Letemell AB, 556203-5252, Tukholma	50	5 000	SEK 1	0	0	1	1
isMobile AB, 556575-0014, Luleå	50	996 008	SEK 0	17	–	12	–
Slottsbacken Venture Capital KB, 969626–1313, Tukholma	50	–	SEK –	85	80	85	80
Telefos AB, 556523-6865, Tukholma	49	4 900 000	SEK 0	0	0	197	197
Maila Nordic AB, 556516–4455, Tukholma	47	22 174	SEK 0	4	–	3	–
Service Factory SF AB, 556575–5682, Tukholma	35	388 000	SEK 0	9	–	15	–
INGROUP Holding AB (publ), 556595–2941, Tukholma	33	160 400	SEK 16	37	53	403	43
Lokomo Systems AB, 556580–3326, Tukholma	40	676 504	SEK 0	3	–	11	–
TiFiC AB, 556578–3973, Göteborg	30	1 422 965	SEK 0	4	–	17	–
eWork Scandinavia AB, 556587–8708, Tukholma	29	220 677	SEK 0	6	–	13	–
Geyser Interactive Learning AB (publ), 556556-9752, Tukholma	27	62 375	SEK 1	0	0	0	7
Intermezzon AB, 556541–8885, Göteborg	25	7 338 707	SEK 0	2	–	0	–
COOP Bank AB (publ), 516406–0005, Tukholma	20	200 000	SEK 20	0	11	0	25
SNPAC Swedish Number Portability Administrative Centre AB, 556595–2925, Tukholma	20	400	SEK 0	1	0	3	3
Muut toimivat yhtiöt, toimimattomat yhtiöt ja luovutetut yhtiöt				0	1 085	0	954
<b>Ruotsin ulkopuoliset yhtiöt</b>							
Netia Holdings S.A., RHB23383, Varsova	48	15 101 355	PLN 91	0	0	125	125
OAO Telecominvest, Pietari	26	4 262 165	RUR 43	807	878	700	700
Druitt Corp., Wilmington, DE	25	1 000 000	USD 0	15	19	26	26
Infonet Services Corp., 954148675, El Segundo, CA	20	94 367 361	USD 1	2 732	2 909	2 087	2 088
OAO MegaFon, Pietari	6	394 953	RUR 4	25	89	18	18
AS Eesti Telekom, 10234957, Tallinna	12	16 142 523	EEK 161	68	332	85	85
Muut toimivat yhtiöt, toimimattomat yhtiöt ja luovutetut yhtiöt				0	2 681	0	2 363
<b>Yhteensä</b>						<b>3 431</b>	<b>6 802</b>
<b>Tytäryhtiöiden omistukset</b>							
<b>Ruotsalaiset yhtiöt</b>							
Svenska UMTS-nät AB, 556606–7996, Tukholma	50	501 000	SEK 50	498	249	500	250
SmartTrust AB, 556179–5161, Tukholma	46	111 000 000	SEK 1	142	–	277	–
Muut toimivat yhtiöt, toimimattomat yhtiöt ja luovutetut yhtiöt				0	92	0	92
<b>Ruotsin ulkopuoliset yhtiöt</b>							
Lattetekom SIA, 000305278, Riika	49	196 281	LVL 1 000	1 006	–	1 340	–
Punwire Paging Services Ltd, Chandigarh	49	14 699 780	INR 147	0	0	0	0
Turkcell Holding A.S., Istanbul	47	214 871 670 000	TRL 214 871 670	7 897	–	0	–
Turkcell Iletisim Hizmetleri A.S., Istanbul	13	65 370 950 001	TRL 65 370 950	4 277	–	0	–
Suomen Erillisverkot Oy, 1552436–8, Helsinki	40	1 560	EUR 168	16	–	2	–
Helsingin GSM-Palvelut Oy, 1546079–8, Helsinki	35	700	EUR 165	9	–	1	–
AUCS Communications Services v.o.f., Hoofddorp	33	–	EUR 159	0	0	0	0
MTN Uganda Ltd, Kampala	32	1 221	UGX 12	122	121	103	92
Loimaan Seudun Puhelin Oy, 0134817–2, Loimaa	29	4 662	EUR 17	143	–	277	–
Mobile Telecommunications Ltd (MTO), Windhoek	26	6 500 000	NAD 7	29	21	32	32
AS Eesti Telekom, 10234957, Tallinna	25,5	35 032 710	EEK 350	2 379	–	196	–
Operators Clearing House A/S, 18936909, Kööpenhamina	25	250	DKK 0	3	2	1	1
Metro One Telecommunications, Inc., Beaverton, OR	25	6 000 000	USD 6	367	–	706	–
OAO MegaFon, Pietari	29	1 812 251	RUR 18	2 320	493	395	303
Muut toimivat yhtiöt, toimimattomat yhtiöt ja luovutetut yhtiöt				0	790	0	804
<b>Yhteensä</b>				<b>23 027</b>	<b>9 927</b>		

Äänivaltaosuus Infonet Services Corporationissa on 21 prosenttia.

TeliaSoneralla olevat First National Holding S.A.:n osakkeet vaihdettiin OAO Telecominvestin osakkeisiin. OAO Telecominvest oli aikaisemmin First National Holdingin osittain omistama tytäryhtiö. Telecominvestin vertailuvuoden arvot koskevat First National Holdingia. Telecominvest omistaa myös 31 prosenttia OAO MegaFonin osakkeista.

Turkcell Holding A.S. omistaa 51 prosenttia Turkcell Iletisim Hizmetleri A.S.:n osakkeista.

Emoyhtiön ja tytäryhtiöiden vertailuvuotta koskevat omistukset osakkuusyhtiöistä liittyvät lähinnä uudelleenjärjestelyihin ja myyntiin yhtiöihin. Soneraan yhdistymisen jälkeen vuonna 2002 neljästä entisestä osakkuusyhtiöstä tuli kokonaan omistettuja tytäryhtiöitä. Nämä yhtiöt ovat; Baltic Tele AB, joka omistaa 25,5 pro-

senttia AS Eesti Telekomien osakkeista; Amber Mobile Teleholding AB, UAB Omnitelin enemmistöosakas; Amber Teleholding A/S, AB Lietuvos Telekomasin enemmistöosakas; ja Latvijas Mobilais Telefons SIA Vuonna 2002 myytiin Comsource UnLtd, PolyTrust AB, BotBox AB ja Netpool Norge AS. Aikaisemmin tytäryhtiöiden omistuksessa olleiden Maila Nordic AB:n, IsMobile AB:n, TiFiC AB:n, Service Factory SF AB:n, Lokomo Systems AB:n ja Intermezzon AB:n osakkeet siirrettiin vuonna 2002 emoyhtiölle, kun taas Bharti Mobile Ltd.:n osakkeet siirrettiin emoyhtiöltä tytäryhtiölle. Osakeomistukset Wireless MainGate AB:ssä ja WirelessCar AB:ssä vähenivät niin paljon, ettei niitä enää pidetä osakkuusyhtiöinä. Myöskään Netia 1 Sp.z o.o.:ta ei enää pidetä osakkuusyhtiönä. Kaiken kaikkiaan konsernin osuudet nimetyissä yhtiöissä nousi 4 648 milj. kruunuun ja kirjanpitoarvo kussakin tytäryhtiössä 4 202 milj. kruunuun.

**Muut arvopaperiomistukset**

Osakkuusyhtiö, yritystunnus, rekisteröintipaikka	Osuus (%)	Osakkeiden lukumäärä	Nimellisarvo paikallisessa valuutassa	Tasearvo/Käypä arvo konserniin yhdistelyä varten		Tasearvo emoyhtiössä	
				2002	2001	2002	2001
<b>Emoyhtiön omistukset</b>							
<b>Ruotsalaiset yhtiöt</b>							
Wireless MainGate AB, 556551-9690, Karlskrona	16	11 288 788	SEK 0	0	–	8	–
Taste Now AB, 556584-8602, Tukholma	16	400	SEK 0	0	5	0	5
NGF NetGame Factory AB, 556588-3344, Tukholma	10	147 000	SEK 0	6	6	6	6
Slottsbacken Fund Two KB, 969660-9875, Tukholma	9	–	SEK –	7	6	7	6
WirelessCar Sweden AB, 556580-0728, Göteborg	6	39 777	SEK 0	0	–	0	–
Muut toimivat yhtiöt, toimimattomat yhtiöt ja luovutetut yhtiöt				0	6	0	6
<b>Ruotsin ulkopuoliset yhtiöt</b>							
Netia 1 Sp. z o.o., RHB42778, Varsova	11	137 236	PLN 14	5	–	28	–
Digital Telecommunications Philippines Inc., Manila-Quezon City	9	600 000 000	PHP 600	40	125	40	125
Vision Capital L.P., LP64, Saint Helier	6	–	USD 2	18	17	18	17
Done Solutions Oyj, 1700625-7, Helsinki	3	673 872	EUR 0	2	4	2	24
Reach-U Holding Oyj, 1700628-1, Helsinki	3	673 872	EUR 0	0	1	0	4
Inmarsat Ventures plc, 3674573, Lontoo	1	99 642	GBP 0	53	53	53	53
enCommerce, Inc., C1896606, Santa Clara, CA	1	105 708	USD 1	2	9	2	9
Eutelsat S.A., B422551176, Pariisi	1	6 961 620	EUR 7	62	62	62	62
Atrica, Inc., 770532447, Santa Clara, CA	1	249 377	USD 0	10	–	10	–
New Skies Satellites N.V., 33302535, Amsterdam	0	36 988	EUR 0	14	14	14	14
Intelsat, Ltd., Bermuda	0	1 566 190	USD 2	7	10	7	10
Muut toimivat yhtiöt, toimimattomat yhtiöt ja luovutetut yhtiöt				0	0	0	0
<b>Yhteensä</b>						<b>257</b>	<b>341</b>
<b>Tytäryhtiöiden omistukset</b>							
<b>Ruotsalaiset yhtiöt</b>							
Scandinature AB, 556293-1799, Karlstad	18	22 397	SEK 0	10	8	10	8
Incirco AB, 556575-8546, Tukholma	16	327 807	SEK 0	0	0	0	0
Internetprint Nordic AB, 556549-3342, Malmö	14	216 667	SEK 0	0	0	0	0
Hyglo AB, 556601-6761, Tukholma	8	16 800	SEK 0	2	2	2	2
Ledstiernan AB (publ), 556122-2158, Tukholma	0	–	SEK 0	9	–	9	–
Muut toimivat yhtiöt, toimimattomat yhtiöt ja luovutetut yhtiöt				0	24	0	72
<b>Tytäryhtiöiden omistukset</b>							
<b>Ruotsin ulkopuoliset yhtiöt</b>							
Digia Oy, 1073758-3, Helsinki	15	51 833	EUR 0	60	–	60	–
Phonetic Systems Ltd., Petach Tikva, Israel	13	–	ILS 0	59	–	59	–
Eveo Inc., C2175136, San Francisco, CA	10	2 000 000	USD 0	21	–	21	–
HandwiseOy, 1565197-3, Espoo	9	–	EUR 0	4	–	4	–
Peoples Telephone Company Ltd., Hongkong	8	47 630 000	HKD 48	57	57	57	57
Juniper Financial Corp., Wilmington, DE	8	7 464 280	USD 0	16	–	16	–
724 Solutions, Inc., Toronto, Ontario, Kanada	6	3 800 000	USD –	24	–	24	–
CellGlide Ltd., 04573898, Lontoo	6	136 081	GBP 0	15	–	15	–
Oy Merinova Ab, 0778620-2, Vaasa	6	800	EUR 0	1	–	1	–
Dejima, Inc., C2335702, Palo Alto, CA	5	–	USD 0	16	–	16	–
Zapper Technologies, Inc., New York, NY	4	–	USD 0	20	–	20	–
Codetoys Oy, 1082133-9, Espoo	3	636 851	EUR 0	17	–	17	–
Santapark Oy, 1095079-8, Rovaniemi	3	10 000	EUR 0	2	–	2	–
Simplexity, LLC, 199828010009, Oakland, CA	2	–	USD –	21	–	21	–
Bytemobile, Inc., C2266090, Mountain View, CA	2	397 456	USD 0	10	–	10	–
PacketVideo Corp., C2119477, San Diego, CA	1	262 467	USD 0	29	–	29	–
Vitaminics S.p.A, Milano	1	81 826	EUR –	4	–	4	–
Helsinki Halli Oy, 1016235-3, Helsinki	1	39	EUR 2	4	–	4	–
eBay Inc., 770430924, San Jose, CA	0	202 394	USD 0	56	–	56	–
Digital Media & Communications II L.P., Boston, MA	0	–	USD –	84	–	84	–
Allegis Capital, LLC, 199817710056, San Francisco, CA	0	–	USD –	66	–	66	–
Intellect Capital Ventures, Palo Alto, CA	0	–	USD –	56	–	56	–
TelAdvent LP, Boston, MA	0	–	USD –	37	–	37	–
Magnum Communications L.P., Caymansaaret	0	–	USD –	29	–	29	–
Diamondhead Ventures, L.P., 200000500011, Menlo Park, CA	0	–	USD –	18	–	18	–
Inmarsat Ventures plc, 3674573, Lontoo	0	31 551	GBP 0	10	–	10	–
Wideray Corp., C2261105, San Francisco, CA	0	–	USD 0	10	–	10	–
Siennax International B.V., Amstelveen	0	1 841 211	EUR 0	9	–	9	–
New Skies Satellites N.V., 33302535, Amsterdam	0	–	EUR 0	4	–	4	–
Kiinteistö Oy Mechelininkatu, Helsinki	0	280	EUR 0	1	–	1	–
Eutelsat S.A., B422551176, Pariisi	0	–	EUR 0	5	–	5	–
Technopolis Oyj, 0487422-3, Oulu	0	25 000	EUR 0	1	–	1	–
Seuturahasto, Helsinki	0	–	EUR 0	1	–	1	–
Asunto- ja kiinteistöyhtiöt, Suomi	–	–	EUR –	29	–	29	–
Osakkuudet paikallisissa puhelinyhtiöissä, Suomi	–	–	EUR –	7	–	7	–
Muut toimivat yhtiöt, toimimattomat yhtiöt ja luovutetut yhtiöt				0	17	2	17
<b>Yhteensä</b>				<b>1 050</b>	<b>426</b>		

Netia 1 Sp.z o.o. siirrettiin vuonna 2002 pois osakkuusyhtiöiden joukosta. Netia Holdings S.A. omistaa loput 89 prosenttia osakkeista.

Emoyhtiön ja tytäryhtiöiden vertailuvuotta koskevat muut arvopaperiomistukset liittyvät lähinnä uudelleenjärjestelyihin ja myytyihin yhtiöihin. Tytäryhtiön aikaisemman omistamien eWork Scandinavia AB:n ja Atrica, Inc.:n osakkeet siirrettiin

emoyhtiölle. TicketAnywhere Europe AB:n, Impsys AB:n, Flextronics Network Services Stockholm AB:n (aikaisemmin Orbiatn Södra Holding AB) ja ADC Telecommunications, Inc.:n osakkeet myytiin. Kaiken kaikkiaan konsernin osuudet nimetyissä yhtiöissä nousivat 42 milj. kruunuun ja kirjanpitoarvo kussakin tytäryhtiössä 90 milj. kruunuun.

## 42 Tiedot neljännesvuosittain

### 2002

MSEK	1-3	4-6	7-9	10-12	Yhteensä
Liikevaihto	13 885	14 346	14 496	16 756	59 843
Vertailukelpoinen käyttökate	3 381	3 587	4 281	4 443	15 692
Kertaluonteiset erät	23	-827	-3 997	-1 470	-6 271
Osuus osakkuusyritysten tuloksista	12	363	-42	195	528
EBITDA (Käyttökate)	3 416	3 123	242	3 168	9 949
Poistot ja arvonalennukset	-2 707	-3 004	-11 057	-4 076	-20 844
Liiketulos	709	119	-10 815	-908	-10 895
Tulos rahoitusserien jälkeen	535	-78	-10 964	-1 109	-11 616
Nettotulos	127	30	-10 118	1 894	-8 067
Tulos/osake, laimennettu ja laimentamaton (SEK)	0,04	0,01	-3,37	0,54	-2,58
Vapaa kassavirta	-1 107	1 722	2 059	1 203	3 877
Investoinnit	2 053	2 637	1 956	47 792	54 438
josta käyttöomaisuusinvestointeja	2 022	2 091	1 783	8 449	14 345
joista yrityshankintoja	31	546	173	39 343	40 093

### 2001

MSEK	1-3	4-6	7-9	10-12	Yhteensä
Liikevaihto	13 592	14 203	14 431	14 970	57 196
Vertailukelpoinen käyttökate	3 348	3 014	3 420	3 133	12 915
Kertaluonteiset erät	30	271	-239	322	384
Osuus osakkuusyritysten tuloksista	-157	208	2 339	3 746	6 136
EBITDA (Käyttökate)	3 221	3 493	5 520	7 201	19 435
Poistot ja arvonalennukset	-2 410	-2 505	-2 775	-6 285	-13 975
Liiketulos	811	988	2 745	916	5 460
Tulos rahoitusserien jälkeen	502	909	2 491	906	4 808
Nettotulos	291	250	1 900	-572	1 869
Tulos/osake, laimennettu ja laimentamaton (SEK)	0,10	0,08	0,63	-0,19	0,62
Vapaa kassavirta	-3 082	-1 304	-1 527	-593	-6 506
Investoinnit	3 659	5 954	5 965	5 157	20 735
josta käyttöomaisuusinvestointeja	3 568	3 666	5 630	4 849	17 713
joista yrityshankintoja	91	2 288	335	308	3 022

### 2000

MSEK	1-3	4-6	7-9	10-12	Yhteensä
Liikevaihto	12 857	13 180	13 487	14 540	54 064
Vertailukelpoinen käyttökate	3 260	2 857	3 180	3 790	13 087
Kertaluonteiset erät	1 316	201	-116	6 937	8 338
Osuus osakkuusyritysten tuloksista	642	-710	-759	-370	-1 197
EBITDA (Käyttökate)	5 218	2 348	2 305	10 357	20 228
Poistot ja arvonalennukset	-1 836	-1 860	-2 099	-2 427	-8 222
Liiketulos	3 382	488	206	7 930	12 006
Tulos rahoitusserien jälkeen	3 436	356	267	7 658	11 717
Nettotulos	2 390	308	172	7 408	10 278
Tulos/osake, laimennettu ja laimentamaton (SEK)	0,84	0,10	0,06	2,47	3,50
Vapaa kassavirta	-645	-558	-834	-3 808	-5 845
Investoinnit	4 644	16 042	16 745	10 311	47 742
josta käyttöomaisuusinvestointeja	2 185	3 841	3 369	7 185	16 580
joista yrityshankintoja	2 459	12 201	13 376	3 126	31 162

## 43 Ruotsalainen kirjanpitokäytäntö

### Erot laskentaperiaatteissa

TeliaSoneran konsernitilinpäätös on laadittu International Accounting Standards (IAS) -standardien mukaisesti. IAS-standardit eroavat joiltakin osin Ruotsin kirjanpitolaista ja ruotsalaisesta kirjanpitokäytännöstä. Eroja on etupäässä rahoitusinstrumenttien sekä eläkevastuun ja -kulujen laskennassa.

#### Rahoitusinstrumentit

Ruotsin lainsäädäntö eroaa IAS-standardeista johdannaisen ja julkisesti noteeratujen arvopaperien realisoitumattomien arvomuutosten sekä käyvän arvon muutoksilta suojattujen velkojen laskennan osalta (katso liitetieto "Rahoitusinstrumentit ja rahoitusriskien hallinta"). Ruotsin kirjanpitolaista (ÅRL) edellyttää arvostamista joko alkuperäiseen hankintahintaan tai sitä alempaan käypään arvoon.

#### Eläkkeet

Ruotsalaisesta käytännöstä poiketen IAS edellyttää, että eläkevastuuta laskettaessa on tehtävä oletuksia odotettavista palkkorotuksista, inflaatiosta, diskonttokorosta, työntekijöiden vaihtuvuudesta sekä järjestelyyn kuuluvien varojen odotetusta tuotosta. Ruotsalaisen käytännön mukaan muuttuneiden oletusten tai odotetusta poikkeavien tulosten vaikutus on tuloutettava välittömästi. IAS vaatii, että kyseiset erät tuloutetaan – ja silloinkin jäljellä olevan työssäoloajan kuluessa – vasta

kun arvo ylittää vaihteluvälin, joka on 10 prosenttia eläkevastuusta tai niitä suuremmasta järjestelyyn kuuluvien varojen markkina-arvosta.

Ruotsalaisen kirjanpitokäytännön mukaan lasketut tytäryhtiöiden eläkevastuut eroavat TeliaSoneran konsernitilinpäätöksessä esitetyistä eläkevastuista. Arvioitu myyntivoitto oikaistaan tällaisen tytäryhtiön myynnin yhteydessä.

#### Tuloverot

Laskennalliset verosaamiset ja -velat on laskettu kaikille IAS:n ja ruotsalaisen kirjanpitokäytännön välisille eroille soveltuvin osin.

**Ruotsalaisen kirjanpitokäytännön soveltaminen**

Ruotsalaisen kirjanpitokäytännön soveltaminen vaikuttaa konsernin nettotulokseen ja omaan pääomaan seuraavasti:

Tammikuu–joulukuu			
MSEK	2002	2001	2000
<b>Nettotulos IAS:n mukaan</b>	<b>-8 067</b>	<b>1 869</b>	<b>10 278</b>
Rahoitusinstrumentit	-6	-43	-
Eläkkeet	-2 613	-1 088	293
Laskennallinen vero	734	317	-82
<b>Nettotulos ruotsalaisen käytännön mukaan</b>	<b>-9 952</b>	<b>1 055</b>	<b>10 489</b>
<b>31.12.</b>			
MSEK	2002	2001	2000
<b>Oma pääoma IAS:n mukaan</b>	<b>108 829</b>	<b>59 885</b>	<b>55 988</b>
Rahoitusinstrumentit	88	126	-
Eläkkeet	-2 697	145	1 233
Laskennallinen vero	730	-76	-345
<b>Oma pääoma ruotsalaisen käytännön mukaan</b>	<b>106 950</b>	<b>60 080</b>	<b>56 876</b>

Oikaisut olisivat muuttaneet tiettyjä eriä konsernituloslaskelmassa ja -taseessa. Taulukossa on esitetty yhteenveto ruotsalaisen kirjanpitokäytännön mukaan laaditusta tuloslaskelmasta ja taseesta.

Tammikuu–joulukuu			
MSEK	2002	2001	2000
<b>Tuloslaskelma ruotsalaisen käytännön mukaan</b>			
Liikevaihto	59 843	57 196	54 064
Liiketulos	-13 361	4 445	12 391
Tulos rahoituserien jälkeen	-14 235	3 677	12 010
Tuloverot	4 353	-2 600	-1 529
Vähemmistön osuudet	-70	-22	8
Nettotulos	-9 952	1 055	10 489
Tulos/osake (SEK)	-3,19	0,35	3,58

31.12.			
MSEK	2002	2001	2000
<b>Tase ruotsalaisen käytännön mukaan</b>			
Käyttöomaisuus	172 716	94 811	90 994
Vaihto- ja rahoitusomaisuus	33 854	33 264	31 375
<i>Vastaavat yhteensä</i>	<i>206 570</i>	<i>128 075</i>	<i>122 369</i>
Oma pääoma	106 950	60 080	56 876
Vähemmistön osuudet	5 120	204	320
Varaukset	20 347	12 934	10 117
Pitkäaikaiset lainat	34 340	28 118	21 905
Lyhytaikainen vieras pääoma	39 813	26 739	33 151
<i>Vastattavat yhteensä</i>	<i>206 570</i>	<i>128 075</i>	<i>122 369</i>

**Eläkkeiden laskenta ruotsalaisen kirjanpitokäytännön mukaan**

Ruotsalaiset konserniyhtiöt ilmoittavat kaikkien voimassa olevien sopimusten mukaisen eläkesitoumusten vakuutusmatemaattiset arvot.

Emoyhtiö ja suurin osa tytäryhtiöistä ovat mukana ITP-Tele-eläkejärjestelyssä, kun taas muut yhtiöt soveltavat yksityisiä, täydentäviä eläkejärjestelyjä. Enemmistö yhtiöistä tekee omat eläkevarauksensa.

Eläkevastuut lasketaan vuosittain tilinpäätöshetkelle. Eläkesitoumusten laskennassa on käytetty FPG/PRI:n ja Ruotsin Valtion Rahoitustarkastuksen asettamia vakuutusmatemaattisia laskentaperiaatteita.

Joitakin sitoumuksia, etenkin tiettyjen henkilöstöryhmien pääasiallisesti sopimuksiin perustuvista oikeuksista jäädä eläkkeelle 55-, 60- tai 63-vuotiaana, koskevat varaukset muodostavat verotetun varauksen. Säätiötä analysoitiin vuoden 2000 lopussa tulevaa käyttöä varten. Analyysin perusteella todettiin, että sen käyttöaste tulee laskemaan. Tällä oikaistulla arviolla ja toiminnoista luopumisella on ollut vaikutusta varauksen suuruuteen.

Ruotsin käytännön ruotsalaisiin konserniyhtiöihin soveltamisen jälkeen konsernin eläkevastuu on jakautunut seuraavasti:

31.12.			
MSEK	2002	2001	2000
FPG/PRI-eläkkeet	7 978	7 713	8 632
Muut eläkesitoumukset	6 188	6 463	6 703
Verotettu varaus sopimuksista	1 245	1 295	1 265
<b>Eläkesitoumukset yhteensä</b>	<b>15 411</b>	<b>15 471</b>	<b>16 600</b>
Vähennetään eläkesäätiön pääoma	-12 482	-13 035	-14 309
<b>Kirjanpitoarvo</b>	<b>2 929</b>	<b>2 436</b>	<b>2 291</b>

Ruotsalaisten konserniyhtiöiden raportoimat eläkekulut (mukaan luettuna vakuutusmaksut), eläkesäätiön tuotot huomioiden, olivat seuraavat:

Tammikuu–joulukuu			
MSEK	2002	2001	2000
<b>Sopimusperusteiset eläkeveloitteet</b>			
Tilikauden työsuorituksen liittyvät menot	790	855	777
Eläkkeisiin liittyvät sosiaalikulut	646	253	180
<b>Yhteensä</b>	<b>1 436</b>	<b>1 108</b>	<b>957</b>
<b>Kertaluonteiset erät</b>			
Sopimukseen perustuvat varhaiseläkkeet	28	44	416
Vakuutusmaksut	1	3	15
Eläkkeisiin liittyvät sosiaalikulut	7	11	41
Muuttuneet arviot	-	-	-670
<b>Yhteensä</b>	<b>36</b>	<b>58</b>	<b>-198</b>
<b>Korkokulut pääomasta</b>			
- rahoituskuluina raportooidut erät	160	84	92
- liiketulokseen sisältyvät erät	401	499	519
<b>Yhteensä</b>	<b>561</b>	<b>583</b>	<b>611</b>
<b>Säätiön varojen muutoksen vaikutus tulokseen</b>	<b>1 553</b>	<b>28</b>	<b>-788</b>
<b>Nettoeläkekulut</b>	<b>3 586</b>	<b>1 777</b>	<b>582</b>

Eläkesäätiön ylijäämää on muuttunut seuraavasti:

31.12.			
MSEK	2002	2001	2000
Eläkesäätiön ylijäämä, avaava tase	429	1 025	1 968
Arvonmuutos tilikaudella	-1 923	-624	-155
Erät, jotka vaikuttavat tuottoihin			
- eläkevastuun muutos	553	530	212
- maksut eläkesäätiölle	1 000	-	-
- eläkesäätiöltä saatu hyvitys	-	-502	-1 000
<b>Yhteensä</b>	<b>1 553</b>	<b>28</b>	<b>-788</b>
<b>Eläkesäätiön ylijäämä, päättävä tase</b>	<b>59</b>	<b>429</b>	<b>1 025</b>

Yhteissummat katetuista vastuista, ylijäämästä, tehdyistä varauksista ja hyvityksistä on esitetty alla olevassa taulukossa.

31.12.			
MSEK	2002	2001	2000
Katettu eläkevastuu (pääoma)	13 891	13 928	15 153
Eläkesäätiön ylijäämä	59	429	1 025
Maksut eläkesäätiölle	1 000	-	-
Eläkesäätiöltä saatu hyvitys	-	502	1 000

**44 Suomen kirjanpitokäytäntö**

Seuraavat tiedot esitetään Rahoitustarkastuksen päätöksen no. 28/269/2002 mukaisesti.

Tämä tilinpäätöstiedote on laadittu arvopaperimarkkinalain luvun 2 pykälän 6 mukaan.

Kuten liitetiedon "Esittämistapa" kohdassa "Yleistä" todetaan, TeliaSonera laatii konsernitilinpäätöksensä International Accounting Standards (IAS) -standardien mukaan. Suomen kirjanpitokäytännön ja IAS-standardien väliset merkittävimmät erot TeliaSoneran kannalta ovat seuraavat:

**Yritysten yhteenliittymät**

Suomen kirjanpitokäytännön mukaan omien osakkeiden liikkeeseen laskettua rahoitettua yritysostoa varten ei ole välttämätöntä, että ostohinta määritetään liikkeeseen laskettujen osakkeiden markkina-arvon mukaan. IAS vaatii, että ostohinta määritetään liikkeeseen laskettujen osakkeiden markkina-arvon mukaan. Se johtaa usein liikearvon ja muiden omaisuuserien kirjaukseen yhdistelyssä ja näiden määrien poistamiseen myöhemmin tilikautena. TeliaSonera ei ole tavallisesti käyttänyt yritysostojen maksuna omia osakkeitaan, mutta Sonera-fuusion yhteydessä näin on toimittu.

**Käyttöomaisuuden ja pitkäaikaisten sijoitusten arvonalennus**

IAS vaatii, että jos arvonalennustesteissä käytetään tulevia kassavirtoja, ne tulee diskontata. Suomalaisessa kirjanpitokäytännössä ei määritellä tarkkaan, miten arvonalennustetit tulisi tehdä.

**Osakkuusyhtiösjoiutuksiin liittyvien korkokulujen aktivointi**

Suomalaisessa kirjanpitokäytännössä on mahdollista aktivoida osakkuusyhtiösjoiutuksiin liittyviä korkokuluja, jos osakkuusyhtiö suorittaa rakennustoimintoja, joiden loppuun saattaminen vaatii aikaa. IAS ei salli osakkuusyhtiöihin tehtyihin sijoituksiin liittyvien korkokulujen aktivointia.



## Rahoitusinstrumentit

Suomen kirjanpitoikäntöön mukaan rahoitusjohdannaisia ei voi kirjata käypään arvoon, ellei niitä käytetä suojautumistarkoituksessa. IAS:n mukaan kaikki johdannaiset kirjataan taseeseen käypään arvoon. Johdannaisen käyvän arvon muutokset kirjataan joko tulokseen tai oman pääoman erilliseen erään. Kirjaustapa riippuu johdannaisen alkuperäisestä käyttötarkoituksesta.

Suomen kirjanpitoikäntöön mukaan sijoitukset jälkimerkkinakelpoisiin arvopapereihin tulisi kirjata hankintahintaan tai käypään arvoon sen mukaan, kumpi on alempi, ja realisoitumattomat muutokset kirjataan tuloslaskelmaan poistoiksi tai arvonalennusten peruutuksiksi. TeliaSonera kirjaa kaikki rahamarkkinasijoituksensa "sopivan tilaisuuden tullen myytävissä olevina" niiden käyvän arvon mukaisina IAS-standardien mukaisesti. Realisoitumattomat tappiot ja voitot kirjataan omaan pääomaan erillisinä erinä, paitsi arvonalennustarkastelutapauksessa, jolloin arvonalennukset kirjataan tuloslaskelmaan.

## Laskennallinen vero

Suomen kirjanpitoikäntö ei vaadi laskennallisen veron kirjausta väliaikaisista eroista, vaikka olisi ilmeistä, että väliaikaiset erot poistuvat ennakoitavassa tulevaisuudessa. IAS vaatii laskennallisen veron kirjausta näissä tapauksissa.

## 45 U.S. GAAP

### Erot laskentaperiaatteissa

TeliaSoneran konsernitilinpäätös on laadittu IAS-periaatteiden mukaan, jotka eroavat eräiltä osin Yhdysvalloissa sovellettavista laskentaperiaatteista (U.S. GAAP). Mikäli U.S. GAAP -käytäntöä olisi noudatettu, sillä olisi ollut vaikutusta konsernin nettotulokseen ja omaan pääomaan vuosina 2002, 2001 ja 2000. Telian konsernitilinpäätöksessä olevat olennaiset erot IAS:n ja U.S. GAAP:n soveltamisen välillä on esitetty seuraavassa.

#### Tuottojen kirjaaminen

SEC Staff Accounting Bulletin 101 "Revenue Recognition in Financial Statements" (SAB 101) määrittelee tuottojen kirjaamisen U.S. GAAP:n mukaan. Tämän ohjeen mukaan liittymämaksut ja muut vastaavat tuotot jaksotetaan asiakassuhteen arvioidulle kestoajalle. SAB 101 -säädos sallii kuitenkin myös suoraan tuottoihin liittyvien kulujen jaksottamisen asiakassuhteen arvioidulle kestoajalle. Säädos ei ole kuitenkaan pakottava. TeliaSonera kirjaa nämä tuotot ja niihin liittyvät kulut IAS:n periaatteiden mukaisesti silloin, kun palvelu on luovutettu ja siihen liittyvät kulut ovat syntyneet.

U.S. GAAP:n mukaisesti TeliaSonera on oikaissut tuottoja jaksottamalla liittymä- ja kytkentämaksujen ja muiden vastaavien tuottojen tuloutusta asiakassuhteen arvioidulle kestoajalle, joka on 7 vuotta. TeliaSonera ei jaksota tuottoihin liittyviä kuluja, vaan kirjaa ne syntymishetkellä kuten U.S. GAAP sallii.

#### Arvonalennukset

Vuoden 2001 lopulla TeliaSonera kirjasi IAS:n periaatteiden mukaisesti arvonalennuksen Telia International Carrier -liiketoiminta-alueesta. Liiketoiminta-alueen arvoa alennettiin IAS:n mukaisesti kerrytettävissä olevaan rahamäärään, joka määritettiin diskonttaamalla tulevat odotetut kassavirrat. U.S. GAAP:n mukaisessa arvonalennustestissä käytetään kerrytettävissä olevaa rahamäärää, joka arvioidaan tulevien odotettujen diskonttaamattomien kassavirtojen perusteella. Arvioitu kerrytettävissä oleva rahamäärä (diskonttaamattomien kassavirtojen summa) ylitti tasearvon, joten arvonalennusta ei U.S. GAAP:n mukaan kirjattu. Tämän takia IAS-tilinpäätöksessä tehty arvonalennuskirjaus ja siihen liittyvä laskennallisiin veroihin liittyvä arvostusvaraus on peruutettu.

Johto päätti vuonna 2002 Telia International Carrierin uudesta strategisesta painopisteestä. Tämän päätöksen jälkeen johto teki International Carrierille uuden arvonalennustestin, jonka perusteella tehtiin 6 131 milj. kruunun arvonalennuskirjaus. Arvonalennustesti paljasti lisäksi, että odotettujen diskonttaamattomien kassavirtojen summa alitti tasearvon, joten myös U.S. GAAP -laskelmassa tehtiin arvonalennuskirjaus.

#### Myynti ja takaisinvuokraus

Vuosina 1998 ja 2001 TeliaSonera myi kiinteistöomaisuuttaan ulkopuolisille ostajille. TeliaSonera-konserniin kuuluvat yritykset pysyivät vuokralaisina. Myyntivoitot kirjattiin IAS:n mukaan kokonaisuudessaan tuotoksi, koska vuokrasopimukset katsottiin käyttöleasingsopimuksiksi ja kiinteistöt myytiin markkina-arvoonsa.

U.S. GAAP:n mukaan myynnistä ja takaisinvuokrauksesta saatujen voittojen välittömä kirjaaminen edellyttää lisäehtojen täyttämistä. Koska TeliaSonera-konsernin käytössä ei ole enemmän kuin vähäinen mutta vähemmän kuin olennainen osa myydyistä kiinteistöistä, voittojen kirjaamista lykätään. U.S. GAAP -laskelmassa se osa ajanjaksojen 1998–2012 ja 2001–2013 voitoista, joka ylittää bruttovuokrakulujen diskontatun nykyarvon myyntihetkellä, tuloutetaan bruttovuokrakulujen tahdissa.

TeliaSoneralta ei ole myytyihin kiinteistöihin liittyen muita suorittamattomia velvoitteita eikä ehdollisia velkoja kuin käyttöleasingsitoumuksia, joiden kesto on 3–15 vuotta liiketoimien toteutuspäivästä laskettuna.

#### Osakesidonnainen palkkaus

IAS-tilinpäätöksessä Telia ei kirjaa kuluja vuosina 2001 ja 2002 käyttöön otetuista, henkilöstölle suunnatuista optio-ohjelmista. Vuonna 2001 TeliaSonera noudatti

U.S. GAAP:n mukaisissa tilinpäätöslaskelmissä henkilöstöoptioiden osalta Accounting Principles Boardin lausunnon No. 25 "Accounting for Stock Issued to Employees" (APB 25) kirjaus- ja mittausäännöksiä ja niihin liittyviä tulkintoja tämän menetelmän mukaisesti. Joulukuussa 2002 julkaistiin Financial Accounting Standards Boardin (FASB) lausunto No. 148 "Accounting for Stock-Based Compensation – Transition and Disclosure" (FAS 148). FAS 148 muuttaa FAS 123 -säännöstä "Accounting for Stock-Based Compensation" ja esittää vaihtoehtoisia tapoja, joilla yritys voi vapaaehtoisesti siirtyä osakesidonnaisen palkkauksen käypään arvoon perustuvaan FAS 123 mukaiseen kirjaustapaan. Lisäksi FAS 148 muuttaa FAS 123:n tiedottamisvaatimuksia vaalien tilinpäätöksissä näkyvämpää ja kattavampaa tiedottamista osakesidonnaisen palkkauksen vaikutuksista. FAS 148 on voimassa tilivuosi, jotka päättyvät 15.12.2002 jälkeen. U.S. GAAP -laskelmissa TeliaSonera alkoi kirjata henkilöstön optio-ohjelmien kustannuksia kuluksi tilivuoden 2002 viimeisellä neljänneksellä. Se on päättänyt käyttää FAS 148:n takautuvan muunnoksen menetelmää. Sen mukaisesti kaikki aikaisemmat kaudet on muunnettu heijastamaan palkkauskustannuksia, jotka olisi kirjattu, jos FAS 123:n kirjausvelvoitteita FAS 148:ssa muutetussa muodossa olisi sovellettu kaikkiin työntekijöille annettuihin palkkioihin.

#### Alecta/SPP-saamiset

Vuonna 2000 Alecta, ruotsalainen vakuutusyhtiö aikaisemmalta nimeltään SPP, ilmoitti eläkevakuutusmaksujen palautuksista. Osa palautuksesta saatiin rahana. Loppuosa saldosta voidaan käyttää hyväksi tulevissa vakuutusmaksuissa tai saada rahana useiden vuosien aikana tai kertasuorituksena. IAS:n mukaan TeliaSonera kirjasi koko palautuksen nykyarvon muihin liiketoiminnan tuottoihin. U.S. GAAP:n mukaan rahamääräiset palautukset kirjataan muihin liiketoiminnan tuottoihin silloin, kun ne saadaan.

#### Uudelleenjärjestelykulut

IAS:n mukaan uudelleenjärjestelyvaraus kirjataan, kun varausten yleiset kriteerit on täytetty. U.S. GAAP:n mukaan kirjataan uudelleenjärjestelyvaraus, kun suunnitelma liiketoiminnasta luopumiseen liittyvien kulujen ja työntekijöiden työsuhteen lakkauttamiseen liittyvien korvausten aiheuttamista kuluista on laadittu ja irtisanottavat työntekijät ovat saaneet tiedon heille irtisanomisen johdosta annettavasta korvauksesta. U.S. GAAP edellyttää, että suunnitelman ei ole odotettavissa huomattavia muutoksia. Tietty IAS:n mukaan vuonna 2002 kirjattujen uudelleenjärjestelyvarauksen ehdot, jotka liittyvät henkilöstön vähentämiseen, sekä tietyt muut luopumiskulut eivät täytä U.S. GAAP:n vaatimuksia ja ne on näin ollen peruutettu.

#### Osuus osakkuusyhtiöiden tuloksista

TeliaSoneran osuudet osakkuusyhtiöiden tuloksesta on laskettu pääomaosuusmenetelmällä, sen jälkeen kun osakkuusyhtiöiden tilinpäätökset on muunnettu IAS-standardien mukaisiksi ja perustuvat osakkuusyhtiöiden IAS-säännösten mukaisiin tilinpäätöksiin. Tämä U.S. GAAP -täsmäytyserä kuvastaa IAS-standardin ja U.S. GAAP:n välisiä eroja osakkuusyhtiöiden laskentakäytännössä.

#### Osakkuusyhtiöiden rahoitus

TeliaSonera kirjaa osakkuusyhtiöiden toiminnan rahoituksesta johtuvat korkokulut välittömästi kuluksi (IAS). U.S. GAAP edellyttää, että osakkuusyhtiöihin liittyvät korkokulut aktivoidaan aina siihen määrään asti, kunnes osakkuusyhtiö on saanut toimintonsa käyntiin alkaakseen suunnitellun pääasiallisen liiketoimintansa, kuten FASB:n kirjanpitostandardi No. 34 "Capitalization of Interest Costs" asian määrittelee.

#### Osakkuusyhtiöt hyperinflaatiotalouksissa

TeliaSoneran Turkissa sijaitsevien osakkuusyhtiöiden tilinpäätökset on muunnettu IAS:n mukaisesti konsernitilinpäätöstä varten. U.S. GAAP:n mukaisessa laskennassa tilinpäätöslaskelmia on oikaistu FASB:n lausunnon No. 52 "Foreign Currency Translation" mukaisesti hyperinflaatiotalouksissa sijaitsevien toimintojen osalta.

#### Liikearvo

TeliaSonera tekee poistot liikearvosta ja muista aineettomista hyödykkeistä IAS-säännösten mukaan. FASB:n kirjanpitostandardin No. 142 "Goodwill and Other Intangible Assets" mukaan liikearvosta ja hyödykkeistä, joilla on määrittämätön taloudellinen pitoaika, ei enää tehdä suunnitelman mukaisia poistoja, mutta niille tehdään vuosittain arvonalentumistesti. Aineettomat hyödykkeet, joilla ei ole määrittämätöntä taloudellista pitoaika, poistetaan edelleen niiden taloudellisen pitoajan kuluessa. FAS 142:n mukaisia poistossäännöksiä sovelletaan liikearvoon ja aineettomiin hyödykkeisiin, jotka on hankittu 30.6.2001 jälkeen. Ennen 1.7.2001 hankittuun liikearvoon ja aineettomiin hyödykkeisiin TeliaSonera on alkanut soveltaa uusia laskentasääntöjä 1.1.2002 lähtien.

FAS 142:n käyttöönotto edellytti, että TeliaSonera tekee viimeistään 30.6.2002 arvonalentumistestin kaikesta taseen liikearvosta tilanteessa 1.1.2002. Kyseisellä hetkellä TeliaSoneralta ei ollut mitään muita aineettomia hyödykkeitä, joilla on määrittämätön taloudellinen pitoaika. FAS 142:n vaatimusten mukaisesti arvonalennustesti päivitettiin vuoden 2002 viimeisellä neljänneksellä. Telia ei kirjannut arvonalennuksia arvonalentumistestien seurauksena.

Käyttöönoton vaikutus Telian U.S. GAAP:n mukaiseen tulokseen ennen veroja oli 1 804 milj. kruunua positiivinen tytäryhtiöiden ja osakkuusyhtiöiden liikearvojen poistojen vähennyksen seurauksena 31.12.2002 päättyneenä tilivuotena.

Seuraava taulukko esittää liikearvojen poistojen pro forma -vaikutukset sekä konsolidoitu pro forma -muotoisen tuloksen ja osakekohtaisen tuloksen olettaen, että

FAS 142 -säännöksiä olisi sovellettu 1.1.2000 lähtien:

MSEK	Tammikuu–joulukuu	
	2001	2000
Nettotulos U.S. GAAP:n mukaan	4 443	9 991
Lisätään: Liikearvojen poistot, netto verojen jälkeen:		
tytäryhtiöt	1 375	655
osakkuusyhtiöt	902	1 012
Pro forma -tulos (U.S. GAAP)	6 720	11 658
Tulos/osake, laimennettu ja laimentamaton (SEK)		
Ilmoitettu	1,48	3,41
Pro forma	2,24	3,98

*Myytävikissä olevat rahoitusarvopaperit*

IAS:n mukaisesti osakkeet ja omistusosuudet arvostetaan vuoden 2000 loppuun asti hankintahintaan tai alempaan markkinahintaan, jos markkina-arvon alennusta pidetään pysyvänä. U.S. GAAP:n mukaan julkisesti noteerattavat osakkeet ja omistusosuudet sekä joukkovelkakirjat ja muut instrumentit, joita pidetään myytävissä olevina, kirjataan käypään hintaan (markkinahintaan). Käyvän arvon muutokset kirjataan erillisenä eränä omaan pääomaan, eikä niillä ole vaikutusta nettotulokseen. IAS- ja U.S. GAAP -standardit ovat jälkimarkkinakelpoisten velkapapereiden ja osakesijoitusten osalta yhdenmukaiset, kun uusi IAS 39 -standardi "Financial Instruments: Recognition and Measurement" (IAS 39) tuli voimaan 1.1.2001.

*Muutokset laskentaperiaatteissa*

FASB:n lausunto No. 133 "Accounting for Derivative Instruments and Hedging Activities" (FAS 133) tuli voimaan 1.1.2001. FAS 133 edellyttää, että kaikki johdannaiset arvostetaan käypään arvoon ja esitetään joko varoina tai velkoina taseessa. Käypien arvojen muutokset johdannaisista, joita ei käytetä suojauksina tai jotka eivät täytä suojauslaskennan kriteereitä, kirjataan välittömästi tulosaikutteisesti. Tehokkaan suojauslaskennan kriteerit täyttävien johdannaisten käypien arvojen muutokset kirjataan käyvän arvon suojausten osalta välittömästi tulosaikutteisesti ja kassavirtasuojauksen osalta suoraan omaan pääomaan (Other Comprehensive Income). Johdannaisten käyvän arvon muutosten tehon osa kirjataan välittömästi tulosaikutteisesti. FAS 133:n mukaan valuttamääräisten sitoumusten suojaukset voidaan esittää joko käyvän arvon suojauksena tai kassavirtasuojauksena. Telia-Sonera luokittelee ja kirjaa nämä suojaukset kassavirtasuojauksina.

IAS 39:n ja FAS 133:n siirtymäsäännökset poikkeavat toisistaan sikäli, että IAS:n mukaan TeliaSonera kirjasi laskentaperiaatteiden muutokset osakepääoman avaavan taseen oikaisuksi 1.1.2001. U.S. GAAP:n mukaan tietyt oikaisukirjaukset tehdään FAS 133:n käyttöönoton jälkeen tulokseen FAS 133:n pykälän 52 mukaisesti.

*Yhdistyminen Sonera Oyj:n kanssa*

IAS:n mukaisesti TeliaSoneran osakkeet, jotka laskettiin liikkeeseen Soneran osakkeenomistajille, on arvostettu osakkeiden määräysvallan vaihdoksen päivänä eli 3.12.2002 noteerattuun markkinahintaan. U.S. GAAP:n mukaan määritettäessä liikkeeseen laskettujen osakkeiden käypä arvo on huomioitava keskimääräinen markkinahinta kohtuulliselta ajanjaksolta ennen ja jälkeen sen päivän, jolloin liikeoimesta on sovittu ja se on julkistettu. U.S. GAAP:n mukaisesti Soneran osakkeenomistajille liikkeeseen lasketut TeliaSoneran osakkeet on arvostettu perustuen viiden peräkkäisen kaupankäyntipäivän 22.3.–28.3.2002 osakkeiden painotettuun keskiarvoon, joka oli 36,75 Ruotsin kruunua osakkeelta. Soneran optio-oikeuksien haltijoille liikkeelle laskettujen TeliaSoneran optioiden käypä arvo on arvioitu käyttämällä samaa osakekursssia. Käyväksi arvoksi tuli yhteensä 276 milj. kruunua.

IAS:n mukaan TeliaSoneran liikkeelle laskemien optio-oikeuksien yhteenlaskettu käypä arvo on kirjattu osaksi ostohintaa. U.S. GAAP:n mukaan niiden optioiden, joiden sidonnaisuusaika on päättynyt, käypä arvo, joka on 228 milj. kruunua, on kirjattu osaksi hankintahintaa, kun taas niiden optioiden, joiden sidonnaisuusaika vielä jatkuu, käypä arvo (48 milj. kruunua) kirjataan optioiden jäljellä olevana sidonnaisuusaikana kuluksi tuloslaskelmaan.

Kauppahinta Soneran nettovarojen käyvän arvon, käypien arvojen oikaisujen ja liikearvon ylittävältä osalta on U.S. GAAP:n mukaan seuraava:

MSEK	
TeliaSoneran liikkeelle laskettujen osakkeiden käypä arvo	58 967
TeliaSoneran liikkeelle laskettujen optioiden käypä arvo	228
Vaihtotarjoukseen liittyvät kulut	622
Hankintameno	59 817
Vähennetään: Soneran nettovarojen käypä arvo	
U.S. GAAP:n mukaan (Sonera U.S. GAAP -täsmäytyksen mukaan 3.12.2002)	-18 101
Sonera nettovarojen käyvän arvon ylittävä osa hankintamenoista	41 716
Vähennetään: Muut aineettomat hyödykkeet käypään arvoon:	
– Tuotemerkit	-1 546
– Lisenssit, patentit ja verkkovierailu- ja yhdysliikennesopimukset	-5 492
– Liittymäsopimukset	-15 069
Vähennetään: Tietokoneohjelmistojen käyvän arvon oikaisu	-253
Vähennetään: Kiinteistöjen ja koneiden ja kaluston käyvän arvon oikaisu	-765
Vähennetään: Osakkuusyhtiöjoitusten ja muiden omistusten käyvän arvon oikaisu	-8 740
Lisätään: Eläkesitoumusten käyvän arvon oikaisu	512
Laskennallinen vero	7 790
Liikearvo	18 153

IAS:n mukaan muiden operaattorien kanssa tehtävät verkkovierailu- ja yhdysliikennesopimukset ja suuri osa asiakasluettelosta ("asiakasportfoliosta") eivät täytä aineettoman hyödykkeen kriteerejä. Siksi TeliaSonera ei IAS:n mukaisessa tilinpäätöksessä ole määrittänyt mitään arvoa Soneran verkkovierailu- ja yhdysliikennesopimuksille ja on määrittänyt Soneran asiakasluettelolle vain rajallisen arvon, joka heijastaa tiettyjä pitkäaikaisia asiakassopimuksia. U.S. GAAP:n mukaan verkkovierailu- ja yhdysliikennesopimukset sekä koko asiakasluettelo kirjataan aineettomiksi hyödykkeiksi ja poistetaan niiden taloudellisen pitoajan aikana. Verkkovierailu- ja yhdysliikennesopimusten jäljellä olevaksi pitoajaksi on määritetty 20 vuotta. Asiakasluettelo sisältää matkaviestinnän ja kiinteiden verkkopalvelujen yksityis- ja yritysasiakkaita. Jäljellä olevaksi pitoajaksi on määritetty matkaviestintäpalvelujen yksityisasiakkaille 11 vuotta, matkaviestintäpalvelujen yritysasiakkaille 9 vuotta, kiinteän verkon yksityisasiakkaille 15 vuotta ja kiinteän verkon yritysasiakkaille 11 vuotta. Poistot lasketaan alkaen hankintahetkestä, joka oli 3.12.2002.

Sonera nettovarojen ja Sonera osakkuusyhtiöjoitusten tasearvoerojen lisäksi myös liikkeeseen laskettujen TeliaSonera osakkeiden ja optioiden käyvän arvon sekä muiden aineettomien hyödykkeiden käyvän arvon laskentamenetelmien erot vaikuttavat U.S. GAAP:n mukaiseen liikearvoon. IAS:n mukaan yksilöitävikissä oleville varoille ja veloille kohdistettava kauppahinta poistetaan kunkin yksilöitävikissä olevan vara- ja velkaerän arvioidun pitoajan perusteella. Kohdistetun kauppahinnan ylittävä osa on liikearvo ja se merkitään omana eränä taseeseen. On päätetty, että TeliaSonera poistaa IAS:n mukaan fuusiosta koituvan liikearvon 20 vuoden taloudellisen pitoajan kuluessa. U.S. GAAP:n mukaan yritysten yhdistämisestä koituvaa liikearvoa ei tule poistaa. Siitä syystä osakevaihdosta koituvaa liikearvon poisto on palautettu. Poistot lasketaan alkaen hankintahetkestä, joka oli 3.12.2002.

*Tuloverot*

Laskennalliset verosaamiset ja -velat on laskettu kaikille IAS- ja U.S. GAAP-standardien välisille eroille soveltuvin osin.

**U.S. GAAP:n soveltaminen**

U.S. GAAP:n soveltamisella on seuraavat vaikutukset konsernin nettotulokseen ja omaan pääomaan:

MSEK	Tammikuu–joulukuu		
	2002	2001	2000
<b>Nettotulos IAS:n mukaan</b>	<b>-8 067</b>	<b>1 869</b>	<b>10 278</b>
Tuottojen kirjaaminen	-147	-239	-215
Arvonlennukset	-3 027	3 027	-
Myynti ja takaisinvuokraus	449	-274	217
Osakesidonnainen palkkaus	-125	-91	-
Alecta/SPP-saamiset	243	138	-387
Uudelleenjärjestelykulut	470	-	-
Osuus osakkuusyhtiöiden tuloksista	33	29	-7
Osakkuusyhtiöiden rahoitus	0	-15	-3
Osakkuusyhtiöt hyperinflaatiotalouksissa	-122	-	-
Liikearvo	1 804	2	-
Muutokset laskentaperiaatteissa	-	4	-
Yhdistyminen Sonera kanssa	-152	-	-
Laskennallinen vero	-114	-7	108
<b>Nettotulos U.S. GAAP:n mukaan</b>	<b>-8 755</b>	<b>4 443</b>	<b>9 991</b>

MSEK	31.12.		
	2002	2001	2000
<b>Oma pääoma IAS:n mukaan</b>	<b>108 829</b>	<b>59 885</b>	<b>55 988</b>
Tuottojen kirjaaminen	-4 103	-3 956	-3 717
Arvonlennukset	-	3 027	-
Myynti ja takaisinvuokraus	-1 196	-1 645	-1 371
Alecta/SPP-saamiset	-6	-249	-387
Uudelleenjärjestelykulut	470	-	-
Osuus osakkuusyhtiöiden tuloksista	33	-	-29
Osakkuusyhtiöiden rahoitus	3	3	18
Osakkuusyhtiöt hyperinflaatiotalouksissa	-122	-	-
Liikearvo	1 806	2	-
Myytävikissä olevat rahoitusarvopaperit	-	-	-223
Yhdistyminen Sonera kanssa	3 138	-	-
Laskennallinen vero	1 408	1 522	1 591
Kurssierot	9	-	-
<b>Oma pääoma U.S. GAAP:n mukaan</b>	<b>110 269</b>	<b>58 589</b>	<b>51 870</b>



Oikaisut olisivat muuttaneet tiettyjä eriä konsernin tuloslaskelmassa ja taseessa. Taulukossa on esitetty yhteenveto U.S. GAAP:n mukaan laadituista tuloslaskelmasta ja taseesta:

MSEK	Tammikuu–joulukuu		
	2002	2001	2000
<b>Tuloslaskelma U.S. GAAP:n mukaan</b>			
Liikevaihto	59 336	56 957	53 849
Osuus osakkuusyhtiöiden tuloksista	809	6 147	-1 207
Liiketulos	-11 472	8 033	11 611
Tulos rahoituserien jälkeen	-12 190	7 390	11 322
Tuloverot	3 505	-2 925	-1 339
Vähemmistön osuudet	-70	-22	8
Nettotulos	-8 755	4 443	9 991
Tulos/osake, laimennettu ja laimentamaton (SEK)	-2,80	1,48	3,41

MSEK	31.12.		
	2002	2001	2000
<b>Tase U. S. GAAP:n mukaan</b>			
Käyttöomaisuus	183 627	99 236	92 469
Vaihto- ja rahoitusomaisuus	33 837	33 259	31 220
<b>Vastaavat yhteensä</b>	<b>217 464</b>	<b>132 495</b>	<b>123 689</b>
Oma pääoma	110 269	58 589	51 870
Vähemmistön osuudet	5 210	204	320
Varaukset	22 386	13 107	11 357
Pitkäaikaiset lainat	32 124	25 193	20 876
Lyhytaikaiset lainat	12 608	3 931	13 166
Pitkäaikaiset velat	5 773	6 262	4 003
Lyhytaikaiset velat	29 094	25 209	22 097
<b>Vastattavat yhteensä</b>	<b>217 464</b>	<b>132 495</b>	<b>123 689</b>

**Kokonaistulos**

Konserni noudattaa FASB:n kirjanpitostandardia No. 130 "Reporting Comprehensive Income" (kokonaistulos). Kokonaistuloksen käsite sisältää tilikauden tuloksen ja sellaiset suoraan omaan pääomaan kirjatut erät, jotka eivät ole peräisin osakkeenomistajilta.

MSEK	Tammikuu–joulukuu		
	2002	2001	2000
<b>Nettotulos U.S. GAAP:n mukaan</b>	<b>-8 755</b>	<b>4 443</b>	<b>9 991</b>
Johdannaiset käypään arvoon:			
FAS 133:n mukaan	-	-182	-
Muutokset vuoden aikana	12	114	-
Realisoitumattomat voitot/tappiot myytävissä olevista arvopapereista	8	143	-107
Ulkomaisten toimintojen muuntoerot	1 735	3 785	1 821
Osakesidonnainen palkkaus	125	91	-
Muut erät	-57	-155	-53
<b>Suoraan omaan pääomaan kirjatut erät yhteensä</b>	<b>1 823</b>	<b>3 796</b>	<b>1 661</b>
<b>Summa comprehensive income</b>	<b>-6 932</b>	<b>8 239</b>	<b>11 652</b>
<b>Kokonaistulos yhteensä</b>	<b>12 959</b>	<b>19 891</b>	<b>11 652</b>

**Äskettäin julkaistut laskentastandardit**

**FAS 143**

FASB:n lausunto 143 "Accounting for Obligations Associated with the Retirement of Long-Lived Assets" julkaistiin elokuussa 2001. FAS 143 käsittelee omaisuuserän käytöstä poistamiseen liittyvän veloitteen kirjanpidollista käsittelyä ja esittämistä tilinpäätöksessä. Standardin mukaan yhtiöiden tulisi kirjata omaisuuserän käytöstä poistamisen kustannukset käypään arvoon arvostettuina osaksi omaisuuserän hankintahintaa sekä esittää jaksotettu osuus velkana konsernitilinpäätöksessä. Käytöstä poistamisen kustannukset jaksotetaan korkokuluksi ja velaksi lopulliseen maksusuoritukseen asti. Alkuperäisen jaksotuksen jälkeen velkamäärän oikeellisuus tarkistetaan vastaamaan uusimpia arvioita myöhemmin maksettavista diskontatuista kassavirroista. FAS 143 -säännöksiä on noudatettava 15.6.2002 jälkeen alkavilla tilikausilla. TeliaSoneran arvion mukaan FAS 143 -säännösten käyttöönotto ei tule vaikuttamaan olennaisesti sen U.S. GAAP -laskentaperiaatteiden mukaan määriteltyyn tulokseen ja taloudelliseen asemaan.

**FAS 145**

FASB-standardi 145 "Rescission of FASB Statements No. 4, 44, and 64, Amendment of FASB Statement No. 13, and Technical Corrections" julkaistiin huhtikuussa 2002. FAS 145 kumoaa FAS 4:n "Reporting Gains and Losses from Extinguishment of Debt" ja ko. standardin muutoksen FAS 64:n "Extinguishments of Debt Made to Satisfy Sinking-Fund Requirements". FAS 145 kumoaa myös FAS 44:n "Accounting for Intangible Assets of Motor Carriers". FAS 145 muuttaa FAS 13 -säännöstä "Accounting for Leases" poistamalla epä johdonmukaisuuden myyntiä ja takaisinvuokrausta koskevan kirjanpitoikäisyyden ja tiettyjä sellaisia vuokramuotoja, joiden taloudellinen vaikutus on samanlainen kuin myynti- ja takaisinvuokrauksessa, koskevan kirjanpitoikäisyyden välillä. FAS 145 muuttaa myös muita olemassa olevia määrääviä laskentastandardeja tekemällä niihin erilaisia teknisiä korjauksia, selvittä-

mällä käsitteitä tai kuvailemalla niiden soveltamista muuttuneissa olosuhteissa. FAS 145 -säännöksiä, jotka liittyvät FAS 4:n kumoamiseen, on sovellettava 15.5.2002 jälkeen alkavilla tilikausilla. Kaksi FAS 13:een liittyvää säännöstä tuli voimaan 15.5.2002 jälkeen tapahtuvien liiketapahtumien osalta. Kaikkia muita FAS 145 -säännöksiä on noudatettava 15.5.2002 tai sen jälkeen julkaistavissa tilinpäätöksissä. FAS 145 -säännösten soveltamisella ei ole ollut tai sillä ei odoteta olevan olennaista vaikutusta TeliaSoneran U.S. GAAP -laskentaperiaatteiden mukaan määriteltyyn tulokseen ja taloudelliseen asemaan.

**FAS 146**

Heinäkuussa 2002 julkaistiin FASB-standardi 146 "Accounting for Costs Associated with Exit or Disposal Activities", joka käsittelee toimintoihin, joista ollaan luovuttu tai ollaan luopumassa, liittyvien kulujen kirjanpidollista käsittelyä ja esittämistä tilinpäätöksessä sekä mitätöi EITF 94-3 -säännöksen "Liability Recognition for Certain Employee Termination Benefits and Other Costs to Exit an Activity (including Certain Costs Incurred in a Restructuring)". Pääasiallinen ero FAS 146:n ja EITF 94-3 -säännösten välillä liittyy FAS 146:n vaatimuksiin toiminnosta luopumiseen liittyvien kulujen kirjaamisesta. FAS 146 edellyttää, että toiminnosta luopumisesta aiheutuvat kulut kirjataan niiden toteutumishetkellä. EITF 94-3:n mukaisesti toiminnosta luopumisesta aiheutuvat kulut, joiden yleismääräelmä sisältyi EITF 94-3:een, kirjataan sillä hetkellä, kun luopumissuunnitelmaan on sitouduttu. FAS 146:n mukaan luopumissuunnitelmaan sitoutuminen ei itsessään täytä kulukirjauksen edellytyksiä. Tästä johtuen FAS 146 kumoaa EITF 94-3:n mukaisen määrittelyn ja vaatimuksen luopumisiin liittyvien kulujen kirjaamisesta. Se myös määrittelee, että käypä arvo on tavoitteena kulun arvioimisessa. FAS 146:ta tulee soveltaa tulevaisuudessa toimintoihin, joista on luovuttu 31.12.2002 jälkeen. TeliaSoneran arvion mukaan FAS 146 -säännösten käyttöönotto ei tule vaikuttamaan olennaisesti sen U.S. GAAP -laskentaperiaatteiden mukaan määriteltyyn tulokseen ja taloudelliseen asemaan.

**FAS 148**

Joulukuussa 2002 julkaistiin Financial Accounting Standards Boardin (FASB) lausunto No. 148 "Accounting for Stock-Based Compensation – Transition and Disclosure" (FAS 148). FAS 148 on muutettu versio FAS 123:sta "Accounting for Stock-Based Compensation". Siinä esitetään vaihtoehtoisia tapoja siirtää osakeidonnaisen palkkauksen käypään arvoon perustuvana kirjaustapaan. FAS 148 muuttaa myös FAS 123:n ja APB:n Opinion No. 28 "Interim Financial Reporting" liitetietovaatimuksia. Se vaatii yhtiöitä tilinpäätöksessä ja osavuosikatsauksessa esittämään merkittävien laskentaperiaatteiden yhteenvedossa yhtiön käyttämän osakesidonnaisen palkkauksen liittyvien laskentaperiaatteiden vaikutuksen tulokseen ja osakekohtaiseen tulokseen. FAS 148:n muutokset FAS 123 -lausunnon siirtymävaiheeseen ja vuotuisiin liitetietovaatimuksiin ovat voimassa tilikausille, jotka päättyvät 15.12.2002 jälkeen. Opinion 28:n esittämiselvällisyyksiä koskevat muutokset astuvat voimaan tilinpäätöksille, jotka sisältävät tiivistetyn konsernitilinpäätöksen osavuosikatsauksilta, jotka alkavat 15.12.2002 jälkeen. TeliaSoneran siirtymistä FAS 123:n soveltamiseen sen FAS 148:n mukaisessa muutetussa muodossa sekä siirtymisen vaikutuksia tulokseen käsitellään edellä kohdassa "Osakesidonnainen palkkaus".

**FIN 45**

Marraskuussa 2002 julkaistiin FASB:n tulkintaohje No. 45 "Guarantor's Accounting and Disclosure Requirements for Guarantees, Including Indirect Guarantees of Indebtedness of Others" (FIN 45). Takaukset, jotka täyttävät FIN 45:ssä mainitut tunnusmerkit eivätkä sisälly pitkään poikkeuksien luetteloon, tulee kirjata käypään arvoon. Tämä poikkeaa nykyisestä yleisestä käytännöstä, jonka mukaan velka kirjataan vain siinä tapauksessa, että tappio on todennäköinen ja kohtuullisen hyvin arvioitavissa, kuten FASB:n lausunnossa No. 5 "Accounting for Contingencies" esitetään. FIN 45 edellyttää myös, että takauksen antaja antaa huomattavat uudet lisätiedot käytännöllisesti katsoen kaikista takauksista vaikka todennäköisyys, että takauksen antaja joutuu suorittamaan maksuja takauksen johdosta, olisi vähäinen. FIN 45:n liitetietovaatimukset koskevat tilinpäätöksiä ja osavuosikatsauksia ajanjaksoilta, jotka päättyvät 15.12.2002 jälkeen. Alkuvaiheen kirjausta ja arvostusta koskevia vaatimuksia sovelletaan takauksiin, jotka annetaan tai joita muokataan 31.12.2002 jälkeen. TeliaSoneran arvion mukaan FIN 45 -säännösten käyttöönotto ei tule vaikuttamaan olennaisesti sen U.S. GAAP -laskentaperiaatteiden mukaan määriteltyyn tulokseen ja rahoitusasemaan.

**FIN 46**

Tammikuussa 2003 julkaistiin FASB:n tulkinta No. 46 "Consolidation of Variable Interest Entities" (FIN 46). FIN 46 on tulkinta Account Research Bulletin -tiedonannon No. 51 "Consolidated Financial Statements" (ARB 51), joka muuttaa niitä kriteerejä, joita yritykset käyttävät nykyään päättäessään, pitääkö niiden sisällyttää jonkin yksikön tulos konsernitulokseen. TeliaSonera arvioi parhaillaan FIN 46:n mahdollista vaikutusta U.S. GAAP -laskentaperiaatteiden mukaiseen tilinpäätökseenä.

**EITF 00-21**

Marraskuussa 2002 FASB:n Emerging Issue Task Force (EITF) pääsi yhteisymmärrykseen Issue 00-21 -lausunnosta "Revenue Arrangements with Multiple Deliverables" (EITF 00-21), joka antaa lisäohjeita yhdistelmäsovimusten kirjaamisesta. EITF 00-21 on voimassa kaikille järjestelyille, jotka tehdään vuoden 2003 toisen vuosineljänneksen jälkeen. TeliaSonera arvioi parhaillaan näiden uusien ohjeiden vaikutusta, mutta ei odota niillä olevan olennaista vaikutusta yhdistelmäsovimusten U.S. GAAP:n mukaiseen laskentakäsittelyyn.

## 46 Määritelmät

### Käsitteet ja tunnusluvut

#### EBITDA (Käyttökate)

EBITDA on lyhenne sanoista "Earnings Before Interest, Tax, Depreciation and Amortization" (tulos ennen korkoja, veroja ja poistoja). Vastaa liikeluosta ennen poistoja ja arvonalennuksia.

#### Vertailukelpoinen käyttökate

Käyttökate oikaistuna erillä jotka eivät liity varsinaiseen liiketoimintaan sekä vähennettyä osuudella osakkuusyhtiöiden tuloksista. Kertaluonteisiin eriin sisältyvät omaisuuksien myyntivoitot ja -tappiot, toimintojen lakkauttamiskulut, henkilöstöjärjestelykulut sekä vuoden 2002 Soneran kanssa yhdistymiseen ja vuoden 2000 listautumiseen liittyvät ei-aktivoitoidut kulut.

#### Oikaistu oma pääoma

Raportoitu oma pääoma vähennettynä (esitettyllä) osingonjaolla.

#### Sijoitettu pääoma

Vastaavat yhteensä vähennettynä korottomilla veloilla ja korottomilla varauksilla sekä (ehdotetuilla) osingoilla.

#### Käyttöpääoma

Korottomat varat vähennettynä korottomilla veloilla, joihin sisältyvät (ehdotetut) osingot, ja korottomilla varauksilla.

#### Lainat, netto

Korolliset velat ja varaukset vähennettynä korollisilla varoilla, sisältäen osakkuusyhtiösijoitukset.

#### Nettolainaus

Korolliset velat vähennettynä korollisilla varoilla, mutta sisältäen osakkuusyhtiösijoitukset.

#### Nettovelka

Korolliset velat vähennettynä lyhytaikaisilla sijoituksilla ja rahoilla ja pankkisaamisilla.

#### Vertailukelpoinen käyttökateprosentti

Vertailukelpoinen käyttökate ilmaistuna prosenttiosuutena liikevaihdosta.

#### Käyttökateprosentti

Liiketulos lisätynä poistoilla ja arvonalennuksilla ilmaistuna prosenttiosuutena liikevaihdosta.

#### Liiketulosprosentti (EBIT-prosentti)

Liiketulos ilmaistuna prosenttiosuutena liikevaihdosta.

#### Nettotulos/liikevaihto

Nettotulos ilmaistuna prosenttiosuutena liikevaihdosta.

#### Pääoman kierto nopeus

Liikevaihto jaettuna taseen keskimääräisellä loppusummalla.

#### Sijoitetun pääoman kierto nopeus

Liikevaihto jaettuna keskimääräisellä sijoitetulla pääomalla.

#### Pääoman tuotto prosentti

Liiketulos lisätynä rahoitustuotoilla ja ilmaistuna prosentteina taseen keskimääräisestä loppusummasta.

#### Sijoitetun pääoman tuotto

Liiketulos lisätynä rahoitustuotoilla ja ilmaistuna prosentteina keskimääräisestä sijoitetusta pääomasta.

#### Oman pääoman tuotto

Liiketulos ilmaistuna prosenttiosuutena keskimääräisestä oikaistusta omasta pääomasta.

#### Oman pääoman osuus pääomasta

Oikaistu oma pääoma ilmaistuna prosentteina taseen loppusummasta.

#### Velkaantumisaste

Korolliset nettovelat jaettuna oikaistulla omalla pääomalla.

#### Korkokate

Liiketulojen ja rahoitustuottojen summa jaettuna rahoituskuluilla.

#### Investointien omarahoitusosuus

Liiketoimintojen kassavirta jaettuna bruttosijoituksilla.

#### Nettokassavirta

Lisäys (-) tai vähennys (+) korollisissa nettovelloissa.

#### Vapaa kassavirta

Liiketoimintojen kassavirta vähennettynä hankituilla aineettomilla ja aineellisilla hyödykkeillä.

#### Osakekohtaiset tunnusluvut

Tulos per osake perustuu osakkeiden lukumäärän painotettuun keskiarvoon ennen

ja jälkeen kantaosakkeiden mahdollisia laimennusvaikutuksia, kun taas oma pääoma per osake perustuu osakkeiden lukumäärään tilikauden lopussa.

#### Osinko/voitto -suhde

Osakekohtainen osinko jaettuna tulos/osake -tunnusluvulla.

#### CAPEX (Käyttöomaisuusinvestoinnit)

CAPEX on lyhenne sanoista "Capital Expenditure" eli käyttöomaisuusinvestoinnit. Investoinnit aineettomiin (lukuun ottamatta liikearvoa) ja aineellisiin hyödykkeisiin.

#### Yritysosot

Sijoitukset liikearvoon, osakkeisiin ja osuuksiin.

#### Asiakasvaihtuvuus

Yrityksestä lähteneiden asiakkaiden lukumäärä prosentteina keskimääräisestä asiakasmäärästä.

#### Työvoiman tuottavuus

Vuosittainen prosenttimuutos kiinteähintaisen liikevaihdon ja kokopäiväisten työntekijöiden keskimääräisen lukumäärän suhteessa.

### Esitysmuodot

Ruotsalaisten ja kansainvälisten standardien mukaisesti tässä raportissa käytetään seuraavia esitysmuotoja:

#### Etuliitteet

k	tuhat
M	miljoona
G	miljardi

#### Valuutat

SEK	Ruotsin kruunu	HKD	Hongkongin dollari
NOK	Norjan kruunu	BRL	Brasilian real
HUF	Unkarin forintti	PHP	Filippiinien peso
CHF	Sveitsin frangi	INR	Intian rupia
PLN	Puolan zloty	CZK	Tshekin koruna
JPY	Japanin jeni	RUR	Venäjän rupla
DEM	Saksan markka	LKR	Sri Lankan rupia
SGD	Singaporen dollari	DKK	Tanskan kruunu
LTL	Liettuan litti	TRL	Turkin liira
EEK	Viron kruunu	LVL	Latvian lati
UGX	Ugandan shillinki	EUR	Euroopan Unionin euro
NAD	Namibian dollari	USD	USA:n dollari
GBP	Ison-Britannian punta		

## Tilintarkastuslausunto – IAS

Lausunto TeliaSonera AB:n (publ) hallituksen toimeksiannosta

Olemme tarkastaneet TeliaSonera AB:n konsernitilinpäätöksen, joka käsittää sivut 55–93, tilikaudelta 2002. Hallitus ja toimitusjohtaja vastaavat konsernitilinpäätöksestä. Tehtävämme on tarkastuksemme perusteella antaa lausunto konsernitilinpäätöksestä.

Olemme suorittaneet tilintarkastuksen Ruotsissa noudatetun hyvän tilintarkastustavan mukaisesti. Tilintarkastus on tällöin suunniteltu ja toteutettu riittävän varmuuden saamiseksi siitä, ettei tilinpäätös sisällä olennaisia virheitä. Tilintarkastus käsittää tilinpäätöksessä esitettyjen lukujen ja muiden tilinpäätöstietojen perustana olevan aineiston tarkastuksen pistokokein. Tarkastus sisältää myös yhtiössä noudatettujen laskentaperiaatteiden ja yhtiön johdon tekemien olennaisen arvioiden arvioinnin samoin kuin tilinpäätöksen esittämistävän arvioinnin kokonaisuutena. Mielestämme tarkastuksemme antaa riittävän perustan lausunnollemme.

Käsityksemme mukaan konsernitilinpäätös antaa International Accounting Standards -säännösten (IAS) mukaisesti oikean ja riittävän kuvan konsernin taloudellisesta asemasta 31.12.2002 ja sen toiminnan tuloksesta ja kassavirroista tilikaudelta 2002.

Tukholmassa 19. maaliskuuta 2003

Ernst & Young AB

Lars Träff  
Auktorisoitu tilintarkastaja

Filip Cassel  
Auktorisoitu tilintarkastaja

Torsten Lyth  
Auktorisoitu tilintarkastaja

# Konsernin tuloslaskelmat – ÅRL

MSEK	Liitetieto	Tammikuu–joulukuu		
		2002	2001	2000
Liikevaihto	6, 34, 35	59 483	57 196	54 064
Liikevaihtoa vastaavat kulut	7, 11	-38 182	-40 435	-33 028
<b>Bruttokate</b>		<b>21 301</b>	<b>16 761</b>	<b>21 036</b>
Myynti-, hallinto- ja tutkimus- ja kehityskulut	7, 11	-18 667	-17 943	-16 326
Liiketoiminnan muut tuotot ja kulut	8, 11	-14 066	506	8 493
Tuotot osakkuusyhtiöistä	10, 34, 35	531	6 136	-1 197
<b>Liiketulos</b>	34, 35	<b>-10 901</b>	<b>5 460</b>	<b>12 006</b>
Rahoitustuotot ja -kulut	13	-720	-695	-289
<b>Tulos rahoituserien jälkeen</b>		<b>-11 621</b>	<b>4 765</b>	<b>11 717</b>
Tuloverot	14	3 620	-2 905	-1 447
Vähemmistöosuus tuloksesta		-70	-22	8
<b>Nettotulos</b>		<b>-8 071</b>	<b>1 838</b>	<b>10 278</b>
Tulos/osake (SEK)				
Laimentamaton	21	-2,58	0,61	3,50
Laimennettu	21	-2,58	0,61	3,50

# Konsernin taseet – ÅRL

		31.12.		
MSEK	Liitetieto	2002	2001	2000
<b>Vastaavaa</b>				
Aineettomat hyödykkeet	15	68 106	26 816	25 198
Aineelliset hyödykkeet	16, 28	56 172	47 314	43 807
Osuudet osakkuusyhtiöissä	17, 30	23 027	9 927	13 298
Muut sijoitukset	17, 28, 30	25 411	10 818	9 037
<b>Käyttöomaisuus yhteensä</b>		<b>172 716</b>	<b>94 875</b>	<b>91 340</b>
Vaihto-omaisuus	18	580	636	773
Saamiset	19, 28, 30	26 617	23 508	29 072
Lyhytaikaiset sijoitukset	20	3 826	7 601	178
Rahat ja pankkisaamiset		2 831	1 518	1 352
<b>Vaihto- ja rahoitusomaisuus yhteensä</b>		<b>33 854</b>	<b>33 263</b>	<b>31 375</b>
<b>Vastaavat yhteensä</b>		<b>206 570</b>	<b>128 138</b>	<b>122 715</b>
<b>Vastattavaa</b>				
<i>Sidottu oma pääoma</i>				
Osakepääoma		14 738	9 604	9 604
Sidotut rahastot		77 024	36 351	34 143
<i>Vapaa oma pääoma</i>				
Vapaat rahastot		25 200	12 182	1 963
Tilikauden tulos		-8 071	1 838	10 278
<b>Oma pääoma yhteensä</b>		<b>108 891</b>	<b>59 975</b>	<b>55 988</b>
<b>Vähemmistön osuus</b>		<b>5 120</b>	<b>204</b>	<b>320</b>
Eläke- ja työsuhdesopimusvaraukset	22	224	2 358	3 525
Laskennallinen verovelka	14, 23	10 673	6 935	6 761
Muut varaukset	23	7 509	3 809	1 065
<b>Varaukset yhteensä</b>		<b>18 406</b>	<b>13 102</b>	<b>11 351</b>
<i>Korollinen vieras pääoma</i>				
Pitkäaikaiset lainat	24, 28, 30	31 990	25 069	20 876
Lyhytaikaiset lainat	25, 28, 30	12 596	3 929	13 166
<i>Koroton vieras pääoma</i>				
Pitkäaikainen vieras pääoma	26, 28	2 350	3 049	1 029
Lyhytaikainen vieras pääoma	27, 30	27 217	22 810	19 985
<b>Vieras pääoma yhteensä</b>		<b>74 153</b>	<b>54 857</b>	<b>55 056</b>
<b>Vastattavat yhteensä</b>		<b>206 570</b>	<b>128 138</b>	<b>122 715</b>
<b>Ehdolliset varat</b>				
Ehdolliset varat	31	-	-	-
Annetut pantit ja vakuudet	31	373	91	12
Ehdolliset velat	31	6 006	785	1 324

# Konsernin kassavirtalaskelmat – ÅRL

MSEK	Liitetieto	Tammikuu–joulukuu		
		2002	2001	2000
Nettotulos		-8 071	1 838	10 278
Oikaisut:				
Poistot ja arvonalennukset		21 029	14 147	8 323
Käyttöomaisuuden myyntivoitot, -tappiot ja romutukset		-79	-769	-8 223
Tuotot osakkuusyhtiöistä		-531	-5 848	1 357
Eläke- ja muut varaukset		2 791	-1 132	-811
Rahoituserät	33	-424	329	74
Verot	33	-3 742	2 274	-1 252
Vähemmistön osuus ja muut ei-kassavirtavaikutteiset erät		140	-567	-157
<b>Kassavirta ennen käyttöpääoman muutosta</b>		<b>11 113</b>	<b>10 272</b>	<b>9 589</b>
Liikesaamisten lisäys (-), vähennys (+)		4 103	-4 996	-2 185
Vaihto-omaisuuden lisäys (-), vähennys (+)		382	12	-252
Korottomien velkojen lisäys (+), vähennys (-)		-3 149	5 128	3 000
<b>Käyttöpääoman muutos</b>		<b>1 336</b>	<b>144</b>	<b>563</b>
<b>Liiketoiminnan kassavirta</b>		<b>12 449</b>	<b>10 416</b>	<b>10 152</b>
Investoinnit käyttöomaisuuteen		-8 572	-16 922	-15 997
Käyttöomaisuuden myyntitulot		218	1 316	603
Verkon kapasiteetin käyttöoikeuksien myyntitulot		13	-	263
Investoinnit verkon kapasiteetin käyttöoikeuksiin		-48	-996	-332
Investoinnit osakkeisiin, osuuksiin ja liiketoimintoihin	33	363	-2 241	-30 841
Osakkeiden, osuuksien ja liiketoimintojen myyntitulot	33	1 271	15 631	9 325
Myönnetyt lainat ja muut sijoitukset		-20	-33	-314
Lainasaamisten ja muiden sijoitusten takaisinmaksut		1 355	482	248
Sijoitukset rahoitusleasing -saamisiin		-4 590	-4 031	-3 010
Rahoitusleasing -saamisten lyhennykset		3 474	3 448	3 095
Maksettu/saatu korvaus eläkesäätiöltä		-1 011	502	1 050
Osakkuusyhtiöille myönnettyjen ennakoiden ja lyhytaikaisten lainojen nettomuutos jne.		1 994	6 476	-1 211
<b>Investointien kassavirta</b>		<b>-5 553</b>	<b>3 632</b>	<b>-37 121</b>
<b>Liiketoiminnan kassavirta</b>		<b>6 896</b>	<b>14 048</b>	<b>-26 969</b>
Osingonjako		-600	-1 501	-1 470
Osakeanti		-	-	12 429
Vähemmistöjen sijoitus konserniyhtiöihin		-1 059	-	838
Lainojen nostot		5 678	4 107	8 905
Lainojen lyhennykset		-12 840	-62	-159
Lyhytaikaisen, korollisen vieraan pääoman nettomuutos		-1 523	-9 152	6 275
<b>Rahoituksen kassavirta</b>		<b>-10 344</b>	<b>-6 608</b>	<b>26 818</b>
<b>Tilikauden kassavirta</b>		<b>-3 448</b>	<b>7 440</b>	<b>-151</b>
<b>Kassavarat tilikauden alussa</b>		<b>8 923</b>	<b>1 437</b>	<b>1 575</b>
Tilikauden kassavirta		-3 448	7 440	-151
Kassavarojen kurssierot		-10	46	13
<b>Kassavarat tilikauden lopussa</b>	33	<b>5 465</b>	<b>8 923</b>	<b>1 437</b>

# Konsernin oman pääoman muutokset – ÅRL

MSEK	Osake- pääoma	Yli- kurssi- rahasto	Pääoma- rahasto	Muut sidotut rahastot	Kertyneet kurssierot, sidotut rahastot	Vapaa oma pääoma	Kertyneet kurssierot, vapaat rahastot	Oma pääoma yhteensä
<b>Oma pääoma 31.12.1999</b>	<b>8 800</b>	<b>1 855</b>	<b>1 174</b>	<b>15 387</b>	<b>26</b>	<b>5 506</b>	<b>145</b>	<b>32 893</b>
Osakeannin kulut verojen jälkeen	–	–231	–	–	–	–	–	–231
Liiketoimet ulkopuolisten tahojen kanssa	–	–	–82	–	–	–	–	–82
Osuus niiden yhtiöiden tuloksesta, jotka ovat aikaisemmin olleet konsernin ulkopuolella	–	–	29	–	–	–	–	29
Valuuttakurssierot (liitetieto 21)	–	–	–	–	1 414	–	407	1 821
<i>Tuloslaskelmaan kirjaamattomien erien muutos yhteensä.</i>	–	–231	–53	–	1 414	–	407	1 537
Osingonjako	–	–	–	–	–	–1 470	–	–1 470
Rahastoanti	324	–	–	–	–	–324	–	–
Uusmerkintä	480	12 270	–	–	–	–	–	12 750
Siirrot sidotun ja vapaan oman pääoman välillä	–	–	176	2 125	–	–2 301	–	–
Nettotulos	–	–	–	–	–	10 278	–	10 278
<b>Oma pääoma 31.12.2000</b>	<b>9 604</b>	<b>13 894</b>	<b>1 297</b>	<b>17 512</b>	<b>1 440</b>	<b>11 689</b>	<b>552</b>	<b>55 988</b>
Osakeannin kulut verojen jälkeen	–	–16	–	–	–	–	–	–16
Liiketoimet ulkopuolisten tahojen kanssa	–	–	–155	–	–	–	–	–155
Valuuttakurssierot (liitetieto 21)	–	–	–	–	3 322	–	499	3 821
<i>Tuloslaskelmaan kirjaamattomien erien muutos yhteensä.</i>	–	–16	–155	–	3 322	–	499	3 650
Osingonjako	–	–	–	–	–	–1 501	–	–1 501
Siirrot sidotun ja vapaan oman pääoman välillä	–	–	–655	–288	–	943	–	–
Nettotulos	–	–	–	–	–	1 838	–	1 838
<b>Oma pääoma 31.12.2001</b>	<b>9 604</b>	<b>13 878</b>	<b>487</b>	<b>17 224</b>	<b>4 762</b>	<b>12 969</b>	<b>1 051</b>	<b>59 975</b>
Osakeannin kulut verojen jälkeen	–	16	–	–	–	–	–	16
Liiketoimet ulkopuolisten tahojen kanssa	–	–	–	–	–	–57	–	–57
Valuuttakurssierot (liitetieto 21)	–	–	–	–	1 688	–	35	1 723
<i>Tuloslaskelmaan kirjaamattomien erien muutos yhteensä.</i>	–	16	–	–	1 688	–57	35	1 682
Osingonjako	–	–	–	–	–	–600	–	–600
Uusmerkintä	5 134	50 771	–	–	–	–	–	55 905
Ylimääräisen yhtiökokouksen päättämät siirrot sidotusta vapaaseen omaan pääomaan	–	–11 957	–	–	–	11 957	–	–
Siirrot sidotun ja vapaan oman pääoman välillä	–	–	130	25	–	–155	–	–
Nettotulos	–	–	–	–	–	–8 071	–	–8 071
<b>Oma pääoma 31.12.2002 (MSEK)</b>	<b>14 738</b>	<b>52 708</b>	<b>617</b>	<b>17 249</b>	<b>6 450</b>	<b>16 043</b>	<b>1 086</b>	<b>108 891</b>



# Konsernitilinpäätöksen liitetiedot – ÅRL

## 1 Esittämistapa

### Yleistä

TeliaSoneran konsernitilinpäätös on laadittu IAS (International Accounting Standards) -säännösten mukaisesti. 1.1.2001 alkaen tietyt rahoitusinstrumentit arvostetaan kirjanpidossa niiden käyvän arvon mukaan. Tämä arvostustapa on Euroopan unionin direktiivien 4 ja 7 mukainen. Ruotsin kirjanpitolakia, joka edellyttää arvostamista joko alkuperäiseen hankintahintaan tai sitä alempaan käypään arvoon, ei ole kuitenkaan muutettu. TeliaSoneran konsernitilinpäätös on laadittu Ruotsin kirjanpitolain arvostamissäännösten mukaisesti.

### Laskentaperiaatteet

Käytetyt laskentaperiaatteet on esitetty seuraavissa liitetiedoissa. Jos laskentaperiaatteissa ei ole eroja, katso IAS-säännösten mukainen konsernitilinpäätös (Konsernitilinpäätöksen liitetiedot – IAS).

Erot TeliaSoneran käyttämän Ruotsin kirjanpitolain käytännön ja Suomen kirjanpitolain periaatteiden välillä on esitetty omana liitteenään (Suomen kirjanpitolain käytäntö).

### Määrät ja päivämäärät

Ellei muuta ole mainittu, kaikki summat ovat miljoonissa Ruotsin kruunuissa (MSEK) tai muussa määritellyssä valuutassa ja perustuvat sekä tuloslaskelman että taseen osalta kahdenoista kuukauden tilikauteen, joka päättyi 31. päivä joulukuuta.

## 2 Arvioiden käyttö tilinpäätöksissä

Katso Konsernitilinpäätöksen liitetiedot – IAS.

## 3 Konsernitilinpäätös

Katso Konsernitilinpäätöksen liitetiedot – IAS.

## 4 Valuuttamääräiset liiketapahtumat

Katso Konsernitilinpäätöksen liitetiedot – IAS.

## 5 Konsernirakenteen muutokset

Katso Konsernitilinpäätöksen liitetiedot – IAS.

## 6 Liikevaihto

Katso Konsernitilinpäätöksen liitetiedot – IAS.

## 7 Liiketoiminnan kulut

Katso Konsernitilinpäätöksen liitetiedot – IAS.

## 8 Liiketoiminnan muut tuotot ja kulut

Sovellettavat laskentaperiaatteet on kuvattu liitteessä Konsernitilinpäätöksen liitetiedot – IAS.

Liiketoiminnan muut tuotot ja kulut on jaettu seuraavasti:

	Tammikuu–joulukuu		
MSEK	2002	2001	2000
<b>Liiketoiminnan muut tuotot</b>			
Myyntivoitot, osakkeet	220	776	6 568
Myyntivoitot, liiketoiminnat	17	59	1 361
Myyntivoitot, muut	61	512	102
Valuuttakurssivoitot	521	183	161
Välityspalkkiot jne.	171	152	114
Rahoitus jne	3	8	60
Palautuneet luottotappiot	55	42	47
Saadut vahingonkorvaukset	47	86	37
Saatavat SPP:itä	–	–	518
<b>Yhteensä</b>	<b>1 095</b>	<b>1 818</b>	<b>8 968</b>
<b>Liiketoiminnan muut kulut</b>			
Myyntitappiot, osakkeet	–40	459	9
Myyntitappiot, liiketoiminnat	–22	10	1
Myyntitappiot, muut	–331	103	17
Tappiovaraukset tappiollisista sopimuksista	11	49	51
Valuuttakurssitappiot	–438	152	43
Sonera-fuusion kulut	–13	–	–
Listautumis- ja integraatiokulut	–	–	144
Uudelleenjärjestelykulut	–14 321	524	210
Maksetut vahingonkorvaukset	–7	15	–
<b>Yhteensä</b>	<b>–15 161</b>	<b>1 312</b>	<b>475</b>
<b>Vaikutus liiketulokseen, netto</b>	<b>–14 066</b>	<b>506</b>	<b>8 493</b>

## 9 Liiketoimet osakkuusyhtiöiden ja lähipiirin kanssa

Katso Konsernitilinpäätöksen liitetiedot – IAS.

## 10 Tuotot osakkuusyhtiöistä

Sovellettavat laskentaperiaatteet on kuvattu liitteessä Konsernitilinpäätöksen liitetiedot – IAS.

	Tammikuu–joulukuu		
MSEK	2002	2001	2000
Osuus tilikauden tuloksesta	293	–903	–879
Liikearvon poisto yms.	–145	–2 285	–549
Myyntivoitot	383	9 324	231
<b>Vaikutus nettotulokseen</b>	<b>531</b>	<b>6 136</b>	<b>–1 197</b>

Tuotot on jaettu liiketoiminta-aluekohtaisesti liitetiedoissa "Liiketoiminta-aluekohtainen jako" ja "Maantieteellinen jako".

TeliaSonera lakkasi 30.9.2001 kirjaamasta osuuttaan Netia Holdings S.A:n tappioista. Kirjaamaton osuus Netian tappioista oli vuoden ajalta ja 31.12.2002 päättyneen 15 kuukauden ajalta 1 459 miljoonaa ja 2 182 miljoonaa kruunua.

Suuret yksittäiset omistukset (sisältää omistukset tytäryhtiöiden välityksellä) sisältyvät seuraavalla tavalla tulokseen:

MSEK	Tammikuu–joulukuu		
	2002	2001	2000
Eniro AB, Ruotsi	-3	6 052	185
Scandinavia Online AB, Ruotsi	-1	-226	89
COOP Bank AB, Ruotsi	-126	-14	-
Wireless MainGate AB, Ruotsi	-24	-12	-33
AS Eesti Telekom, Viro	133	135	136
Lattelekom SIA, Latvia	61	-	-
Latvijas Mobilais Telefons SIA, Latvia	126	118	103
AB Lietuvos Telekomas, Liettua	-115	-43	-20
UAB Omnitel, Liettua	13	-15	-30
OAO MegaFon, Venäjä	51	153	5
Netia Holdings S.A., Puola	0	-2 464	-411
Unisource N.V./AUCS, Hollanti	38	-372	1 445
Turkcell İletişim Hizmetleri A.S., Turkki	115	-	-
Infonet Services Corp., Yhdysvallat	18	40	8
Comsource UnLtd/Eircom plc, Irlanti	154	126	-933
Tess S/A, Brasilia	0	2 359	-1 630
Bharti Mobile Ltd., Intia	184	10	-41
SI.MOBIL, Slovenia	-	372	-51
Muut omistukset	-93	-83	-19
<b>Vaikutus tulokseen</b>	<b>531</b>	<b>6 136</b>	<b>-1 197</b>

Telian ja Soneran yhdistymisen seurauksena Latvijas Mobilais Telefons SIA:sta, AB Lietuvos Telekomasista ja UAB Omnitelista tuli tytäryhtiöitä 3.12.2002 lähtien. Katso myös liitetiedot "Muut sijoitukset" ja "Erittely osakeomistuksista ja osuuksista".

## 11 Poistot ja arvonalennukset

Katso Konsernitilinpäätöksen liitetiedot – IAS.

## 12 Vertailukelpoisen käyttökatteen ja liiketuloksen välinen suhde

Sovellettavat laskentaperiaatteet on kuvattu liitteessä Konsernitilinpäätöksen liitetiedot – IAS.

MSEK	Tammikuu–joulukuu		
	2002	2001	2000
<b>Vertailukelpoinen käyttökatte</b>	<b>15 692</b>	<b>12 915</b>	<b>13 087</b>
Poistot ja arvonalennukset	-20 844	-13 975	-8 222
Kertaluonteiset erät	-6 280	384	8 338
Tuotot osakkuusyhtiöistä	531	6 136	-1 197
<b>Liiketulos</b>	<b>-10 901</b>	<b>5 460</b>	<b>12 006</b>

Seuraavassa taulukossa esitetään liiketoiminnan kertaluonteiset erät:

MSEK	Tammikuu–joulukuu		
	2002	2001	2000
Lopetettavat toiminnot (pois lukien aineettomien ja aineellisten hyödykkeiden poistot ja arvonalennukset) ja henkilöstöjärjestelyjen kulut	-5 924	-478	-
Tietyt eläkekulut	-248	88	854
Fuusiokulut	-13	-	-
Listautumiskulut jne.	-	-	-144
Myyntivoitot ja -tappiot (pois lukien osakkuusyhtiöt)	-95	774	7 628
<b>Yhteensä</b>	<b>-6 280</b>	<b>384</b>	<b>8 338</b>

## 13 Rahoitustuotot ja -kulut

Rahoituserät kirjataan kuluksi niiden syntymiskaudella lukuunottamatta asennusten aikaisia korkokuluja, jotka aktivoidaan (katso myös liitetiedot "Aineettomat hyödykkeet" ja "Aineelliset hyödykkeet").

Takausprovisioihin liittyvät tuotot ja kulut sisältyvät muihin korkotuottoihin ja -kuluihin. Korkokulut sisältävät lainoihin liittyvät pankkikulut sekä luokituslaitosten ja markkinatakaajien kulut.

MSEK	Tammikuu–joulukuu		
	2002	2001	2000
<b>Tuotot sijoitustoiminnasta</b>			
Osingot	5	1	14
Myyntivoitot	-1	4	10
Arvonalennukset	-185	-147	-
<b>Yhteensä</b>	<b>-181</b>	<b>-142</b>	<b>24</b>
<b>Muut rahoitustuotot</b>			
Korot rahoitusleasingistä	662	600	598
Muut korkotuotot	475	964	864
Valuuttakurssivoitot	138	128	85
<b>Yhteensä</b>	<b>1 275</b>	<b>1 692</b>	<b>1 547</b>
<b>Muut rahoituskulut</b>			
Korkokulut	-1 697	-2 221	-1 742
Aktivoidut korot	19	81	19
Valuuttakurssitappiot	-136	-105	-137
<b>Yhteensä</b>	<b>-1 814</b>	<b>-2 245</b>	<b>-1 860</b>
<b>Vaikutus tulokseen, netto</b>	<b>-720</b>	<b>-695</b>	<b>-289</b>

## 14 Tuloverot

### Verot

Sovellettavat laskentaperiaatteet on kuvattu liitteessä Konsernitilinpäätöksen liitetiedot – IAS.

Tulos ennen veroja jakautui seuraavasti:

MSEK	Tammikuu–joulukuu		
	2002	2001	2000
Ruotsi, konserniyhtiöt (mukaan lukien ulkomalla sijaitsevat sivukonttorit)	-3 401	-1 743	6 220
Ruotsi, osakkuusyhtiöt	-307	-423	5
<b>Yhteensä</b>	<b>-3 708</b>	<b>-2 166</b>	<b>6 225</b>
Suomi, konserniyhtiöt	27	68	-956
Suomi, osakkuusyhtiöt	3	-	-
Muu maailma, konserniyhtiöt	-8 396	9 628	7 880
Muu maailma, osakkuusyhtiöt	453	-2 765	-1 432
<b>Yhteensä</b>	<b>-7 913</b>	<b>6 931</b>	<b>5 492</b>
<b>Yhteensä</b>	<b>-11 621</b>	<b>4 765</b>	<b>11 717</b>

Tuloverot koostuvat seuraavasti:

MSEK	Tammikuu–joulukuu		
	2002	2001	2000
<b>Tulovero</b>			
Ruotsi	156	630	1 602
Suomi	-256	11	37
Muu maailma	694	290	77
<b>Yhteensä</b>	<b>594</b>	<b>931</b>	<b>1 716</b>
<b>Laskennallinen vero</b>			
Ruotsi	-2 283	-26	81
Suomi	-604	12	9
Muu maailma	-1 327	1 988	-359
<b>Yhteensä</b>	<b>-4 214</b>	<b>1 974</b>	<b>-269</b>
<b>Yhteensä</b>	<b>-3 620</b>	<b>2 905</b>	<b>1 447</b>

Tilikausien tuloveroihin sisältyi edellisten vuosien ja suoraan omaan pääomaan kirjattuja veroja seuraavasti:

MSEK	Tammikuu–joulukuu		
	2002	2001	2000
Edellisestä vuodesta johtuvat verot	-1	43	10
Suoraan omaan pääomaan kirjatut verot	-21	-186	-215

Ruotsalaisen nimellisverokannan ja efektiivisen verokannan välinen ero muodostuu seuraavista eristä:

%	Tammikuu–joulukuu		
	2002	2001	2000
Ruotsin verokanta	28,0	28,0	28,0
Ulkomaisten ja Ruotsin verokannan ero	2,9	4,1	0,2
Verojen oikaisu edellisiltä kausilta	3,8	2,5	-1,5
Uudesta verolainsäädännöstä johtuvat oikaisu	-	10,2	-
Tappiot, joista ei ole kirjattu laskennallista verosaamista	-3,0	70,9	5,0
Voitot, joista ei ole kirjattu laskennallista verovelkaa	0,6	-5,9	-2,8
Vähennyskeltottomat kulut	-5,2	9,6	3,0
Verottomat tulot	4,1	-58,4	-19,6
<b>Tuloslaskelman veroprosentti</b>	<b>31,2</b>	<b>61,0</b>	<b>12,3</b>
Suoraan omaan pääomaan kirjatut verot	-0,1	-3,9	-1,8
<b>Efektiivinen verokanta</b>	<b>31,1</b>	<b>57,1</b>	<b>10,5</b>
<b>Verokanta, tilikauden tulovero</b>	<b>5,1</b>	<b>19,5</b>	<b>14,6</b>

Lisätietoja Ruotsin lainsäädännön muutoksista vuonna 2001 ja kertyneiden vahvistettujen tappioiden maantieteellisestä ja ajallisesta jakautumisesta on tilinpäätöstietojen osassa Konsernitilinpäätöksen liitetiedot – IAS.

Laskennalliset verovelat ja -saamiset koostuivat seuraavista eristä:

MSEK	31.12.		
	2002	2001	2000
<b>Laskennallinen verovelka</b>			
Osakkeet ja osuudet	2 645	301	60
Muut pitkäaikaiset varat	7 255	6 253	6 323
Varaukset	488	-	2
Lyhytaikaiset saamiset ja velat	17	98	43
Taseen ulkopuoliset erät	268	283	333
<b>Laskennallinen verovelka yhteensä</b>	<b>10 673</b>	<b>6 935</b>	<b>6 761</b>
<b>Laskennallinen verosaaminen</b>			
Osakkeet ja osuudet	23	69	1 884
Muut pitkäaikaiset varat	1 537	588	256
Muut pitkäaikaiset velat ja varaukset	1 147	947	812
Lyhytaikaiset saamiset ja velat	157	16	224
Voimassaolevat verovähennykset tappioista	14 236	1 343	835
<b>Välisumma</b>	<b>17 100</b>	<b>2 963</b>	<b>4 011</b>
Arvostusvaraus	-1 194	-1 512	-619
<b>Laskennallinen verosaaminen yhteensä</b>	<b>15 906</b>	<b>1 451</b>	<b>3 392</b>
<b>Laskennallinen verosaaminen (-)/verovelka (+), netto</b>	<b>-5 233</b>	<b>5 484</b>	<b>3 369</b>

Laskennallinen verovelka muissa pitkäaikaisissa varoissa kohdistuu pääasiassa verottamattomiin varauksiin (katso alla). Kirjaamaton laskennallinen verovelka tytäryhtiöiden, sivukonttoreiden ja osakkuusyhtiöiden voittovaroista oli 350 milj. kruunua vuonna 2002, 515 milj. kruunua vuonna 2001 ja 316 milj. kruunua vuonna 2000.

#### Verottamattomat varaukset ja tilinpäätössiirrot

Katso asiaa koskeva kohta liitteessä Konsernitilinpäätöksen liitetiedot – IAS.

## 15 Aineettomat hyödykkeet

Katso Konsernitilinpäätöksen liitetiedot – IAS.

## 16 Aineelliset hyödykkeet

Katso Konsernitilinpäätöksen liitetiedot – IAS.

## 17 Muut sijoitukset

### Yleistä

Tytäryhtiöiden ja osakkuusyhtiöiden konsolidointiperiaatteet on kuvattu liitetiedossa "Konsernitilinpäätös". Osakkuusyhtiöiden negatiivinen tasearvo on esitetty vain niiden yhtiöiden osalta, joissa konsernilla on sopimusoikeudellinen velvoite lisätä pääomasijoitustaan. Velvoite on esitetty muina varauksina.

Muut arvopaperiomistukset on arvostettu hankintahintaan, paitsi jos voidaan markkina-arvon arvioinnin perusteella pitää alaskirjausta tarpeellisenä (katso liitetieto "Poistot ja arvonalennukset").

## Osakeomistus osakkuusyhtiöissä

Katso asiaa koskeva kohta liitteessä Konsernitilinpäätöksen liitetiedot – IAS.

### Muut arvopaperit

MSEK	31.12.		
	2002	2001	2000
Tasearvo, aavaava tase	449	635	527
Investoinnit	128	72	107
Hankittu liiketoiminta	769	-	-
Myynnit	-22	-22	-
Arvonlennukset	-218	-157	-1
Uudelleenluokittelu	49	-32	-22
Tuotto osuuksista	-3	-47	24
Valuuttakurssierot	14	-	-
<b>Tasearvo, päättävä tase</b>	<b>1 166</b>	<b>449</b>	<b>635</b>

### Muu pitkäaikainen rahoitusomaisuus

MSEK	31.12.		
	2002	2001	2000
Tasearvo, aavaava tase	10 369	8 402	7 319
Muutokset laskentaperiaatteissa	-	659	-
<i>Tasearvo, oikaistu aavaava tase</i>	<i>10 369</i>	<i>9 061</i>	<i>7 319</i>
Ostot	6 267	3 159	5 257
Hankittu liiketoiminta	11 938	-	324
Myynnit ja romutukset	-3 398	-3 732	-3 582
Hankitut ja myydyt liiketoiminnot	-	-586	-
Arvonlennukset	-847	-6	-
Uudelleenluokittelu	-	2 276	-1 022
Valuuttakurssierot	-84	197	106
<b>Tasearvo, päättävä tase</b>	<b>24 245</b>	<b>10 369</b>	<b>8 402</b>

Laskentaperusteiden muutoksilla vuonna 2001 viitataan johdannaisten brutto-kirjaukseen taseeseen.

### Jako hyödykeryhmiin

Tasearvo jakautui seuraavasti:

MSEK	31.12.		
	2002	2001	2000
<b>Osakkuusyhtiöt</b>			
Pääomasijoitukset	23 027	9 927	13 298
Korolliset saamiset	1 127	1 154	4
Korottomat saamiset	242	17	17
<b>Yhteensä</b>	<b>24 396</b>	<b>11 098</b>	<b>13 319</b>
<b>Muut arvopaperiomistukset</b>			
Osakkeet ja osuudet	1 052	449	634
Muut arvopaperit	114	-	1
<b>Yhteensä</b>	<b>1 166</b>	<b>449</b>	<b>635</b>
<b>Laskennallinen verosaaminen</b>	<b>15 906</b>	<b>1 451</b>	<b>3 392</b>
<b>Muut pitkäaikaiset saamiset</b>			
<i>Korolliset</i>			
Rahoitusleasing-sopimukset	4 229	3 901	3 403
Rahoituspalvelusopimukset	462	438	434
Henkilökuntalainat	136	229	291
Koronvaihtosopimukset	506	13	-
Valuutan- ja koronvaihtosopimukset	441	1 158	-
Muut	281	168	201
<i>Korottomat</i>			
Käyttöleasing-sopimukset	676	1 495	277
Muut	239	345	383
<b>Yhteensä</b>	<b>6 970</b>	<b>7 747</b>	<b>4 989</b>
<b>Yhteensä</b>	<b>48 438</b>	<b>20 745</b>	<b>22 335</b>

Laskennallisia verosaamiaisia käsitellään liitetiedoissa "Tuloverot" ja leasingosopimuksia liitetiedoissa "Leasingosopimukset ja muut sopimusoikeudelliset velvoitteet". Sijoitusten arvostusta käsitellään liitetiedoissa "Rahoitusinstrumentit ja rahoitusriskien hallinta". Osakeomistukset ja osuudet osakkuusyhtiöissä ja muut arvopaperiomistukset on eritelty liitetiedoissa "Osakeomistusten ja osuuksien erittely".

## 18 Vaihto-omaisuus jne.

Katso Konsernitilinpäätöksen liitetiedot – IAS.

## 19 Saamiset

Sovellettavat laskentaperiaatteet on kuvattu liitteessä Konsernitilinpäätöksen liitetiedot – IAS.

MSEK	31.12.		
	2002	2001	2000
<b>Myyntisaamiset</b>			
Laskutetut saatavat	12 376	12 616	11 476
Luottotappiovaraus	-861	-1 078	-580
<b>Yhteensä</b>	<b>11 515</b>	<b>11 538</b>	<b>10 896</b>
<b>Muut lyhytaikaiset saatavat</b>			
<i>Korolliset</i>			
Saatavat osakkuusyhtiöiltä	601	857	7 363
Rahoitusleasing-sopimukset	3 352	3 046	3 087
Valuutan- ja koronvaihtosopimukset	553	17	-
Saatavat muilta	350	268	384
<i>Korottomat</i>			
Saatavat osakkuusyhtiöiltä	399	226	223
Arvonlisäveroennakko	277	692	803
Muut verosaatavat	369	417	327
Kansainväliset tililykset	377	32	66
Valuutanvaihtosopimukset, valuuttatermiinit	157	344	-
Saatavat muilta	1 394	1 432	1 131
<b>Yhteensä</b>	<b>7 829</b>	<b>7 331</b>	<b>13 384</b>
<b>Jaksotetut tuotot ja ennakkoon maksetut kulut</b>			
Puhelinveloitukset	1 201	889	1 481
Yhdysliikenne- ja verkkovierailuveloitukset	810	703	521
Muut puhelinliikenneveloitukset	3 085	1 129	971
Rakentamis- ja palveluprojektit	-	32	80
Ennakkoon maksetut vuokrat ja leasingmaksut	258	201	166
Muut siirtosaamiset	1 919	1 685	1 573
<b>Yhteensä</b>	<b>7 273</b>	<b>4 639</b>	<b>4 792</b>
<b>Yhteensä</b>	<b>26 617</b>	<b>23 508</b>	<b>29 072</b>

Myyntisaamisten luottotappiot ja palautuneet luottotappiot vuosilta 2002, 2001 ja 2000 on kerrottu liitetiedoissa "Liiketoiminnan kulut" ja "Liiketoiminnan muut tuotot ja kulut". Tiedot leasing-sopimuksista ja vuokrista ovat liitetiedossa "Leasing-sopimukset ja sopimusoikeudelliset velvoitteet".

## 20 Lyhytaikaiset sijoitukset

Lyhytaikaiset sijoitukset koostuvat pääasiassa ylijäämävaroista, jotka on sijoitettu yönyli-markkinoille ja jotka on arvostettu hankintahintaan lisätyn kertyneillä korkotuotoilla (jaksotettu hankintameno).

MSEK	31.12.		
	2002	2001	2000
Yli kolmen kuukauden kuluttua erääntyvät sijoitukset	1 192	196	93
Kolmen kuukauden kuluessa erääntyvät sijoitukset	2 634	7 405	85
<b>Yhteensä</b>	<b>3 826</b>	<b>7 601</b>	<b>178</b>

Katso myös liitetiedot "Rahoitusinstrumentit ja rahoitusriskien hallinta" ja "Kassavirtalaskelman lisätiedot".

## 21 Oma pääoma, tulos per osake

### Sidottu ja vapaa oma pääoma

Oma pääoma on Ruotsin lain mukaan jaoteltava sidottuun ja vapaaseen omaan pääomaan. Konsernissa voidaan osakkeenomistajille jakaa enintään emoyhtiön tai tätä alempi konsernin vapaa oma pääoma.

Sidottu oma pääoma muodostuu osakepääomasta ja ylikurssirahastosta/vararahastosta. Konsernin vapaa oma pääoma sisältää vain sen osan tytäryhtiöiden vapaasta omasta pääomasta, joka voidaan kohdistaa emoyhtiölle tekemättä arvonalennuksia tytäryhtiön osakkeisiin.

Konsernin taseessa esitetään myös verottomien varausten oman pääoman osuus sidottuna omana pääomana. Osakkuusyhtiöiden jakamattomat voittovarot, on raportoitu konsernin omassa pääomassa oman pääoman varauksena sidottuissa varauksissa.

### Osakepääoma

Katso asiaa koskeva kohta liitteessä Konsernitilinpäätöksen liitetiedot – IAS.

### Valuuttakurssierot

MSEK	31.12.		
	2002	2001	2000
Ulkomaisten toimintojen muuntoerot	1 685	4 202	2 122
Terminisopimukset pääoman suojaamiseksi	11	-620	-425
Myydyt liiketoiminnot	30	85	-
Verovaikutus, joka johtuu ulkomaisten osakkuusyhtiöiden muunnoksesta	-	-20	5
Muu verovaikutus	-3	174	119
<b>Yhteensä</b>	<b>1 723</b>	<b>3 821</b>	<b>1 821</b>

Kumulatiiviset valuuttakurssierot sidottussa omassa pääomassa jakautuvat seuraavasti:

MSEK	31.12.		
	2002	2001	2000
Oman pääoman voittovarot	177	397	562
Muut sidotut varat	6 273	4 365	878
<b>Yhteensä</b>	<b>6 450</b>	<b>4 762</b>	<b>1 440</b>

### Tulos/osake

MSEK	Tammikuu–joulukuu		
	2002	2001	2000
Nettotulos (MSEK)	-8 071	1 838	10 278
Keskimääräinen osakkeiden lukumäärä ('000)	3 124 289	3 001 200	2 932 757
- laimennusvaikutus huomioon ottaen ('000)	3 125 314	3 001 200	2 932 757
Tulos/osake (SEK)			
- laimentamaton	-2,58	0,61	3,50
- laimennettu	-2,58	0,61	3,50
Osinko/osake (SEK) (hallituksen ehdotus vuodelta 2002)	0,40	0,20	0,50
Osinko (MSEK, hallituksen ehdotus vuodelta 2002)	1 870	600	1 501

Vuosina 2001 ja 2002 varsinainen yhtiökokous päätti toteuttaa henkilökunnan optio-ohjelman (katso kohta "Osakesidonnainen palkkaus" liitetiedossa "Henkilöstö"). Määräyksillä ja ehdoilla, joita sovelletaan henkilökunnan optio-ohjelmaan, oli hyvin vähäinen laimennusvaikutus tulos/osake-lukuun 31.12.2002 eikä lainkaan laimennusvaikutusta tulos/osake -lukuun 31.12.2001.

## 22 Eläkevaraukset ja työsopimukseen liittyvät varaukset

Katso Konsernitilinpäätöksen liitetiedot – IAS.

## 23 Laskennallinen verovelka ja muut varaukset

Muiden varausten muutos, sisältäen laskennallisen verovelan oli seuraava:

MSEK	31.12.		
	2002	2001	2000
Tasearvo, avaava tase	10 744	7 826	7 242
Tilikauden varaukset	5 139	3 747	1 194
Hankitut liiketoiminnot	4 795	109	89
Varausten käyttö	-1 884	-936	-424
Myydyt liiketoiminnot	0	-53	-8
Varausten purku	-617	-11	-191
Ajoituksen ja korkoprosentin vaikutus	16	24	-87
Valuuttakurssierot	-11	38	11
<b>Tasearvo, päättävä tase</b>	<b>18 182</b>	<b>10 744</b>	<b>7 826</b>

Varausten tasearvo jakautui seuraavasti:

	31.12.		
MSEK	2002	2001	2000
<b>Laskennallinen verovelka</b>	<b>10 673</b>	<b>6 935</b>	<b>6 761</b>
<b>Muut varaukset</b>			
Ennakkopidätykset tulevista eläkemaksuista	302	314	307
Uudelleenjärjestely	5 247	582	67
Tappiolliset sopimukset	188	528	499
Takuuvaraukset	1 673	2 329	79
Muut	99	56	113
<b>Yhteensä</b>	<b>7 509</b>	<b>3 809</b>	<b>1 065</b>
<b>Yhteensä</b>	<b>18 182</b>	<b>10 744</b>	<b>7 826</b>

Laskennallista verovelkaa käsitellään liitetiedossa "Tuloverot" ja uudelleenjärjestelyvarauksia liitetiedossa "Uudelleenjärjestelykulut". Vuoden 2001 takuuvarauksiin vaikuttivat Telefons-konsernin ja Orbiant-konsernin myyntiin liittyneet velvoitteet.

## 24 Pitkäaikaiset lainat

Pitkäaikaiset lainat jakautuivat seuraavasti:

	31.12.		
MSEK	2002	2001	2000
Rahoitusleasing, ajoneuvot	220	255	581
Pankkitilin luottolimiitti	–	55	51
TeliaSonera FTN/FTO	5 029	7 493	7 012
TeliaSonera EMTN, muut valuuttalainat	7 281	14 072	9 987
Sonera EMTN, muut valuuttalainat	14 838	–	–
Muut lainat	4 099	3 145	3 245
Koronvaihtosopimukset	66	19	–
Valuuttamääräiset koronvaihtosopimukset	457	30	–
<b>Yhteensä</b>	<b>31 990</b>	<b>25 069</b>	<b>20 876</b>

Vuosien 2002, 2001 ja 2000 pankkitilin luottolimiitti oli kokonaisuudessaan 6 593 milj. kruunua, 3 083 milj. kruunua ja 1 316 milj. kruunua. Näinä vuosina lainoista 5 299 milj. kruunua, 3 266 milj. kruunua ja 4 807 milj. kruunua erääntyi yli viisi vuotta tilinpäätöshetken jälkeen. Katso myös liitetieto "Rahoitusinstrumentit ja rahoitusriskien hallinta".

## 25 Lyhytaikaiset lainat

Lyhytaikaiset lainat jakautuivat seuraavasti:

	31.12.		
MSEK	2002	2001	2000
Lainat osakkuusyhtiöiltä	24	845	50
Rahoitusleasing, ajoneuvot	80	59	120
TeliaSonera ECP	220	1 001	9 131
TeliaSonera FTN	1 911	1 127	1 335
TeliaSonera EMTN, muut valuuttalainat	6 388	319	1 122
Sonera EMTN, muut valuuttalainat	1 839	–	–
Muut pankkilainat	2 102	577	1 408
Koronvaihtosopimukset	32	1	–
<b>Yhteensä</b>	<b>12 596</b>	<b>3 929</b>	<b>13 166</b>

Katso myös liitetieto "Rahoitusinstrumentit ja rahoitusriskien hallinta".

## 26 Pitkäaikainen vieras pääoma

Katso Konsernitilinpäätöksen liitetiedot – IAS.

## 27 Lyhytaikainen vieras pääoma

Lyhytaikainen vieras pääoma jakautui seuraavasti:

	31.12.		
MSEK	2002	2001	2000
<b>Ostovelat</b>	<b>8 949</b>	<b>6 232</b>	<b>6 028</b>
<b>Lainat osakkuusyhtiöiltä</b>	<b>756</b>	<b>1 031</b>	<b>39</b>
<b>Verovelat</b>	<b>1 111</b>	<b>481</b>	<b>342</b>
<b>Muut lyhytaikaiset velat</b>			
Varaukset puhelin korteista	290	396	402
Vähennyskelpoiset puheluveloitukset	468	412	443
Ennakot, talletukset, jne.	749	888	796
Arvonlisäverot, valmisteverot	955	613	796
Maksut henkilökunnalle	269	294	459
Kansainväliset tasausmaksut	805	463	404
Valuuttanvaihtosopimukset, valuuttatermiinit	156	418	199
Vastuut tytäryhtiöiden vähemmistöosakkaille	–	1 310	–
Muut	1 166	847	739
<b>Muut lyhytaikaiset velat yhteensä</b>	<b>4 858</b>	<b>5 641</b>	<b>4 238</b>
<b>Siirtovelat</b>			
Jaksotetut palkkakustannukset	1 265	876	1 137
Jaksotetut työnantajan sosiaaliturvamaksut	915	427	458
Jaksotetut leasingmaksut	595	513	494
Jaksotetut korot	1 248	613	829
Merkintäkulut	2 139	1 909	1 664
Yhdysliikennemaksut	728	288	530
Vähittäiskauppioiden komissiot	248	154	104
Ennakkoon maksetut leasingosopimukset	777	732	678
Muut siirtovelat	3 628	3 913	3 444
<b>Siirtovelat yhteensä</b>	<b>11 543</b>	<b>9 425</b>	<b>9 338</b>
<b>Lyhytaikainen vieras pääoma yhteensä</b>	<b>27 217</b>	<b>22 810</b>	<b>19 985</b>

## 28 Leasingosopimukset ja muut sopimusvelvoitteet

Katso Konsernitilinpäätöksen liitetiedot – IAS.

## 29 Riippuvuus kolmannelta osapuolelta

Katso Konsernitilinpäätöksen liitetiedot – IAS.

## 30 Rahoitusinstrumentit ja rahoitusriskien hallinta

### Yleistä

TeliaSonera käyttää johdannaisinstrumentteja (koronvaihtosopimuksia, valuuttamääräisiä koronvaihtosopimuksia, termiinisopimuksia jne.), pääasiassa suojautuakseen valuuttakurssin ja korkotason muutoksista vastaan.

Tase-erät ja liiketapahtumat on suojattu, mikäli suojaukset on tehty suojaustarkoituksessa, ja ne korreloivat suojattavan positioon ja suojaavat tehokkaasti positiota. Tehokas suojaus tuottaa tuloksen, joka neutralisoi suojattavan positioon tulovaikutuksen.

Valuuttatermiinisopimusten osalta suojattavat saatavat ja velat sekä niitä vastaava valuuttatermiinisopimus arvostetaan tilinpäätöspäivän spot-kursilla ja korkoero jaksotetaan tilinpäätöshetkeen. Nettoarvoina tämä tarkoittaa suojatun erän arvostamista termiinisopimuksen solmimispäivän spot-kursilla.

Saadut ja maksetut suoritus, jotka liittyvät korollisia varoja ja velkoja edellä kuvatulla tavalla suojaaviin koronvaihtosopimuksiin ja valuuttamääräisiin koronvaihtosopimuksiin, kirjataan korkotuottoina tai -kuluina.

Suojaussopimuksen päättymiseen liittyvät voitot ja tappiot kirjataan tulokseen, kun suojattu positio suljetaan. Suojauksen jäljellä olevan osan voitto tai tappio jätetään taseeseen ja poistetaan tai peruutetaan suojaussopimuksen jäljellä olevana aikana.

Johdannaiset, jotka eivät täytä suojauslaskennan kriteereitä, kirjataan taseeseen hankintahintaan tai käypään arvoon sen mukaan kumpi näistä on alhaisempi. Mahdolliset toteutumattomat voitot kirjataan tappioiden rahoitustuottoihin ja toteutumattomat voitot siirretään taseeseen.

### Korollisten rahoitusinstrumenttien tasearvo ja käypä arvo

Alla olevassa taulukossa esitetyt tasearvot ja käyvät arvot eri korollisille instrumenteille perustuvat seuraaviin edellytyksiin. Korottomat rahoitusinstrumentit, kuten myyntisaamiset asiakkailta ja ostovelat, on kirjattu käypään arvoon, joten ne eivät esiinny taulukossa.

Arvioitu käypä arvo perustuu markkinakursseihin ja yleisesti hyväksytyihin arvostusmenetelmiin. Esitetyt arvot ovat indikaattivisia eivätkä välttämättä toteudu sellaisinaan.

Käyvät arvot perustuvat tilinpäätöshetken julkisiin noteerauksiin. Jos noteerattua kurssia ei ole ollut käytettävissä, on käyvät arvot arvioitu diskonttaamalla tulevat kassavirrat asianmukaisilla markkinakoroilla. Erät on muutettu Ruotsin kruunuiksi tilinpäätöspäivän kurssiin.

Julkisesti listattujen osakkuusyhtiöiden markkina-arvoa on vähennetty lainoilla, jotka konserni on antanut kyseisille yhtiöille. Leasingsaatavista on vähennetty luotto-tappiot, joita on oikaistu palautettujen laitteiden myyntivoitoilla.

Markkinakorkoja käytetään muihin korollisiin pitkä- ja lyhytaikaisiin saataviin, mukaanlukien saataviin osakkuusyhtiöiltä ja henkilökunnalta. Siten näiden erien tase-arvon voidaan katsoa vastaavan käypää arvoa.

Koronvaihtosopimusten ja valuuttamääräisten koronvaihtosopimusten arvot sisältävät allaolevat nimellismäärät. Saadut ja maksetut vaihtosopimukset viittaavat vaihtosopimuksien vastaaviin osiin (ks. liitetiedot "Muut sijoitukset ja saamiset" ja "Pitkäaikaiset lainat" ja "Lyhytaikaiset lainat").

MSEK	31.12.					
	2002		2001		2000	
	Tase-arvo	Käypä arvo	Tase-arvo	Käypä arvo	Tase-arvo	Käypä arvo
Osakeomistus						
osakkuusyhtiöissä	23 027	19 341	9 927	9 682	13 298	23 173
Muut osakkeet	1 166	1 164	449	426	635	412
Leasingsaatavat	7 581	7 493	6 947	6 859	6 490	6 422
Muut pitkä- ja lyhyt-aikaiset saatavat	3 255	2 934	3 114	3 114	8 677	8 677
Lyhytaikaiset sijoitukset	1 192	1 192	196	197	93	93
Koronvaihto-sopimukset, saadut	8 309	8 666	658	673	-	-
Koronvaihto-sopimukset, maksetut	-8 069	-8 139	-645	-646	-	-
Valuuttamääräiset koronvaihto-sopimukset, saadut	11 924	12 298	12 353	12 629	-	-
Valuuttamääräiset koronvaihto-sopimukset, maksetut	-10 962	-11 239	-11 178	-11 442	-	-
Muut valuuttajohdannaiset	157	157	344	355	-	-
<b>Vastaavaa</b>	<b>37 580</b>	<b>33 867</b>	<b>22 165</b>	<b>21 847</b>	<b>29 193</b>	<b>38 777</b>
Eläkevaraukset	224	224	2 358	2 358	3 525	3 525
Pitkäaikaiset lainat	32 196	32 630	25 523	25 890	22 031	22 158
Lyhytaikaiset lainat	12 696	12 717	4 027	4 044	13 462	13 483
Koronvaihto-sopimukset, saadut	-7 364	-7 369	-1 967	-1 970	-2 066	-2 085
Koronvaihto-sopimukset, maksetut	7 403	7 584	1 987	2 062	2 281	2 342
Valuuttamääräiset koronvaihto-sopimukset, saadut	-2 208	-2 213	-1 833	-1 840	-12 668	-12 855
Valuuttamääräiset koronvaihto-sopimukset, maksetut	2 363	2 428	1 863	1 901	11 831	12 220
Muut valuuttajohdannaiset	156	158	418	430	199	191
<b>Vastattavaa</b>	<b>45 466</b>	<b>46 159</b>	<b>32 376</b>	<b>32 875</b>	<b>38 595</b>	<b>38 979</b>

Konsernin julkisesti noteerattujen osakesijoitusten pörssi-arvot on esitetty vastavassa kohdassa liitteessä Konsernitilinpäätöksen liitetiedot – IAS.

### Rahoituksenhoidon periaatteet

Katso asiaa koskeva kohta liitteessä Konsernitilinpäätöksen liitetiedot – IAS.

### Likviditeetti ja luottojärjestelyt

Katso asiaa koskeva kohta liitteessä Konsernitilinpäätöksen liitetiedot – IAS.

### Markkinaehtoiset rahoitusjärjestelyt

Katso asiaa koskeva kohta liitteessä Konsernitilinpäätöksen liitetiedot – IAS.

### Ottolainaus, maturiteettirakenne, korkotaso ja valuuttakurssit

Tiedot lainojen nykyarvosta, keskimääräisistä lainakuluista ja lainojen keskimääräinen maturiteetti sekä valuuttamääräisten koronvaihtosopimusten ja koronvaihtosopimuskannan nimellisarvo esitetään vastavassa kohdassa liitteessä Konsernitilinpäätöksen liitetiedot – IAS.

Konsernin korollisten lainojen eräänymisrakenne oli 31.12.2002 seuraava:

MSEK	TeliaSonera AB (sis. johdannaiset)		Sonera (sis. johdannaiset)		Muut yksiköt ja johdannaiset		Konserni
	Kiinteä korko	Vaihtuva korko	Kiinteä korko	Vaihtuva korko	Yhteensä		
2003	4 808	3 516	2 004	1 342	11 670	926	12 596
2004	832	-	111	3 943	4 886	585	5 471
2005	2 994	500	9 195	1 318	14 007	-	14 007
2006	4 225	1 909	3	-	6 137	154	6 291
2007 ja sen jälkeen	2 172	242	2 921	463	5 798	423	6 221
<b>Yhteensä</b>	<b>15 031</b>	<b>6 167</b>	<b>14 234</b>	<b>7 066</b>	<b>42 498</b>	<b>2 088</b>	<b>44 586</b>



Seuraavassa esitetään TeliaSonera-konsernin pitkäaikaisen lainakanan rakenne eriteltynä valuutoittain. Luvut on muunnettu Ruotsin kruunuiksi vaihtosopimusten perusteella.

Valuutta	31.12.					
	2002		2001		2000	
	Korko (%)	Arvo (milj.)	Korko (%)	Arvo (milj.)	Korko (%)	Arvo (milj.)
	Kyseinen valuutta					
<b>SEK:ksi vaihdetut</b>						
EUR	6,1	731	5,8	1 228	6,1	906
DEM	6,1	113	5,4	283	5,8	278
GBP	–	–	6,2	48	6,2	35
JPY	5,0	3 000	5,3	6 000	6,0	2 574
<b>Yhteensä MSEK</b>	<b>6,1</b>	<b>7 048</b>	<b>5,6</b>	<b>12 483</b>	<b>6,0</b>	<b>9 987</b>
<b>EUR:ksi vaihdetut</b>						
USD	5,2	16	–	–	–	–
LTL	10,5	150	–	–	–	–
LTL	12,0	12	–	–	–	–
<b>Yhteensä MSEK</b>	<b>9,3</b>	<b>571</b>	<b>–</b>	<b>–</b>	<b>–</b>	<b>–</b>
<b>Vaihtamattomat</b>						
SEK	5,7	5 156	5,6	9 837	5,6	8 220
EUR	4,5	2 060	–	–	–	–
NOK	–	–	5,0	1 637	6,0	2 061
DKK	5,7	4	5,7	375	–	–
LKR	22,3	2 786	22,3	3 034	22,0	3 050
LVL	–	–	5,0	1	–	–
USD	–	–	8,7	0	8,7	11
<b>Yhteensä MSEK</b>		<b>24 371</b>		<b>12 586</b>		<b>10 889</b>
<b>Yhteensä MSEK</b>		<b>31 990</b>		<b>25 069</b>		<b>20 876</b>

#### Rahoitusriskien hallinta

##### Valuuttariski

Katso asiaa koskeva johdanto liitteessä Konsernitilinpäätöksen liitetiedot – IAS.

##### Transaktioriski

TeliaSonera-konserni on liiketoiminnassaan valuutan netto-ostaja. Nettomääräisen valuuttavirran jakautuminen valuutoittain, suojausperiaatteet ja riskienhallinta on esitetty vastaavassa kohdassa liitteessä Konsernitilinpäätöksen liitetiedot – IAS.

##### Muuntoeroriski

Suojausperiaatteet ja konsernin ulkomaisten sijoitusten nettoarvon jakautuminen on esitetty vastaavassa kohdassa liitteessä Konsernitilinpäätöksen liitetiedot – IAS.

##### Valuuttajohdannaiset

Seuraavassa esitetään TeliaSoneran valuuttamääräiset koronvaihtosopimukset valuutoittain ja maturiteetteittain 31.12.2002. Määrät sisältävät nimellisen pääoman ja kertyneen koron.

Arvo (MSEK)	2003	2004	2005	2006	2007	Myö-	
						hemmin	Yhteensä
<b>Valuuttamääräiset koronvaihtosopimukset, saadut</b>							
<b>Osto EUR</b>							
Tasearvo	4 611	–	2 814	2 595	–	1 402	11 422
Käypä arvo	4 620	–	3 021	2 597	–	1 527	11 765
<b>Osto DEM</b>							
Tasearvo	833	549	–	–	–	–	1 382
Käypä arvo	836	566	–	–	–	–	1 402
<b>Osto GBP</b>							
Tasearvo	692	–	–	–	–	–	692
Käypä arvo	710	–	–	–	–	–	710
<b>Osto USD</b>							
Tasearvo	–	326	–	88	–	–	414
Käypä arvo	–	324	–	88	–	–	412
<b>Osto JPY</b>							
Tasearvo	–	–	–	–	–	222	222
Käypä arvo	–	–	–	–	–	222	222
<b>Yhteensä, saadut</b>							
Tasearvo	6 136	875	2 814	2 683	–	1 624	14 132
Käypä arvo	6 166	890	3 021	2 685	–	1 749	14 511
<b>Valuuttamääräiset koronvaihtosopimukset, maksetut</b>							
Tasearvo	–5 577	–916	–2 565	–2 693	–	–1 574	–13 325
Käypä arvo	–5 623	–925	–2 712	–2 756	–	–1 651	–13 667
<b>Netto</b>							
Tasearvo	559	–41	249	–10	–	50	807
Käypä arvo	543	–35	309	–71	–	98	844

TeliaSonera-konsernin muut lainoja, sijoituksia ja liiketoiminnallisia riskejä suojaavat valuuttajohdannaiset koskivat 31.12.2002 seuraavia valuuttoja ja maturiteetteja. Määrät sisältävät nimellisen pääoman.

Arvo (MSEK)	2003	2004	2005	Myö-	
				hemmin	Yhteensä
<b>Myynti EUR</b>					
Tasearvo	5 363	8	1	–	5 372
Käypä arvo	5 378	8	1	–	5 387
<b>Myynti DKK</b>					
Tasearvo	4 885	–	–	–	4 885
Käypä arvo	4 895	–	–	–	4 895
<b>Myynti NOK</b>					
Tasearvo	1 118	–	–	–	1 118
Käypä arvo	1 110	–	–	–	1 110
<b>Myynti USD</b>					
Tasearvo	624	–	–	–	624
Käypä arvo	628	–	–	–	628
<b>Myynti GBP</b>					
Tasearvo	553	–	–	–	553
Käypä arvo	553	–	–	–	553
<b>Myynti CZK</b>					
Tasearvo	396	–	–	–	396
Käypä arvo	397	–	–	–	397
<b>Myynti LVL</b>					
Tasearvo	100	–	–	–	100
Käypä arvo	100	–	–	–	100
<b>Myynti CHF</b>					
Tasearvo	68	–	–	–	68
Käypä arvo	68	–	–	–	68
<b>Myynti PLN</b>					
Tasearvo	59	–	–	–	59
Käypä arvo	56	–	–	–	56
<b>Myynti HUF</b>					
Tasearvo	22	–	–	–	22
Käypä arvo	22	–	–	–	22
<b>Myynti LTL</b>					
Tasearvo	16	–	–	–	16
Käypä arvo	16	–	–	–	16
<b>Myynti SGD</b>					
Tasearvo	3	–	–	–	3
Käypä arvo	10	–	–	–	10
<b>Myynti HKD</b>					
Tasearvo	1	–	–	–	1
Käypä arvo	1	–	–	–	1
<b>Myynti yhteensä</b>					
Tasearvo	13 208	8	1	–	13 217
Käypä arvo	13 234	8	1	–	13 243
<b>Osto EUR</b>					
Tasearvo	–15 870	–	–	–	–15 870
Käypä arvo	–15 879	–	–	–	–15 879
<b>Osto DKK</b>					
Tasearvo	–2 892	–	–	–	–2 892
Käypä arvo	–2 896	–	–	–	–2 896
<b>Osto NOK</b>					
Tasearvo	–2 723	–	–	–	–2 723
Käypä arvo	–2 709	–	–	–	–2 709
<b>Osto USD</b>					
Tasearvo	–189	–6	–	–	–195
Käypä arvo	–191	–6	–	–	–197
<b>Osto GBP</b>					
Tasearvo	–171	–	–	–	–171
Käypä arvo	–171	–	–	–	–171
<b>Osto CHF</b>					
Tasearvo	–26	–	–	–	–26
Käypä arvo	–26	–	–	–	–26
<b>Osto LVL</b>					
Tasearvo	–7	–	–	–	–7
Käypä arvo	–7	–	–	–	–7
<b>Osto PLN</b>					
Tasearvo	–3	–	–	–	–3
Käypä arvo	–2	–	–	–	–2
<b>Osto yhteensä</b>					
Tasearvo	–21 881	–6	–	–	–21 887
Käypä arvo	–21 881	–6	–	–	–21 887
<b>Netto</b>					
Tasearvo	–8 673	2	1	–	–8 670
Käypä arvo	–8 647	2	1	–	–8 644

*Korkoriski*

TeliaSonera-konsernin pääasialliset rahoituslähteet ovat osakepääoma, liike-toimin-  
nan kassavirta sekä ottolainaus. Korolliset lainat altistavat konsernin korkoriskille.

Korkoriski on riski, että korkojen muutoksella on negatiivinen vaikutus konsernin  
nettokorkotuottoihin. Suojausperiaatteet ja riskienhallinta on esitetty vastaavassa  
kohdassa liitteessä Konsernitilinpäätöksen liitetiedot – IAS.

TeliaSonera-konsernin koronvaihtosopimukset olivat 31.12.2002 koostumuk-  
seltaan seuraavat (määrät sisältävät nimellisen pääoman ja kertyneen koron):

Arvo (MSEK)						Myö-	
	2003	2004	2005	2006	2007	hemmin	Yhteensä
<b>Saadut korot</b>							
<b>Kiinteä korko</b>							
Tasearvo	658	-	4 803	-	-	2 848	8 309
Käypä arvo	665	-	5 057	-	-	2 944	8 666
<b>Vaihtuva korko</b>							
Tasearvo	4 466	1 115	616	-	503	664	7 364
Käypä arvo	4 469	1 115	616	-	504	665	7 369
<b>Yhteensä, saadut</b>							
<b>Tasearvo</b>	<b>5 124</b>	<b>1 115</b>	<b>5 419</b>	<b>-</b>	<b>503</b>	<b>3 512</b>	<b>15 673</b>
<b>Käypä arvo</b>	<b>5 134</b>	<b>1 115</b>	<b>5 673</b>	<b>-</b>	<b>504</b>	<b>3 609</b>	<b>16 035</b>
<b>Maksetut korot</b>							
<b>Kiinteä korko</b>							
Tasearvo	4 484	1 118	622	-	513	666	7 403
Käypä arvo	4 505	1 142	651	-	559	727	7 584
<b>Vaihtuva korko</b>							
Tasearvo	646	-	4 645	-	-	2 778	8 069
Käypä arvo	647	-	4 678	-	-	2 814	8 139
<b>Yhteensä, maksetut</b>							
<b>Tasearvo</b>	<b>5 130</b>	<b>1 118</b>	<b>5 267</b>	<b>-</b>	<b>513</b>	<b>3 444</b>	<b>15 472</b>
<b>Käypä arvo</b>	<b>5 152</b>	<b>1 142</b>	<b>5 329</b>	<b>-</b>	<b>559</b>	<b>3 541</b>	<b>15 723</b>

*Rahoitusriski*

Katso asiaa koskeva kohta liitteessä Konsernitilinpäätöksen liitetiedot – IAS.

*Luottoriski*

Katso asiaa koskeva kohta liitteessä Konsernitilinpäätöksen liitetiedot – IAS.

*Vakuutuskelpoiset riskit*

Katso asiaa koskeva kohta liitteessä Konsernitilinpäätöksen liitetiedot – IAS.

### 31 Ehdolliset varat, annetut pantit ja vakuudet ja ehdolliset velat

Katso Konsernitilinpäätöksen liitetiedot – IAS.

### 32 Riita-asiat

Katso Konsernitilinpäätöksen liitetiedot – IAS.

### 33 Kassavirtalaskelman lisätiedot

Oheisten taulukoiden lisäksi tätä koskevia tietoja on liitteessä Konsernitilinpäätöksen liitetiedot – IAS.

Muutos korollisissa veloissa, netto		31.12.						
MSEK	2002	2001	2000	1999	1998	1997	1996	
<b>Avaava tase</b>	<b>10 539</b>	<b>20 235</b>	<b>7 527</b>	<b>6 767</b>	<b>14 609</b>	<b>13 534</b>	<b>12 065</b>	
Lisäys (+)/Vähennys (-), pitkäaikaisissa lainoissa	6 921	4 193	11 753	2 632	-591	2 658	2 404	
Lisäys (+)/Vähennys (-), lyhytaikaisissa lainoissa	8 667	-9 237	6 232	-128	-669	2 318	2 920	
Lisäys (-)/Vähennys (+), korollisissa saatavissa	3 775	-7 423	1 086	-1 062	315	-345	586	
Lisäys (-)/Vähennys (+), rahoissa ja pankkisaamisissa	-1 313	-166	-839	-32	561	-87	-371	
<b>Muutos lainoissa, netto</b>	<b>18 050</b>	<b>-12 633</b>	<b>18 232</b>	<b>1 410</b>	<b>-384</b>	<b>4 544</b>	<b>5 539</b>	
Lisäys (-)/Vähennys (+), korollisissa saamisissa	-1 506	4 104	-5 803	-2 163	-2 258	-298	-426	
<b>Nettovelan muutos</b>	<b>16 544</b>	<b>-8 529</b>	<b>12 429</b>	<b>-753</b>	<b>-2 642</b>	<b>4 246</b>	<b>5 113</b>	
Lisäys (+)/Vähennys (-), eläkevarauksissa	-2 134	-1 167	279	1 513	-5 200	-3 171	-3 644	
<b>Muutos korollisissa veloissa, netto</b>	<b>14 410</b>	<b>-9 696</b>	<b>12 708</b>	<b>760</b>	<b>-7 842</b>	<b>1 075</b>	<b>1 469</b>	
<b>Päätävä tase</b>	<b>24 949</b>	<b>10 539</b>	<b>20 235</b>	<b>7 527</b>	<b>6 767</b>	<b>14 609</b>	<b>13 534</b>	

Sijoitettu pääoma ja liikepääoma		31.12.						
MSEK	2002	2001	2000	1999	1998	1997	1996	
Käyttöomaisuus	172 716	94 875	91 340	53 487	49 198	49 471	47 399	
Vaihto- ja rahoitusomaisuus	33 854	33 263	31 375	23 117	18 080	16 439	15 116	
<i>Korottomat velat</i>	<i>-29 567</i>	<i>-25 859</i>	<i>-21 014</i>	<i>-16 956</i>	<i>-16 436</i>	<i>-13 042</i>	<i>-13 901</i>	
<i>Korottomat varaukset</i>	<i>-18 182</i>	<i>-10 744</i>	<i>-7 826</i>	<i>-7 242</i>	<i>-6 002</i>	<i>-5 329</i>	<i>-4 042</i>	
Koroton rahoitus	-47 749	-36 603	-28 840	-24 198	-22 438	-18 371	-17 943	
Osinko (vuodelta 2002 hallituksen ehdotus)	-1 870	-600	-1 501	-1 470	-1 400	-1 210	-1 152	
<b>Sijoitettu pääoma yhteensä</b>	<b>156 951</b>	<b>90 935</b>	<b>92 374</b>	<b>50 936</b>	<b>43 440</b>	<b>46 329</b>	<b>43 420</b>	
Oma pääoma	108 891	59 975	55 988	32 893	29 344	25 487	24 413	
Vähennetään osingonjako (vuodelta 2002 hallituksen esitys)	-1 870	-600	-1 501	-1 470	-1 400	-1 210	-1 152	
Vähemmistön osuus osakepääomasta	5 120	204	320	210	210	306	218	
<i>Pitkäaikaiset korolliset velat</i>	<i>31 990</i>	<i>25 069</i>	<i>20 876</i>	<i>9 123</i>	<i>6 491</i>	<i>7 082</i>	<i>4 424</i>	
<i>Lyhytaikaiset korolliset velat</i>	<i>12 596</i>	<i>3 929</i>	<i>13 166</i>	<i>6 934</i>	<i>7 062</i>	<i>7 731</i>	<i>5 413</i>	
<i>Eläkevaraukset</i>	<i>224</i>	<i>2 358</i>	<i>3 525</i>	<i>3 246</i>	<i>1 733</i>	<i>6 933</i>	<i>10 104</i>	
Ulkoinen rahoitus	44 810	31 356	37 567	19 303	15 286	21 746	19 941	
<b>Rahoitus yhteensä</b>	<b>156 951</b>	<b>90 935</b>	<b>92 374</b>	<b>50 936</b>	<b>43 440</b>	<b>46 329</b>	<b>43 420</b>	
Muut korolliset sijoitukset	-8 348	-7 510	-4 968	-5 563	-5 561	-4 401	-4 058	
Korolliset saamiset	-11 513	-13 307	-12 364	-6 213	-2 958	-2 736	-2 349	
<b>Liikepääoma (Liitetiedot 34, 35)</b>	<b>137 090</b>	<b>70 118</b>	<b>75 042</b>	<b>39 160</b>	<b>34 921</b>	<b>39 192</b>	<b>37 013</b>	

## 34 Liiketoiminta-aluekohtainen jako

Oheisten taulukoiden lisäksi tätä koskevia tietoja on liitteessä Konsernitilinpäätöksen liitetiedot – IAS.

### 1.1.–31.12.2002 tai 31.12.2002

MSEK	Mobile	Internet Services	International Carrier	Networks	Group-wide	josta Holdingin osuus	Sonera	Baltic yksiköt	Konserni
Liikevaihto	21 638	4 206	5 188	33 154	-7 074	1 814	1 836	535	59 483
Ulkoinen liikevaihto	20 163	4 174	4 369	27 263	1 169	906	1 813	532	59 483
Vertailukelpoinen käyttökate	6 123	-486	-1 287	11 090	-524	426	531	245	15 692
Poistot ja arvonalennukset	-4 422	-611	-5 960	-8 682	-528	-462	-465	-176	-20 844
Kertaluonteiset erät	-357	-135	-4 780	-979	265	215	-241	-53	-6 280
Tuotot osakkuusyhtiöistä	321	-56	0	66	51	51	149	0	531
Liiketulos	1 665	-1 288	-12 027	1 495	-736	230	-26	16	-10 901
Käyttöpääoma	34 534	925	1 280	21 474	-5 712	2 229	73 871	10 718	137 090
josta liiketoiminta-alueen varat	41 062	2 435	9 985	32 081	4 727	7 352	84 510	11 914	186 714
josta liiketoiminta-alueen velat	-6 528	-1 510	-8 705	-10 607	-10 439	-5 123	-10 639	-1 196	49 624
Sijoitukset osakkuusyhtiöihin	1 915	4	0	354	3 087	3 092	17 665	2	23 027
Investoinnit	2 605	418	1 034	3 862	1 177	810	42 363	2 979	54 438
joista käyttöomaisuusinvestoinnit	2 369	384	1 034	3 859	675	309	5 339	685	14 345
Henkilöstön lukumäärä	4 305	1 376	736	7 268	2 223	1 425	7 639	5 626	29 173
Kokopäiväisten työntekijöiden lukumäärä	4 442	1 310	783	7 318	2 265	1 457	675	484	17 277

### 1.1.–31.12.2001 tai 31.12.2001 (oikaistu vastaamaan uutta liiketoiminta-aluejakoa)

MSEK	Mobile	Internet Services	International Carrier	Networks	Group-wide	josta Holdingin osuus	Konserni
Liikevaihto	19 830	3 305	4 632	34 065	-4 636	10 680	57 196
Ulkoinen liikevaihto	17 857	3 288	3 652	29 159	3 240	3 072	57 196
Vertailukelpoinen käyttökate	4 705	-970	-1 569	11 710	-961	265	12 915
Poistot ja arvonalennukset	-3 385	-606	-3 589	-5 422	-973	-886	-13 975
Kertaluonteiset erät	-49	-28	-1	-71	533	-209	384
Tuotot osakkuusyhtiöistä	361	-45	0	-2 363	8 183	8 233	6 136
Liiketulos	1 632	-1 649	-5 159	3 854	6 782	7 403	5 460
Käyttöpääoma	36 499	1 401	8 652	30 795	-7 229	287	70 118
josta liiketoiminta-alueen varat	42 810	2 810	14 074	39 525	8 102	1 296	107 321
josta liiketoiminta-alueen velat	-6 311	-1 409	-5 422	-8 730	-15 331	-1 009	-37 203
Sijoitukset osakkuusyhtiöihin	3 061	22	0	3 488	3 356	3 356	9 927
Investoinnit	4 979	903	5 037	7 129	2 687	2 744	20 735
joista käyttöomaisuusinvestoinnit	4 341	836	5 037	6 767	732	788	17 713
Henkilöstön lukumäärä	4 813	1 369	777	7 910	2 280	1 576	17 149
Kokopäiväisten työntekijöiden lukumäärä	4 857	1 257	671	7 693	10 501	9 729	24 979

## 35 Maantieteellinen jakauma

Oheisten taulukoiden lisäksi tätä koskevia tietoja on liitteessä Konsernitilinpäätöksen liitetiedot – IAS.

### 1.1.–31.12.2002 tai 31.12.2002

MSEK	Ruotsi	Muut Pohjoismaat	Baltian alue	Muu Eurooppa	Muu maailma	Konserni
Ulkoinen liikevaihto	44 820	10 859	772	2 003	1 029	59 483
Poistot ja arvonalennukset	-8 953	-7 789	-206	-3 511	-385	-20 844
Tuotot osakkuusyhtiöistä	-354	-1	234	355	297	531
Liiketulos	1 640	-7 166	189	-5 675	111	-10 901
Käyttöpääoma	16 888	57 240	29 219	10 752	22 991	137 090
josta liiketoiminta-alueen varat	43 943	74 500	31 179	11 345	25 747	186 714
josta liiketoiminta-alueen velat	-27 055	-17 260	-1 960	-593	-2 756	49 624
Sijoitukset osakkuusyhtiöihin	1 002	523	11 790	770	8 942	23 027
Investoinnit	5 529	30 575	6 099	1 072	11 163	54 438
joista käyttöomaisuusinvestoinnit	5 101	7 243	775	677	549	14 345
Henkilöstön lukumäärä	12 669	8 817	5 909	393	1 385	29 173
Kokopäiväisten työntekijöiden lukumäärä	12 593	3 139	591	370	584	17 277

1.1.–31.12.2001 tai 31.12.2001

MSEK	Ruotsi	Muut Pohjoismaat	Baltian alue	Muu Eurooppa	Muu maailma	Konserni
Ulkoinen liikevaihto	46 348	8 113	133	1 667	935	57 196
Poistot ja arvonalennukset	-7 975	-2 788	-23	-2 920	-269	-13 975
Tuotot osakkuusyhtiöistä	5 497	-22	-1 923	-246	2 830	6 136
Liiketulos	12 403	-2 483	-1 967	-4 474	1 981	5 460
Käyttöpääoma	24 186	34 289	5 623	5 647	373	70 118
josta liiketoiminta-alueen varat	48 813	39 549	5 807	8 919	4 233	107 321
josta liiketoiminta-alueen velat	-24 627	-5 260	-184	-3 272	-3 860	-37 203
Sijoitukset osakkuusyhtiöihin	557	-3	5 508	1 568	2 297	9 927
Investoinnit	10 122	5 136	1 271	3 661	545	20 735
joista käyttöomaisuusinvestoinnit	8 668	4 752	83	3 611	599	17 713
Henkilöstön lukumäärä	13 365	2 739	196	352	497	17 149
Kokopäiväisten työntekijöiden lukumäärä	20 922	2 880	201	411	565	24 979

## 36 Henkilöstö

Katso Konsernitilinpäätöksen liitetiedot – IAS.

## 37 Uudelleenjärjestelykulut

Katso Konsernitilinpäätöksen liitetiedot – IAS.

## 38 Tilintarkastajien palkkiot

Katso Konsernitilinpäätöksen liitetiedot – IAS.

## 39 Yhdistyminen Sonera Oyj:n kanssa

Katso Konsernitilinpäätöksen liitetiedot – IAS, liite 40.

## 40 Erittely osakeomistuksista ja osuuksista

Katso Konsernitilinpäätöksen liitetiedot – IAS, liite 41. Muiden arvopaperiomistusten arvot lasketaan seuraavasti:

MSEK	31.12.		
	2002	2001	2000
<b>Tasearvo emoyhtiössä</b>			
TeliaSonera AB:n omistukset	257	341	515
Tytäryhtiöiden omistukset	826	156	119
Vähennetään: Konserniarvon oikaisu,			
Wireless MainGate AB	-8	-	-
Netia 1 Sp.z o.o.	-23	-	-
Orbiant Södra Holding AB	-	-48	-
<b>Tasearvo konsernissa</b>	<b>1 052</b>	<b>449</b>	<b>634</b>

## 41 Suomen kirjanpitoikäytäntö

Seuraavat tiedot annetaan Rahoitustarkastuksen päätöksen 28/269/2002 mukaisesti.

Kuten liitteen Esittämistapa kohdassa Yleistä on ilmoitettu, tämä konsernitilinpäätös on laadittu Ruotsin kirjanpitoikäytännön (ÄRL) arvostussääntöjen mukaisesti. Suomen ja Ruotsin kirjanpitoikäytäntöjen väliset merkittävimmät erot TeliaSoneran kannalta ovat seuraavat.

### Yritysten yhteenliittymät

Suomen kirjanpitoikäytännön mukaan hankinta, joka maksetaan laskemalla liikkeelle omia osakkeita, ei edellytä sitä, että osthinta määritetään liikkeelle laskettujen osakkeiden markkina-arvon pohjalta. Ruotsin kirjanpitoikäytännön mukaan edellytetään, että hankintahinta määritetään liikkeelle laskettujen osakkeiden markkina-arvon perusteella, mikä usein johtaa liikearvon ja muun pääoman kirjaamiseen konsolidoinnissa sekä näiden summien poistoihin ja arvonalennuksiin. TeliaSonera ei ole tavallisesti käyttänyt yritysostojen maksuna omia osakkeitaan, mutta Sonera-fusion yhteydessä näin on toimittu.

### Käyttöomaisuuden ja pitkäaikaisten sijoitusten arvonalentaminen

Ruotsin kirjanpitoikäytännössä edellytetään, että jos tulevia kassavirtoja käytetään arvonalennustesteissä, tällaiset kassavirrat pitäisi diskontata. Suomen kirjanpitoikäytännössä ei määritetä tarkasti, kuinka arvonalennustestit olisi suoritettava.

### Osakkuusyhtiöisijoituksiin liittyvien korkokulujen aktivointi

Suomen kirjanpitoikäytännön mukaan sijoituksiin liittyvät korkokulut voidaan aktivoita, jos osakkuusyhtiö toteuttaa pitkäkestoisia rakennustöitä. Ruotsin kirjanpitoikäytäntö ei salli osakkuusyhtiöisijoituksiin liittyvien korkokulujen aktivointia.

### Laskennalliset verot

Suomen kirjanpitoikäytäntö ei edellytä, että laskennallista verosaamista kirjataan tietystä verotuksen ja kirjanpidon välisistä eroista, vaikka on todennäköistä, että nämä erot purkautuvat tulevaisuudessa. Ruotsin kirjanpitoikäytännön mukaan laskennalliset verot on tällaisissa tilanteissa eriteltävä.

# Emoyhtiön tuloslaskelma

MSEK	Liitetieto	Tammikuu–joulukuu		
		2002	2001	2000
Liikevaihto	3	23 100	22 651	23 341
Liikevaihtoa vastaavat kulut	4, 7	-17 220	-17 613	-18 239
<b>Bruttokate</b>		<b>5 880</b>	<b>5 038</b>	<b>5 102</b>
Myynti-, hallinto- ja tutkimus- ja kehityskulut	4, 7	-5 179	-3 283	-3 425
Liiketoiminnan muut tuotot ja kulut	5, 7	-555	-405	526
<b>Liiketulos</b>		<b>146</b>	<b>1 350</b>	<b>2 203</b>
Rahoitustuotot ja -kulut	8	239	-4 561	4 132
<b>Tulos rahoituserien jälkeen</b>		<b>385</b>	<b>-3 211</b>	<b>6 335</b>
Tilinpäätössiirrot	17	2 354	1 512	109
<b>Tulos ennen veroja</b>		<b>2 739</b>	<b>-1 699</b>	<b>6 444</b>
Tuloverot	9	-589	53	-1 438
<b>Nettotulos</b>		<b>2 150</b>	<b>-1 646</b>	<b>5 006</b>

# Emoyhtiön tase

MSEK	Liitetieto	31.12.		
		2002	2001	2000
<b>Vastaavaa</b>				
Aineettomat hyödykkeet	10	672	299	238
Aineelliset hyödykkeet	11	19 778	21 393	21 022
Sijoitukset	12	91 642	33 442	40 123
<b>Käyttöomaisuus yhteensä</b>		<b>112 092</b>	<b>55 134</b>	<b>61 383</b>
Vaihto-omaisuus	13	23	55	15
Saamiset	14	23 592	19 538	29 558
Lyhytaikaiset sijoitukset	15	2 601	7 396	-
Rahat ja pankkisaamiset		694	673	538
<b>Vaihto- ja rahoitusomaisuus yhteensä</b>		<b>26 910</b>	<b>27 662</b>	<b>30 111</b>
<b>Vastaavat yhteensä</b>		<b>139 002</b>	<b>82 796</b>	<b>91 494</b>
<b>Vastattavaa</b>				
<i>Sidottu oma pääoma</i>				
Osakepääoma		14 738	9 604	9 604
Muut rahastot		52 708	13 878	13 894
<i>Vapaa oma pääoma</i>				
Kertyneet voittovarot		19 601	11 460	7 955
Tilikauden tulos		2 150	-1 646	5 006
<b>Oma pääoma yhteensä</b>	16	<b>89 197</b>	<b>33 296</b>	<b>36 459</b>
<b>Tilinpäätössiirtojen kertymä</b>	17	<b>13 481</b>	<b>15 835</b>	<b>17 347</b>
Eläke- ja työsuhdesopimusvaraukset	18	1 429	1 430	1 354
Muut varaukset	19	1 686	1 593	868
<b>Varaukset yhteensä</b>		<b>3 115</b>	<b>3 023</b>	<b>2 222</b>
<i>Korollinen vieras pääoma</i>				
Pitkäaikaiset lainat	20	12 874	22 079	17 574
Lyhytaikaiset lainat	21	8 324	3 142	11 676
<i>Koroton vieras pääoma</i>				
Pitkäaikainen vieras pääoma	22	482	196	64
Lyhytaikainen vieras pääoma	23	11 529	5 225	6 152
<b>Vieras pääoma yhteensä</b>		<b>33 209</b>	<b>30 642</b>	<b>35 466</b>
<b>Vastattavat yhteensä</b>		<b>139 002</b>	<b>82 796</b>	<b>91 494</b>
Ehdolliset varat	26	-	-	-
Annetut pantit ja vakuudet	26	9	5	5
Ehdolliset velat	26	10 492	2 087	2 540

# Emoyhtiön kassavirtalaskelma

MSEK	Liitetieto	Tammikuu-joulukuu		
		2002	2001	2000
Nettotulos		2 150	-1 646	5 006
Oikaisut:				
Poistot ja arvonalennukset		6 104	8 503	4 574
Käyttöomaisuuden myyntivoitot, -tappiot ja romutukset		-111	1 403	-682
Tuotot osakkuusyhtiöistä		-3	-22	-
Eläke- ja muut varaukset		1 021	-243	-1 664
Rahoituserät	28	-69	277	-158
Konserniavustukset ja tilinpäätössiirrot		-2 354	-2 066	-3 073
Verot	28	740	-227	-981
<b>Kassavirta ennen käyttöomaisuuden muutosta</b>		<b>7 478</b>	<b>5 979</b>	<b>3 022</b>
Liikesaamisten lisäys (-), vähennys (+)		-1 495	-415	1 049
Vaihto-omaisuuden lisäys (-), vähennys (+)		32	-41	3
Korottomien velkojen lisäys (+), vähennys (-)		1 362	-815	43
<b>Käyttöomaisuuden muutos</b>		<b>-101</b>	<b>-1 271</b>	<b>1 095</b>
<b>Liiketoiminnan kassavirta</b>		<b>7 377</b>	<b>4 708</b>	<b>4 117</b>
Investoinnit käyttöomaisuuteen		-3 537	-5 146	-4 163
Investoinnit osakkeisiin ja osuuksiin		-4 586	-7 286	-15 692
Käyttöomaisuuden myyntitulot		826	7 994	2 628
Myönnetty lainat ja muut sijoitukset		-621	0	-8 846
Lainasaamisten ja muiden sijoitusten takaisinmaksut		751	6 206	7
Maksettu/saatu korvaus eläkesäätiöltä		-1 000	500	1 000
Lyhytaikaisten korollisten saamisten nettomuutos		-558	3 976	0
<b>Investointien kassavirta</b>		<b>-8 725</b>	<b>6 244</b>	<b>-25 066</b>
<b>Kassavirta ennen rahoitusta</b>		<b>-1 348</b>	<b>10 952</b>	<b>-20 949</b>
Osingonjako		-600	-1 501	-1 470
Uusmerkintä		-	-	12 429
Konserniavustukset ja saadut osingot		4 883	2 965	6 339
Lainojen nostot		5 281	5 843	13 993
Lainojen lyhennykset		-9 143	-1 338	-
Lyhytaikaisen, korollisen vieraan pääoman muutos		-3 847	-9 391	-11 172
<b>Rahoituksen kassavirta</b>		<b>-3 426</b>	<b>-3 422</b>	<b>20 119</b>
<b>Tilikauden kassavirta</b>		<b>-4 774</b>	<b>7 530</b>	<b>-830</b>
<b>Kassavarat tilikauden alussa</b>		<b>8 068</b>	<b>538</b>	<b>1 368</b>
Tilikauden kassavirta		-4 774	7 530	-830
<b>Kassavarat tilikauden lopussa</b>	28	<b>3 294</b>	<b>8 068</b>	<b>538</b>



# Emoyhtiön oman pääoman muutokset

MSEK	Osake- pääoma	Vara- rahasto	Ylikurssi- rahasto	Vapaa oma pääoma	Oma pääoma yhteensä
<b>Oma pääoma 31.12.1999</b>	<b>8 800</b>	<b>1 855</b>	<b>–</b>	<b>9 749</b>	<b>20 404</b>
Osakeannin kulut verojen jälkeen	–	–	–231	–	–231
<i>Tuloslaskelmaan kirjaamattomien erien muutokset yhteensä</i>	–	–	–231	–	–231
Osingonjako	–	–	–	–1 470	–1 470
Rahastoanti	324	–	–	–324	–
Uusmerkintä	480	–	12 270	–	12 750
Nettotulos	–	–	–	5 006	5 006
<b>Oma pääoma 31.12.2000</b>	<b>9 604</b>	<b>1 855</b>	<b>12 039</b>	<b>12 961</b>	<b>36 459</b>
Osakeannin kulut verojen jälkeen	–	–	–16	–	–16
<i>Tuloslaskelmaan kirjaamattomien erien muutokset yhteensä</i>	–	–	–16	–	–16
Osingonjako	–	–	–	–1 501	–1 501
Nettotulos	–	–	–	–1 646	–1 646
<b>Oma pääoma 31.12.2001</b>	<b>9 604</b>	<b>1 855</b>	<b>12 023</b>	<b>9 814</b>	<b>33 296</b>
Osakeannin kulut verojen jälkeen	–	–	16	–	16
Konserniavustukset tytäryhtiöille verojen jälkeen	–	–	–	–1 570	–1 570
<i>Tuloslaskelmaan kirjaamattomien erien muutokset yhteensä</i>	–	–	16	–1 570	–1 554
Osingonjako	–	–	–	–600	–600
Uusmerkintä	5 134	–	50 771	–	55 905
Ylimääräisen yhtiökokouksen päättämät siirrot sidotusta vapaaseen omaan pääomaan	–	–	–11 957	11 957	–
Nettotulos	–	–	–	2 150	2 150
<b>Oma pääoma 31.12.2002</b>	<b>14 738</b>	<b>1 855</b>	<b>50 853</b>	<b>21 751</b>	<b>89 197</b>

# Emoyhtiön liitetiedot

## 1 Esittämistapa

### Ileistä

Emoyhtiön TeliaSonera AB:n tilinpäätökset on laadittu Ruotsin kirjanpitolaian, Ruotsin muun lainsäädännön ja ruotsalaisen kirjanpitoneuvoston (Redovisningsrådet) suosituksen mukaisesti.

### Laskentaperiaatteet

Käytettyjä laskentaperiaatteita kuvataan tarkemmin kohdassa "Konsernitilinpäätöksen liitetiedot – IAS." Seuraavien liitetietojen kuvaukset on rajattu olemassa oleviin eroihin.

TeliaSonera AB:n käyttämien ruotsalaisten laskentaperiaatteiden ja suomalaisten laskentaperiaatteiden välisiä eroja käsitellään liitetiedossa "Suomen kirjanpito-käytäntö".

### Määrät ja päivämäärät

Ellei muuta ole mainittu, kaikki summat ovat miljoonissa Ruotsin kruunuissa (MSEK) tai muussa määritellyssä valuutassa ja perustuvat sekä tuloslaskelman että taseen osalta kahdentoista kuukauden tilikauteen, joka päättyi 31. päivä joulukuuta.

### Muutoksia ja uudistuksia

#### Uudet kirjanpito-standardit

Ruotsalaisen kirjanpitoneuvoston (Redovisningsrådet) suosituksia RR 2:02 "Vaihto-omaisuus", RR 26 "Tilinpäätöshetken jälkeiset tapahtumat", RR 27 "Rahoitus-instrumentit: liitetiedot ja esittämistapa" ja RR 28 "Valtion tuet", jotka on julkaistu vuonna 2002, on kaikkia sovellettu jo ennen niiden todellisia voimaantumispäivämääriä. Käyttöön otosta ei aiheutunut mitään sellaisia laskentaperiaatteiden muutoksia, jotka olisivat vaatineet vertailuvuosien esittämistä toisella tavalla.

Ruotsalaisen kirjanpitoneuvoston suosituksia RR 15 "Aineettomat hyödykkeet", RR 16 "Varaukset, ehdolliset velat ja varat", RR 17 "Omaisuuksien arvonalennus", RR 19 "Myydyt tai opetetut liiketoiminnot", RR 21 "Lainanhoitokulut", RR 22 "Tilinpäätöksen esittäminen" ja RR 23 "Lähipiiriin liittyvät liitetiedot" astuivat voimaan vuonna 2002. Kaikki ne on otettu käyttöön aikaisempina vuosina.

#### Muu

Ruotsalainen kirjanpitoneuvosto (Redovisningsrådet) julkaisi vuonna 2002 myös suosituksen RR 24 "Sijoituskiinteistöt". TeliaSonera AB ei omista suosituksessa RR 24 määrittelynläistä omaisuutta.

## 2 Arvioiden käyttö tilinpäätöksissä

Tilinpäätöksen laatiminen hyvän kirjanpitotavan mukaisesti vaatii johtoa tekemään arvioita ja oletuksia, mitkä vaikuttavat raportoitujen varojen ja velkojen määrään, tuottojen ja kulujen määrään sekä muuhun informaatioon, kuten vastuusitoumuk-sista annettaviin tietoihin. Toteutuneet tulokset voivat poiketa näistä arvioista.

## 3 Liikevaihto

Seuraavassa on esitetty liikevaihdon jakautuminen tuoteryhmittäin.

MSEK	Tammikuu–joulukuu		
	2002	2001	2000
Kiinteän verkon puhelupalvelut	14 382	15 374	16 023
Internet	1 652	1 063	562
Verkkokapasiteetti	2 936	2 942	2 747
Tietoliikenne	1 000	926	836
Vuokrattava henkilöstö	8	40	109
Rahoituspalvelut	–	142	830
Muu	3 122	2 164	2 234
<b>Yhteensä</b>	<b>23 100</b>	<b>22 651</b>	<b>23 341</b>

Laskutettu mainosvero oli MSEK –, MSEK 1 ja MSEK 1 vuosina 2002, 2001 ja 2000.

Myynti Ruotsin ulkopuolella ja vienti Ruotsin ulkopuolelle on seuraavassa jaettu talousaluekohtaisesti:

MSEK	Tammikuu–joulukuu		
	2002	2001	2000
Euroopan unioni (EU)	57	199	200
Euroopan talousalue (ETA)	15	14	148
Muu Eurooppa	11	54	10
NAFTA ("Pohjois-Amerikan vapaakauppasopimus")	6	12	9
Muu maailma	0	1	0
<b>Yhteensä</b>	<b>89</b>	<b>280</b>	<b>367</b>

## 4 Liiketoiminnan kulut

Liiketoiminnan kulut on seuraavassa jaettu toimintoittain:

MSEK	Tammikuu–joulukuu		
	2002	2001	2000
<b>Tuotot</b>	<b>17 220</b>	<b>17 613</b>	<b>18 239</b>
<b>Muut toiminnot</b>			
Myynti	932	719	998
Hallinto	3 834	2 035	1 852
Tutkimus- ja kehitysmenot	413	529	575
<b>Muut toiminnot yhteensä</b>	<b>5 179</b>	<b>3 283</b>	<b>3 425</b>
<b>Yhteensä</b>	<b>22 399</b>	<b>20 896</b>	<b>21 664</b>

Kunkin toiminnon sisältämät poistot ja arvonalennukset on eritelty liitetiedossa "Poistot ja arvonalennukset". Ne on myös jaoteltu omaisuusryhmien mukaisesti. Liiketoiminnan kulut jakautuvat kululajeittain seuraavasti:

MSEK	Tammikuu–joulukuu		
	2002	2001	2000
Ostetut tavarat	2 411	5 179	3 893
Verkkokulut, yhdysliikenne, kansainväliset tasausmaksut	6 852	4 421	6 409
Varaston muutos	–1	10	3
<b>Yhteensä</b>	<b>9 262</b>	<b>9 610</b>	<b>10 305</b>
Palkat ja palkkiot	1 255	1 198	1 380
Sosiaaliturvamaksut	430	407	473
Eläkemaksut	2 563	769	–665
Muut henkilösivukulut	126	236	339
<b>Yhteensä</b>	<b>4 374</b>	<b>2 610</b>	<b>1 527</b>
Vuokra- ja leasingkulut	1 179	1 138	919
Energiakulut	191	162	153
Matkakulut	133	164	468
Konsultointipalvelut	362	557	914
Markkinointikulut	143	101	470
Luottotappiot	162	39	8
Informaatioteknologia	1 256	1 211	1 255
Muut kulut	590	687	1 302
<b>Yhteensä</b>	<b>4 016</b>	<b>4 059</b>	<b>5 489</b>
Poistot ja arvonalennukset	4 747	4 617	4 343
<b>Yhteensä</b>	<b>22 399</b>	<b>20 896</b>	<b>21 664</b>

Jos kertaluonteiset kulut, kuten uudelleenjärjestelyistä aiheutuvat kulut varhais-eläkevarauksien muodossa, irtisanomisista aiheutuvat kulut ja muut sen kaltaiset kulut, vastaavat eläkerahastolta saatua tuottoa tai korvausta, ne on ilmoitettu kutakin toimintoa koskevana liiketoiminnan kuluina.

## 5 Liiketoiminnan muut tuotot ja kulut

Liiketoiminnan muut tuotot ja kulut jakautuivat seuraavasti:

MSEK	Tammikuu–joulukuu		
	2002	2001	2000
<b>Liiketoiminnan muut tuotot</b>			
Myyntivoitot	1	1	0
Valuuttakurssivoitot	56	26	32
Välityspalkkiot	4	8	62
Vuokratuotot	3	31	76
Palautuneet luottotappiot	0	19	6
Saadut vahingonkorvaukset	31	43	30
Saatavat Alectalta	–	–	269
Henkilöstön tietokoneet	–	–	230
<b>Yhteensä</b>	<b>95</b>	<b>128</b>	<b>705</b>
<b>Muut liiketoiminnan kulut</b>			
Myyntitappiot	–29	–21	–25
Tappiovaraukset tappiollisista sopimuksista	–712	–7	–
Valuuttakurssitappiot	–4	–5	–10
Sonera-fuusion kulut	–13	–	–
Listautumis- ja integraatiokulut	–	–	–144
Uudelleenjärjestelykulut	108	–500	–
<b>Yhteensä</b>	<b>–650</b>	<b>–533</b>	<b>–179</b>
<b>Vaikutus tulokseen, netto</b>	<b>–555</b>	<b>–405</b>	<b>526</b>

Emoyhtiön osuus asiakasyritysten saatavista SPP:ltä (nykyisin Alecta) oli nimellis-arvoltaan 287 milj. kruunua, josta 61 milj. kruunua oli maksettu rahana vuoden 2000 aikana. Koska varoja voidaan käyttää kolmevuotisen jakson aikana, summa on diskontattu 5,5 %:n korkokannalla. Diskontattu summa, 269 milj. kruunua, on kirjattu muihin tuottoihin. 216 milj. kruunua on kirjattu saamiseksi, jaettuna lyhyt- ja pitkäaikaisiin saamisiin. Vuonna 2002 ja 2001 tehtyjen eläkesuoritusten jälkeen jäljellä oleva vaade 31.12.2002 oli 6 milj. kruunua.

Tappiovaraukset tappiollisista sopimuksista ja uudelleenjärjestelykulut, ks. liitetieto "Muut varaukset".

## 6 Liiketoimet osakkuusyritysten ja lähipiirin kanssa

### Yleistä

Liiketoimet emoyhtiön sisällä ja konserniyritysten ja osakkuusyritysten kanssa tehdään markkinahinnoin ja vastaavin ehdoin kuin muiden asiakkaiden kanssa.

### Konserniyritykset

Liikevaihto ennen emoyhtiön eri yksiköiden välisen myynnin eliminointia oli 23 405 milj. kruunua vuonna 2002, 22 780 milj. kruunua vuonna 2001 ja 24 043 milj. kruunua vuonna 2000. Yksiköiden välinen myynti näinä vuosina oli 305 milj. kruunua, 129 milj. kruunua ja 702 milj. kruunua. Myynti konserniyrityksille oli 19 004 milj. kruunua, 18 484 milj. kruunua ja 20 274 milj. kruunua, kun taas ostot konserniyrityksiltä näinä vuosina olivat 4 993 milj. kruunua, 7 096 milj. kruunua ja 9 745 milj. kruunua.

### Muu lähipiiri

Liiketoimien kuvaus osakkuusyritysten ja lähipiirin kanssa, ks. vastaava liitetieto kohdasta "Konsernitilinpäätöksen liitetiedot – IAS".

## 7 Poistot ja arvonalennukset

Aineettomien ja aineellisten hyödykkeiden poistot ja arvonalennukset on jaettu toiminnoittain seuraavasti:

MSEK	Tammikuu–joulukuu		
	2002	2001	2000
Tuotanto	4 648	4 519	4 215
Myynti	95	98	115
Hallinto	4	0	–
Tutkimus- ja kehitysmenot	–	–	13
Muut liiketoiminnan kulut	–	46	–
<b>Yhteensä</b>	<b>4 747</b>	<b>4 663</b>	<b>4 343</b>

Poistot ja arvonalennukset on jaoteltu hyödykeryhmittäin seuraavasti:

MSEK	Tammikuu–joulukuu		
	2002	2001	2000
Muut aineettomat oikeudet	198	140	96
Maapohjan parannukset	0	1	4
Kiinteät verkot	4 464	4 428	4 103
Muut koneet ja laitteet	85	94	140
<b>Yhteensä</b>	<b>4 747</b>	<b>4 663</b>	<b>4 343</b>

Ruotsin verolain sallimat suunnitelman ylittävät poistot on esitetty verottamattomina varauksina (katso tämä liitetieto).

## 8 Rahoitustuotot ja -kulut

MSEK	Tammikuu–joulukuu		
	2002	2001	2000
<b>Tuotot tytäryhtiöosakkeista</b>			
Osingot jne.	1 445	1 227	1 169
Myyntivoitot ja -tappiot	80	–793	391
Arvonalennukset	–836	–1 080	–
Nettokonserniavustukset jne.	–	554	2 964
<b>Yhteensä</b>	<b>689</b>	<b>–92</b>	<b>4 524</b>
<b>Tuotot osakkuusyritysoosakkeista</b>			
Osingot	305	266	161
Myyntitappiot ja -voitot	71	–569	86
Arvonalennukset	–294	–2 624	–
<b>Yhteensä</b>	<b>82</b>	<b>–2 927</b>	<b>247</b>
<b>Tuotot muusta sijoitustoiminnasta</b>			
Osingot	0	1	14
Myyntitappiot ja -voitot	–7	2	31
Arvonalennukset	–226	–137	–
<b>Yhteensä</b>	<b>–233</b>	<b>–134</b>	<b>45</b>
<b>Muut rahoitustuotot</b>			
Korot konserniyrityksiltä	2 140	4 452	952
Muut korkotuotot	180	442	440
Valuuttakurssivoitot	3	52	15
<b>Yhteensä</b>	<b>2 323</b>	<b>4 946</b>	<b>1 407</b>
<b>Muut rahoituskulut</b>			
Korot konserniyrityksille	–1 324	–3 734	–582
Muut korkokulut	–1 193	–1 614	–1 318
Valuuttakurssitappiot	–15	–954	–122
Eläkevarausten korkokomponentti	–90	–52	–69
<b>Yhteensä</b>	<b>–2 622</b>	<b>–6 354</b>	<b>–2 091</b>
<b>Vaikutus tulokseen, netto</b>	<b>239</b>	<b>–4 561</b>	<b>4 132</b>

Katso liitetiedosta "Ruotsalainen kirjanpitoikäytäntö" kohta "Eläkkeiden laskenta ruotsalaisen kirjanpitoikäytännön mukaan" kohdassa "Konsernitilinpäätöksen liitetiedot – IAS", kuinka eläkevarausten korkokomponentti lasketaan. Katso myös liitetieto konserniavustuksista kohdassa "Verottamattomat varaukset".

## 9 Tuloverot

### Verot

Tuloverot koostuvat seuraavasti:

MSEK	Tammikuu–joulukuu		
	2002	2001	2000
Tulovero	599	56	1 270
Laskennallinen vero	–10	–109	168
<b>Yhteensä</b>	<b>589</b>	<b>–53</b>	<b>1 438</b>

Tilikausien tuloveroihin sisältyi edellisten vuosien tuloksista aiheutuneita ja suoraan omaan pääomaan kirjattuja veroja seuraavasti:

MSEK	Tammikuu–joulukuu		
	2002	2001	2000
Edellisestä vuodesta johtuvat verot	–29	–	10
Suoraan omaan pääomaan kirjatut verot	–	6	–90

Suoraan omaan pääomaan kirjatut verot vuonna 2000 liittyvät osakeannin kuluihin.

Ruotsalaisen nimellisverokannan ja efektiivisen verokannan välinen ero muodostuu seuraavista eristä:

%	Tammikuu-joulukuu		
	2002	2001	2000
Ruotsin verokanta	28,0	28,0	28,0
Verojen oikaisu edellisiltä kausilta	-1,0	-	0,2
Tappiot, joista ei ole kirjattu laskennallista verosaamista	0,2	0,2	-0,5
Vähennyskeltottomat kulut	16,0	-57,0	1,8
Verottomat tulot	-21,7	25,7	-7,2
<b>Tuloslaskelman veroprosentti</b>	<b>21,5</b>	<b>-3,1</b>	<b>22,3</b>
Suoraan omaan pääomaan kirjatut verot	-	0,3	-1,4
<b>Efektiivinen verokanta</b>	<b>21,5</b>	<b>-2,8</b>	<b>20,9</b>
<b>Verokanta, tilikauden tulovero</b>	<b>21,9</b>	<b>3,3</b>	<b>19,7</b>

Vuosina 2002, 2001 ja 2000 ei ole kertynyt vanhenemattomia verotuksessa vähennyskelpoisia tappioita.

Laskennallinen verosaaminen koostuu seuraavasti:

MSEK	31.12.		
	2002	2001	2000
Osakkeet ja osuudet	-	-	32
Varaukset	615	605	465
<b>Yhteensä</b>	<b>615</b>	<b>605</b>	<b>497</b>

Emoyhtiön verottamattomien varausten laskennallinen verovelka oli 3 775 milj. kruunua vuonna 2002, 4 434 milj. kruunua vuonna 2001 ja 4 857 milj. kruunua vuonna 2000. Katso myös liitetieto "Verottamattomat varaukset".

## 10 Aineettomat hyödykkeet

MSEK	31.12.					
	2002		2001		2000	
	Liike-arvo	Muu	Liike-arvo	Muu	Liike-arvo	Muu
Hankintahinta, avaava tase	-	683	-	504	-	835
Investoinnit	-	508	-	81	-	-
Myynti/romutukset	-	-1	-	-25	-	-331
Uudelleenluokittelu	-	63	-	123	-	-
<b>Kumulatiivinen hankintahinta, päättävä tase</b>	<b>-</b>	<b>1 253</b>	<b>-</b>	<b>683</b>	<b>-</b>	<b>504</b>
Poistot, avaava tase	-	-384	-	-266	-	-187
Myynti/romutukset	-	-	-	25	-	17
Uudelleenluokittelu	-	1	-	-3	-	-
Tilikauden poistot	-	-198	-	-140	-	-96
<b>Kertyneet poistot, päättävä tase</b>	<b>-</b>	<b>-581</b>	<b>-</b>	<b>-384</b>	<b>-</b>	<b>-266</b>
<b>Tasearvo yhteensä, päättävä tase</b>	<b>-</b>	<b>672</b>	<b>-</b>	<b>299</b>	<b>-</b>	<b>238</b>

Hankintahintaan ei sisälly korkoa vuosilta 2002, 2001 tai 2000.

Omaan hallintakäyttöön kehitettyjen ohjelmistojen aktivoitujen kulujen määrä oli 528 milj. kruunua vuonna 2002, 201 milj. kruunua vuonna 2001 ja nolla kruunua vuonna 2000. Vastaavat poistot näiden kolmen vuoden aikana olivat 198 milj. kruunua, 139 milj. kruunua ja 94 milj. kruunua.

Tasearvo jakautui seuraavasti:

MSEK	31.12.		
	2002	2001	2000
Hallinnon tukijärjestelmät	626	296	234
Lisenssit, sopimukset, patentit jne.	46	3	4
<b>Tasearvo yhteensä</b>	<b>672</b>	<b>299</b>	<b>238</b>

## 11 Aineelliset hyödykkeet

### Rakennukset ja maa-alueet

MSEK	31.12.		
	2002	2001	2000
Hankintahinta, avaava tase	42	40	36
Investoinnit	-	2	38
Uudelleenluokittelu	-15	-	-34
<b>Kumulatiivinen hankintahinta, päättävä tase</b>	<b>27</b>	<b>42</b>	<b>40</b>
Poistot, avaava tase	-24	-23	-23
Uudelleenluokittelu	1	-	4
Tilikauden poistot	0	-1	-4
<b>Kertyneet poistot, päättävä tase</b>	<b>-23</b>	<b>-24</b>	<b>-23</b>
<b>Tasearvo yhteensä, päättävä tase</b>	<b>4</b>	<b>18</b>	<b>17</b>

Hankintahintaan ei sisälly korkoa vuosilta 2002, 2001 tai 2000. Emoyhtiön omistamille kiinteistösijoituksille ei ole määritetty verotusarvoja.

### Televerkko, koneet ja kalusto

MSEK	31.12.		
	2002	2001	2000
Hankintahinta, avaava tase	58 489	53 908	51 037
Investoinnit	2 990	4 921	3 785
Myynti/romutukset	-667	-318	-1 569
Uudelleenluokittelu	196	-22	655
<b>Kumulatiivinen hankintahinta, päättävä tase</b>	<b>61 008</b>	<b>58 489</b>	<b>53 908</b>
Poistot, avaava tase	-37 529	-33 366	-29 221
Investoinnit	-	-	-3
Myynti/romutukset	637	267	363
Uudelleenluokittelu	-20	-	-402
Tilikauden poistot	-4 464	-4 430	-4 103
<b>Kertyneet poistot, päättävä tase</b>	<b>41 376</b>	<b>-37 529</b>	<b>-33 366</b>
<b>Tasearvo yhteensä, päättävä tase</b>	<b>19 632</b>	<b>20 960</b>	<b>20 542</b>

Hankintahintaan ei sisälly korkoa vuosilta 2002, 2001 tai 2000. Poistoeroa käsitellään liitetiedossa "Verottamattomat varaukset".

### Laitteet, välineet ja järjestelmät

MSEK	31.12.		
	2002	2001	2000
Hankintahinta, avaava tase	955	861	1 148
Investoinnit	247	222	747
Myynti/romutukset	-151	-27	-436
Uudelleenluokittelu	-244	-101	-598
<b>Kumulatiivinen hankintahinta, päättävä tase</b>	<b>807</b>	<b>955</b>	<b>861</b>
Poistot, avaava tase	-540	-398	-580
Investoinnit	-208	-80	-405
Myynti/romutukset	149	27	329
Uudelleenluokittelu	19	3	398
Tilikauden poistot	-85	-92	-140
<b>Kertyneet poistot, päättävä tase</b>	<b>-665</b>	<b>-540</b>	<b>-398</b>
<b>Tasearvo yhteensä, päättävä tase</b>	<b>142</b>	<b>415</b>	<b>463</b>

Hankintahintaan ei sisälly korkoa vuosilta 2002, 2001 tai 2000. Varat toisista konserniyhtiöistä siirrettiin bruttotasearvolla.

**Jako hyödykeryhmiin**

Kirjanpitoarvo jakautui seuraavasti:

	31.12.		
MSEK	2002	2001	2000
<b>Rakennukset ja maa-alueet</b>			
Maa-alueet ja niiden parannukset	4	18	17
<b>Yhteensä</b>	<b>4</b>	<b>18</b>	<b>17</b>
<b>Televerkko, koneet ja kalusto</b>			
Kiinteät verkot – keskusjärjestelmät ja keskitimet	4 966	5 767	6 918
Kiinteät verkot – siirtojärjestelmät	4 452	5 486	4 307
Kiinteät verkot – tiedonsiirtoverkko ja muun tyyppiset tiedonsiirtovälineet	10 213	9 707	9 317
Keskeneräiset uudet järjestelmät, ennakkomaksut	1	–	–
<b>Yhteensä</b>	<b>19 632</b>	<b>20 960</b>	<b>20 542</b>
<b>Laitteet, välineet ja järjestelmät</b>	<b>142</b>	<b>415</b>	<b>463</b>
<b>Tasearvo yhteensä</b>	<b>19 778</b>	<b>21 393</b>	<b>21 022</b>

**12 Muut sijoitukset****Yleistä**

Sijoitukset, joihin kuuluvat osakkeet ja osuudet tytäryhtiöissä ja osakkuusyhtiöissä, on kirjattu hankintahintaan tai sitä alempaan arvoon, jos arvonalentuminen on katsottu pysyväksi.

**Osuudet osakkuusyhtiöissä**

	31.12.		
MSEK	2002	2001	2000
Tasearvo, avaava tase	6 802	12 901	9 931
Investoinnit	109	1 809	2 203
Tasearvo osakkuusyhtiöissä, jotka ovat aiemmin olleet tytäryhtiöitä	–	197	43
Osakeannit ja pääomasijoitukset	144	115	3 685
Arvonlennukset	–294	–2 600	–
Myyntit	–309	–6 015	–192
Uudelleenluokittelu	–3 021	395	–2 769
<b>Tasearvo, päättävä tase</b>	<b>3 431</b>	<b>6 802</b>	<b>12 901</b>

**Muut arvopaperit**

	31.12.		
MSEK	2002	2001	2000
Tasearvo, avaava tase	341	515	461
Investoinnit	16	20	49
Myyntit	–12	–10	–
Arvonlennukset	–226	–137	–1
Uudelleenluokittelu	141	–	–18
Tuotto osuuksista	–3	–47	–24
<b>Tasearvo, päättävä tase</b>	<b>257</b>	<b>341</b>	<b>515</b>

**Muu pitkäaikainen rahoitusomaisuus**

	31.12.		
MSEK	2002	2001	2000
Tasearvo, avaava tase	26 299	26 707	14 540
Muutokset laskentaperiaatteissa	–	659	–
<i>Tasearvo, oikaistu avaava tase</i>	<i>26 299</i>	<i>27 366</i>	<i>14 540</i>
Investoinnit	60 853	6 957	10 106
Myynti/romutukset	–437	–6 944	–310
Arvonlennukset	–836	–1 098	–129
Uudelleenluokittelu	2 882	–512	2 500
Valuuttakurssierot	–807	530	–
<b>Tasearvo, päättävä tase</b>	<b>87 954</b>	<b>26 299</b>	<b>26 707</b>

Laskentaperusteiden muutokset vuonna 2001 viittaavat johdannaisten kirjaamiseen taseeseen bruttoperusteella.

**Jako hyödykeryhmiin**

Tasearvo jakautui seuraavasti:

	31.12.		
MSEK	2002	2001	2000
<b>Tytäryhtiöt ja osakkuusyhtiöt</b>			
Tytäryhtiöosakkeet	86 895	24 333	25 958
Saatavat tytäryhtiöiltä, korolliset	–	–	143
Osuudet osakkuusyhtiöissä	3 431	6 802	12 901
Saatavat osakkuusyhtiöistä, korottomat	0	109	109
<b>Yhteensä</b>	<b>90 326</b>	<b>31 244</b>	<b>39 111</b>
<b>Muut arvopaperiomistukset</b>			
Osakkeet ja osuudet	257	341	515
<b>Yhteensä</b>	<b>257</b>	<b>341</b>	<b>515</b>
<b>Laskennallinen verosaaminen</b>			
<b>Muut pitkäaikaiset saamiset</b>			
<i>Korolliset</i>			
Koronvaihtosopimukset	–	13	–
Valuuttamääräiset koronvaihtosopimukset	440	1 158	–
Muu	4	81	–
<b>Yhteensä</b>	<b>444</b>	<b>1 252</b>	<b>–</b>
<b>Yhteensä</b>	<b>91 642</b>	<b>33 442</b>	<b>40 123</b>

Laskennallista verosaamista käsitellään liitetiedossa "Tuloverot". Osakeomistukset ja osuudet tytäryhtiöissä on eritelty liitetiedossa "Osakeomistuksen ja osuuksien erittely", kun taas tiedot osakkuusyhtiöistä ja muista arvopaperiomistuksista käyvät ilmi vastaavasta liitetiedosta kohdassa "Konsernitilinpäätöksen liitetiedot – IAS".

**13 Vaihto-omaisuus jne.**

Seuraavassa on esitetty vaihto-omaisuus epäkuranttiskirjausten jälkeen:

	31.12.		
MSEK	2002	2001	2000
Raaka-aineet ja tärkeät tuotantopanokset	20	55	12
Valmiit tuotteet	–	–	–
Urakkasopimuksista aiheutuneet kustannukset	–	–	3
Ennakkomaksut toimittajille	3	–	0
<b>Yhteensä</b>	<b>23</b>	<b>55</b>	<b>15</b>

**14 Saamiset**

	31.12.		
MSEK	2002	2001	2000
<b>Myyntisaamiset</b>			
Laskutetut saatavat	1 405	1 257	892
Luottotappiovaraus	–254	–177	–77
<b>Yhteensä</b>	<b>1 151</b>	<b>1 080</b>	<b>815</b>
<b>Muut lyhytaikaiset saatavat</b>			
<i>Korolliset</i>			
Saatavat tytäryhtiöiltä	15 864	11 397	15 236
Saatavat osakkuusyhtiöiltä	8	5	6 431
Valuutan- ja koronvaihtosopimukset	601	17	–
Saatavat muilta	278	282	308
<i>Korottomat</i>			
Saatavat tytäryhtiöiltä	2 737	4 969	5 665
Saatavat osakkuusyhtiöiltä	62	140	16
Arvonlisäveroennakko	–	267	–
Muut verosaatavat	163	302	184
Kansainväliset tilitykset	1	–	40
Valuutanvaihtosopimukset, valuuttatermiinit	152	344	–
Tulevat osingot tytäryhtiöiltä	939	–	–
Saatavat muilta	27	240	233
<b>Yhteensä</b>	<b>20 832</b>	<b>17 963</b>	<b>28 113</b>
<b>Jaksotetut tuotot ja ennakkoon maksetut kulut</b>			
Saatavat tytäryhtiöiltä	1 242	162	140
Yhdysliikenne- ja verkkovierailuveloitukset	131	160	258
Rakentamis- ja palvelusopimukset	–	2	–
Ennakkoon maksetut vuokrat ja leasingmaksut	51	67	69
Muut siirtosaamiset	185	104	163
<b>Yhteensä</b>	<b>1 609</b>	<b>495</b>	<b>630</b>
<b>Yhteensä</b>	<b>23 592</b>	<b>19 538</b>	<b>29 558</b>

Myyntisaamisten luottotappiot ja palautuneet luottotappiot vuosilta 2002, 2001 ja 2000 on kerrottu liitetiedossa "Liiketoiminnan kulut" ja liitetiedossa "Liiketoiminnan muut tuotot ja kulut". Muut korolliset saatavat tytäryhtiöiltä ovat konsernitilisaamia.

## 15 Lyhytaikaiset sijoitukset

MSEK	31.12.		
	2002	2001	2000
Yli kolmen kuukauden kuluttua erääntyvät sijoitukset	1	1	-
Kolmen kuukauden kuluessa erääntyvät sijoitukset	2 600	7 395	-
<b>Yhteensä</b>	<b>2 601</b>	<b>7 396</b>	<b>-</b>

Ks. myös liitetieto "Kassavirtalaskelman lisätiedot".

## 16 Oma pääoma

TeliaSonera AB:n yhtiöjärjestyksen mukaan osakepääoman on oltava vähintään 8 000 000 000 Ruotsin kruunua ja enintään 32 000 000 000 kruunua. Yhtiön kaikki liikkeelle laskemat osakkeet on kokonaan maksettu ja niillä on yhtäläinen äänioikeus ja oikeus yhtiön pääomaan. Yhtiöllä tai sen tytäryhtiöllä ei ole hallussaan yhtiön osakkeita.

Osakepääoma muuttui kolmen viime vuoden aikana seuraavasti:

	Osakkeiden lukumäärä	Nimellisarvo, SEK/osake	Osakepääoma, kSEK
Osakepääoma 31.12.1999	8 800 000	1 000,00	8 800 000
Rahastoanti 20.5.2000	-	1 036,80	323 840
Osakkeiden jakautuminen 324:1, 20.5.2000	2 842 400 000	3,20	-
Osakeanti 16.06.2000	150 000 000	3,20	480 000
Osakepääoma 31.12.2000	3 001 200 000	3,20	9 603 840
Osakepääoma 31.12.2001	3 001 200 000	3,20	9 603 840
Osakeanti 3.12.2002	1 604 556 725	3,20	5 134 582
Osakepääoma 31.12.2002	4 605 756 725	3,20	14 738 422

10.2.2003 Soneran jäljellä olevien osakkeiden pakollisen lunastustarjouksen yhteydessä hallitus päätti yhtiökokouksen valtuutuksen mukaisesti lisätä osakepääomaa 222 321 100,80 kruunua laskemalla liikkeelle 69 475 344 uutta osaketta. Uuden osakeannin jälkeen osakepääoma on 14 960 742 620,80 kruunua ja ulkona olevien osakkeiden lukumäärä on 4 675 232 069. Uudet osakkeet on oikeutettu osinkoon vuodelta 2002.

Hallitus esittää osingon maksua Ruotsin osakeyhtiölain mukaan ja siitä päätetään osakkeenomistajien yhtiökokouksessa. Vuoden 2002 osingonjakoehdotus on 1 870 milj. kruunua (0,40 kruunua osakkeelta). Osingonjakopäätöstä ei ole vielä tehty. Summaa ei ole kirjattu osingonjakovelaksi.

## 17 Verottamattomat varaukset

Tilinpäätössiirrot jakautuvat taseessa seuraavasti:

MSEK	31.12.		
	2002	2001	2000
Tuloksentasausvaraus	1 331	2 811	3 538
Kertynyt ylipoisto	12 150	13 024	13 809
<b>Yhteensä</b>	<b>13 481</b>	<b>15 835</b>	<b>17 347</b>

Aineettomiin hyödykkeisiin sekä televerkkoon, koneisiin ja kalustoon liittyvien yli-poistojen muutokset ovat seuraavat:

MSEK	31.12.					
	2002		2001		2000	
	Aineetto- mat hyö- dykkeet	Televerkko, koneet ja kalusto	Aineetto- mat hyö- dykkeet	Televerkko, koneet ja kalusto	Aineetto- mat hyö- dykkeet	Televerkko, koneet ja kalusto
Avaava tase	180	12 844	154	13 655	167	14 796
Lisäykset	219	-	26	-	-	-
Vähennykset	-	-1 093	-	-811	-13	-1 141
<b>Päätävä tase</b>	<b>399</b>	<b>11 751</b>	<b>180</b>	<b>12 844</b>	<b>154</b>	<b>13 655</b>

Tulokseen kirjatut tilinpäätössiirrot muodostuvat seuraavasti:

MSEK	Tammikuu-joulukuu		
	2002	2001	2000
Tuloksentasausvaraus	1 480	727	-1 045
Kertynyt ylipoisto	874	785	1 154
<b>Vaikutus tulokseen, netto</b>	<b>2 354</b>	<b>1 512</b>	<b>109</b>

Tietyissä olosuhteissa voidaan siirtää tuloksia konserniavustusten kautta konserniin kuuluvien ruotsalaisten yhtiöiden välillä. Annetut konserniavustukset ovat normaalisti vähennyskelpoisia kuluja niiden antajalle ja verotettavaa tuottoa niiden vastaanottajalle. Konserniavustukset, joihin luetaan mukaan pääomasijoitukset, jotka emoyhtiö saa nettomääräisinä, katsotaan osingoiksi ja ne kirjataan tytäryhtiöosakkeista saaduiksi tuloiksi (ks. liitetieto "Rahoitustuotot ja kulut"), kun taas emoyhtiön nettomääräisenä antamat konserniavustukset kirjataan suoraan omaan pääomaan verovelalla vähennettynä.

MSEK	Tammikuu-joulukuu		
	2002	2001	2000
Luovutetut pääomasijoitukset	-	-	-53
Nettokonserniavustukset, ennen veroja annetut/saadut	-2 179	554	3 017
<b>Yhteensä</b>	<b>-2 179</b>	<b>554</b>	<b>2 964</b>

## 18 Eläkevaraukset ja työsopimuksiin liittyvät varaukset

Kirjattu eläkevastuu koostuu seuraavista eristä:

MSEK	31.12.		
	2002	2001	2000
FPG/PRI -eläkkeet	5 322	5 354	5 488
Muut eläkesitoumukset	6 124	6 403	6 689
Työsopimusten verotetut varaukset	1 245	1 295	1 265
<b>Eläkesitoumukset yhteensä</b>	<b>12 691</b>	<b>13 052</b>	<b>13 442</b>
Vähennetään eläkesäätiön pääoma	-11 262	-11 622	-12 088
<b>Tasearvo</b>	<b>1 429</b>	<b>1 430</b>	<b>1 354</b>

Ilmoitetut eläkekulut (mukaan luettuna vakuutusmaksut) olivat seuraavat:

MSEK	Tammikuu-joulukuu		
	2002	2001	2000
<b>Sopimusperusteiset eläkevelvoitteet</b>			
Tilikauden työsuorituksen liittyvät menot	212	247	121
Eläkkeisiin liittyvät sosiaalikulut	503	99	-
<b>Yhteensä</b>	<b>715</b>	<b>346</b>	<b>121</b>
<b>Kertaluonteiset erät</b>			
Sopimuksen perustuvat varhaiseläkkeet	24	23	262
Eläkkeisiin liittyvät sosiaalikulut	7	6	-
Vakuutusmatemaattiset voitot ja tappiot	-	-	-670
	<b>31</b>	<b>29</b>	<b>-408</b>
<b>Korkokulut pääomasta</b>			
- rahoituskuluna raportoidut erät	90	52	69
- liiketuloon sisältyvät erät	377	429	433
<b>Yhteensä</b>	<b>467</b>	<b>481</b>	<b>502</b>
<b>Rahaston varojen muutoksen vaikutus tulokseen</b>	<b>1 350</b>	<b>-35</b>	<b>-811</b>
<b>Nettoeläkekulut</b>	<b>2 563</b>	<b>821</b>	<b>-596</b>

Eläkesäätiön ylijäämä on muuttunut seuraavasti:

MSEK	31.12.		
	2002	2001	2000
Eläkesäätiön ylijäämä, avaava tase	429	1 025	1 968
Arvonmuutos tilikaudella	-1 720	-561	-132
Erät, jotka vaikuttavat tuottoihin - eläkevastuun muutos	350	465	189
- maksettu eläkesäätiölle	1 000	-	-
- saatu korvaus eläkesäätiöltä	-	-500	-1 000
<b>Vaikutus tuottoihin, netto</b>	<b>1 350</b>	<b>-35</b>	<b>-811</b>
<b>Eläkesäätiön ylijäämä, päättävä tase</b>	<b>59</b>	<b>429</b>	<b>1 025</b>



Telia Eläkesäätiön yhteissummat katetuista vastuista, ylijäämästä, maksuista ja saaduista korvauksista on esitetty alla olevassa taulukossa:

MSEK	Tammikuu–joulukuu tai 31.12.		
	2002	2001	2000
Katettu eläkevastuu (pääoma)	11 262	11 623	12 088
Eläkesäätiön ylijäämä	59	429	1 025
Maksettu eläkesäätiölle	1 000	–	–
Saatu korvaus eläkesäätiöltä	–	500	1 000

## 19 Muut varaukset

Muiden varausten muutos oli seuraava:

MSEK	31.12.		
	2002	2001	2000
Tasearvo, avaava tase	1 593	868	1 176
Tilikauden varaukset	785	876	68
Varausten käyttö	-533	-175	-98
Myydyt liiketoiminnot	–	–	-8
Varausten purku	-159	–	-184
Ajoituksen ja korkoprosentin vaikutus	–	24	-86
<b>Tasearvo, päättävä tase</b>	<b>1 686</b>	<b>1 593</b>	<b>868</b>

Varausten tasearvo jakautui seuraavasti:

MSEK	31.12.		
	2002	2001	2000
Ennakkopidätykset tulevista eläkemaksuista	302	314	307
Lopetettavat toiminnot/uudelleenjärjestelyt	156	454	–
Tappiolliset sopimukset	854	366	468
Takuuvaraukset	295	375	–
Muu	79	84	93
<b>Yhteensä</b>	<b>1 686</b>	<b>1 593</b>	<b>868</b>

Vuonna 2002 tappiollisiin sopimuksiin kuuluu varaus Lontoossa sijaitsevan kehityskiinteistön leasing sopimuksen päättämisestä. Katso myös liitetieto "Uudelleenjärjestelykulut" kohdassa "Konsernitilinpäätöksen liitetiedot – IAS."

## 20 Pitkäaikaiset lainat

MSEK	31.12.		
	2002	2001	2000
TeliaSonera FTN/FTO	5 135	7 504	7 012
TeliaSonera EMTN	7 446	14 086	9 987
Muut lainat	250	440	575
Koronvaihtosopimukset	0	19	–
Valuutan- ja koronvaihtosopimukset	43	30	–
<b>Yhteensä</b>	<b>12 874</b>	<b>22 079</b>	<b>17 574</b>

Vuosien 2002, 2001 ja 2000 täysin käyttämätön pankkitilin luottolimiitti oli kokonaisuudessaan 943, 815 ja 861 miljoonaa Ruotsin kruunua. Näinä vuosina 1 555, 1 430 ja 4 678 milj. kruunua lainoista erääntyi yli viisi vuotta tilinpäätöshetken jälkeen. Katso myös liitetieto "Rahoitusinstrumentit ja rahoitusriskien hallinta" kohdassa "Konsernitilinpäätöksen liitetiedot – IAS."

## 21 Lyhytaikaiset lainat

MSEK	31.12.		
	2002	2001	2000
Lainat osakkuusyhtiöiltä	–	777	–
TeliaSonera ECP	–	1 001	9 131
TeliaSonera FTN	1 940	1 127	1 335
TeliaSonera EMTN	325	236	205
Muut valuuttalainat	6 058	–	917
Muut pankkilainat	–	–	88
Koronvaihtosopimukset	1	1	–
<b>Yhteensä</b>	<b>8 324</b>	<b>3 142</b>	<b>11 676</b>

Katso myös liitetieto "Rahoitusinstrumentit ja rahoitusriskien hallinta" kohdassa "Konsernitilinpäätöksen liitetiedot – IAS."

## 22 Pitkäaikainen vieras pääoma

MSEK	31.12.		
	2002	2001	2000
Velat tytäryhtiöille	368	131	64
Muut lyhytaikaiset velat	114	65	–
<b>Yhteensä</b>	<b>482</b>	<b>196</b>	<b>64</b>

Vuosina 2002, 2001 ja 2000 mikään lainoista ei erääntynyt yli viisi vuotta tilinpäätöshetken jälkeen.

## 23 Lyhytaikainen vieras pääoma

MSEK	31.12.		
	2002	2001	2000
<b>Ostovelat</b>	<b>1 897</b>	<b>1 327</b>	<b>1 034</b>
<b>Velat tytäryhtiöille</b>	<b>5 743</b>	<b>541</b>	<b>1 353</b>
<b>Lainat osakkuusyhtiöiltä</b>	<b>404</b>	<b>798</b>	<b>–</b>
<b>Muut lyhytaikaiset velat</b>			
Ennakot, talletukset jne.	97	113	278
Arvonlisäverot, valmisteverot	119	–	49
Maksut henkilökunnalle	66	65	25
Valuutanvaihtosopimukset, valuuttatermiinit	152	418	199
Muu	31	39	4
<b>Muu lyhytaikainen vieras pääoma yhteensä</b>	<b>465</b>	<b>635</b>	<b>555</b>
<b>Siirtovelat</b>			
Velat tytäryhtiöille	557	68	1 368
Jaksotetut palkkakustannukset	206	140	89
Jaksotetut työnantajan sosiaaliturvamaksut	63	156	27
Jaksotetut korot	501	597	804
Yhdysliikennemaksut	519	250	290
Muut siirtovelat	1 174	713	632
<b>Siirtovelat yhteensä</b>	<b>3 020</b>	<b>1 924</b>	<b>3 210</b>
<b>Lyhytaikainen vieras pääoma yhteensä</b>	<b>11 529</b>	<b>5 225</b>	<b>6 152</b>

## 24 Leasing sopimukset ja muut sopimusvelvoitteet

### Käyttöleasing ja muut vuokrasopimukset

TeliaSonera AB vuokraa pääasiassa toimitiloja, maa-alueita ja vuosina 2001 ja 2000 myös tietokoneita. Useimmat leasing sopimukset ovat tytäryhtiöistä. Toimitilojen edelleenvuokrasopimukset ovat myös pääasiallisesti tytäryhtiöille. Vuokrasopimukset on tehty hintojen ja keston suhteen kaupallisiin ehtoihin.

Sellaisten 31.12. 2002 voimassa olleiden ei-irtisanottavien vuokrasopimusten, joiden kesto on pitempi kuin yksi vuosi, tulevien vähimmäisvuokramaksujen määrä oli seuraava:

MSEK	Tulevat vuokramaksut	Edelleen-vuokraus
<b>Erääntyminen</b>		
2003	468	21
2004	346	21
2005	217	22
2006	206	23
2007	196	24
Myöhemmin	208	–
<b>Yhteensä</b>	<b>1 641</b>	<b>111</b>

Vuokrat ja leasingmaksut olivat yhteensä 1 179, 1 138 ja 919 miljoonaa Ruotsin kruunua vuosilta 2002, 2001 ja 2000. Edelleenvuokruksesta saadut vuokratuotot olivat näiltä vuosilta 20, 110 ja 109 miljoonaa kruunua.

**Muut sopimusveloitteet**

TeliaSonera AB:lla oli 31.12.2002 voimassa seuraavia sopimusveloitteita koskien tulevia käyttöomaisuus- ja sijoitusomaisuushankintoja.

MSEK	2003	Myöhemmin
<b>Erääntyminen</b>		
Aineelliset hyödykkeet	50	–
Osakkuusyhtiöt	66	–
Muut arvopaperiomistukset	43	–
<b>Yhteensä</b>	<b>159</b>	<b>–</b>

Aineellisiin hyödykkeisiin liittyvillä velvoitteilla tarkoitetaan siirtoverkon laajentamisen jatkamista Ruotsin kiinteässä verkossa.

**25 Riippuvuus kolmannesta osapuolesta**

Katso tähän liittyvä liitetieto kohdassa "Konsernitilinpäätöksen liitetiedot – IAS" (Liitetieto 29).

**26 Ehdolliset varat, annetut pantit ja vakuudet ja ehdolliset velat**

MSEK	31.12.		
	2002	2001	2000
<b>Ehdolliset varat</b>	–	–	–
<b>Annetut pantit ja vakuudet</b>			
<i>Johdannaisinstrumenteista:</i>			
Sulkutilit	–	5	5
<i>Pitkäaikaiset velat luottolaitoksille:</i>			
OAQ MegaFonin osakkeet	9	–	–
<b>Yhteensä</b>	<b>9</b>	<b>5</b>	<b>5</b>
<b>Ehdolliset velat</b>			
Telia International Carrier AB:lle myönnetty pääomakatetakuu	5 442	–	–
Takaus Sonera Oyj:n puolesta lainojen vakuudeksi	2 684	–	–
Muut takaukset ja ehdolliset velat tytäryhtiöiden puolesta	1 877	1 393	1 294
Muut luotto- ja suoritustakuut jne.	375	580	977
FPG/PRI	114	114	105
Muut ehdolliset velat	–	–	164
<b>Yhteensä</b>	<b>10 492</b>	<b>2 087</b>	<b>2 540</b>

**Muu**

Muutokset korollisissa nettoveloidissa viimeisimpien seitsemän vuoden jaksolta ovat seuraavat:

Muutos korollisissa veloissa, netto	31.12.						
	2002	2001	2000	1999	1998	1997	1996
<b>MSEK</b>							
<b>Avaava tase</b>	<b>5 288</b>	<b>7 433</b>	<b>13 444</b>	<b>15 554</b>	<b>13 111</b>	<b>14 910</b>	<b>9 422</b>
Lisäys (+)/Vähennys (–), pitkäaikaisissa lainoissa	–9 205	4 505	8 733	2 476	–418	2 200	1 869
Lisäys (+)/Vähennys (–), lyhytaikaisissa lainoissa	5 182	–8 534	–5 881	–10	4 111	–55	7 574
Lisäys (–)/Vähennys (+), lyhytaikaisissa sijoituksissa	4 795	–7 396	1 055	–1 015	310	–340	–10
Lisäys (–)/Vähennys (+), rahoissa ja pankkisaamisissa	–21	–135	–225	–287	328	240	–263
<b>Muutos korollisessa nettovelassa</b>	<b>751</b>	<b>–11 560</b>	<b>3 682</b>	<b>1 164</b>	<b>4 331</b>	<b>2 045</b>	<b>9 170</b>
Lisäys (–)/Vähennys (+), korollisissa saatavissa	–4 158	9 339	–9 128	–3 390	1 371	184	483
<b>Muutos lainoissa, netto</b>	<b>–3 407</b>	<b>–2 221</b>	<b>–5 446</b>	<b>–2 226</b>	<b>5 702</b>	<b>2 229</b>	<b>9 653</b>
Lisäys (+)/Vähennys (–), eläkevarauksissa	–1	76	–565	116	–3 259	–4 028	–4 165
<b>Muutos korollisissa veloissa, netto</b>	<b>–3 408</b>	<b>–2 145</b>	<b>–6 011</b>	<b>–2 110</b>	<b>2 443</b>	<b>–1 799</b>	<b>5 488</b>
<b>Päätävä tase</b>	<b>1 880</b>	<b>5 288</b>	<b>7 433</b>	<b>13 444</b>	<b>15 554</b>	<b>13 111</b>	<b>14 910</b>

Vuonna 2000 suurin osa luotto- ja suoritustakuista koski osakkuusyhtiötä Tess S/A. Yllä mainittujen ehdollisten velkojen lisäksi emoyhtiö on myöntänyt tytäryhtiöiden puolesta takuut sopimuksellisten sitoutumisten täyttämistä osana konsernin normaalia liiketoimintaa. Tilinpäätöshetkellä ei ollut viitteitä siitä, että suoritusta vaadittaisiin mihinkään sopimukselliseen takuuseen liittyen.

**27 Riita-asiat**

Katso tähän liittyvä liitetieto kohdassa "Konsernitilinpäätöksen liitetiedot – IAS" (Liitetieto 32).

**28 Kassavirtalaskelman lisätiedot****Rahoituserät**

Seuraavassa esitetään korkotuotot, korkokulut ja saadut osingot:

MSEK	Tammikuu–joulukuu		
	2002	2001	2000
Korkotuotot	2 320	5 688	2 986
Korkokulut	–2 517	–6 356	–2 897
Saadut osingot	1 750	1 494	1 344
<b>Netto</b>	<b>1 553</b>	<b>826</b>	<b>1 433</b>

**Tuloverot**

Tuloveroa maksettiin vuosina 2002, 2001 ja 2000 yhteensä 170, 261 ja 2 329 miljoonaa kruunua.

**Ei-kassavirtavaikutteiset erät***Velkojen konvertointi*

Vuoden aikana tytäryhtiöiden velkoja muunnettiin yhteensä 578 milj. kruunua yhtiöiden omaksi pääomaksi.

*Muu*

Katso tähän liittyvä liitetieto kohdassa "Konsernitilinpäätöksen liitetiedot – IAS".

**Rahat ja pankkisaamiset**

Kolmen kuukauden kuluessa erääntyvät talletukset yhdessä rahojen ja pankkisaamisten kanssa muodostavat kassavarat seuraavasti:

MSEK	31.12.		
	2002	2001	2000
Sijoitukset	2 600	7 395	–
Rahat ja pankkisaamiset	694	673	538
<b>Rahat ja pankkisaamiset</b>	<b>3 294</b>	<b>8 068</b>	<b>538</b>

## 29 Henkilöstö

Seuraavassa esitetään kokopäiväisten työntekijöiden lukumäärä:

Maa	Tammikuu–joulukuu					
	2002		2001		2000	
	josta		josta		josta	
Yhteensä	miehiä	Yhteensä	miehiä	Yhteensä	miehiä	
Ruotsi	3 305	2 116	3 246	2 143	3 148	1 987
<b>Yhteensä</b>	<b>3 305</b>	<b>2 116</b>	<b>3 246</b>	<b>2 143</b>	<b>3 148</b>	<b>1 987</b>

Toimintoja suoritettiin käytännöllisesti katsoen koko maassa.

Palkat ja palkkiot ja niihin liittyvät henkilösivukulut olivat seuraavat:

MSEK	Tammikuu–joulukuu		
	2002	2001	2000
<b>Palkat ja palkkiot</b>	<b>1 255</b>	<b>1 198</b>	<b>1 380</b>
<b>Henkilösivukulut</b>			
Sosiaaliturvamaksut	430	407	473
Eläkemaksut	2 539	792	-858
Sopimukseen perustuvat varhaiseläkkeet	24	29	262
<b>Yhteensä</b>	<b>2 993</b>	<b>1 228</b>	<b>-123</b>
<b>Yhteensä</b>	<b>4 248</b>	<b>2 426</b>	<b>1 257</b>

Hallituksen ja toimitusjohtajan eläkekulut ja maksamattomat eläkevastuut olivat seuraavat:

MSEK	Tammikuu–joulukuu tai 31.12.		
	2002	2001	2000
Eläkemaksut	26	17	25
Maksamattomat eläkevastuut	113	83	68

Palkat ja palkkiot jaoteltuna yritysjohtajan ja muun henkilöstön välillä on esitetty seuraavassa:

MSEK	Tammikuu–joulukuu					
	2002		2001		2000	
	Hallitus ja toimitusjohtaja	Muu (bonusten henkims.osuus)	Hallitus ja toimitusjohtaja	Muu (bonusten henkims.osuus)	Hallitus ja toimitusjohtaja	Muu (bonusten henkims.osuus)
Ruotsi	11 (2)	1 244	7 (1)	1 191	25 (2)	1 355
<b>Yhteensä</b>	<b>11 (2)</b>	<b>1 244</b>	<b>7 (1)</b>	<b>1 191</b>	<b>25 (2)</b>	<b>1 355</b>

Katso tähän liittyvän liitetiedon "Konsernitilinpäätöksen liitetiedot – IAS" kohta "Yritysjohtajan palkat ja palkkiot".

## 30 Tilintarkastajien palkkiot

MSEK	Tammikuu–joulukuu		
	2002	2001	2000
<b>Ernst &amp; Young AB</b>			
Tilintarkastus	7	7	6
Riippumattomista asiantuntijapalveluista	27	22	36
<b>Yhteensä</b>	<b>34</b>	<b>29</b>	<b>42</b>
<b>Ruotsin kansallinen tilintarkastustoimisto</b>			
Tilintarkastus	0	0	0
<b>Yhteensä</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>0</b>
<b>Muut tilintarkastustoimistot</b>			
Riippumattomista asiantuntijapalveluista	2	0	0
<b>Yhteensä</b>	<b>2</b>	<b>0</b>	<b>0</b>
<b>Yhteensä</b>	<b>36</b>	<b>29</b>	<b>42</b>

## 31 Yhdistyminen Sonera Oyj:n kanssa

Katso tähän liittyvä liitetieto kohdassa "Konsernitilinpäätöksen liitetiedot – IAS" (Liitetieto 40).

## 32 Osakeomistusten ja osuuksien erittely

Tytäryhtiö, yritystunnus, rekisteröintipaikka	Omistusosuus (%)	Osakkeiden lukumäärä	Nimellisarvo paikallisessa valuutassa	Tasearvo	
				2002	2001
<b>Ruotsalaiset yhtiöt</b>					
Telia Mobile AB, 556025-7932, Nacka	100	550 000	550	2 192	1 020
Telia Norja Holding AB, 556591-9759, Tukholma	100	1 000	0	0	0
Amber Mobile Teleholding AB, 556554-7774, Tukholma	50	500	0	730	-
Baltic Tele AB, 556454-0085, Tukholma	50	50 000	5	98	-
Halebop AB, 556603-7312, Tukholma	100	1 000	0	13	13
Telia International Management AB, 556595-2917, Tukholma	100	1 000	0	1	1
Telia Global Cast Internetworking AB, 556559-5948, Tukholma	100	9 000	1	2	2
Telia Maricom AB, 556456-1689, Tukholma	100	2 000	0	15	15
Telia Internet Services AB, 556559-5930, Tukholma	100	1 000	0	144	80
Telia Electronic Commerce AB, 556228-8976, Tukholma	100	27 500	28	45	28
Telia Internet Services Management AB, 556248-8410, Tukholma	100	150 000	15	15	15
Telia International Carrier AB, 556583-2226, Tukholma	100	1 000 000	100	181	120
Telia International AB, 556352-1284, Tukholma	100	20 000	20	481	481
Telia Nät AB, 556458-0040, Tukholma	100	10 000	1	3	3
Telia Nättjänster Norden AB, 556459-3076, Tukholma	100	10 000	1	377	125
Telia Net Fastigheter AB, 556368-4801, Tukholma	100	5 000	1	169	169
Telia IT-Service AB, 556329-5566, Haninge	100	450 000	45	201	145
Telia Communications AB, 556027-2287, Haninge	100	275 000	275	1 393	1 393
Infonet Svenska AB, 556263-3080, Tukholma	100	40 000	4	25	13
Telia Holdings Ireland AB, 556469-3017, Tukholma	100	1 000	0	816	816
Telia Networks Management AB, 556468-4388, Tukholma	100	10 000	1	6	6
Telia Ruotsi AB, 556430-0142, Tukholma	100	3 000 000	300	1 249	1 232
Telia Online AB, 556240-6396, Tukholma	100	1 150 000	115	305	305
Telia Partner AB (publ), 556458-7011, Tukholma	100	650 000	65	209	209
Telia Försäljning AB, 556248-6240, Tukholma	100	40 000	40	621	621
Telia Handel AB, 556323-0258, Tukholma	100	350 000	35	80	80
Telia Finans AB, 556203-0576, Tukholma	100	122 000	122	389	389
Telia Credit AB, 556404-6661, Tukholma	100	1 000	0	41	27
Sergel Kreditjänster AB, 556264-8310, Tukholma	100	5 000	1	8	8
Telia Payment Solutions AB, 556468-4545, Tukholma	100	20 000	0	5	5
Telia Promotor AB, 556255-1902, Tukholma	100	11 400	1	34	26
Telia Light AB, 556228-0445, Tukholma	100	1 000	0	5	5
Vimera AB, 556595-2958, Nacka	100	1 000	0	5	0
Telia International Holdings AB, 556572-1486, Tukholma	100	1 000	0	508	508
Overseas Telecom AB, 556528-9138, Tukholma	65	1 180 575	0	472	0
Telia Business Innovation AB, 556559-2473, Tukholma	100	100 000	10	18	18
Telia InfoMedia Partner AB, 556429-6688, Tukholma	100	90 000	90	265	265
Telia Fastigheter AB, 556343-6434, Tukholma	100	50 000 000	500	1 415	1 415
Telia Försäkring AB, 516401-8490, Tukholma	100	1 000 000	100	100	100
Telia Research AB, 556235-8738, Tukholma	100	20 000	20	25	25
Telia Scanswitch AB, 556345-6622, Tukholma	100	500	1	8	8
Telia exBN AB, 556455-2304, Tukholma	100	250 000	25	512	512
Facit Service AB, 556454-5977, Tukholma	100	100 000	10	13	13
Telia InfoMedia Interactive AB, 556138-5781, Tukholma	100	250 000	25	8	8
TeleMedia Group TMG AB, 556429-6704, Tukholma	100	100 000	100	202	202
Telia Fordon AB, 556287-3983, Tukholma	100	81 670	8	40	40
Thoreb ITMobile AB, 556480-1180, Tukholma	100	1 000	0	9	9
Telia Satellite Services AB, 556412-0292, Tukholma	100	1 000	0	1	1
Muut, toimimattomat ja myytyt yhtiöt				0	319

Tytäryhtiö, yritystunnus, rekisteröintipaikka	Omistusosuus (%)	Osakkeiden lukumäärä	Nimellisarvo paikallisessa valuutassa	2002	Tasearvo 2001
<b>Ruotsin ulkopuoliset yhtiöt</b>					
Sonera Oyj, 1475607-9, Helsinki	95	1 059 532 967	EUR -	56 527	-
Telia International Carrier Suomi Oy, 1649304-9, Helsinki	100	100	EUR 0	52	0
Telia Service Oy, 0676258-3, Helsinki	50	5	EUR 0	5	5
Telia Viesti Oy, 0845065-5, Helsinki	100	100	EUR 0	30	30
Telia Product Oy, 0673363-5, Espoo	13	995	EUR 0	1	1
Telia A/S, 18530740, Glostrup	100	9 000	DKK 9	1 244	1 244
Amber Teleholding A/S, 20758694, Kööpenhamina	50	250	DKK 0	2 053	-
Telia International Carrier A/S, 24210413, Glostrup	100	1 000	DKK 1	247	1
Telia NetCom Holding AS, 954393232, Oslo	100	100	NOK 0	4 596	4 596
Halebop Norway AS, 883091442, Oslo	100	1 000	NOK 0	13	13
Telia International Carrier Norway AS, 981946685, Oslo	100	20 000	NOK 0	80	32
NorSea Com AS, 979696892, Oslo	100	50 000	NOK 50	62	62
Telia Norja AS, 975961176, Oslo	100	2 000	NOK 2	189	189
Latvijas Mobilais Telefons SIA, 000305093, Riika	24,5	2 695	USD 0	2	-
SIA Telia Latvija, 000305757, Riika	100	192 280	LVL 10	148	116
A/S Telia Multicom, 000321580, Riika	100	19 740	LVL 0	13	13
A/S Telia Multicom Dati, 000340396, Riika	75	150 000	LVL 2	37	19
Telia International Carrier Poland Sp. z o.o., RHB59638, Varsova	100	22 500	PLN 11	30	5
ZAO Telia International Carrier Russia, 7710096500, Moskova	100	100	RUR 0	6	6
OOO Telix, 79347, Pietari	76	-	RUR 35	5	15
Telia International Carrier GmbH, HRB50081, Frankfurt am Main	100	-	EUR 3	2 405	1 858
Telia International Carrier Switzerland AG, 2171000547-8, Zürich	100	998	CHF 1	85	85
Telia International Carrier Austria GmbH, FN191783i, Wien	100	-	EUR 0	676	358
Telia Telecommunications International B.V., 34135584, Hoofddorp	100	45 000	EUR 45	2 417	2 417
Telia International Carrier Netherlands B.V., 34128048, Amsterdam	100	910	EUR 0	122	122
Telia International Carrier Belgium S.A., B638443, Bryssel	100	619	EUR 0	1	1
Telia International Carrier France S.A., B421204793, Puteaux	100	7 299 994	EUR 109	1 014	1 014
Telia Reinsurance S.A., B53015, Luxemburg	100	129 990	SEK 13	13	13
Telia International Carrier Italy S.p.A, 29580/2000, Torino	100	530 211	EUR 1	20	20
Telia International Carrier Czech Republic a.s., 26207842, Praha	100	18 100	CZK 181	55	0
Telia International Carrier Hungaria Távközlési Kft., 01-09-688192, Budapest	100	-	HUF 50	2	2
Telia International Carrier, Inc., 541837195, Reston, VA	100	100	USD 0	1 287	1 287
Telia International Carrier Hong Kong Ltd., 700272, Hongkong	100	3 010 000	HKD 3	0	0
Telia Swedtel (Philippines), Inc., AS095-003695, Manila	100	124 995	PHP 12	4	4
Muut, toimimattomat ja myydyt yhtiöt				0	10
<b>Yhteensä</b>				<b>86 895</b>	<b>24 333</b>

Kaikkia yhtiöissä omistusosuus vastaa osuutta äänivallasta. A/S Telia Multicom omistaa 25 prosenttia A/S Telia Multicom Dati:n osakkeista. Loput Amber Mobile Teleholding AB:n, Baltic Tele AB:n, Amber Teleholding A/S:n osakkeista omistaa eräs tytäryhtiö. Muut 24,5 prosenttia Latvijas Mobilais Telefons SIA:n osakkeista omistaa eräs tytäryhtiö. TeliaSonera muodostaa hallituksen enemmistön Latvijas Mobilais Telefonsissa. Telia Viesti Oy omistaa loput Telia Service Oy:n osakkeet. Telia Service Oy ja Telia Viesti Oy omistavat loput Telia Product Oy:n osakkeet.

Telia Norge Holding AB ja Telia NetCom Holding AS omistavat NetCom ASA:n.

Muut toimivat ja toimimattomat yhtiöt eivät hallinnoi merkittävän suurista konsernivarallisuutta. Osuuksilla muista ruotsalaisista tytäryhtiöistä vertailuvuodelta viitataan pääasiallisesti (317 milj. kruunua) yhtiöihin, jotka on siirretty toiselle omistajalle konsernin sisällä.

Edellä mainittujen yhtiöiden lisäksi emoyhtiö hallinnoi epäsuorasti lukuisia tytäryhtiöiden toimivia ja toimimattomia tytäryhtiöitä.

## 33 Suomen kirjanpitoikäytäntö

Seuraavat tiedot annetaan Rahoitustarkastuksen päätöksen 28/269/2002 mukaisesti.

Kuten liitetiedossa "Esittämistapa" kohdassa "Yleistä" on ilmoitettu, TeliaSonera AB laatii tilinpäätöksensä ruotsalaisten kirjanpidollista käsittelyä koskevien standardien (Ruotsin GAAP, ruotsalainen kirjanpitoikäytäntö) mukaisesti. Suomen ja Ruotsin kirjanpitoikäytäntöjen väliset merkittävimmät erot TeliaSoneran kannalta ovat seuraavat:

### Hankinnat laskemalla liikkeelle omia osakkeita

Suomen kirjanpitoikäytännön mukaan hankinta, joka maksetaan laskemalla liikkeelle omia osakkeita, ei edellytä sitä, että ostohinta määritetään liikkeelle laskettujen osakkeiden markkina-arvon pohjalta. Ruotsin kirjanpitoikäytäntö edellyttää, että ostohinta määritetään liikkeelle laskettujen osakkeiden markkina-arvon pohjalta, mistä on usein seurauksena se, että hankituille osakkeille kirjataan suurempi arvo ja oma pääoma kasvaa. TeliaSonera ei ole tavallisesti käyttänyt yritysostojen maksuna omia osakkeitaan, mutta Soneran yhdistymisen yhteydessä näin on toimittu.

### Käyttöomaisuuden ja pitkäaikaisten investointien arvonalennukset

Ruotsin kirjanpitoikäytäntö edellyttää, että jos arvioituja kassavirtoja käytetään arvonalennustesteissä, tällaiset kassavirrat pitää diskontata. Suomen kirjanpitoikäytännössä ei määritetä tarkasti, kuinka arvonalennustestit olisi suoritettava.

### Laskennalliset verot

Suomen kirjanpitoikäytäntö ei edellytä, että laskennalliset verosaamiset ja verovelat kirjataan erillisille tileille juridisessa yksikössä. Ruotsin kirjanpitoikäytäntö edellyttää, että laskennalliset verosaamiset ja verovelat kirjataan myös erillisten juridisten yksiköiden tilinpäätöksiin.

### Konserniavustukset

Suomen kirjanpitoikäytännön mukaan konserniavustukset kirjataan satunnaisina tuottoina ja kuluina. Ruotsin kirjanpitoikäytäntö edellyttää, että luokitus tehdään tapahtuman luonteeseen mukaisesti. TeliaSonera AB on luokitellut nettomääräisinä saadut konserniavustukset osingoiksi ja kirjannut ne tuloslaskelmaan rahoitustuotoiksi, kun taas nettomääräisinä annetut konserniavustukset on kirjattu suoraan omaan pääomaan verovelalla vähennettynä.

# Voitonjakoehdotus

## TeliaSonera-konserni

Konsernitilinpäätöksen 31.12.2002 mukaan vapaa oma pääoma on 17 129 (14 020) milj. kruunua. Tästä 0 (0) milj. kruunua odotetaan siirrettävän sidottuun pääomaan.

## TeliaSonera AB

	SEK
Kertyneet voittovarot	19 601 214 964
Nettotulos	2 150 140 149
<b>Vapaa oma pääoma yhteensä</b>	<b>21 751 355 113</b>

Hallitus ehdottaa, että mainittu määrä käytetään seuraavasti:

Osakkeenomistajille jaetaan osinkona	
SEK 0,40 osakkeelta	1 870 092 828
Vapaaseen omaan pääomaan jätetään	19 881 262 285
<b>Yhteensä</b>	<b>21 751 355 113</b>

Tukholmassa 19. maaliskuuta 2003

Tapio Hintikka  
Puheenjohtaja

Lars-Eric Petersson  
Varapuheenjohtaja

Carl Bennet

Ingvar Carlsson

Elof Isaksson

Yvonne Karlsson

Eva Liljeblom

Caroline Sundewall

Roger Talerio

Berith Westman

Tom von Weymarn

Anders Igel  
Toimitusjohtaja

Tilintarkastajiemme tilintarkastuskertomus on annettu 19. maaliskuuta 2003

Ernst & Young AB

Lars Träff  
Auktorisoitu tilintarkastaja

Filip Cassel  
Auktorisoitu tilintarkastaja

Torsten Lyth  
Auktorisoitu tilintarkastaja



# Tilintarkastuskertomus

TeliaSonera AB:n (publ) yhtiökokoukselle  
Y-tunnus 556103-4249

Olemme tarkastaneet TeliaSonera AB:n (publ) tilinpäätöksen, joka käsittää sivut 44–54 ja 94–121, konsernitilinpäätöksen, kirjanpidon sekä hallituksen ja toimitusjohtajan hallinnon tilikaudelta 2002. Hallitus ja toimitusjohtaja vastaavat kirjanpidosta ja hallinnosta. Meidän tehtävänä on tarkastuksemme perusteella antaa lausunto tilinpäätöksestä, konsernitilinpäätöksestä ja hallinnosta.

Olemme suorittaneet tilintarkastuksen Ruotsissa noudatetun hyvän tilintarkastustavan mukaisesti. Tilintarkastus on tällöin suunniteltu ja toteutettu riittävän varmuuden saamiseksi siitä, etteivät tilinpäätös ja konsernitilinpäätös sisällä olennaisia virheitä. Tilintarkastus käsittää tilinpäätöksessä esitettyjen lukujen ja muiden tilinpäätöstietojen perustana olevan aineiston tarkastuksen pistokokein. Tarkastukseen kuuluu myös yhtiön laskentaperiaatteiden ja niiden soveltamisen arviointi samoin kuin tilinpäätöksen ja konsernitilin-

päätöksen esittämistavan arviointi kokonaisuutena. Olemme tarkastaneet yhtiön merkittävät päätökset, suoritettut toimenpiteet ja olosuhteet määrittääksemme yksittäisen hallituksen jäsenen tai toimitusjohtajan mahdollisen vastuuvollisuuden. Olemme myös tutkineet, onko joku hallituksen jäsen tai toimitusjohtaja toiminut muulla tavoin Ruotsin osakeyhtiölain, Ruotsin kirjanpitolain tai yhtiön yhtiöjärjestyksen vastaisesti. Mielestämme tarkastuksemme antaa riittävän perustan lausunnonllemme.

Tilinpäätös ja konsernitilinpäätös on laadittu Ruotsin kirjanpitolain mukaisesti ja ne antavat siten oikean ja riittävän kuvan yhtiön ja konsernin tuloksesta ja taloudellisesta asemasta Ruotsissa noudatetun hyvän kirjanpitotavan mukaisesti.

Puollamme, että yhtiökokous vahvistaa emoyhtiön ja konsernin tuloslaskelman ja taseen, käyttää emoyhtiön voiton hallituksen esityksen mukaisesti ja myöntää hallituksen jäsenille ja toimitusjohtajalle vastuuvapauden tilikaudelta 2002.

Tukholmassa 19. maaliskuuta 2003

Ernst & Young AB

Torsten Lyth  
Auktorisoitu tilintarkastaja

Lars Träff  
Auktorisoitu tilintarkastaja

Filip Cassel  
Auktorisoitu tilintarkastaja

# Kahdeksan vuoden katsaus

TeliaSonera-konserni*: taloudellista kehitystä kuvaavat tunnusluvut (IAS)	2002	2001	2000	1999	1998	1997	1996	1995
<b>Tuloslaskelma (MSEK)</b>								
Liikevaihto	59 483	57 196	54 064	52 121	49 569	45 665	42 430	38 953
Liiketulos	-10 895	5 460	12 006	5 946	7 220	3 218	3 264	3 296
Tulos rahoitusserien jälkeen	-11 616	4 808	11 717	5 980	7 143	3 128	3 353	3 410
Nettotulos	-8 067	1 869	10 278	4 222	5 011	2 222	2 337	2 484
Vertailukelpoinen käyttökate	15 692	12 915	13 087	14 059	13 309	12 324	13 185	11 990
Poistot ja arvonalennukset	20 844	13 975	8 222	7 652	7 146	7 298	7 154	7 378
Käyttökate (EBITDA)	9 949	19 435	20 228	13 598	14 366	10 516	10 418	10 674
<b>Tase (MSEK)</b>								
Aineettomat hyödykkeet	68 106	26 816	25 198	2 146	1 844	1 566	1 809	941
Aineelliset hyödykkeet	56 172	47 314	43 807	33 318	34 801	39 239	38 366	37 703
Sijoitukset	48 534	20 784	22 335	18 023	12 553	8 666	7 224	5 724
Vaihto- ja rahoitusomaisuus	33 844	33 277	31 375	23 117	18 080	16 439	15 116	14 093
Vastaavat yhteensä	206 656	128 191	122 715	76 604	67 278	65 910	62 515	58 461
Oma pääoma	108 829	59 885	55 988	32 893	29 344	25 487	24 413	23 083
Vähemmistön osuudet	5 120	204	320	210	210	306	218	13
Varaukset	18 406	13 107	11 351	10 488	7 735	12 262	14 146	17 122
Korollinen vieras pääoma	44 732	29 124	34 042	16 057	13 553	14 813	9 837	4 513
Koroton vieras pääoma	29 569	25 871	21 014	16 956	16 436	13 042	13 901	13 730
Vastattavat yhteensä	206 656	128 191	122 715	76 604	67 278	65 910	62 515	58 461
Sijoitettu pääoma	157 035	90 971	92 374	50 936	43 440	46 329	43 420	40 357
Käyttöpääoma	137 113	70 150	75 042	39 160	34 921	39 192	37 013	34 161
Nettovelka	38 075	20 004	32 512	14 280	12 870	13 254	8 710	3 171
Korollinen nettovelka	25 034	10 661	20 235	7 527	6 767	14 609	13 534	12 065
<b>Kassavirta (MSEK)</b>								
Liiketoiminnan kassavirta	12 449	10 416	10 152	10 715	10 301	8 920	9 783	11 392
Investointien kassavirta	-5 553	3 632	-37 121	-10 701	-8 967	-12 426	-14 744	-10 297
Kassavirta ennen rahoitusta	6 896	14 048	-26 969	14	1 334	-3 506	-4 961	1 095
Rahoituksen kassavirta	-10 344	-6 608	26 818	1 005	-2 301	3 896	4 784	-1 144
Tilikauden kassavirta	-3 448	7 440	-151	1 019	-967	390	-177	-49
Vapaa kassavirta	3 877	-6 506	-5 845	2 828	2 638	-707	1 480	2 868
<b>Investoinnit (MSEK)</b>								
Käyttöomaisuusinvestoinnit	14 345	17 713	16 580	7 701	7 663	9 637	8 304	8 524
Investoinnit	40 093	3 022	31 162	4 444	4 075	1 227	2 704	2 053
Investoinnit yhteensä	54 438	20 735	47 742	12 145	11 738	10 864	11 008	10 577
<b>Liiketoiminnan tunnusluvut</b>								
Vertailukelpoinen käyttökate (%)	26,4	22,6	24,2	27,0	26,8	27,0	31,1	30,8
Bruttokate (%)	16,7	34,0	37,4	26,1	29,0	23,0	24,5	27,4
Liiketulos (%)	-18,3	9,5	22,2	11,4	14,6	7,0	7,7	8,5
Nettotulos/liikevaihto (%)	-13,6	3,3	19,0	8,1	10,1	4,9	5,5	6,4
Poistot ja arvonalennukset suhteessa liikevaihtoon	35,0	24,4	15,2	14,7	14,4	16,0	16,9	18,9
Pääoman kiertonopeus	0,36	0,46	0,54	0,72	0,74	0,71	0,70	0,69
Sijoitetun pääoman kiertonopeus	0,48	0,62	0,75	1,10	1,10	1,02	1,01	0,99
Pääoman tuotto (%)	-5,7	5,7	13,6	9,4	11,9	6,0	6,6	7,1
Sijoitetun pääoman tuotto (%)	-7,7	7,8	18,9	14,4	17,6	8,6	9,6	10,2
Oman pääoman tuotto (%)	-9,7	3,3	23,9	14,2	19,2	9,3	10,3	11,8
Omavaraisuusaste (%)	51,8	46,2	44,4	41,0	41,5	36,8	37,2	37,8
Velkaantumisaste	0,23	0,18	0,37	0,24	0,24	0,60	0,58	0,55
Korkokate	-4,7	3,0	7,3	8,5	10,4	5,3	6,1	6,7
Investointien omarahoitusosuus	0,23	0,50	0,21	0,88	0,88	0,82	0,89	1,08
<b>Osakekohtaisia tunnuslukuja</b>								
Osinko (MSEK) vuodelta 2002, hallituksen ehdotus	1 870	600	1 501	1 470	1 400	1 210	1 152	1 000
Keskimääräinen osakkeiden lukumäärä	3 124 289	3 001 200	2 932 757	2 851 200	2 851 200	2 851 200	2 851 200	2 851 200
- laimennusvaikutus huomioonottaen (*000)	3 125 314	3 001 200	2 932 757	2 851 200	2 851 200	2 851 200	2 851 200	2 851 200
Tulos/osake, laimentamaton ja laimennettu (SEK)	-2,58	0,62	3,50	1,48	1,76	0,78	0,82	0,87
Osinko/osake (SEK)	0,40	0,20	0,50	0,52	0,49	0,42	0,40	0,35
Osinko/tulos (%)	n/a	32,1	14,3	34,8	27,9	54,5	49,3	40,3
Oma pääoma/osake (SEK)	23,63	19,95	18,66	11,54	10,29	8,94	8,56	8,10
<b>Vertailutiedot U.S. GAAP:in mukaan (MSEK)</b>								
Liikevaihto	59 336	56 957	53 849	51 931	49 389	45 542	42 363	38 955
Nettotulos	-8 755	4 443	9 991	4 218	3 600	2 133	2 288	2 485
Oma pääoma	110 269	58 589	51 870	29 168	25 575	23 167	22 253	20 971
Taseen loppusumma	217 464	132 495	123 689	77 974	68 598	66 716	63 356	59 282
Tulos/osake, laimentamaton ja laimennettu (SEK)	-2,80	1,48	3,41	1,48	1,26	0,75	0,80	0,87

\* Mukaan lukien Sonera ja Baltian matkapuhelinyksiköt ja kiinteän verkon puhelupalvelut 3.12.2002 alkaen.

# Kahdeksan vuoden katsaus

TeliaSonera-konserni*: liiketoimintatiedot	2002	2001	2000	1999	1998	1997	1996	1995
<b>Ruotsi</b>								
Matkapuhelinyksikkö, liittymämäärä ('000)	3 604	3 439	3 257	2 638	2 206	1 935	1 745	1 438
Matkapuhelinyksikkö, GSM-liittymämäärä ('000)	3 467	3 295	3 076	2 348	1 703	1 180	824	463
Matkapuhelinyksikkö, NMT-liittymämäärä ('000)	137	144	181	290	503	755	921	975
Matkapuhelinyksikkö, soitetut puhelut (milj. min.)	3 201	3 016	2 591	2 089	1 745	1 554	1 221	1 046
Matkapuhelinyksikkö, vastaanotetut puhelut (milj. min.)	2 294	2 067	1 766	1 416	1 091	885	677	612
Matkapuhelinyksikkö, puhelut asiakasta ja kuukautta kohden (min.)	130	127	123	121	114	111	99	106
Matkapuhelinyksikkö, lähetetyt tekstiviestit (milj.)	488	389	185	46	13	4	–	–
Matkapuhelinyksikkö, GSM-liittymien vaihtuvuus (%)	12	8	8	9	14	12	n/a	n/a
Matkapuhelinyksikkö, liittymäkohtainen tuotto (SEK)	277	285	308	332	362	345	366	399
ADSL/LAN-laajakaista, liittymämäärä ('000)	317	194	27	2	–	–	–	–
Laajakaistaliittymät, liittymämäärä ('000)	4	3	2	1	1	1	1	1
Internet-liittymät, puhelinverkkoiliittymät ('000)	763	747	687	598	439	230	105	9
Kiinteän verkon puhelupalvelut, PSTN-liittymämäärä ('000)	5 558	5 663	5 783	5 889	5 965	6 010	6 032	6 013
Kiinteän verkon puhelupalvelut, ISDN-kanavat ('000)	883	922	838	630	424	244	129	49
<b>Suomi</b>								
Matkapuhelinyksikkö, liittymämäärä ('000)	2 790	239	149	33	8	–	–	–
joista Soneran osuus	2 490	–	–	–	–	–	–	–
ADSL-laajakaista/moniliittymä, liittymämäärä ('000)	71	–	–	–	–	–	–	–
Internet-liittymät, puhelinverkkoiliittymät ('000)	202	–	–	–	–	–	–	–
Kiinteän verkon puhelupalvelut, PSTN-liittymämäärä ('000)	503	–	–	–	–	–	–	–
Kiinteän verkon puhelupalvelut, ISDN-kanavat ('000)	218	–	–	–	–	–	–	–
<b>Norja</b>								
Matkapuhelinyksikkö, liittymämäärä ('000)	1 088	970	850	–	–	–	–	–
Matkapuhelinyksikkö, puhelut asiakasta ja kuukautta kohden (min.)	156	136	139	–	–	–	–	–
Matkapuhelinyksikkö, lähetetyt tekstiviestit (milj.)	756	501	302	–	–	–	–	–
Matkapuhelinyksikkö, liittymäkohtainen tuotto (NOK)	345	310	308	–	–	–	–	–
<b>Tanska</b>								
Matkapuhelinyksikkö, liittymämäärä ('000)	466	288	263	170	112	–	–	–
Matkapuhelinyksikkö, lähetetyt tekstiviestit (milj.)	175	61	39	23	–	–	–	–
Internet-liittymät, puhelinverkkoiliittymät ('000)	94	89	78	67	60	11	–	–
Kaapelitelevisio, liittymämäärä ('000)	188	179	175	170	164	145	137	135
kaapelitelevisioverkon laajakaistayhteydet ('000)	346	304	175	145	110	101	17	–
joista Internet-liittymiä ('000)	81	58	30	11	3	–	–	–
Kiinteän verkon puhelupalvelut, ennakkaja sopimusasiakkaat ('000)	257	264	232	209	160	86	12	–
<b>Baltian maat</b>								
Matkapuhelinyksikkö, liittymämäärä, Latvia ('000)	474	–	–	–	–	–	–	–
Matkapuhelinyksikkö, liittymämäärä, Liettua ('000)	850	–	–	–	–	–	–	–
Kiinteän verkon puhelupalvelut, liittymämäärä, Liettua ('000)	936	–	–	–	–	–	–	–
Kaapelitelevisio, liittymämäärä, Latvia ('000)	67	66	63	31	19	7	–	–
<b>International</b>								
Matkapuhelinyksikkö, liittymämäärä, Euraasia ('000)	1 614	–	–	–	–	–	–	–
Kaapelitelevisio, liittymämäärä, Venäjä ('000)	18	13	6	–	–	–	–	–
<b>Henkilöstö</b>								
Henkilöstön määrä vuoden lopussa	29 173	17 149	29 868	30 643	30 593	32 549	34 192	33 065
Henkilöstö keskimäärin vuoden aikana	17 277	24 979	30 307	29 546	31 320	33 930	34 031	32 825
joista Ruotsissa	12 593	20 922	25 383	25 414	27 540	30 474	31 290	31 503
joista Suomessa	1 142	775	999	662	521	421	178	103
joista muissa maissa	3 542	3 282	3 925	3 470	3 259	3 035	2 563	1 219
joista naisten osuus	7 546	9 196	11 521	11 268	11 486	13 703	12 416	12 822
joista miesten osuus	9 731	15 783	18 786	18 278	19 834	20 227	21 615	20 003
Palkat ja palkkiot (MSEK)	6 732	8 852	9 543	9 184	9 098	9 472	8 876	7 948
Henkilösivukulut (MSEK)	1 804	2 614	3 055	2 895	2 762	2 807	2 719	2 606
Palkat ja henkilösivukulut/prosenttiosuus liiketoiminnan kuluista	14,9	19,4	25,5	26,2	25,8	28,5	29,9	29,5
Liikevaihto työntekijää kohden (kSEK)	3 443	2 290	1 784	1 764	1 583	1 346	1 247	1 187
Liikevoitto työntekijää kohden (kSEK)	–631	219	396	201	230	95	96	100
Henkilöstön tuottavuuden muutos (%)	53,5	31,9	8,3	17,9	20,2	8,4	5,4	9,1
Nettotulos (IAS) työntekijää kohden (kSEK)	–467	75	339	143	160	65	69	76
Jalostusarvo (MSEK)	17 883	24 626	33 924	24 672	26 888	22 558	21 561	21 103
Jalostusarvo työntekijää kohden (kSEK)	1 035	986	1 119	835	858	665	634	643

\* Mukaan lukien Sonera ja Baltian matkapuhelinyksiköt ja kiinteän verkon puhelupalvelut 3.12.2002 alkaen.

# Yhteystiedot

## Toimitusjohtaja

### Anders Igel

Postiosoite: TeliaSonera AB, SE-123 86 Farsta, Sweden

Vaihde: +46 8 504 550 00

Faksi: +46 8 504 550 14

Sähköposti: anders.igel@teliasonera.com

## Varatoimitusjohtaja ja Marketing, Products and Services -yksikön johtaja

### Harri Koponen

Postiosoite: TeliaSonera AB, SE-123 86 Farsta, Sweden

Vaihde: +46 8 504 550 00

Faksi: +46 8 724 64 04

Sähköposti: harri.koponen@teliasonera.com

## Networks and Technology

### Lars-Gunnar Johansson

Postiosoite: TeliaSonera AB, SE-123 86 Farsta, Sweden

Vaihde: +46 8 504 550 00

Faksi: +46 8 94 76 83

Sähköposti: lars-gunnar.johansson@teliasonera.com

## TeliaSonera Sweden

### Marie Ehrling

Postiosoite: TeliaSonera Sweden,

SE-123 86 Farsta, Sweden

Vaihde: +46 8 713 1000

Faksi: +46 8 713 6585

Sähköposti: marie.e.ehrling@telia.se

## TeliaSonera Finland

### Anni Vepsäläinen

Postiosoite: TeliaSonera Finland,

PL 040, 00051 Sonera

Vaihde: 020401

Faksi: 02040 63260

Sähköposti: anni.vepsalainen@sonera.com

## TeliaSonera Norway, Denmark, Baltic

### Kenneth Karlberg

Postiosoite: TeliaSonera Norway, Denmark, Baltic

SE-131 86 Nacka Strand, Sweden

Vaihde: +46 8 90 300

Faksi: +46 8 601 97 58

Sähköposti: kenneth.karlberg@teliasonera.com

## TeliaSonera International

### Aimo Eloholma

Postiosoite: TeliaSonera International,

PL 1001, 00051 Sonera

Vaihde: 020401

Faksi: 02040 58702

Sähköposti: aimo.eloholma@sonera.com

## Viestintä ja Investor Relations

### Michael Kongstad

Postiosoite: TeliaSonera AB, SE-123 86 Farsta, Sweden

Vaihde: +46 8 504 550 00

Faksi: +46 8 713 6997

Sähköposti: michael.kongstad@teliasonera.com

## Investor Relations

### Tobias Lennér

Postiosoite: TeliaSonera AB, SE-123 86 Farsta, Sweden

Vaihde: +46 8 504 550 00

Faksi: +46 8 713 6947

Sähköposti: tobias.lenner@teliasonera.com

Julkaisu: TeliaSonera AB, Investor Relations ja Intellecta Corporate AB.

Valokuvat: Sivu 1: IT-Stock/Great Shots. Sivu 4: Gunnar Seijbold. Sivu 8: Patrick Molnar/Getty Images. Sivut 14 ja 22: Henrik Trygg. Sivu 18: David Roth/Getty Images.

Sivu 26: Harald Sund/Getty Images ja GreatShots. Sivu 32: Philip ja Karen Smith/Getty Image. Paperi: kansipaperi on painettu Arctic silk 250 g paperille ja

sisäsivut Arctic silk 130 g paperille. Painolaitos: Tryckindustri Information AB. Tämä esite on painettu ympäristöystävälliselle paperille.

# TeliaSonera

TeliaSonera AB (publ), SE-123 86 Farsta, Sweden, Y-tunnus: 556103-4249, Kotipaikka: Tukholma